

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

Christian University of Thailand Journal

ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม) ๒๕๖๐ Vol.23 No.4 (October - December) 2017 ISSN 1685-1412

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยคริสเตียน

บรรณาธิการบริหาร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์จิรา วงษ์ขมทอง

บรรณาธิการ : อาจารย์ ดร. อภินันต์ อันทวีสิน

คณะบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร. กาญจนา นาคสกุล	สำนักราชบัณฑิตยสภา
2. ศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ ต่อสกุลแก้ว	ข้าราชการบำนาญ สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
4. ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริรัมย์	สมาคมนักวิชาการการท่องเที่ยว (ประเทศไทย)
5. ศาสตราจารย์ ดร.รุจา ภูไพบูลย์	มหาวิทยาลัยมหิดล
6. ศาสตราจารย์ ดร.มลิวรรณ บุญเสนอ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
7. ศาสตราจารย์ ดร.ศิริลักษณ์ โรจนกิจอำนวย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8. ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ดร.สมจิต หนูเจริญกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล
9. ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.สมอาจ วงษ์ขมทอง	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ	อุปนายกสภาการพยาบาล
11. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล กิรติพิบูลย์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ชาย โพธิ์สิตา	มหาวิทยาลัยมหิดล
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องศรี ศรีมรกต	มหาวิทยาลัยมหิดล
15. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ ยิ้มมั่น	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สืบสกุล อยู่ยืนยง	มหาวิทยาลัยศิลปากร
17. รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรหมอักษร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
18. รองศาสตราจารย์ ดร.อาภาพร เผ่าวัฒนา	มหาวิทยาลัยมหิดล
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ชวนชม ชินะตั้งกูร	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศิลปากร
20. รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี้ คูจิจันทร์รัตน์	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
21. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ ธีรสรวิทย์	มหาวิทยาลัยมหิดล
22. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร กลัมพากร	มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ

23. รองศาสตราจารย์ ดร.นวรรตน์ สุวรรณผ่อง	มหาวิทยาลัยมหิดล
24. รองศาสตราจารย์ ดร.วุฒิชัย สุนทรสมัย	มหาวิทยาลัยบูรพา
25. รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัตนวงศ์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
26. รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศิลปากร
27. รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ โตสิงห์	มหาวิทยาลัยมหิดล
28. รองศาสตราจารย์ พิมพ์อำไพ เวนเชล	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
29. รองศาสตราจารย์ อัจฉรา ชิวตระกูลกิจ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
30. รองศาสตราจารย์ โสภา พิชัยวงศ์วงศ์ดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
31. รองศาสตราจารย์ สมพันธ์ หิญาธิระนันท์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
32. รองศาสตราจารย์ นพรัตน์ ภูมิวุฒิสาร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพรรณ บุญกิจ	มหาวิทยาลัยศิลปากร
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมฤดี ชอบผล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสงี่ยม ไตรรัตน์	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยศิลปากร
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มีชัย เอี่ยมจินดา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ เกกิงรังษะดี	นักวิชาการอิสระ
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยัจิรา ชีรวะห์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาณัติ นิตติธรรมยง	มหาวิทยาลัยมหิดล
41. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ จิระธรรมคุณ	มหาวิทยาลัยมหิดล
42. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วริยา ลำเลิศ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
43. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศากุล ช่างไม้	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
44. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันเอกหญิง ดร.นงพิมล นิมิตรอนันท์	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
45. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ประสูตรแสงจันทร์	วิทยาลัยแสงธรรม
46. ดร.เบญจวรรณ พุทธิอังกูร	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
47. ดร.เนตรชนก ศรีทุมมา	มหาวิทยาลัยคริสเตียน
48. ดร.ศศิธร รุจนเวช	มหาวิทยาลัยคริสเตียน

วัตถุประสงค์

1. ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์
2. ตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์

ขอบเขต

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนรับพิจารณาตีพิมพ์ บทความวิจัย (Research Articles) และบทความวิชาการ (Academic Articles) ในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ บทความที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ของวารสารอื่น ทั้งนี้บทความวิจัยหรือบทความวิชาการจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการผ่านการประเมินคุณภาพแบบ Double-blinded peer review โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชา

กำหนดการเผยแพร่วารสาร : ราย 3 เดือน/ปีละ 4 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม
ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน
ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

สถานที่ติดต่อ : ฝ่ายเลขานุการ คณะกรรมการจัดทำวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน
(อาจารย์ นิพนธ์ ทัพพะกุลธร)
144 หมู่ 7 ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000
โทรศัพท์ : 0-3438-8555 ต่อ 3101-2 โทรสาร 0-3427-4500
e-mail : cutjournal@christian.ac.th
Website : library.christian.ac.th/CUTjournal/main.php

จัดรูปเล่ม : ฝ่ายวิชาการและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน

ออกแบบปก : ฝ่ายสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยคริสเตียน

พิมพ์ที่ : บริษัท จามจุรีโปรดักส์ จำกัด 26 ซอยพระราม 2 ที่ 83 ถนนพระราม 2 แขวงสามตำบล
เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์-โทรสาร 02-415-8320-1

บทบรรณาธิการ

วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน ฉบับที่ 4 ปีที่ 23 เป็นฉบับสุดท้ายของปี พ.ศ. 2560 ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 8 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง ซึ่งมีความหลากหลายของเนื้อหาวิชาการ ได้แก่ บทความวิจัยและบทความวิชาการด้านพยาบาลศาสตร์และสาธารณสุข การศึกษา การท่องเที่ยว การบริหารธุรกิจและการบริหารองค์การที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน

คณะบรรณาธิการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาประเมินคุณภาพของบทความวิจัยและบทความวิชาการก่อนการตีพิมพ์ทุกฉบับ ทำให้การจัดทำวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนคงคุณภาพและตีพิมพ์ได้ ตามกำหนดอย่างต่อเนื่อง สำหรับอาจารย์และนักวิชาการทั้งจากภายในและภายนอกสถาบันที่ประสงค์ จะตีพิมพ์บทความวิจัยและบทความวิชาการในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน โปรดส่งบทความของท่านผ่านระบบ Online Submission ได้ที่เว็บไซต์ของวารสาร <http://library.christian.ac.th/CUTjournal/main.php> ทั้งนี้ท่านสามารถศึกษาคำแนะนำรูปแบบการเขียนบทความวิจัยและบทความวิชาการได้จากเว็บไซต์ของวารสารฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทร์จิรา วงษ์ชมทอง

บรรณาธิการบริหาร

และ

อาจารย์ ดร.อภินันต์ อันทวิสิน

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

Editor's Message

บทความวิจัย

- ♦ ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก : อิศรา จุมมาลี 540
กรณีศึกษา ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก Issara Chummalee
Health Beliefs and Practice in Prevention of Hand,
Foot and Mouth Disease : Case Study of Caregivers in
a Child Care Center
-
- ♦ ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจ สุกภาณูจน์ ตโมณูทกุล 552
ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา Supakarn Tamonutakul
Marketing Mix and Corporate Social Responsibility Affecting
Consumer's Purchase Intension of Product from Traditional
Retail Stores in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province
-
- ♦ การประเมินผลโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะ กสมล ชนะสุข 565
ปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม Kasamol Chanask
Evaluation of Cost, Revenue Structure and Financial Ratio
for Pomelo Cultivation in Nakhon Pathom Province
-
- ♦ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ วิไลภรณ์ พุทธรักษา 577
ภาคตะวันออก Wilaiporn Puttaraksa
Factors Associated with Perioperative Nurse's Competency
in Eastern Regional Hospital
-
- ♦ รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ดร. คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา 589
The Model of Health Tourism Management Center Dr. Komsit Kieanwatana
-
- ♦ รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกัน ผศ. สุโกศล วโนทยาพิทักษ์ 599
บนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง Asst.Prof. Sukosol Wanotayapitak
Learning Model of Cooperative Cloud-based
e-Portfolio to Enhance Self-Regulated Learning Skill
-
- ♦ การวิเคราะห์ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา ชิริรัตน์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง 614
วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียน Thirarat Patyaiying
มาตรฐานสากลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน
Multilevel Causal Factors Affecting Problem Solving Abilities
in Mathematics of Prathomsuksa Six Students using
Mini-English Program in World-Class Standard School
-

◆ ผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน The Effects of Rehabilitation Nursing in Fracture Neck of Femur Patients After Undergoing Internal Fixation	กรเกล้า รัตนชาญกร 629 Kornklao Rattanachankorn
บทความวิชาการ	
◆ บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ในยุคไทยแลนด์ 4.0 The Role of Internal Auditors on Enterprise Risk Management in Thailand 4.0 Era.	ดร. พัชรภรณ์ ดวงชื่น 643 Dr. Patcharaporn Duangchurn
◆ ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ How to Design a Successful Business Model	ดร. ดวงสมร มะโนวรรณ 655 Dr. Duongsamorn Manowan
◆ ความคิดสร้างสรรค์ : สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา Creativity : The Thing Which Missing in Higher Education	ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ 668 Prapansak Toungsuwan
◆ ผลกระทบการเกิดภาวะสมองเสื่อมต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย Effect of Dementia on Older Adult in Thailand	ชัชวาล วงศ์สารี 680 Chutchavarn Wongsaree

**ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก :
กรณีศึกษา ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก***
**Health Beliefs and Practice in Prevention of Hand, Foot
and Mouth Disease: Case Study of Caregivers in a Child Care Center**

อิสรา จูมมาลี**

ดร.วิชุดา กิจธรรม***

ดร.อังคินันท์ อินทรกำแหง****

ดร.พัชรี ดวงจันทร์*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ดูแลเด็กจำนวน 7 คน คัดเลือกด้วยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อด้านสุขภาพตามการรับรู้ของผู้ดูแลเด็ก มี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อ

การเกิดโรคมือเท้าปาก 2) การรับรู้ความรุนแรงจากโรคมือเท้าปาก 3) การรับรู้ประโยชน์ต่อการป้องกันโรคมือเท้าปาก และ 4) การรับรู้อุปสรรคต่อการป้องกันโรคมือเท้าปากและในส่วนของปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปากนั้นพบว่ามี 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) อนามัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก 2) การดูแลเด็ก และ 3) การดูแลสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังนั้น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคมือเท้าปากให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

*ปริญญาโทระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****รองศาสตราจารย์อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

The purposes of this qualitative research were to explore the health beliefs and practice in prevention of Hand, Foot and Mouth Disease (HFMD) of caregiver in a child development center in a province of the Northeast region. A key informant was 7 caregivers. Purposive sampling with specific criteria was used. In-depth interview and observation without participation were applied for data collection. The results found that 4 elements which were health beliefs consisted of 1) perceived

susceptibility 2) perceived severity 3) perceived benefits and 4) perceived barriers. There are 3 aspects of HFMD prevention consisted of 1) personal hygiene of caregivers 2) childcare and 3) environmental care within the child development center. Therefore, the results of the study should be used to develop a program for behavioral modification related to Hand, Foot and Mouth Disease prevention to caregivers in the child development center.

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

โรคมือเท้าปาก (Hand Foot and Mouth Disease : HFMD) เป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาทางสาธารณสุข โดยพบการระบาดได้ทุกภูมิภาคทั่วโลกซึ่งในทวีปเอเชียพบว่ามีแนวโน้มการระบาดสูงขึ้นในหลายประเทศ เช่น จีน เวียดนาม กัมพูชา ไทย เป็นต้น (World Health Organization Western Pacific Region, 2013) โรคมือเท้าปากเกิดจากเชื้อไวรัสกลุ่มเอ็นเทอโรไวรัส (Enterovirus) เช่น ไวรัสค็อกแซกกีเอ (Coxsackie A) หรือบี (Coxsackie B) และไวรัสเอ็นเทอโร 71 (Enterovirus 71) โดยทั่วไปผู้ป่วยด้วยโรคมือเท้าปากจะมีอาการที่ไม่รุนแรง อาการที่พบได้บ่อยคือมีไข้ น้ำมูก ก่อนหลังจากนั้นอีก 1-2 วัน ต่อมาจะมีแผลในปากซึ่งมีลักษณะคล้ายแผลร้อนในส่วนใหญ่มักพบที่บริเวณคอหอย หากเป็นมากจะลามมาที่ลิ้นและกระพุ้งแก้มเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเบื่ออาหารต่อมาจะเกิดตุ่มหรือผื่นนูนสีแดงเล็กที่ฝ่ามือ นิ้วมือ มักอยู่ที่ด้านข้างของนิ้วฝ่าเท้า มักอยู่ที่สันเท้าซึ่งอาการดังกล่าวสามารถหายได้เองแต่ผู้ป่วยบางรายที่มีอาการแทรกซ้อนรุนแรงซึ่งมักมีไข้สูงร่วมกับอาการทางระบบประสาทเช่นชัก เยื่อหุ้มสมองอักเสบ สมองอักเสบ แขนขาอ่อนแรงซึ่งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต (กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข, 2550; Graham, 2007)

สถานการณ์การระบาดของโรคมือเท้าปากในประเทศไทยในปี 2558 ที่ผ่านมา พบผู้ป่วยด้วยโรคมือเท้าปาก

จำนวน 37,330 ราย และเสียชีวิต จำนวน 3 ราย และมีการคาดการณ์ว่าในปี 2559 จะมีผู้ป่วยประมาณ 70,000 ราย โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน (มิถุนายน-กรกฎาคม) ซึ่งจะมีผู้ป่วยมากกว่า 10,000 รายต่อเดือน (สำนักสารนิเทศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2558) สำหรับกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมือเท้าปาก ได้แก่ กลุ่มเด็กเล็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็ก อายุต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อและเกิดอาการแทรกซ้อนที่รุนแรงได้มากกว่าเด็กโตจึงมักพบการระบาดของโรคนี้ในโรงเรียนอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเฉพาะในสถานที่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะและอยู่รวมกันอย่างแออัด (กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข, 2558)

ณ ปัจจุบัน โรคมือเท้าปากยังไม่มีวัคซีนสำหรับการป้องกันและไม่มียาที่ใช้ในการรักษาเฉพาะ เมื่อเด็กติดเชื้อโรคมือเท้าปากแพทย์จะให้การรักษตามอาการเท่านั้น เช่น ยาลดไข้ ยาชา เป็นต้นดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมป้องกันโรคมือเท้าปากที่ถูกต้องเช่น การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารและหลังการขับถ่ายการแยกของใช้ส่วนตัวออกจากกัน ไม่ใช้ภาชนะในการรับประทานอาหารร่วมกันใช้ช้อนกลางและหลีกเลี่ยงการใช้แก้วน้ำหรือหลอดดูดน้ำร่วมกันเป็นต้น การปฏิบัติดังกล่าวช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคมือเท้าปากและโรคติดต่อทางระบบทางเดินอาหารได้เช่นโรคอุจจาระร่วง โรคไวรัสตับอักเสบบี (Jinadu, Adegbenro, Esmal,

Ojo, and Oyeleye, 2007; Luby, Halder, Huda, Unicomb, and Johnston, 2011; Torneret al., 2012; กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข, 2550) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า การที่ผู้ดูแลเด็กมีการรักษาสุขอนามัยที่ดี จะช่วยลดอัตราเสี่ยงต่อการติดเชื้อของเด็กลงได้ เช่น ผลการวิจัยในต่างประเทศ ที่พบว่า การที่บุคลากรในศูนย์รับเลี้ยงเด็กตอนกลางวันมีการปฏิบัติด้านสุขอนามัยที่ดีจะช่วยลดการติดเชื้อของเด็กลงได้ (Kotch et al., 1994; Kotch et al., 2007) และผลการวิจัยในประเทศก็พบผลไปในทิศทางเดียวกันว่าผู้ดูแลเด็กที่มีพฤติกรรมดูแลเด็กที่ดีจะช่วยลดการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจและการเกิดอุจจาระร่วงของเด็กลงได้ ($r = -0.37$ และ -0.28 ตามลำดับ) (เกศรา เสนงาม, แจ่มจันทร์ กุลวิจิตร และลักขณา คงแสง, 2555) ดังนั้น การที่ผู้ดูแลเด็กมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคมือเท้าปากที่ถูกต้องจะช่วยลดการติดเชื้อโรคมือเท้าปากของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลงได้เช่นเดียวกัน

จากการทบทวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านมา พบส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาเชิงสหสัมพันธ์ (นาตยา สุขจันทร์ตรี, ชมนาด วรรณพรศิริ, สาโรจน์ สันตยากร และทวีศักดิ์ ศิริพรไพบุลย์, 2555 ; วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล และปรีภักมล รัชกุล, 2559 ; แสงดาว เกษตรสุนทร, นงเยาว์ เกษตรภิบาล และจิตตาภรณ์ จิตธีรเชื้อ, 2558; สมพงษ์ ภูผิวงษ์, 2557) และงานวิจัยเชิงทดลอง (อุดมลักษณ์ เพียรสุขเวช, 2556; ภัทราศนา และอดิศักดิ์ สัตย์ธรรม, 2558) ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพพบเพียงหนึ่งเรื่องที่ศึกษาถึงการปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กและสุขอนามัยของเด็กรวมทั้งสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่เกิดโรคมือเท้าปากในเขตภาคเหนือพบว่า ผู้ดูแลเด็กและเด็กมีการล้างมือจริงแต่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขรวมทั้งมีการใช้ผ้ากันเปื้อนร่วมกันในเด็กและในบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการใช้ถุงมือในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคมือเท้าปาก (พัชรภรณ์ ไพศานมาส, 2554) และจากการทบทวนงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาและทำความเข้าใจถึงความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็ก

ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่เกิดโรคมือเท้าปากโดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาก่อน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปากตามมุมมองการรับรู้ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่เกิดโรคมือเท้าปากกว่าเป็นอย่างไร เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคมือเท้าปากให้กับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปากจากมุมมองของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

แนวคิดที่ใช้ในการงานวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model) (Rosenstock, Strecher, & Becker, 1988) ที่อธิบายว่า ความเชื่อด้านสุขภาพเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของบุคคลมีอิทธิพลต่อการเจ็บป่วย และการรักษา เมื่อบุคคลเกิดการเจ็บป่วยจะปฏิบัติตัวแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของบุคคลและแรงจูงใจการที่บุคคลจะมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคจะต้องมีความเชื่อว่าเขามีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค โรคนั้นมีความรุนแรงและมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตรวมทั้งการปฏิบัตินั้นจะเกิดผลดีในการลดโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคหรือช่วยลดความรุนแรงของโรคได้และไม่ควรมีอุปสรรคด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าใช้จ่ายความไม่สะดวกสบาย ความเจ็บป่วย ความอาย เป็นต้น ร่วมกับการใช้แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดต่อในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียนอนุบาล (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก) ของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2558) มากำหนดเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

รูปแบบของการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย

เชิงคุณภาพ (Qualitative research) แบบกรณีศึกษา (Case study) ซึ่งผู้วิจัยใช้ศึกษาปรากฏการณ์ที่สามารถอธิบายได้โดยผ่านการให้ความหมายของผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนความคิด ความรู้สึกต่อความเชื่อด้านสุขภาพ และการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในจังหวัดแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตด้วยโรคมือเท้าปากอย่างต่อเนื่องและยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาโรคมือเท้าปากในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะจงศึกษาเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพเด็กและการป้องกันโรคมือเท้าปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กอปรกับจังหวัดดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาได้สะดวกและเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนในพื้นที่และปฏิบัติงานด้านสุขภาพในพื้นที่ดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้ดูแลเด็ก โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์คุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่มีรายงานการระบาดของโรคมือเท้าปากติดต่อกันในช่วงปี พ.ศ. 2554-2558) มีประสบการณ์ในการทำงานดูแลเด็กไม่น้อยกว่า 10 ปี และ 3) ยินดีเข้าร่วมในงานวิจัย ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 12 แห่ง กระจายอยู่ใน 3 อำเภอ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดต่อเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ยินดีให้ข้อมูล จำนวน 10 แห่ง ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์แต่ละ 1 คน พบว่าข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เริ่มอิ่มตัว คือมีรูปแบบของคำตอบซ้ำๆ เดิมในผู้ดูแลเด็กคนที่ 7 ผู้วิจัยจึงยุติการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สุดและสำหรับเครื่องมือที่ใช้ประกอบการเก็บข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ คือ แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม

และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจึงนำมาปรับแก้ไข และนำไปทดลองใช้ โดยเก็บรวบรวมกับผู้ดูแลเด็ก จำนวน 3 คน และนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง ตัวอย่างแนวคำถามทั่วไป เช่น อายุ การศึกษาระดับสูงสุด รายได้ ประสบการณ์ในการดูแลเด็ก และจำนวนเด็กที่ต้องดูแลและแนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความเชื่อและพฤติกรรม การป้องกันโรคมือเท้าปาก เช่น โรคมือเท้าปากในมุมมองของท่านเป็นอย่างไร ในแต่ละวันท่านมีวิธีการดูแลสุขภาพของตนเองอย่างไร ท่านมีวิธีการดูแลและจัดการความสะอาดให้เด็กอย่างไร ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคใดบ้างที่ทำให้การป้องกันโรคมือเท้าปากไม่ประสบผลสำเร็จ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง สมุดจดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มดำเนินการหลังจากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยเข้าแนะนำตัวกับนายกเทศบาล/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ขออนุญาตเข้าชี้แจงกับผู้ให้ข้อมูล เมื่อผู้ให้ข้อมูลยินยอมให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา สถานที่ที่ผู้ให้ข้อมูลสะดวกในการให้สัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นวิธีการหลักและใช้การสังเกตร่วมด้วยในขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถาม โดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที และมีการบันทึกภาคสนามทันทีหลังการสัมภาษณ์ถึงบรรยากาศในการสัมภาษณ์ ลักษณะท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียงของผู้ให้ข้อมูลและ 3) เมื่อการสัมภาษณ์แล้วเสร็จ ผู้วิจัยถอดเทปการสัมภาษณ์ คำต่อคำ และสรุปประเด็นที่สำคัญนำไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบอีกครั้งในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป ซึ่งห่างจากครั้งแรก 3 สัปดาห์ ในการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 ใช้เวลาประมาณ 30-45 นาที และถามผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่น่าสนใจจากผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยเริ่มด้วยการจัดระเบียบข้อมูล

ให้อยู่ในรูปเอกสารให้เป็นระเบียบและระบบ จากนั้นจึงแตกข้อมูลที่จัดระเบียบแล้วทั้งหมดออกเป็นหน่วยย่อยๆ ตามความหมายเฉพาะของแต่ละหน่วย โดยผู้วิจัยถอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียง ถอดแบบชนิดคำต่อคำ จากนั้นผู้วิจัยเลือกเอาหน่วยที่มีความหมายตรงประเด็นกับเรื่องที่ทำการวิเคราะห์มาให้ชื่อหรือให้ "รหัส" เป็นการทอนข้อมูลลง กำหนดรหัสสั้นๆ ขึ้นมาแทนความหมายสำคัญที่ข้อความนั้นสื่อออกมา ขั้นตอนคือการนำเอาข้อมูลที่แตกออกเป็นหน่วยย่อยๆ และที่ได้รับการกำหนดรหัสเรียบร้อยแล้วกลับมารวมเข้ากันใหม่ รวมข้อมูลเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะความสัมพันธ์ที่หน่วยย่อยนั้นมีต่อกัน เพื่อสะดวกในการอ่านเพื่อหาความหมาย ข้อสรุป และตีความ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาตรวจสอบเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความถูกต้องและตรงกับสภาพความเป็นจริงโดยทำการตรวจสอบข้อมูล 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การตรวจสอบข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง เป็นการตรวจสอบในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 วิธี คือ 1.1) การตรวจสอบสามเส้าด้านระเบียบวิธีวิทยาการ (Methodological triangulation) ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตควบคู่กันไปในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้งเพื่อพิจารณาความเชื่อมโยงและสอดคล้องของข้อมูล 1.2) การตรวจสอบสามเส้าด้านความตรงของข้อมูล (Validity) ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้มาโดยการอ่านทวนข้อมูลให้ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายฟัง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล 2) การตรวจสอบข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการเก็บข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมดมาจัดเป็นหัวข้อและอ่านทวนทวนให้ผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายฟัง (Member checking) (ไชย โปธิลิตา, 2554)

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูลทุกรายโดยทำหนังสือเพื่อขอใบจริยธรรมการวิจัย ซึ่งได้รับแบบขอเสนอการวิจัยเลขที่ SWUEC-278/59E จากนั้นได้ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลอย่างเป็นทางการไปยังผู้ให้ข้อมูลโดยมีการนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์ตามที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสะดวก มีการขออนุญาตบันทึกเสียงทุกครั้ง และมีมาตรการที่รักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยจะมีการปกปิดชื่อ นามสกุล แต่ใช้นามสมมติขึ้น และอธิบายผลกระทบที่อาจจะเกิดกับผู้ให้ข้อมูลอันเนื่องมาจาก

การที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือในการวิจัย ตลอดจนการขอให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะไม่เปิดเผยชื่อจริงของผู้ให้สัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ และส่วนที่ 3 การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดเป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน มีอายุระหว่าง 40-58 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 6 คน และระดับปริญญาโทจำนวน 1 คน มีรายได้ระหว่าง 15,000-22,000 บาทต่อเดือน ประสบการณ์ในการดูแลเด็กอยู่ในช่วง 13-22 ปี และมีจำนวนเด็กที่ต้องดูแลระหว่าง 21-51 คน

ส่วนที่ 2 ความเชื่อด้านสุขภาพ สามารถจำแนกออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมือเท้าปาก 2) การรับรู้ความรุนแรงจากโรคมือเท้าปาก 3) การรับรู้ประโยชน์ต่อการป้องกันโรคมือเท้าปาก และ 4) การรับรู้อุปสรรคต่อการป้องกันโรคมือเท้าปาก ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคมือเท้าปาก เป็นการรับรู้ของผู้ดูแลเด็กว่าเด็กที่ตนเองดูแลนั้นมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคมือเท้าปากได้ ซึ่งจำแนกได้ 7 ประเด็น ได้แก่ มาพร้อมฤดูฝน อยู่กันแออัด เด็กเล็กภูมิคุ้มกันต่ำ มือไม่สะอาดเพิ่มความเสี่ยง ใช้ของร่วมกัน ไอจามรดกัน และกอดจูบสัมผัสโรค

1.1 มาพร้อมฤดูฝนจากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการเกิดโรคมือเท้าปากจะมีการระบาดมากในช่วงฤดูฝนด้วยสภาพอากาศที่ชื้นและแฉะทำให้เชื้อโรคเจริญเติบโตได้ดี

"ที่สังเกตดูนะโรคนี้มันมาตามฤดูฝน ช่วงเดือนพฤษภาคมก็เริ่มมาแล้ว" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

1.2 อยู่กันแออัด ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่า เด็กจะมีความเสี่ยงที่จะเป็นโรคมือเท้าปากมากเมื่อเด็กมาอยู่รวมกันจำนวนมากและสถานที่นั้นมีความแออัด

"ตามที่พี่เข้าใจนะ โรคนี้มันติดต่อกันได้ง่ายมาก เด็กในศูนย์มาอยู่ด้วยกันจำนวนมาก เล่นด้วยกันตลอดเวลา" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

1.3 เด็กเล็กภูมิคุ้มกันต่ำ ผู้ดูแลเด็กสะท้อนว่าเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนั้นจะมีภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ น้อยกว่าเด็กโตซึ่งจะทำให้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคมือเท้าปากได้ง่าย

"อีกอย่างหนึ่งก็คือภูมิคุ้มกันโรคของเด็กยังไม่ค่อยเยอะ ไม่เหมือนพวกเด็กโตแล้วพวกนี้ภูมิคุ้มกันมันหลาย" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

1.4 มือไม่สะอาดเพิ่มความเสี่ยงเด็กเล็กเป็นวัยที่ชอบจับขอบเล่น ซึ่งผู้ดูแลได้สะท้อนว่า เด็กที่ไม่ล้างมือจะยิ่งมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมือเท้าปากมากกว่าเด็กที่ล้างมือเป็นประจำ

"ในมุมมองของพี่คิดว่าตัวเด็กก็มีส่วนนะ คือเด็กชอบเล่นชน เอามือไปจับโน้นจับนี้ เอาของเล่นมาอมบ้าง บางทีเอาน้ำลายไปป้ายตามโต๊ะ เก้าอี้ และไม่คอยชอบล้างมือ ยิ่งบริบทคนอีสานเค้าจะให้ล้างน้ำเปล่าก็พอแล้ว" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

1.5 ใช้ของร่วมกันผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการที่เด็กใช้ของร่วมกันจะทำให้เด็กติดโรคมือเท้าปากได้ เพราะเชื้อโรคมือเท้าปากจะมีอยู่ในน้ำลายของเด็กที่ป่วย

"หรือบางทีมันก็ติดกันง่ายอย่างใช้พวกแก้วน้ำด้วยกัน เด็กๆ จะชอบกดขนมแล้วแบ่งให้คนอื่นกินด้วยแบบนี้ก็เสี่ยงได้เหมือนกัน ถ้าไม่มีเชือกดีไปนะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

1.6 ไอจามรดกัน การที่เด็กเล็กมาอยู่ร่วมกันจำนวนมาก บางครั้งอาจมีเด็กที่ป่วยแต่ยังไม่มีอาการของโรคมาเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อเล่นคลุกคลีกันจะทำให้เด็กคนอื่นๆ ได้รับเชื้อจากการไอจามรดกันได้

"โรคนี้มันติดต่อกันได้นะคะหรือบางทีเด็กไอจามใส่กันเพียงเท่านี้ก็สามารถติดเชื้อได้แล้วค่ะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

1.7 กอดจูบสัมผัสโรคผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เชื่อว่า การที่ผู้ดูแลเด็กมีการกอดหรือหอมแก้มเด็กบ่อยๆ การกระทำดังกล่าวสามารถแพร่กระจายเชื้อโรคให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้

"อีกอย่างคือผู้ดูแลเด็กที่ชอบหอมแก้มเด็กๆ ที่เป็นการแสดงความรักนั้นก็เสี่ยงเพราะโรคนี้มันติดกันทางการสัมผัส กอดจูบ กับเด็กที่ป่วยนะคะ นี่เป็นมุมมองส่วนตัวนะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 7)

2. การรับรู้ความรุนแรงของโรคมือเท้าปาก เป็น

การรับรู้ของผู้ดูแลเด็กว่า เมื่อเด็กที่ตนเองดูแลเจ็บป่วยด้วยโรคมือเท้าปากแล้วจะเกิดส่งผลกระทบหรือผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งนี้จำแนกออกได้ 5 ประเด็น ได้แก่ สุขภาพกายและใจของเด็ก ผู้ปกครองขาดรายได้และติดเชื้อผู้ดูแลเด็กถูกตำหนิ ปิดศูนย์ทำความสะอาด และค่าใช้จ่ายเพื่อป้องกันโรคเพิ่มขึ้น

2.1 สุขภาพกายและใจของเด็ก ผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้โรคมือเท้าปากเป็นโรคติดต่อที่ส่งผลต่อสุขภาพเด็กทำให้ร่างกายอ่อนแอ ไม่ร่าเริงแจ่มใส และหากมีการดูแลรักษาที่ไม่ถูกต้องก็อาจทำให้เด็กเสียชีวิตได้

"โรคนี้ทำให้สภาพร่างกายอ่อนแอ ร่างกายไม่แข็งแรง ทานข้าวไม่ได้ กินนมไม่ได้ร้องไห้กระเจองงแเพราะเจ็บปากทำให้น้ำหนักลดลงผลต่อระบบร่างกายอวัยวะภายใน" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

"พัฒนาการทางด้านจิตใจก็ลดลง ไม่ร่าเริงแจ่มใส ยิ่งถ้าหยุดเรียนนานๆ พอกลับมาเรียนก็เหมือนต้องมาปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่อีก มันเหมือนหยุดชะงักใช้เวลาร่วมเดือนเลยกว่าจะกลับคืนเหมือนเดิมคะ มาเริ่มใหม่ ปรับตัวใหม่ ครูก็เหนื่อย" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

"ในมุมมองของพี่โรคนี้เป็นโรคที่น่ากลัวนะ ถ้าไม่ดูแลดีพี่เห็นข่าวในทีวีบอกว่ามีเด็กตายจากโรคมือเท้าปาก เราก็กว้าวไม่อยากจะเกิดกับเด็กในศูนย์ของเรา" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1)

2.2 ผู้ปกครองขาดรายได้และติดเชื้อผู้ดูแลเด็กสะท้อนว่าเมื่อเด็กเจ็บป่วยย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษา เกิดความเครียด ขาดงานและขาดรายได้ตลอดจนสามารถติดเชื้อโรคมือเท้าปากจากเด็กได้ด้วย

"เห็นข่าวในบ้านเราแต่ละปี เด็กก็ป่วยด้วยโรคนี้กันเยอะมากเลยนะ คิดดูว่าค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเด็กแต่ละคนจะมากเท่าไร อันนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรค ค่าเสียเวลาต่างๆ ทั้งของครู เด็ก และผู้ปกครอง ถ้าหากเราป้องกันได้ตั้งแต่เนิ่นๆ ก็คงจะดีนะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 6)

"ในส่วนผู้ปกครองก็ได้รับผลกระทบเหมือนกันนะ พอลูกป่วยพ่อแม่ก็ไม่มีจิตใจจะไปทำงาน มีความเครียดและกังวลต่อการเจ็บป่วยของลูก" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

"ผู้ปกครองก็ต้องหยุดมาดูแลลูกหลานนะ บางคนอาชีพต้องไปรับจ้างก็ต้องขาดรายได้ คนหนึ่งไปทำงาน อีกคนก็ต้องมาดูแลเด็กที่ป่วย" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 7)

"...ถ้าผู้ปกครองป้องกันตนเองไม่ดีก็สามารรถจะติดเชื้อจากเด็กได้ด้วยเพราะโรคนี้ติดต่อกันง่ายมาก..." (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

2.3 ผู้ดูแลเด็กถูกตำหนิ ผู้ดูแลเด็กสะท้อนว่าตัวผู้ปกครองมีความคาดหวังว่า ผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลบุตรหลานของตนเป็นอย่างดี หากเด็กป่วยผู้ปกครองจะถูกตำหนิหรือไม่พอใจการทำงานของผู้ดูแลเด็กด้วย

"ผู้ปกครองอาจมองว่า ผู้ดูแลเด็กดูแลเด็กไม่ดีเพราะทำให้ลูกหลานเค้าป่วยติดเชื่อโรค" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 6)

2.4 ปิดศูนย์ทำความสะอาดผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่ามีเด็กป่วยเป็นโรคมือเท้าปากจำนวนมากจะต้องปิดศูนย์และมีภาระที่ต้องมาทำความสะอาดครั้งใหญ่ด้วย

"พวกพี่ก็ต้องมาทำความสะอาดครั้งใหญ่ทั้งหมดเลย ทั้งของใช้ โต๊ะ เก้าอี้ ของเล่นเด็กต้องทำความสะอาดทั้งหมด...เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อมันแพร่กระจายออกไป" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1)

"ทางศูนย์ก็ต้องปิดศูนย์อย่างน้อยก็ 7 วัน และต้องมีการทำความสะอาดครั้งใหญ่ด้วยการใช้ไฮเตอร์แบบเข้มข้นผสมกับน้ำใช้ทำความสะอาดพื้น ซักที่นอน ซักปลอกหมอน ทำความสะอาดของเล่น" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

2.5 ค่าใช้จ่ายเพื่อป้องกันโรคเพิ่มขึ้น เมื่อเกิดการระบาดของโรคมือเท้าปากขึ้นในพื้นที่หน่วยงานต่างๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเสียเวลาและงบประมาณมาซื้ออุปกรณ์ในการป้องกันโรคมากขึ้น

"ถ้ามีเด็กในศูนย์เป็นโรคมือเท้าปากทาง อบต. ก็ต้องมาดูแลและช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการทำความสะอาด และก็ต้องมาคิดหาวิธีการป้องกันไม่ให้มีเด็กป่วยในศูนย์อีกน่าจะประมาณนี้ละ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

3. การรับรู้ประโยชน์ต่อการป้องกันโรคมือเท้าปากจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการที่ตนเองมีพฤติกรรมป้องกันโรคมือเท้าปากที่ถูกต้องและทำอย่างสม่ำเสมอจะมีผลดีทั้งต่อตัวเด็กและผู้ที่เกี่ยวข้อง

จำแนกได้ 4 ประเด็น ได้แก่ เด็กสุขภาพดี พ่อแม่สบายใจ ไม่ต้องปิดศูนย์นานๆ และประหยัดงบประมาณ

3.1 เด็กสุขภาพดี ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการที่ตนเองมีการป้องกันโรคมือเท้าปากที่ดีจะทำให้เด็กไม่ป่วย มีสุขภาพที่แข็งแรง มีพัฒนาการในด้านต่างๆ ที่สมวัย ได้มาเรียนหนังสือและเล่นกับเพื่อน

"...มีประโยชน์แน่นอนคะ เองง่ายๆ นะ ให้นึกว่าเด็กในศูนย์นี้คือลูกของเรา เราจะทำยังไงให้เค้ามีความสุขกายใจสมบูรณ์แข็งแรง ยิ่งเด็กของเราไม่ป่วย เด็กก็จะมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง ได้มาเรียนหนังสือ มาเล่นกับเพื่อนๆ เด็กก็จะพัฒนาการที่ดีขึ้นไปตามลำดับ..." (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

3.2 พ่อแม่สบายใจการที่ผู้ดูแลเด็กมีการป้องกันโรคมือเท้าปากที่ดีส่งผลทำให้เด็กมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เจ็บป่วยด้วยโรคมือเท้าปากทำให้ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจและสบายใจในการทำงานของผู้ดูแลเด็กเพิ่มขึ้น

"มีผลดีต่อความสบายใจของผู้ปกครองด้วย ผู้ปกครองก็จะมีเชื่อมั่นว่าเราดูแลลูกหลานของเค้าได้เป็นอย่างดี ปลอดภัยไม่เป็นโรค มีพัฒนาการที่สมวัย" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

3.3 ไม่ต้องปิดศูนย์นานๆ ผู้ดูแลเด็กสะท้อนว่าหากตนเองมีการป้องกันโรคมือเท้าปากที่ดีไม่มีการเจ็บป่วยด้วยโรคมือเท้าปาก ทำให้ไม่ต้องปิดศูนย์หลายวันซึ่งส่งผลดีต่อการจัดเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

"ถ้าเด็กไม่ป่วย เรายังไม่ต้องปิดศูนย์เพื่อทำความสะอาด เด็กก็ได้มาเรียน ครูก็ได้ทำงาน ไม่เสียเวลา" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1)

"เราก็จะได้ทำการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เด็กก็ได้เรียนรู้ตามที่เรากำหนดไว้" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

3.4 ประหยัดงบประมาณ ผลโดยอ้อมที่ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการป้องกันโรคมือเท้าปากของตนเองนั้นคือ ช่วยประหยัดเรื่องงบประมาณของหน่วยงานที่ต้องนำไปใช้ในการป้องกันโรคมือเท้าปากในช่วงการระบาดของโรค

"ทาง อบต. ก็ไม่ต้องเสียงบประมาณไปซื้ออุปกรณ์ป้องกันโรคมาใช้ในช่วงที่โรคระบาด ถ้าเราป้องกันไว้ดีมันก็จะช่วยประหยัดงบประมาณได้นะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

4. การรับรู้อุปสรรคต่อการป้องกันโรคมือเท้าปาก ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่ามีอุปสรรคหรือปัญหาที่คอยขัดขวางการป้องกันโรคมือเท้าในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ความยุ่งยากในการของบประมาณและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ

4.1 บุคลากรไม่เพียงพอ ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่ามีจำนวนผู้ดูแลเด็กที่ไม่เพียงพอกับจำนวนเด็กจะทำให้การป้องกันโรคมือเท้าปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำได้ไม่ทั่วถึง

"ปัญหาที่มีบ้างนะคะ คือผู้ดูแลเด็กมีจำนวนน้อยดูแลเด็กๆ ได้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ไม่มีเวลาทำได้หมดทุกอย่างนะคะ พวกพี่ก็พยายามทำความสะอาดตามที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบล มาแนะนำให้เต็มที่เลยคะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1)

4.2 ความยุ่งยากในการของบประมาณ ผู้ดูแลเด็กรับรู้ว่าการขออนุมัติงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ในการป้องกันโรคมือเท้าปากเป็นสิ่งที่ยุ่งยากไม่ยืดหยุ่นและเอื้อต่อการปฏิบัติ

"ปัญหาก็คือ เราจะของบได้ยากมาก อย่างปีนี้ขออนุมัติซื้อไฮเตอร์เพื่อทำความสะอาดสื่อการเรียนการสอนของเด็ก แต่เราก็ต้องมีหมายเหตุตลอด ต้องชี้แจงให้ชัดเจน..." (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

4.3 ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมืออุปสรรคสำคัญในการป้องกันโรคติดต่อต่างๆ รวมทั้งโรคมือเท้าปากนั้น คือ การที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการนำเด็กป่วยกลับบ้านโดยให้เหตุผลว่าไม่มีคนดูแลซึ่งจะส่งผลเสียให้มีการระบาดของโรคมามากยิ่งขึ้น

"ปัญหาก็มีนะคะ คือเรื่องของความไม่เข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการคัดกรองโรค อันนี้รวมทั้งโรคมือเท้าปากด้วยนะ คือ ผู้ปกครองเค้าไม่ค่อยให้ความสำคัญนะ เค้าต้องการมาส่งลูกหลาน ทั้งที่เด็กมีไข้ น้ำมูก ไอ ซึ่งอาการเหล่านี้มันติดต่อกันคนอื่นได้ง่ายมาก บางคนก็ยอมเอาลูกหลานกลับบ้านนะ บางคนก็ไม่ยอมก็ทำให้คนทำงานหนักใจคะ (ถอนหายใจ) เค้าก็อ้างว่าไม่มีคนดูแลต้องออกไปรับจ้าง ถ้าเราจะตอบปฏิเสธไปก็จะมีเสียงมาว่าไม่มีน้ำใจ ชาวบ้านก็จะเอาไปนินทาคนอื่นอีก" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 6)

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติที่เกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ อนามัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก การดูแลเด็กและการดูแลสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. อนามัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติตัวด้านอนามัยส่วนบุคคลเพื่อป้องกันโรคมือเท้าปาก เช่น กินร้อน ช้อนกลาง การล้างมือด้วยสบู่ และการแยกของใช้ส่วนตัวออกจากเด็ก

"ผู้ดูแลเด็กต้องเป็นตัวอย่างในเรื่องสุขลักษณะที่ดี เช่น การล้างมือ กินร้อนช้อนกลาง เหมือนคำที่ว่า (ทำท่าคิด) ตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1) "มาที่ศูนย์ก็ต้องล้างมือก่อนเลยนะเพื่อเราจะได้สะอาด เราก็เน้นการล้างมือด้วยน้ำสะอาดและฟอกสบู่ด้วยนะให้บ่อยๆ ทำเหมือนเด็กๆ ทุก 7 ขั้นตอนเลยนะ อย่างเวลาที่เราไปสัมผัสกับน้ำมูก น้ำลาย หรือตอนไปล้างกันให้เด็กก็ต้องรีบล้างมือให้สะอาดทุกครั้งเพราะเราต้องไปจับอุปกรณ์หรือสัมผัสเด็กๆ ในศูนย์อีกหลายคน" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

"...ของใช้ส่วนตัวของพี่ พี่ก็แยกไม่ปนกับของเด็ก บางทีเราป่วยถ้าเราไปใช้ร่วมกับเด็ก เด็กก็จะติดเชื้อโรคจากเราได้ ของใช้ก็จะมีหลักๆ คือ แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

2. การดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติด้านการดูแลเด็กเพื่อป้องกันโรคมือเท้าปาก เช่น การตรวจสุขภาพทั่วไป การตรวจเล็บมือ ฟัน ผื่น การตรวจดูตุ่มตามมือเท้าและปาก เมื่อพบเด็กที่น่าสงสัยจะมีการส่งต่อไปที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข การสอนและพาเด็กล้างมือ 7 ขั้นตอน มีการแยกของใช้ของเด็กแต่ละคนออกจากกัน และการดูแลไม่ให้เด็กกอมของเล่น

"พี่ก็จะคอยรับและตรวจดูว่าเด็กแต่ละคนมีอาการผิดปกติไหม มีไข้ ไอ หรือน้ำมูกหรือเปลา่ ตรวจดูความสะอาดของร่างกาย เล็บมือยาวไหม ถ้ายาวก็จะตัดให้ ดูผมว่ามีเหาหรือเปลา่" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

"คือก็เริ่มมาที่ศูนย์เด็กเล็กก่อนเจ็ดโมงเช้าแล้วตอนเช้าที่ผู้ปกครองมาส่งเด็ก เราก็จะตรวจดูเด็กว่ามีอาการผิดปกติหรือไม่ เราก็จะตรวจหู ดูปาก ตรวจมือ เราก็จะดูว่าเป็นตุ่มขึ้นมาไหม ในปากมีแผลไหม" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

"เราก็จะดูว่าเด็กมีไข้ไหม มีตุ่มมีอะไรไหมที่เข้าได้กับโรคมือเท้าปาก ถ้าสงสัยเราจะมีรถ EMS ของเทศบาลไปส่งที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโทรแจ้งผู้ปกครองให้ทราบทันที" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 2)

"กิจกรรมก็จะมีสอนและพาเด็กล้างมือ 7 ขั้นตอนด้วยสบู่เหลว ทั้งก่อนและหลังรับประทานอาหาร หลังจากเข้าห้องน้ำเสร็จแล้ว และหลังการทำกิจกรรมภายนอกที่มีมือต้องไปจับกับสิ่งสกปรก คือเราจะเน้นความสะอาดเป็นสำคัญ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

"ส่วนของใช้สำหรับเด็ก พวกแก้วน้ำ ผ้าเช็ดตัว ที่นอน หมอน จะแยกกันไม่ใช้ปนกัน" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 6)

"เวลาเด็กเล่นหรือทำกิจกรรมเราก็ต้องคอยสังเกตให้ดีเพราะวัยนี้เป็นช่วงที่ชอบอม ชอบเอาของเข้าปาก" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

3. การดูแลสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติด้านการดูแลความสะอาดแต่จะมีความถี่ในการปฏิบัติแตกต่างกันในแต่ละแห่งเช่น การปิดกวางและถูพื้นห้องด้วยน้ำยาถูพื้น การขัดและทำความสะอาดห้องน้ำด้วยน้ำยาล้างห้องน้ำ การทำความสะอาดโต๊ะเก้าอี้ และของเล่น การกำจัดขยะมูลฝอย และการเปิดหน้าต่างเพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

"ตอนเช้าที่มาถึงศูนย์ต้องกวาดและถูพื้นห้องด้วยน้ำยาถูพื้นทุกวันละครั้งคะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 1)

"ห้องน้ำจะสกปรกเพราะเด็กเค้ายังใช้หรือราดน้ำลงส้วมไม่เป็นเราก็ต้องคอยดูแล ล้างทำความสะอาดวันละ 2 ครั้ง เช้าเย็นด้วยน้ำยาล้างห้องน้ำ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 3)

"จำพวกของเล่นที่เป็นของแข็ง เช่น ตัวต่อของเล่น เราจะทำเดือนละครั้งล้างและตากแดดให้แห้ง" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 4)

"ขยะส่วนใหญ่ก็จะเป็นกล่องนม ขวดนม ที่เก็บใส่ถุงดำและนำไปทิ้งทุกวัน" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 6)

"เราเปิดหน้าต่างให้อากาศถ่ายเทได้สะดวกเพราะพื้คิดว่าเชื้อโรคพวกนี้จะเติบโตได้ดีในที่ชื้นๆ แฉะๆ เลยต้องทำให้สภาพโดยรวมแห้งและสะอาดคะ" (ผู้ดูแลเด็กคนที่ 5)

อภิปรายผล

ผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงที่เด็กจะเป็นโรคมือเท้าปาก เช่น การระบาดของโรคมีมากในช่วงฤดูฝน การอยู่รวมกันในที่แออัด การใช้สิ่งของร่วมกัน เป็นต้น ในส่วนของการรับรู้ความรุนแรงของโรคมือเท้าปากนั้น ผู้ดูแลเด็กรับรู้ถึงโรคนี้มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับแบบความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model) (Rosenstock, Strecher, & Becker, 1988) อธิบายได้ว่า เมื่อผู้ดูแลเด็กได้รับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของโรคมือเท้าปากแล้ว จะทำให้เกิดความตระหนักในการป้องกันไม่ให้เกิดที่ตนเองดูแลป่วยเป็นโรคมือเท้าปาก รวมถึงมีวิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเนื่องจากทราบอันตรายของการเกิด โรคมือเท้าปากแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ที่พบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของโรคมือเท้าปากมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปาก (พัชราภรณ์ บดีรัฐ, 2557; ญัฐวุฒิ อุดมสารี, และธนช กนกเทศ, 2560)

นอกจากนี้ ผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของการป้องกันโรคมือเท้าปากซึ่งเป็นผลดีต่อสุขภาพเด็กและด้านอื่นๆ เช่น เด็กสุขภาพดี พ่อกับแม่สบายใจ ไม่ต้องปิดศูนย์นานๆ ประหยัดงบประมาณและมีการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคมือเท้าปาก เช่น การมีบุคลากรที่ไม่เพียงพอ ความยุ่งยากในการของบประมาณ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ เป็นต้น เมื่อผู้ดูแลเด็กมีการรับรู้ดังกล่าวแล้วจะแสดงพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากที่ถูกต้องเหมาะสมได้นั้นจะคำนึงถึงข้อดีหรือประโยชน์ที่จะได้รับเปรียบเทียบกับอุปสรรคที่ขัดขวางการเกิดพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากสอดคล้องกับแบบความเชื่อด้านสุขภาพ (Health belief model) (Rosenstock, Strecher, & Becker, 1988) อธิบายได้ว่า เมื่อผู้ดูแลเด็กได้รับรู้ถึงประโยชน์และอุปสรรคในการป้องกันโรคมือเท้าปาก จะทำให้เกิดการแสวงหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดโรค รวมถึงหลีกเลี่ยงพฤติกรรมด้านลบ ในการก่อให้เกิดโรคแก่เด็กที่ตนดูแลซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชราภรณ์ บดีรัฐ (2557) ที่พบว่า การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการป้องกันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็ก

ในประเด็นพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปาก พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีการปฏิบัติที่ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านอนามัยส่วนบุคคลของผู้ดูแลเด็ก เช่น การล้างมือด้วยสบู่ก่อนรับประทานอาหาร การใช้ช้อนกลาง การแยกของใช้ของตนออกจากเด็ก ด้านการดูแลเด็ก เช่น การตรวจสุขภาพทั่วไป การสอนและพาเด็กล้างมือ 7 ขั้นตอน การดูแลไม่ให้เด็กอมของเล่น และด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การปิดกวาดและถูพื้นห้องด้วยน้ำยาถูพื้น การขัดและทำความสะอาดห้องน้ำด้วยน้ำยาล้างห้องน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอย และการเปิดหน้าต่างเพื่อทำให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล ที่แนะนำไว้ว่า การป้องกันโรคที่ได้ผลดีและคุ้มค่าที่สุด คือการป้องกันในระยะก่อนได้รับเชื้อ โดยที่ผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลสุขอนามัยของตนเองและเด็กเป็นอย่างดี เน้นความสะอาดของที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ส่วนตัว สิ่งแวดล้อมที่สะอาดถูกสุขลักษณะ สะอาด ไม่แออัด อากาศถ่ายเทสะดวก และมีแสงแดดส่องถึงซึ่งการมีพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ของผู้ดูแลเด็กนั้นจะช่วยป้องกันโรคมือเท้าปากที่จะเกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นอย่างดี (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2558) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กหรือครูมีพฤติกรรมป้องกันโรคมือเท้าปากอยู่ในระดับดี (วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล, และปรียกมล รัชกุล, 2559; อัจจิมา ชนะกุล, 2558)

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่องความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก : กรณีศึกษาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 จากการวิจัย พบว่าการที่ผู้ดูแลเด็กมีความเชื่อด้านสุขภาพที่ถูกต้องนั้นจะส่งผลต่อการป้องกันโรคมือเท้าปากได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพให้กับผู้ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ

1.2 จากการวิจัย พบว่าการไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเป็นอุปสรรคต่อการป้องกันโรคมือเท้าปากประการหนึ่งดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและเห็นถึงความสำคัญของการป้องกันโรคมือเท้าปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการขยายขอบเขตในเรื่องของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาให้มีขอบเขตมากขึ้น เช่น ควรทำการศึกษาในกลุ่มผู้ดูแลเด็กในศูนย์รับเลี้ยงเด็กเอกชน โรงเรียนอนุบาลทั้งของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลายหรือช่วยยืนยันผลการศึกษาที่ผ่านมาได้ครอบคลุมมากขึ้น

2.2 เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยในครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพไปออกแบบเป็นชุดฝึกอบรมหรือโปรแกรมส่งเสริมความเชื่อด้านสุขภาพและทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมหรือโปรแกรมดังกล่าวส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กมากน้อยเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข. (2550). แนวทางการปฏิบัติงานโรคมือเท้าและปากและการติดเชื้อ
เอนเทอโรไวรัสสำหรับบุคลากรการแพทย์และสาธารณสุข. กรุงเทพฯ ฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2558). แนวทางการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในศูนย์เด็กเล็ก
และโรงเรียนอนุบาล (สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก). สมุทรสาคร : บริษัท บอรั่น ทุ ปี พับลิชชิง จำกัด.
เกศราเสณงามแจ่มจันทร์กุลวิจิตรและลักขณางแสง. (2555). "ภาวะสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์
กับภาวะสุขภาพของเด็กที่รับบริการที่ฝ่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย". วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์. 32(1) :11-26.
ชาย โพธิ์ลีตา. (2554). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง
แอนด์พับลิชชิง.
- ณัฐวุฒิ อุดมสารีและธนัช กนกเทศ. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปาก
ของผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตตำบลชุมตาบง อำเภอชุมตาบง จังหวัดนครสวรรค์.
การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4, 10 มีนาคม 2560
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์ : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นิตยา สุขจันทร์ตรี ชมนาด วรณพรศิริ สาโรจน์ สันตยากร และทวีศักดิ์ ศิริพรไพบูลย์.(2555). "ปัจจัย
ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากในเด็กเล็กของผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กอำเภอ
เมืองจังหวัดกำแพงเพชร". วารสารการพยาบาลและสุขภาพ. 6(1): 52-62.
- พัชรภรณ์ บดีรัฐ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ปกครองเด็กก่อนวัย
เรียนในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรภรณ์ ไพศานมาส. (2554). การปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กและสุขอนามัยของเด็กรวมทั้งสิ่งแวดล้อมในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กที่เกิดโรคมือเท้าและปาก อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทร วาสนา และอดิศักดิ์ ลัตยธรรม. (2558). "ประสิทธิผลของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมตามบริบทที่เน้น
ความเสี่ยงและการสนับสนุนทางสังคมในการส่งเสริมป้องกันโรคมือเท้าปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก".
วารสารวิชาการสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. 4(2) : 7-18.
- วิภาดา แสงนิมิตชัยกุล และปรียกมล รัชกุล. (2559). "ปัจจัยทำนายพฤติกรรมป้องกันการติดเชื้อโรคมือ
เท้าปากของผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเล็กวัยก่อนอนุบาลและผู้ปกครอง".
วารสารตีพิมพ์พยาบาลสาร.21(3) : 336-351.
- สมพงษ์ ภูผิวน้ำ. (2557). "พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันโรคมือเท้าปากของผู้ดูแลเด็กในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์". วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. 7(1) : 195-203.

- สำนักสารนิเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2558). กรมควบคุมโรค พยากรณ์ 5 โรคสำคัญและ 4 ภัยสุขภาพที่ต้องเฝ้าระวังในปี 2559 คาดว่าใช้เลือดออกจะพบผู้ป่วยถึง 1.6 แสนราย และไข้หวัดใหญ่กว่า 7.2 หมื่นราย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2559, จาก http://pr.moph.go.th/iprg/include/admin_hotnew/show_hotnew.php?idHot_new=78450.
- แสงดาว เกษตรสุนทร นงเยาว์ เกษตรภิบาล และจิตตารัตน์ จิตรีเชื้อ. (2548). "ปัจจัยทำนายความตั้งใจในการคัดกรองโรคมือเท้าและปากของครูพี่เลี้ยงในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาคใต้". *พยาบาลสาร*. 42(1) : 74-84.
- อุดมลักษณ์ เพียรสุขเวช. (2556). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาในการป้องกันโรคมือเท้าปากในวัยเด็กโดยการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัจฉิมา ชนะกุล. (2558). "พฤติกรรมของครูต่อการควบคุมป้องกันโรคมือเท้าปากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอเมือง จังหวัดกระบี่". *วารสารพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 8(3) : 453-468.
- Graham. B.S. (2007). *Hand-Foot-Mouth Disease*. [Online]. Retrieved January 14, 2017, from <http://www.emedicine.com/derm/topic175.htm>.
- Jinadu. M.K., Adegbenro. C.A., Esmail. A.O., Ojo. A.A., & Oyeleye. B.A. (2007). "Health promotion intervention for hygienic disposal of children's faeces in a rural area of Nigeria". *Health Education Journal*. 66(3) : 222-228.
- Kotch. J.B., & et al. (1994). "Evaluation of an hygienic intervention in child day-care centers". *Pediatrics*. 94(6) : 991-994.
- Kotch. J.B., & et al. (2007). "Hand-washing and diapering equipment reduces disease among children in out-of-home child care centers". *Pediatrics*. 120(1) : e29-e36.
- Luby. S.P., Halder. A.K., Huda. T., Unicomb. L., & Johnston. R. B. (2011). "The effect of handwashing at recommended times with water alone and with soap on child diarrhea in rural Bangladesh: an observational study". *PLoS Med*. 8(6) : e1001052.
- Rosenstock, I. M., Strecher, V. J., & Becker, M. H. (1988). "Social learning theory and the health belief model". *Health Education Quarterly*. 15(2) : 175-183.
- Torner Gràcia. N., & et al. (2012). "Factors associated to duration of hepatitis A outbreaks: implications for control". *PLoS One*. 7(2) : e31339.
- World Health Organization Western Pacific Region. (2013). *Emerging Disease Surveillance and Response Hand, Foot and Mouth Disease*. [Online]. Retrieved December 1, 2013, from http://www.wpro.who.int/emerging_diseases/HFMD.Biweekly.21Aug2013.pdf.

ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อ
ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
**Marketing Mix and Corporate Social Responsibility Affecting
Consumer's Purchase Intension of Product from Traditional Retail
Stores in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

สุภากาญจน์ ตโมณฑกุล**
ดร.จันทิมา เอกวงษ์ ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 385 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาดพบว่า ด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง ความรับผิดชอบต่อสังคมพบว่า ด้านความเป็นธรรม ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม อยู่ในระดับมากส่วนด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับความตั้งใจซื้อสินค้า จากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

พบว่า อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความเป็นธรรม ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ส่วนด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค สำหรับผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนำไปปรับปรุงสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคสำหรับผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนำไปปรับปรุงสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

*วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี

**นักศึกษาลัทธิศาสตร์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี

***อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์พระนครศรีอยุธยา วาสกรี

Abstract

The purposes of this research were to study the marketing mix factors and corporate social responsibility affecting the consumer's purchase intention of product from traditional retail stores in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The samples in this study were 385 consumers from traditional retail stores in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The results of the satisfaction on marketing mix found the Product, Price and Place were at a high level while the Promotion was at moderate level. The corporate social responsibility found the Business Ethics, Consumer Responsibility and Community Involvement and Development were at a high level while the Environment was at moderate level. The results of the opinions level of consumer's purchase intention from traditional retail stores found the purchase intention was at high level. The result of

hypothesis test found that service marketing mix composed of the Product, Price, Place and Promotion were affected the consumer's purchase intention of product from traditional retail stores. The corporate social responsibility composed of the Business Ethics, Consumer Responsibility and Environment were affected the consumer's purchase intention of product from traditional retail stores. However the Community Involvement and Development was no affected the consumer's purchase intention of product from traditional retail stores. The findings of this study, the traditional stores retailers could be utilized to develop the product and service to serve consumer needs. The findings of this study, the traditional stores retailers could be utilized to develop the product and service to serve consumer needs.

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ร้านค้าปลีกมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย คือ ทำให้เกิดการจ้างแรงงานและสร้างรายได้หลักให้กับประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2550 มูลค่าของร้านค้าปลีกสูงเป็นอันดับ 2 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ โดยมีมูลค่าสูงถึง 1.2 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็น 14 เปอร์เซ็นต์ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และสูงเป็นอันดับที่ 2 รองจากภาคอุตสาหกรรม (สุจินดา เจียมศรีพงษ์, 2554) ในอดีตธุรกิจค้าปลีกส่วนใหญ่เป็นร้านขายของชำขนาดเล็กและต้องพึ่งพาผู้ค้าส่งเป็นสำคัญ ต่อมาได้เกิดร้านค้าปลีกสมัยใหม่ซึ่งมีขนาดใหญ่ขึ้นและได้ตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกไป เพื่อลดการพึ่งพาผู้ค้าส่งและลดต้นทุนการผลิต โดยมีการนำเทคโนโลยีและเงินลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งสร้างศูนย์กระจายสินค้า ทำให้สามารถขายสินค้าในราคาที่ต่ำและมีอำนาจต่อรองกับผู้ผลิตมากขึ้น ประกอบกับวิถีชีวิตของผู้บริโภคไทย

เปลี่ยนไปตามรายได้ ที่เพิ่มขึ้นและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างสมบูรณ์มากกว่าธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมหรือ ร้านโชห่วย (สัญญาตรา จดจำ, 2556 : ออนไลน์) จากการสำรวจในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าร้านค้าปลีกสมัยใหม่ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ร้านโลตัสเอ็กซ์เพรส ร้านบิ๊กซีมินิ ร้านแฟมมีลี ฯลฯ ซึ่งร้านค้าปลีกสมัยใหม่เหล่านี้มีสินค้าหลากหลายจำหน่ายและเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาบริหารจัดการ และยังแสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จึงทำให้ร้านค้าปลีกสมัยใหม่เหล่านี้ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคมากกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จะเห็นได้ว่าการเพิ่มขึ้นของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ดังนั้นผู้ประกอบการ

ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจและหาแนวทางการสร้างกลยุทธ์การตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

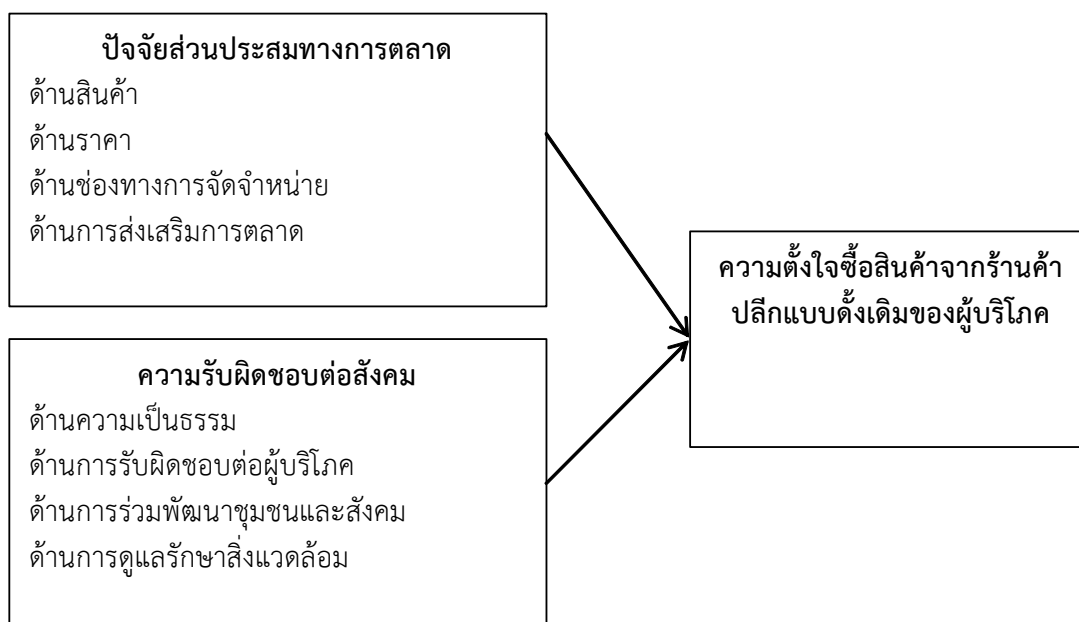
การประกอบธุรกิจค้าปลีกในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกจำเป็นต้องทำความเข้าใจในความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารร้านให้มีประสิทธิภาพ ร้านค้าปลีกควรมีการพัฒนา ดังนี้ ประการแรก การเสนอสินค้าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค ประการที่สอง ให้บริการอย่างเป็นกันเองเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ประการที่สาม ร้านค้าปลีกจำเป็นต้องมีการบริหารร้านอย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สี่ ร้านค้าปลีกควรมีการจัดตกแต่งร้านเพื่อดึงดูดผู้บริโภคให้เข้ามาใช้บริการ ประการสุดท้ายที่ร้านค้าปลีกควรให้ความสำคัญ คือ การส่งเสริมการขาย ร้านค้าปลีกควรมีการจัดโปรโมชั่นตามโอกาสที่เหมาะสมเพื่อเป็นการดึงดูดผู้บริโภคให้เข้ามาใช้บริการ ที่กล่าวมาทุกด้านนั้นคือ ส่วนหนึ่งของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ดังนั้นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ร้านค้าปลีกสามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการผูกใจผู้บริโภคได้ ยกตัวอย่างเช่น สินค้าและราคา หากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพและมีราคาที่เหมาะสมจะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและมีความตั้งใจซื้อสินค้ามากขึ้น นอกจากนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่สามารถสร้างความพึงพอใจและสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้บริโภคได้ หากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน เช่น มีการคัดแยกขยะ ตลอดจนมีการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประโยชน์ภายในชุมชน ผู้บริโภคจะรู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีส่วนทำให้คุณภาพชีวิต

ดีขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ (หอการค้าจังหวัดตาก, 2560 : ออนไลน์) ดังนั้นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทางการตลาดและต้องดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงสังคมและส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อความคงอยู่ของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย ด้านความเป็นธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมพัฒนาชุมชน และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและนำไปสู่ความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค เป็นแนวทางที่จะช่วยสร้างความสำเร็จให้กับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ความรับผิดชอบต่อสังคม และความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความรับผิดชอบต่อสังคม ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างแบบไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2552) ซึ่งกำหนดให้มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ด้วยระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 385 คน เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) ซึ่งใช้การสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการเลือกหน่วยตัวอย่างที่ไม่มีหลักเกณฑ์ คือ สุ่มจากผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. แบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบ

สอบถาม มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคด้าน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วยด้านสินค้าด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด โดยวัดระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ด้านความเป็นธรรม ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมและด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยวัดระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยวัดระดับความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scales) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert) และส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรง เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการหาความสัมพันธ์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่า IOC (Index of item – Objective congruence) ผลจากการคำนวณค่า IOC ของข้อคำถามแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามทุกข้อมีคุณภาพตรงตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

3.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มที่คุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ในแต่ละตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.71 – 0.89 มีค่ามากกว่า 0.7 จึงถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อย่างเหมาะสม (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2552)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) คือ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการ

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ความคิดเห็นของส่วนประสมทางการตลาด ความรับผิดชอบต่อสังคม และความตั้งใจซื้อสินค้า สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 385 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 231 คน มีอายุ 26 – 35 ปี ศึกษาอยู่ในระดับปวส./อนุปริญญา จำนวน 93 คน มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 111 คน มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 175 คน และมีความถี่ในการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมโดยเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์ คือ ซื้อสินค้าทุกวัน จำนวน 128 คน

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อส่วนประสมทางการตลาด ความรับผิดชอบต่อสังคม และความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รายละเอียด ดังตารางที่ 1-ตารางที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.62	0.60	มาก
ด้านสินค้า	3.55	0.57	มาก
ด้านราคา	3.51	0.60	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.00	0.76	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.42	0.52	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

ด้านสินค้าและด้านราคา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62, \bar{X} = 3.55, \bar{X} = 3.51$ ตามลำดับ) ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อความรับผิดชอบต่อสังคม

ความรับผิดชอบต่อสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความเป็นธรรม	3.57	0.62	มาก
2. ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	3.56	0.64	มาก
3. ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม	3.44	0.70	มาก
4. ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	3.32	0.72	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.47	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริโภค ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค และด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, $\bar{X} = 3.56$, $\bar{X} = 3.44$ ตามลำดับ) ส่วนด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม	$\bar{X}$	S.D.	ความตั้งใจซื้อสินค้า
1. ผู้บริโภคคิดว่าจะกลับมาซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอีกในอนาคต	3.49	0.79	มาก
2. ผู้บริโภคจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส	3.45	0.79	มาก
3. เมื่อผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้าจะซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นอันดับแรก	3.43	0.79	มาก
4. ถ้าได้รับคำแนะนำให้ซื้อสินค้าจากร้านค้าอื่นผู้บริโภคจะยังคงซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมต่อไป	3.43	0.83	มาก
5. ผู้บริโภคคิดว่าการเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด	3.32	0.81	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.42	0.64	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค โดยภาพรวมมีความตั้งใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้บริโภคคิดว่าจะกลับมาซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอีกในอนาคต ($\bar{X} = 3.49$) รองลงมาคือ ผู้บริโภคจะเข้าไปเลือกซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมทุกครั้งเมื่อมีโอกาส ($\bar{X} = 3.45$) และข้อที่มีความคิดเห็นในระดับปานกลางคือ ผู้บริโภคคิดว่าการเลือกซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ($\bar{X} = 3.32$)

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วยด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม				
ส่วนประสมทางการตลาด	สัมประสิทธิ์การถดถอย (β)	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (ϵ)	t	p – Value
ค่าคงที่ (a)	0.562	0.167	3.358	0.001*
1. ด้านสินค้า	0.132	0.061	2.164	0.031*
2. ด้านราคา	0.139	0.060	2.316	0.021*
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.360	0.055	6.532	0.000**
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.201	0.038	5.271	0.000**
Adjusted R Square	0.460			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05, ** ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วยด้านสินค้า ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมพบว่า ตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 46.00 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.460 และเมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

($\beta = 0.360$, $p < 0.01$) ด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.201$, $p < 0.01$) ด้านราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.139$, $p < 0.05$) และด้านสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.132$, $p < 0.05$)

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยด้านความเป็นธรรมด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคม และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

ความรับผิดชอบต่อสังคม	ความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม		t	p- Value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย (β)	มาตรฐาน (E)		
ค่าคงที่ (a)	0.479	0.130	3.680	0.000**
1. ด้านความเป็นธรรม	0.148	0.049	3.049	0.002*
2. ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค	0.228	0.047	4.837	0.000**
3. ด้านการร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคม	0.087	0.048	1.795	0.073
4. ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	0.393	0.046	8.589	0.000**
Adjusted R Square	0.610			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05, ** ระดับนัยสำคัญ 0.01

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วยด้านความเป็นธรรมด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ด้านการร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคม และด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมพบว่า ตัวแปรอิสระสามารถพยากรณ์ตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.00 โดยพิจารณาจากค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.610 และเมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่าด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.393$, $p < 0.01$) ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภคส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ($\beta = 0.228$, $p < 0.01$) และด้านความเป็นธรรมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.148$, $p < 0.05$) สำหรับด้านการร่วมกันพัฒนาชุมชนและสังคมไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ($\beta = 0.087$, $p > 0.05$)

อภิปรายผลการวิจัย

สมมติฐานที่ 1.1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านสินค้า ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านสินค้าส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล เสดกรนุกูล (2554) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านค้าปลีก : กรณีศึกษาร้านสุขเจริญผล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสินค้ามีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าในร้านค้าปลีก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่จะจำหน่ายสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ยาสระผม และอาหารสำเร็จรูป เครื่องดื่ม ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องใช้ในการอุปโภคบริโภค การที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีสินค้าให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อหลากหลายประเภท หลากหลายยี่ห้อ ตลอดจนมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ มานำเสนอให้กับผู้บริโภคอยู่เสมอ รวมทั้งจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคจึงทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสินค้ามากขึ้น จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ

มีสินค้าจำหน่ายในร้านค้าหลากหลายประเภทมากที่สุด แสดงว่าผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำหน่ายสินค้าหลากหลายประเภทให้ผู้บริโภคเลือกซื้อตามความต้องการของตนจึงทำให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้า

สมมติฐานที่ 1.2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านราคาส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพร หล่อวนิชย์ (2550) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคร้านขายของชำในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการตลาดบริการด้านราคา ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อสินค้าในร้านขายของชำ ทั้งนี้ กัลป์กร วรกุลลัญญานีย์ และ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2551) ได้กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาดในด้านของราคาว่าเป็นสิ่งที่ผู้ขายสินค้านำมาขึ้น เพื่อขายสินค้าโดยการตั้งราคาพิจารณาจากค่าใช้จ่ายในการได้มาของสินค้ารวมกับผลกำไรที่ผู้ขายคาดว่าจะได้รับ ราคาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคตีความและรับรู้ในความแตกต่างของสินค้า อาทิเช่น สินค้าที่มีราคาแพงมักจะทำให้ผู้บริโภคคิดว่าเป็นสินค้าที่มีคุณภาพมากกว่าราคาถูก แต่อย่างไรก็ตามราคาที่เหมาะสมของสินค้าอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ในขณะที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นร้านค้าที่ตั้งอยู่ในชุมชนหรือตามหมู่บ้านซึ่งผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าจะรู้สึกว่าราคาสินค้าจะมีความแตกต่างจากสินค้าในห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ ดังนั้นสินค้าควรมีราคาที่ถูกลงกว่าสินค้าตามห้างสรรพสินค้า หากผู้ขายกำหนดราคาสินค้าที่สูงเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคไม่ต้องการที่จะซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมอีกต่อไป ดังนั้นราคาจึงมีผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค ซึ่ง Ehrenberg (1972) ได้นำทฤษฎีการคำนวณทางคณิตศาสตร์ The NDB theory และ The LSD theory มาใช้ในการคำนวณเป็นตัวเลขทางสถิติเกี่ยวกับอัตราการซื้อซ้ำสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีการซื้อซ้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยกล่าวว่าการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคมีความซับซ้อนมาก ก่อนซื้อผู้บริโภคต้องมีทัศนคติที่ดี มีประสบการณ์จากการทดลองใช้ก่อน และอิทธิพลจากภายนอกต่างๆ ทั้งนี้ปัจจัยด้านราคาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อได้

สำหรับการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับราคาของสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพมากที่สุดแสดงว่า ราคาสินค้าที่จำหน่ายในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีความเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า จึงทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าคุณค่ากับเงินที่จ่ายไป

สมมติฐานที่ 1.3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ ทิพวง (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าตลาดเกษตรมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่ตั้งของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือในชุมชนซึ่งอยู่ใกล้กับผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าสามารถเดินทางไปซื้อสินค้าได้สะดวกเมื่อเปรียบเทียบกับที่ต้องเดินทางไปซื้อสินค้าจากร้านค้าที่อยู่ห่างไกลจึงทำช่องทางการจำหน่ายส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งร้านค้าสามารถเดินทางสะดวกมากที่สุด ทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าตนเองได้รับความสะดวกสบายในการเดินทาง ส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจต่อสถานที่จำหน่ายและส่งผลต่อความตั้งใจซื้อในที่สุด

สมมติฐานที่ 1.4 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ ทิพวง (2554) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าตลาดเกษตรมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค และตามแนวคิดของ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมการตลาดว่าเป็น

เครื่องมือในการสร้างความพึงพอใจเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภค เกิดความต้องการซื้อสินค้ากิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น การลดราคา การให้ของแถม จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึก และมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อที่มากขึ้น ทั้งนี้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนหรือในหมู่บ้าน เจ้าของร้านจึงมักจะมี ความคุ้นเคยสนิทสนมกับผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้า บางครั้งผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าอยู่บ่อยครั้ง ทางร้านอาจมีการลดราคาให้หรือมีการแจกของแถม อยู่เป็นประจำจึงทำให้ผู้บริโภครู้สึกประทับใจและพอใจในการซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม นอกจากนี้ในช่วงเทศกาลต่างๆ เช่น วันปีใหม่ ทางร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมักจะจำหน่ายสินค้าที่มีการลดราคา จึงทำให้ การส่งเสริมการขายส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของผู้บริโภค จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการลดราคาสินค้าตามเทศกาล เช่น ปีใหม่มากที่สุดแสดงว่าผู้บริโภครู้สึกว่าทางร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการลดราคาในช่วงเทศกาลอยู่เป็นประจำ

สมมติฐานที่ 2.1 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความเป็นธรรมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเป็นธรรมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชา กาญจนมุสิก (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการประกอบธุรกิจด้วยความ เป็นธรรมขององค์กรไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ความเป็นธรรมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมขายสินค้า ไม่เอาเปรียบเปรียบผู้บริโภคให้บริการแก่ผู้บริโภคอย่างเท่าเทียมกันและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง หากผู้บริโภคมีข้อสงสัยหรือมีปัญหาเกี่ยวกับสินค้า เจ้าของร้านจะให้ข้อมูลตามความเป็นจริงโดยไม่มีการปิดบัง ตลอดจนไม่ฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าเมื่อสินค้านั้นเกิดขาดแคลน ในท้องตลาด ทั้งนี้เพราะร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมรู้สึกว่า ผู้บริโภคเป็นเพื่อนบ้านของตนเอง ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จึงมักจะขายสินค้าในราคาที่เจ้าของร้านสามารถดำเนินการต่อไปได้และ ผู้บริโภคมีกำลังซื้อสินค้าได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลให้ความเป็นธรรมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมขายสินค้าไม่เอาเปรียบเปรียบผู้บริโภคมากที่สุด ซึ่งแสดงว่า ผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีความยุติธรรมในการจำหน่ายสินค้า ขายสินค้าโดยที่ไม่ปรับราคาสูงจนเกินไป ถึงแม้ว่าสินค้านั้นขาดแคลนทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าตนเองไม่ถูกเอาเปรียบจึงทำให้มีความตั้งใจซื้อสินค้า

สมมติฐานที่ 2.2 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภคส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชา กาญจนมุสิก (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ทั้งนี้เป็นเพราะร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำหน่ายสินค้าที่ไม่หมดอายุโดยเจ้าของร้านหมั่นตรวจสอบสินค้าว่าสินค้าใดใกล้หมดอายุ หากพบว่าสินค้าใดหมดอายุจะคัดออกไป ในบางครั้งหากผู้บริโภคซื้อสินค้าที่หมดอายุไปแล้วและนำมาเปลี่ยนทางร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจะยินดีให้เปลี่ยน จึงทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมขายสินค้าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้า จากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการในร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำหน่ายสินค้าที่ไม่หมดอายุมากที่สุดแสดงว่าผู้บริโภคไม่พบสินค้าที่หมดอายุวางจำหน่ายที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จึงทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและรู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมใส่ใจในเรื่องความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

สมมติฐานที่ 2.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชา กาญจนมุสิก (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการร่วมพัฒนาชุมชนและสังคมขององค์กรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริโภคที่ตั้งใจมาซื้อสินค้าที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่จะมาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตรประจำวันเช่น ยาสีฟัน สบู่ อาหาร เป็นต้น แม้ว่าทางร้านจะมีการจัดกิจกรรมหรือไม่จัดกิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อาทิเช่น การร่วมกันเก็บขยะภายในหมู่บ้านเพื่อรักษาความสะอาด ก็ไม่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพในชุมชนโดยนำสินค้าของคนในชุมชนมาวางขายมากที่สุดแสดงว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้โดยสนับสนุนให้นำสินค้าที่คนในชุมชนผลิตมาวางจำหน่ายจึงทำให้คนในชุมชนเห็นว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

สมมติฐานที่ 2.4 ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณชา กาญจนมุสิก (2554) ที่ศึกษาเรื่อง การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมขององค์กรส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภาวะโลกร้อนมากขึ้นซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภัยทางธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น อุทกภัย ภัยแล้ง อากาศที่ร้อนมากขึ้น เป็นต้น และมีผลกระทบ

โดยตรงต่อประชาชนที่อาศัยอยู่บนโลกนี้ จึงทำให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะประชาชนคิดว่าปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมมีผลต่อสุขภาพไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศที่มีแหล่งกำเนิดมาจากยานพาหนะและการคมนาคม ซึ่งจะก่อให้เกิดอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ รวมทั้งปัญหาจากสิ่งปฏิกูลและขยะมูลฝอยที่เกิดจากการพัฒนาเมืองและกระบวนการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตอย่างมาก ทั้งนี้ผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมหากพบว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมยังใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายได้ยากบรรจุสินค้า อาจทำให้เกิดความรู้สึกไม่ค่อยพอใจและไม่ต้องการซื้อสินค้าจากทางร้านปลีกแบบดั้งเดิม หากเจ้าของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการแนะนำให้ผู้บริโภคนำกระเป๋ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ใส่สินค้าอาจทำให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสินค้ามากขึ้น นอกจากนี้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมได้ร่วมมือกับคนในชุมชนรักษาความสะอาดพื้นที่บริเวณร้านค้าและบริเวณภายในหมู่บ้าน โดยมีการจัดถังขยะวางไว้หน้าร้านเพื่อให้ผู้บริโภคทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง จึงทำให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจและต้องการที่จะมาซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมากขึ้น ดังนั้นความคิดเห็นของผู้บริโภคด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมจึงส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และจากการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นพบว่า ผู้บริโภคมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมร่วมมือกับชุมชนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนมากที่สุดแสดงว่าผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งทางร้านค้าปลีกอาจมีการคัดแยกขยะและคอยดูแลถึงขยะที่อยู่ในบริเวณร้านค้าให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยไม่หกเลอะเทอะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านสินค้า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้บริโภคได้ตัดสินใจเลือกซื้อ ตลอดจนมีการบริหารจัดการการหมุนเวียนสินค้าโดยนำสินค้าเก่าที่ใกล้หมดอายุมาลดราคา หรือจำหน่ายควบ นอกจากนี้

ควรขายสินค้าที่ไม่มีวางขายในร้านค้าปลีกสมัยใหม่ เช่น ข้าวสารแบบแบ่งขาย บุหรี่แบบแบ่งขาย เป็นต้น

1.2 ด้านราคา ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรกำหนดราคาสินค้าให้เหมาะสมกับคุณภาพ โดยสินค้าอาจไม่จำเป็นต้องต่ำที่สุดแต่ต้องอยู่ในเกณฑ์ที่ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่าย นอกจากนี้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรซื้อสินค้าจากร้านผู้ผลิตโดยตรงเพราะจะได้ต้นทุนที่ต่ำกว่า

1.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีการตกแต่งที่สวยงามมากนัก ตลอดจนการจัดร้านก็มักไม่ค่อยเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรจัดสินค้าแยกตามประเภทหมวดหมู่ของสินค้าและตกแต่งร้านให้มีความทันสมัย มีมุมถ่ายรูป มีตู้แช่ไอศกรีม เช่น ไอศกรีมกุหลาบที่กำลังนิยม มีการเพิ่มแสงสว่างภายในร้าน หรือติดเครื่องปรับอากาศ

1.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนั้นส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในชุมชนหรือในหมู่บ้านโดยมีเจ้าของบ้านเป็นเจ้าของร้านและมีการดำเนินกิจการแบบไม่ค่อยมีการวางแผนหรือใช้กลยุทธ์ทางการตลาดมากมายนักแต่เป็นการดำเนินงานแบบเก่าโดยถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นและขาดการพัฒนา ทั้งนี้เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้บริโภคมีความตั้งใจซื้อสินค้ามากขึ้นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรมีการพัฒนากลยุทธ์ในการขายมากขึ้นโดยมีการจัดการส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคาสินค้าหรือการมีของแถมของแถมในช่วงเทศกาลต่างๆ มีบริการน้ำดื่มภายในร้าน มีบริการเติมเงินโทรศัพท์ รับชำระค่าน้ำค่าไฟ หรือขยายเวลาเปิด-ปิดให้นานขึ้น ก็จะทำให้ผู้บริโภคมาใช้บริการมากขึ้นได้

1.5 ด้านความเป็นธรรม เนื่องจากผู้บริโภคนั้นจะมีความคุ้นเคยกับเจ้าของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม รวมทั้งผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าส่วนใหญ่ก็จะเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันจึงมีความคุ้นเคยสนิทสนมต่อกัน บางครั้งผู้ขายให้ความสนิทสนมที่มีขายสินค้าให้กับผู้บริโภคที่มาซื้อสินค้าทีหลังจึงอาจทำให้ผู้บริโภคที่มาก่อนเกิดความไม่พอใจหรือโกรธเคืองได้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภคทุกคนมีความพอใจต่อความเป็นธรรมในการขายสินค้าของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ผู้ขายควรขายสินค้าตามลำดับก่อนหลัง

1.6 ด้านการรับผิดชอบ ต่อผู้บริโภคร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจะเป็นกิจการในครัวเรือนที่มีขนาดเล็ก ซึ่งเจ้าของกิจการก็จะเป็นเจ้าของบ้านที่เปิดเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและตั้งอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ ที่ประชาชนรู้จักกันค่อนข้างทั่วถึง หากผู้บริโภคมาซื้อสินค้าที่หมดอายุไปและนำกลับมาเปลี่ยนและทางร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมไม่ให้ผู้บริโภคเปลี่ยนยอมนำมาซึ่งความไม่พอใจและอาจนำไปบอกต่อเกิดความเสียหายแก่ทางร้าน ดังนั้นทางร้านค้าปลีกจำเป็นต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรับผิดชอบต่อผู้บริโภคเป็นอย่างมากเพราะหากผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกไม่มีความรับผิดชอบต่ออาจส่งผลให้ไม่กลับมาซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกอีก ในทางตรงกันข้ามหากร้านค้าปลีกให้ความสำคัญในเรื่องนี้ผู้บริโภคก็จะเกิดความประทับใจและกลับมาซื้อสินค้าอีกในอนาคต

1.7 ด้านการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม การที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายยากอาจทำให้ผู้บริโภครู้สึกว่าส่งผลต่อภาวะโลกร้อนและเป็นการทำลายธรรมชาติ ดังนั้นเพื่อให้ผู้บริโภครู้สึกว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ทางร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรณรงค์ให้ผู้บริโภคลดการใช้ถุงพลาสติกที่ย่อยสลายได้ยากโดยแนะนำให้ใช้ตะกร้า ถัง หรือกระเป๋ที่ทำจากวัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น กระเป๋ที่ทำผลิตจากผักตบชวา เป็นต้น

1.8 ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

1.9 จัดให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญด้าน โปรแกรมสำหรับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เพื่อใช้ในการบริหารสินค้าคงคลัง และการจัดเก็บเงินที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาเพิ่มเติมอาจศึกษา ปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เช่น คุณภาพการให้บริการ เพื่อพัฒนาปรับปรุงสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค มากขึ้น

- 2.2 ควรจัดทำงานวิจัยในเชิงคุณภาพควบคู่กับ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการ
เชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบ วิจัยในครั้งต่อไปควรจะศึกษาอำเภออื่นๆ ในจังหวัด
ความตั้งใจซื้อของผู้บริโภคในเชิงลึก พระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่ง
2.3 การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้บริโภค ผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม
ที่ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในอำเภอ เพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กัลป์ยกร วรกุลลัญญานีย์ และ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช. (2551). การโฆษณาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2552). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ฐิติพร หล่อวนิชย์. (2550). การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคร้านขายของชำในเขตอำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการ. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ณัฐพล เสตกรณกุล. (2554). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในร้านค้าปลีก:
กรณีศึกษาร้านสุขเจริญผล. สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการ.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณษา กาญจนมุสิก. (2554). การทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ
สินค้าและบริการของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การศึกษาเฉพาะบุคคลบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิไลวรรณ ทิพวง. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าตลาดเกษตร
มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารตลาดยุคใหม่ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2552. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.
- สัญญาตรา จดจำ. (2556). แนวโน้มธุรกิจค้าปลีกไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560, จาก :
<https://uthaiacademy.wordpress.com/2013/05/09/แนวโน้มธุรกิจค้าปลีกไทย>.
- หอการค้าจังหวัดตาก.(2560). แนวทางการปรับตัวของค้าปลีกท้องถิ่น เพื่อความอยู่รอด. [ออนไลน์]. สืบค้นวันที่
5 มีนาคม 2560, จาก : <http://www.takchamber.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=313311&Ntype=3>.
- Ehrenberg. A. S. C. (1972). *Repeat – Buying: Theory and Application*.Amsterdam :
North – Holland Publishing Company.

การประเมินผลโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูก
ส้มโอในจังหวัดนครปฐม

Evaluation of Cost, Revenue Structure and Financial Ratio
for Pomelo Cultivation in Nakhon Pathom Province

กสมล ชนะสุข*

สมพล สุขเจริญพงษ์*

ศานติ ดิฐสถาพรเจริญ**

กนกพัชร วงศ์อินทร์อยู่***

มินท์มันตา หิรัญย์ณภัทร์****

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน และผลตอบแทนของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม 2) วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส้มโอนครชัยศรี ซึ่งอยู่ในอำเภอสสามพราน จำนวน 21 คน และอำเภอนครชัยศรี จำนวน 28 คน รวมทั้งหมด 49 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงิน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีตลอดอายุ 20 ปี มีโครงสร้างต้นทุนรวมเฉลี่ย 42,545 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 1,299 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 41,246 บาทต่อไร่ และเมื่อคิด 20 ปีพบว่า มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเฉลี่ย (NPV) 791,608.35 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) คิดเป็นร้อยละ 22.30 และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR)

คิดเป็น 2.96 เท่า แสดงให้เห็นว่าการเพาะปลูกส้มโอมีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 99.90 ในปีที่ 13 และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 86.31 ในปีที่ 15 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายคือ ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) ที่เหมาะสมให้กับเกษตรกร และเกษตรกรควรทำการวางแผนและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิต คำนึงถึงการบริหารต้นทุนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และให้เกษตรกรนำเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศเข้ามาช่วยในการวางแผนวิเคราะห์การเพาะปลูกส้มโอ เพื่อให้ได้ผลผลิตตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และนำไปสู่การพัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำด้านการเกษตร หรือ Smart Farmer

คำสำคัญ : ต้นทุน, ผลตอบแทน, อัตราส่วนทางการเงิน, การเพาะปลูกส้มโอ

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*** อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

**** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการเงินและการธนาคาร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The objectives of this study were 1) to study and analyze cost and revenue structure of pomelo cultivation in Nakhon Pathom province and 2) to analyze financial ratio of pomelo cultivation in Nakhon Pathom province. Key informants were 49 pomelo farmers, the members of Pomelo Community Enterprise Network of Nakhon Chai Si in Nakhon Chai Si district. They consisted of 21 farmers from Sam Phran district and 28 farmers from Nakhon Chai Si district. Purposive sampling technique was used for data collection. The data were analyzed in terms of cost, revenue structure and financial ratio. The results revealed that for cultivating the pomelo, "Thong Dee" over twenty years, the average total cost were 42,545 baht which consisted of the average fixed cost of 1,299 baht and the average variable cost of 41,246 baht per farm. After analyzing revenue structure of 20 years, it showed that the net present value (NPV) was 791,608.35 baht per farm, the internal rate of return (IRR) of the project was 22.30 percent

and the benefit-cost ratio (BCR) was 2.96 times. Consequently, it indicated that pomelo cultivation was worth the investment. In additions, financial ratio analysis showed that the highness of gross profit margin was 99.90 in year 13 and the highness of net profit margin was 86.31 in year 15. The researchers suggested that there should be a policy to provide the farmers with the government agencies with knowledge on Good Agricultural Practices (GAP). The farmers should plan and analyze factors related to production and take into account cost management for maximum efficiency. In addition, they should adopt technology information to help with analyzing plan of pomelo cultivation in order to get the product that meets the needs of consumers. As a result, this can lead the farmers to self-development and being agricultural leader or Smart Farmer.

Keyword: Cost, Revenue, Financial Ratio, Pomelo Cultivation

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ส้มโอเป็นไม้ผลสำคัญทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะพันธุ์ทองดีเป็นที่นิยมบริโภคเนื่องจากผิวเปลือกบาง สีเนื้อคล้ายสีทับทิม รสชาติหวานกลมกล่อมจึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ ปี 2558 ประเทศไทยมีผลผลิตส้มโอรวม 245,490 ตัน ส่งออกต่างประเทศ 12,180 ตัน คิดเป็นมูลค่า 271.63 ล้านบาท ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ ประเทศจีน ฮองกง และแคนาดา มูลค่าการส่งออกไปจีนคิดเป็นร้อยละ 65 และปี 2560 ประเทศไทยใช้สิทธิประโยชน์ภายใต้ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น (JTEPA) สำหรับส่งออกไปญี่ปุ่นโดยอัตราภาษีนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 0 (สำนักงานเศรษฐกิจ

การเกษตร, 2558) โอกาสการส่งออกส้มโอไปประเทศญี่ปุ่นมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นยังมีความต้องการส้มโอเป็นจำนวนมาก ประกอบกับผู้บริโภคในประเทศญี่ปุ่นมีกำลังการซื้อที่สูงขึ้น จึงนับเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรและผู้ส่งออกส้มโอในประเทศไทย (ประชาชาติธุรกิจ เศรษฐกิจในประเทศ, 2560)

จังหวัดนครปฐมถือเป็นแหล่งผลิตส้มโอพันธุ์ทองดีคุณภาพสูง ได้รับการยอมรับและนิยมบริโภคทั้งในและต่างประเทศ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด 53,756 ไร่ มีจำนวนเกษตรกร 11,388 ราย (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559)

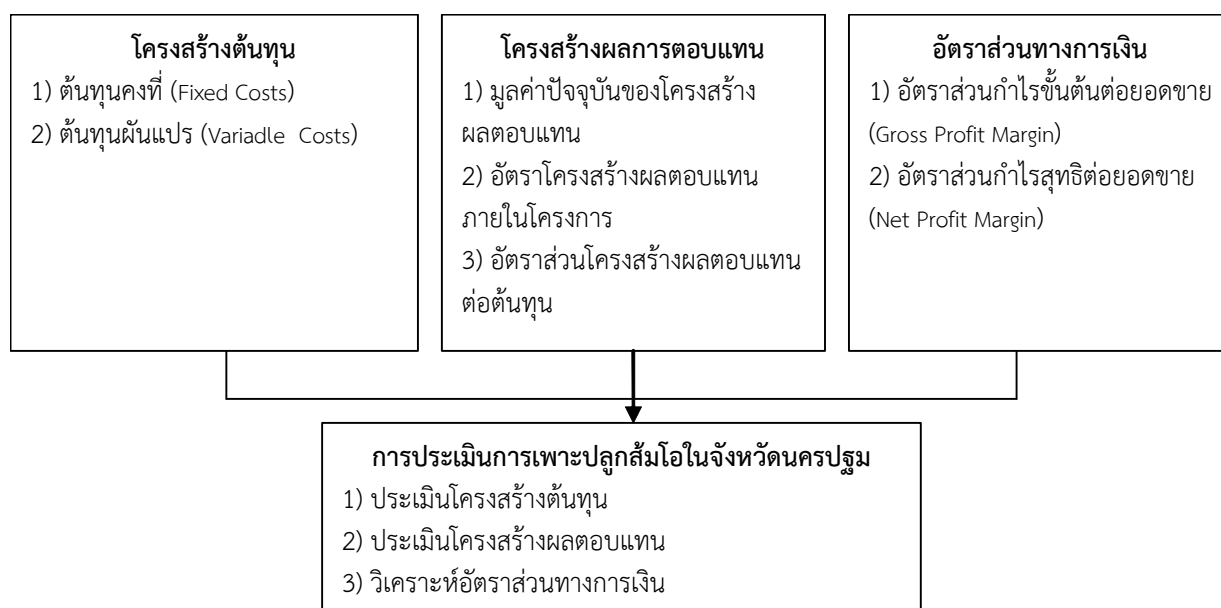
ซึ่งปัจจุบันการเพาะปลูกส้มโอให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และเป็นไปตามมาตรฐานตลาดต้องการเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง แต่เนื่องจากในปี พ.ศ. 2554 จังหวัดนครปฐม ประสบอุทกภัยในหลายพื้นที่ส่งผลให้ผลผลิตเกิดความเสียหาย โดยส้มโอที่ได้รับความเสียหายจะมีบางส่วนที่ต้นตาย ต้นอยู่ในสภาพแย่ และต้นอยู่ในสภาพฟื้นฟู เกษตรกร จึงต้องปรับปรุงพื้นที่การเพาะปลูก ซึ่กึ่งพันธุ์ ส้มโอใหม่ อีกทั้งยังพบปัญหาศัตรูพืชจึงส่งผลให้การเพาะปลูกส้มโอมีต้นทุนการเพาะปลูกที่สูงขึ้น แต่ว่าเกษตรกรไม่ทราบต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าจากการลงทุน เพาะปลูกส้มโอของตนเอง เพื่อให้เกษตรกรทราบต้นทุน ผลตอบแทน และความคุ้มค่าจากการลงทุนในการเพาะปลูก

ส้มโอ คณะผู้วิจัยจึงศึกษาและประเมินโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงิน ของการเพาะปลูก ส้มโอในจังหวัดนครปฐม เพื่อหาแนวทางการลดต้นทุน ของการเพาะปลูกส้มโอ และผลตอบแทนที่เกษตรกรควร จะได้รับจากการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน และ ผลตอบแทนของการเพาะปลูกส้มโอ ในจังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการ เพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุน

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ (2551) กล่าวว่า ต้นทุน (Cost) คือ ทรัพยากรของกิจการที่สามารถกำหนดมูลค่าเป็นตัวเงินที่จะต้องสูญเสียไปเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการที่จะได้รับมา ซึ่งการผลิตสินค้าสินค้าและบริการผู้ประกอบการควรมีความเข้าใจลักษณะของต้นทุนที่จำแนกตามพฤติกรรมที่ส่งผลต่อรายได้และค่าใช้จ่าย รวมถึงการรับรู้กำไรและขาดทุนในการประกอบธุรกิจ

นันทพร พิทยะ และคณะ (2555, หน้า 35-36) กล่าวว่า ต้นทุนที่จำแนกตามพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

1. ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ต้นทุนที่มีพฤติกรรมคงที่หรือต้นทุนที่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามระดับของกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นระดับกิจกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ต้นทุนคงที่จะไม่ถูกกระทบหรือไม่ผันแปรไปตามการเปลี่ยนแปลง

2. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงจำนวนในทางเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงของระดับของกิจกรรม โดยพฤติกรรมของต้นทุน (ในช่วงกิจกรรมหนึ่ง) ต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลผลิตของต้นทุนประเภทนี้จะคงที่เสมอ ไม่ว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง

แนวคิดเกี่ยวกับผลตอบแทนทางการเงิน

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน (Financial Analysis) เป็นการเปรียบเทียบเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่าย (Cost) กับรายได้หรือผลประโยชน์ (Benefit) จากโครงการนั้น โดยอาศัยหลักการคิดลดหรือมูลค่าปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์และประเมินค่าเงินลงทุนในโครงการดังต่อไปนี้ (เฉลิมขวัญ คุรุบุญยงค์, 2555)

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เป็นการเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันของเงินสดไหลเข้ากับมูลค่าปัจจุบันเงินสดไหลออกของการลงทุน มีสูตรที่ใช้ในการคำนวณ ดังนี้

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{(B_t - C_t)}{(1+r)^t}$$

โดย	B_t	=	ผลตอบแทนหรือกระแสเงินสดเข้าในปีที่ t
	C_t	=	ต้นทุนหรือกระแสเงินสดออกในปีที่ t
	r	=	อัตราคิดลด (คิดเป็นร้อยละ)
	t	=	ระยะเวลาของโครงการ ปีที่ 0 ถึง n (0,1,2,3,...,n)
	n	=	อายุของโครงการ

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกโครงการลงทุน คือ จะยอมรับโครงการลงทุน ถ้าค่า NPV เป็นบวก และจะปฏิเสธโครงการลงทุน ถ้าค่า NPV เป็นลบ

2. อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : BCR) เป็นการหาอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนว่าเป็นกี่เท่าของมูลค่าปัจจุบันของเงินลงทุน มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$BCR = \frac{\sum_{t=0}^n B_t (1+r)^{-t}}{\sum_{t=0}^n C_t (1+r)^{-t}}$$

โดย	B_t	=	มูลค่าของโครงสร้างผลตอบแทนในปีที่ t
	C_t	=	มูลค่าของเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายปีที่ t
	r	=	อัตราคิดลด (คิดเป็นร้อยละ)
	t	=	ระยะเวลาของโครงการ ปีที่ 0 ถึง n (0,1,2,3,...,n)
	n	=	อายุของโครงการ

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกโครงการ คือ ถ้าค่า BCR มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนมีความคุ้มค่า

3. อัตราผลตอบแทนของโครงการ (Internal Rate of Return : IRR) คือ อัตราคิดลด (r) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนตลอดอายุของโครงการ หรือมีอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับศูนย์ มีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$\sum_{t=0}^n \frac{(B_t - C_t)}{(1+r)^t} = 0$$

โดย	B_t	=	มูลค่าของโครงสร้างผลตอบแทนในปีที่ t
	C_t	=	มูลค่าของเงินลงทุนและค่าใช้จ่ายในปีที่ t
	r	=	อัตราคิดลด (คิดเป็นร้อยละ)
	t	=	ระยะเวลาของโครงการ ปีที่ 0 ถึง n (0,1,2,3,...,n)
	n	=	อายุของโครงการ

เกณฑ์การตัดสินใจเลือกโครงการ คือ ยอมรับโครงการลงทุน ถ้าค่า IRR มีค่ามากกว่าอัตราคิดลด หรือค่าเสียโอกาสเงินลงทุน และปฏิเสธโครงการลงทุน ถ้าค่า IRR น้อยกว่าอัตราคิดลด หรือค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงิน เป็นการเปรียบเทียบเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่ายกับรายได้จากการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดี โดยการหามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) เพื่อแสดงให้เห็นว่าการลงทุนเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐมมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่

แนวคิดเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน ช่วยให้ทราบถึงสภาพทางการเงิน และประสิทธิภาพในการบริหารงานของกิจการ เนื่องจากแสดงความสัมพันธ์ของตัวเลขกระแสเงินสดที่เกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจ โดยสามารถนำข้อมูลรายปีมาเปรียบเทียบ เพื่อบ่งบอกถึงสถานะภาพที่แท้จริงของกิจการในการทำกำไร (Profitability) ดังนั้น โครงการลงทุนลักษณะนี้จึงเป็นโครงการลงทุนระยะยาว เพราะมีค่าใช้จ่ายและรายได้หรือผลประโยชน์เกิดต่อเนื่องกัน

เป็นเวลาหลายปี จึงมุ่งวัดผลกำไรที่เกิดจากการลงทุนของผู้ลงทุนเป็นหลัก ดังนี้ (อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์, 2550)

1. ความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratio)

1.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) (%) = $\frac{\text{ขายสุทธิ (SALES)} - \text{ต้นทุนขาย (COGS)}}{\text{ขายสุทธิ (SALES)}}$ = $\frac{\text{กำไรขั้นต้น (Gross Profit)}}{\text{ขายสุทธิ (SALES)}}$ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เนื่องจากแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรขั้นต้น

1.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) (%) = $\frac{\text{กำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit)}}{\text{ขายสุทธิ (SALES)}}$ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการทำกำไร

1.3 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) (%) = $\frac{\text{กำไรสุทธิ (Net Profit)}}{\text{ขายสุทธิ (SALES)}}$ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เนื่องจากแสดงถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทในการทำกำไร หลังจากหักต้นทุนค่าใช้จ่ายรวมทั้งภาษีเงินได้ทั้งหมด

1.4 อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity : ROE) ผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE) (%) = $\frac{\text{กำไรสุทธิ (Net Profit)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น (Equity)}}$ อัตราส่วนนี้ยิ่งสูงยิ่งดี เนื่องจากแสดงถึงเงินลงทุนในส่วนของเจ้าของ จะได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาจากการดำเนินการของกิจการในอัตราส่วนเท่าใด ถ้ามีค่าสูง แสดงถึงประสิทธิภาพในการทำกำไรสูง

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้ทราบถึงสภาพทางการเงิน และประสิทธิภาพในการเพาะปลูกส้มโอ โดยศึกษาถึงความสามารถในการทำกำไร ประกอบด้วย อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย และอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย ซึ่งถ้ามีอัตราส่วนกำไรต่อยอดขายสูงจะแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ลงทุนเพาะปลูกส้มโอมีความสามารถในการทำกำไร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ริฎฎารัตน์ อุดม (2558) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการลงทุนทางการเงินและความเสี่ยงของการผลิตส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดชัยภูมิ" พบว่า ผู้ผลิตในอำเภอบ้านแท่นและอำเภอกษัตริย์สมุทร มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 1,434,671.39 บาท และ 30,283.98 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อการลงทุน (B/C ratio) เท่ากับ 2.62 และ 1.07 แสดงถึงการปลูกส้มโอของผู้ผลิตที่อำเภอบ้านแท่นมีความคุ้มค่าการลงทุนทางการเงินสูงกว่าอำเภอกษัตริย์สมุทร มัลลิกา จินดาจางค์ (2554) ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ทางการเงินของธุรกิจสวนส้มโอเพื่อส่งออก อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยนาท" พบว่า ส้มโอพันธุ์ทองดี มีต้นทุนในการผลิตทั้งหมด 57,961.78 บาทต่อไร่ แบ่งเป็น ต้นทุนคงที่ 24,360.14 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปร 33,601.64 บาทต่อไร่ และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินพบว่า การวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินใช้อัตราส่วนหมุนเวียน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.64 เท่า แสดงว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินภายนอกแต่เงินมาลงทุนน้อย อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรมีค่าร้อยละ 85 แสดงว่าเกษตรกรที่ลงทุนทำสวนส้มโอมีความสามารถในการทำกำไร และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนมีค่าร้อยละ 24 แสดงถึงการกู้ยืมเงินมาใช้ในการเพาะปลูกส้มโอไม่สูงจึงมีความเสี่ยงต่ำ ตาดานท์ กมลรัตนกุล (2553) ศึกษาเรื่อง "ต้นทุนและโครงสร้างผลตอบแทนในการรวบรวมผลผลิตส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาของสหกรณ์การเกษตรมโนรมย์ จำกัด จังหวัดชัยนาท" พบว่า ต้นทุนและโครงสร้างผลตอบแทนจากการใช้อัตราการค้าร้อยละ 7 ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศ การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินพบว่า ค่า NPV เท่ากับ 2,926,166 บาท ค่า IRR เท่ากับร้อยละ 6.542 และค่า BCR เท่ากับ 1.03 แสดงถึงความเหมาะสมและคุ้มค่าในการลงทุน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินโดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) เพื่อประเมินค่าเงินลงทุนของโครงการว่ามีความเหมาะสมและ

คุ่มค่าต่อการลงทุนเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐมหรือไม่ นางนุช อังยุธิกุล (2550) ศึกษาเรื่อง "เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดส้มโอในภาคกลาง" ผลการศึกษา ด้านเศรษฐกิจการผลิต โดยการปลูกแบบยกทรงพื้นที่ การปลูกเฉลี่ย 9.85 ไร่ต่อฟาร์ม อายุการปลูก 15 ปี พบว่า ส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐมมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ย 40,572.97 บาทต่อไร่ต่อปี การลงทุนเฉลี่ย 27,053.97 บาทต่อไร่ต่อปี โดยปีที่ 1 มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย 30,432.93 บาท ต่อไร่ต่อปี ปีที่ 2 และ 3 เฉลี่ย 23,039.72 บาทต่อไร่ต่อปี และปีที่ 4-15 เฉลี่ย 24,939.52 บาทต่อไร่ต่อปี แสดงถึงความคุ้มค่าต่อการลงทุนและมีความเสี่ยงต่ำ

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรผู้เพาะปลูก ส้มโอในจังหวัดนครปฐม จำนวน 1,061 ครัวเรือน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส้มโอนครชัยศรี ซึ่งประกอบด้วย อำเภอสามพราน จำนวน 21 คน และอำเภอนครชัยศรี จำนวน 28 คน รวมทั้งหมด 49 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบ

มีโครงสร้าง โดยเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบคำถามประณัยได้ และค่าใช้จ่ายของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรอำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี โดยประสานงานผ่านผู้นำกลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรมาประชุมพร้อมกันที่บ้านของตัวแทนเกษตรกรของทั้งสองอำเภอ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนส้มโอนครชัยศรี จำนวน 49 คน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Method) คือ วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการลงทุนเพาะปลูกส้มโอ และวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตาราง 1-2 การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1-20 และตาราง 3-4 การวิเคราะห์โครงสร้างผลตอบแทนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1-20

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ประกอบด้วย โครงสร้างต้นทุน โครงสร้างผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

1. โครงสร้างต้นทุนของส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1-10

หน่วย : บาทต่อไร่

รายการ	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	ปี 7	ปี 8	ปี 9	ปี 10
ผลผลิต (ผลต่อไร่)	-	-	-	800	1000	1400	1600	2000	2400	2800
ราคาผลผลิต (บาทต่อผล)	-	-	-	43.00	43.00	55.00	55.00	70.00	70.00	70.00
รายได้/ผลตอบแทน	-	-	-	34,400.00	43,000.00	77,000.00	88,000.00	140,000.00	168,000.00	196,000.00
ต้นทุนผันแปร										
1. ค่าวัสดุ	21,956.96	24,760.96	29,640.96	40,752.96	40,752.96	40,752.96	40,920.96	40,920.96	40,920.96	41,088.96
2. ค่าแรงงาน (ครัวเรือน/จ้าง)	3,140.00	2,990.00	2,990.00	4,460.00	4,110.00	4,110.00	4,110.00	4,260.00	4,260.00	4,260.00
3. ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00
รวมต้นทุนผันแปร	25,596.96	28,250.96	33,130.96	45,712.96	45,362.96	45,362.96	45,530.96	45,680.96	45,680.96	45,848.96
ต้นทุนคงที่										
1. ค่าเตรียมพื้นที่ปลูก	17,500.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. ค่าภาษีที่ดิน	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00
3. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75
รวมต้นทุนคงที่	18,798.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75
รวมต้นทุนทั้งหมด	44,395.71	29,549.71	34,429.71	47,011.71	46,661.71	46,661.71	46,829.71	46,979.71	46,979.71	47,147.71
กำไรสุทธิ	(44,395.7)	(29,549.1)	(34,429.1)	(12,611.1)	(3,661.71)	30,338.29	41,170.29	93,020.29	121,020.9	148,852.9

ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2558

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 11-20 (ต่อ)

หน่วย : บาทต่อไร่

รายการ	ปี 11	ปี 12	ปี 13	ปี 14	ปี 15	ปี 16	ปี 17	ปี 18	ปี 19	ปี 20
ผลผลิต (ผลต่อไร่)	3200	4000	4000	3600	3200	2800	2400	2000	1600	1200
ราคาผลผลิต (บาทต่อผล)	85.00	85.00	85.00	85.00	85.00	65.00	65.00	65.00	50.00	50.00
รายได้/ผลตอบแทน	272,000.00	340,000.00	340,000.00	306,000.00	272,000.00	182,000.00	156,000.00	130,000.00	80,000.00	60,000.00
ต้นทุนผันแปร										
1. ค่าวัสดุ	41,088.96	41,088.96	41,200.96	41,200.96	31,600.96	31,880.96	31,880.96	31,880.96	31,880.96	31,880.96
2. ค่าแรงงาน (ครัวเรือน/จ้าง)	4,410.00	4,410.00	4,410.00	4,410.00	3,840.00	3,840.00	3,840.00	3,840.00	3,840.00	3,840.00
3. ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00	500.00
รวมต้นทุนผันแปร	45,998.96	45,998.96	46,110.96	46,110.96	35,940.96	36,220.96	36,220.96	36,220.96	36,220.96	36,220.96
ต้นทุนคงที่										
1. ค่าเตรียมพื้นที่ปลูก	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. ค่าภาษีที่ดิน	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00
3. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75	1,243.75
รวมต้นทุนคงที่	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75	1,298.75
รวมต้นทุนทั้งหมด	47,297.71	47,297.71	47,409.71	47,409.71	37,239.71	37,519.71	37,519.71	37,519.71	37,519.71	37,519.71
กำไรสุทธิ	224,702.9	292,702.9	292,590.9	258,590.9	234,760.9	144,480.9	118,480.9	92,480.29	42,480.29	22,480.29

ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2558

ผลการศึกษาพบว่า ในช่วงปี 1-5 เป็นการลงทุนเพาะปลูกส้มโอครั้งแรก มีต้นทุนรวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 29,549.71-47,011.71 บาทต่อไร่ โดยมีสัดส่วนการลงทุนต่ำสุดในปีที่ 2 คิดเป็น 29,549.71 บาทต่อไร่ ช่วงปีที่ 6-10 มีต้นทุนรวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 46,661.71-47,147.71 บาทต่อไร่ ช่วงปีที่ 11-15 มีต้นทุนรวมทั้งหมดอยู่ระหว่าง 37,239.71-47,409.71 บาทต่อไร่ โดยในปีที่ 13 และ 14 มีต้นทุนรวมทั้งหมดสูงสุดคิดเป็น 47,409.71 บาทต่อไร่ และช่วงปีที่ 16-20 มีต้นทุนรวมทั้งหมดเท่ากันคิดเป็น 37,519.71 บาทต่อไร่

2. โครงสร้างผลตอบแทนของส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้างผลตอบแทนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1 - 10

หน่วย : บาทต่อไร่

รายการ	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4	ปี 5	ปี 6	ปี 7	ปี 8	ปี 9	ปี 10
ผลผลิต (ผลต่อไร่)	-	-	-	800.00	1,000.00	1,400.00	1,600.00	2,000.00	2,400.00	2,800.00
ราคาผลผลิต (บาทต่อผล)	-	-	-	43.00	43.00	55.00	55.00	70.00	70.00	70.00
รายได้/ผลตอบแทน	-	-	-	34,400.00	43,000.00	77,000.00	88,000.00	140,000.00	168,000.00	196,000.00
รายได้สุทธิ/ผลตอบแทนสุทธิ	(72,269.7)	(28,355.9)	(33,235.9)	(11,417.9)	(2,467.96)	30,849.24	42,364.04	94,214.04	122,214.4	150,046.4
อัตราการคิดลด (7%)	0.9346	0.8734	0.8163	0.7629	0.7130	0.6663	0.6227	0.5820	0.5439	0.5083
กระแสรายได้ (PVB)	-	-	-	26,243.76	30,659.00	51,305.10	54,797.60	81,480.00	91,375.20	99,626.80
กระแสค่าใช้จ่าย (PVC)	67,543.32	24,766.10	27,130.51	34,954.52	32,418.66	30,750.25	28,417.51	26,647.43	24,902.98	23,358.40
กระแสรายได้สุทธิ/ กระแสผลตอบแทนสุทธิ (NPV)	(67,543.3)	(24,766.1)	(27,130.5)	(8,710.76)	(1,759.66)	20,554.85	26,380.09	54,832.57	66,472.22	76,268.40

ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2558

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์โครงสร้างผลตอบแทนของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 11 - 20

หน่วย : บาทต่อไร่

รายการ	ปี 11	ปี 12	ปี 13	ปี 14	ปี 15	ปี 16	ปี 17	ปี 18	ปี 19	ปี 20
ผลผลิต (ผลต่อไร่)	3,200.00	4,000.00	4,000.00	3,600.00	3,200.00	2,800.00	2,400.00	2,000.00	1,600.00	1,200.00
ราคาผลผลิต (บาทต่อผล)	85.00	85.00	85.00	85.00	85.00	65.00	65.00	65.00	50.00	50.00
รายได้/ผลตอบแทน	272,000.00	340,000.00	340,000.00	306,000.00	272,000.00	182,000.00	156,000.00	130,000.00	80,000.00	60,000.00
รายได้สุทธิ/ผลตอบแทนสุทธิ	221,927.24	293,896.04	293,784.04	259,784.04	235,954.04	144,991.24	119,674.04	93,674.04	43,674.04	23,674.04
อัตราการคิดลด (7%)	0.4751	0.4440	0.4150	0.3878	0.3624	0.3387	0.3166	0.2959	0.2765	0.2584
กระแสรายได้ (PVB)	129,227.20	150,960.00	141,100.00	118,666.80	98,572.80	61,643.40	49,389.60	38,467.00	22,120.00	15,504.00
กระแสค่าใช้จ่าย (PVC)	23,789.57	20,470.16	19,179.62	17,922.55	13,063.06	12,534.87	11,500.80	10,748.85	10,044.13	9,386.63
กระแสรายได้สุทธิ/ กระแสผลตอบแทนสุทธิ (NPV)	105,437.63	130,489.84	121,920.38	100,744.25	85,509.74	49,108.53	37,888.80	27,718.15	12,075.87	6,117.37

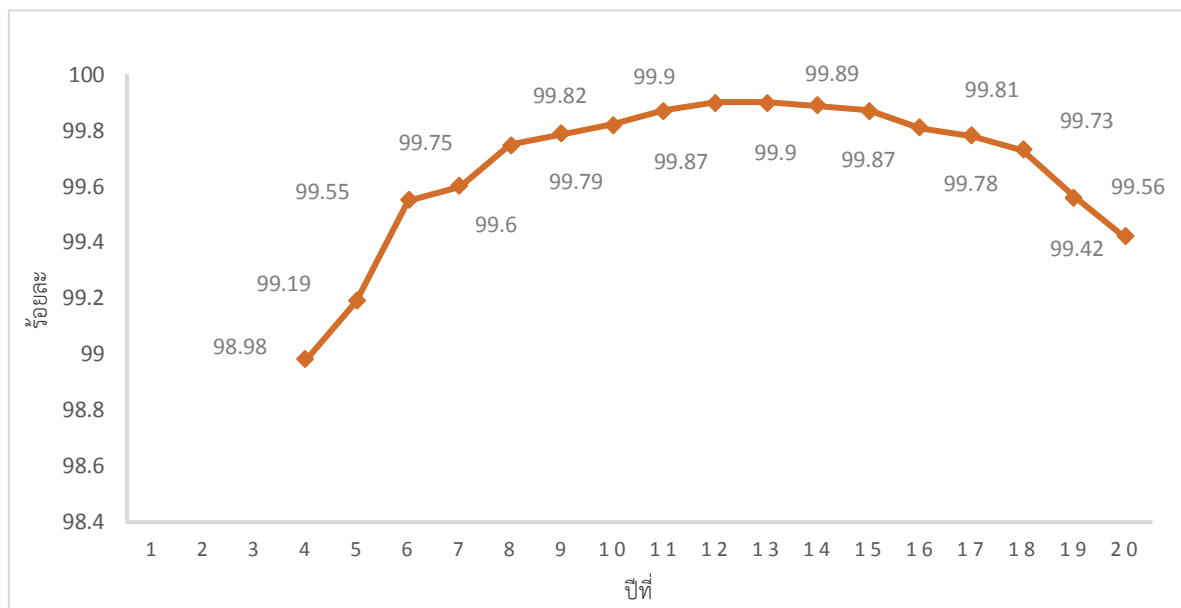
ที่มา : จากการสำรวจ ปี 2558

ผลการศึกษาโครงสร้างผลตอบแทนของส้มโอพันธุ์ทองดี มีรายได้ในช่วงปีที่ 1-5 ผลตอบแทนสุทธิขาดทุนอยู่ระหว่าง 2,467.96-72,269.76 บาทต่อไร่ เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นของการเพาะปลูก ในช่วงปีที่ 6-10 มีรายได้สุทธิ/ผลตอบแทนสุทธิอยู่ระหว่าง 30,849.24-150,046.04 บาทต่อไร่ ในช่วงปีที่ 11-15 อยู่ระหว่าง 221,927.24-293,896.04 บาทต่อไร่ และในช่วงปีที่ 16-20 อยู่ระหว่าง 23,674.04-144,991.24 บาทต่อไร่

ผลการศึกษาโครงสร้างผลตอบแทนทางการเงิน (Financial Analysis) พบว่า การลงทุนเพาะปลูกส้มโอ

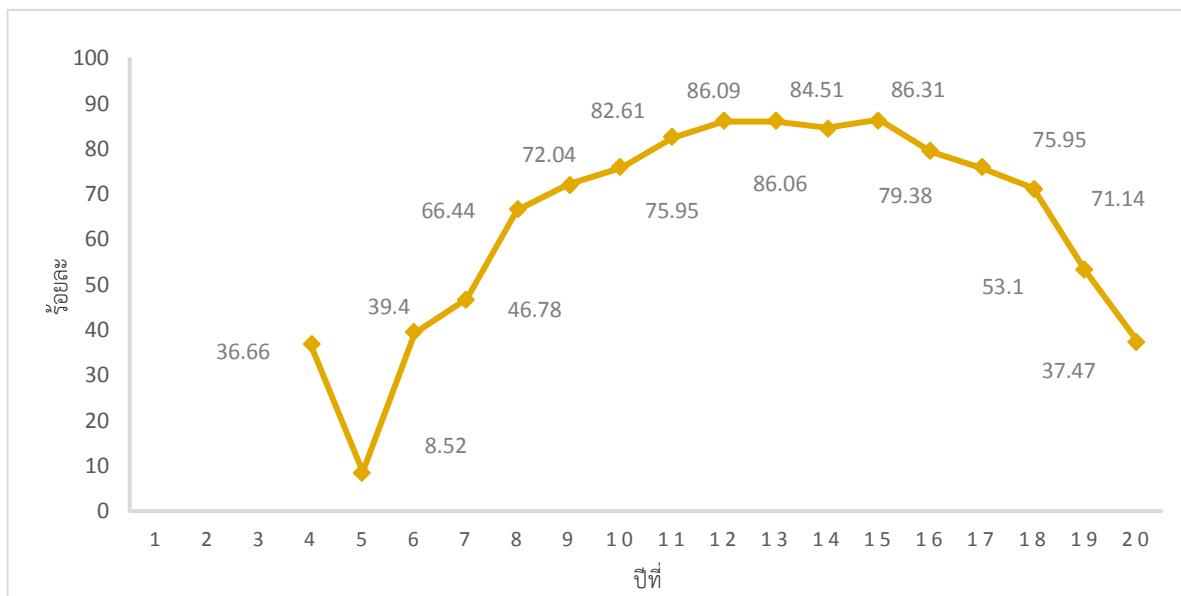
ตั้งแต่ปีที่ 1 - 20 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 791,608.35 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าเป็นบวกแสดงว่าการลงทุนในการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน อัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) มีค่าเท่ากับร้อยละ 22.30 ซึ่งมากกว่าอัตราคิดลดที่กำหนด คือ ร้อยละ 7 และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) มีค่าเท่ากับ 2.69 ซึ่งมีความมากกว่า 1 แสดงว่าผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจากการลงทุนมีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป

3. อัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม

ภาพที่ 2 อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1-20

ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อ ในปีที่ 4 ซึ่งปีที่ 4 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin) ของส้มโอพันธุ์ทองดี ต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 98.98 และปีที่ 12-13 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.90

ภาพที่ 3 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายของส้มโอพันธุ์ทองดี ปีที่ 1-20

อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (Net Profit Margin) ของส้มโอพันธุ์ทองดี ในปี 5 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 8.52 และในปี 15 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 86.31

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุน โครงสร้างผลตอบแทนของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดี ในจังหวัดนครปฐม

ผลการศึกษาโครงสร้างต้นทุนของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีตลอดอายุ 20 ปี พบว่ามีต้นทุนรวมเฉลี่ย 42,545 บาทต่อไร่ ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่เฉลี่ย 2,174 บาทต่อไร่ และต้นทุนผันแปรเฉลี่ย 40,371 บาทต่อไร่ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ มัลลิกา จินดาจางค์ (2554) ด้านโครงสร้างต้นทุน แสดงผลการวิเคราะห์ทางการเงินของธุรกิจสวนส้มโอเพื่อส่งออก อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยนาท พบว่ามีต้นทุนรวมในการเพาะปลูกส้มโอสูง ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร

ผลการศึกษาโครงสร้างผลตอบแทนของการเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีตลอดอายุ 20 ปี โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 7 ต่อปี พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 791,608.35 บาทต่อไร่ อัตราผลตอบแทนของโครงการ (IRR) เท่ากับร้อยละ 22.30 และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) เท่ากับ 2.96 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของนนุช อังยุริกุล (2550) ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุนเพาะปลูกส้มโอของจังหวัดนครปฐมตลอดอายุ 15 ปี โดยมีค่า NPV เท่ากับ 2,041,869.33 บาท ค่า IRR เท่ากับร้อยละ 22.17 และค่า BCR เท่ากับ 2.18 ซึ่งอัตราความเสี่ยงของการลงทุนเพาะปลูกส้มโออยู่ในระดับต่ำมาก โดยมีค่า NPV, IRR และ BCR มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าการเพาะปลูกส้มโอของจังหวัดนครปฐม มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ เกติณี เวทยาวงค์ (2551) ในการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของการลงทุนทำสวนส้มโอของจังหวัดนครปฐมตลอดอายุ 22 ปี โดยใช้อัตราคิดลดร้อยละ 7.50 ต่อปี พบว่าการลงทุนทำสวนส้มโอของจังหวัดนครปฐมตลอดอายุ 22 ปี มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม

ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของการปลูกส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดนครปฐม พบว่าอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายของส้มโอพันธุ์ทองดี ในปี 1-3 ส้มโอยังไม่สามารถให้ผลผลิต โดยเริ่มให้ผลผลิตในปี 4 ซึ่งปีที่ 4 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 98.98 และปีที่ 12-13 มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 99.90 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายของส้มโอพันธุ์ทองดีในปี 5 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายต่ำสุด คิดเป็นร้อยละ 8.52 ในปี 15 มีอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 86.31 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่ลงทุนเพาะปลูกส้มโอมีความสามารถในการทำกำไร ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของมัลลิกา จินดาจางค์ (2554) ในการวิเคราะห์ทางการเงินของธุรกิจสวนส้มโอเพื่อส่งออก อำเภอบ้านแพ้น จังหวัดชัยนาท พบว่าอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรมีค่าร้อยละ 85 ซึ่งมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน แสดงว่า เกษตรกรที่ลงทุนทำสวนส้มโอมีความสามารถในการทำกำไร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การเพาะปลูกส้มโอพันธุ์ทองดี ช่วงปีที่ 1-4 ยังไม่มีผลผลิตของส้มโอจึงไม่ก่อให้เกิดรายได้/ผลตอบแทน ดังนั้นเกษตรกรควรปลูกพืชชนิดอื่นที่เหมาะสม เพื่อสร้างรายได้เสริมในช่วงที่ผลผลิตยังไม่ออกสู่ตลาด
2. ช่วงปีที่ 11-15 ส้มโอพันธุ์ทองดีให้ผลผลิตจำนวนมาก เกษตรกรควรรวมกลุ่มเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิตและสร้างอำนาจต่อรองจากการกดราคาของพ่อค้าคนกลาง (ล้ง) หรือผู้ส่งออก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การส่งเสริมเกษตรกรด้านเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายส้มโอในจังหวัดนครปฐม

เอกสารอ้างอิง

- เกศินี เวทยาวงศ์. (2551). การวิเคราะห์ระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกทดแทนส้มโอและความคุ้มค่าทางการเงินของการลงทุนทำสวนส้มโอ ในอำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมขวัญ คุรุบุญวงศ์. (2555). การเงินธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- นันทพร พิทยะ และคณะ. (2555). การบัญชีบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมคกรอฮิล.
- นงนุช อังยุริกุล. (2550). เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดส้มโอในภาคกลาง. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประชาชาติธุรกิจ เศรษฐกิจในประเทศ. "ญี่ปุ่น" ไฟเขียวนำเข้า "ส้มโอไทย" ผลผลิตไม่พอขายต่างชาติแห่ซื้อ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2560, จาก https://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1484488019.
- มัลลิกา จินดาจำนง. (2554). การวิเคราะห์ทางการเงินของธุรกิจสวนส้มโอเพื่อส่งออก อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตรมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปริญญารัตน์ อุดม. (2558). "การวิเคราะห์ความคุ้มค่าการลงทุนทางการเงินและความเสี่ยงของการผลิตส้มโอพันธุ์ทองดีในจังหวัดชัยภูมิ". วารสารแก่นเกษตร. 43(1) : 253-259.
- ศดานันท์ กมลรัตนกุล. (2553). ต้นทุนและผลตอบแทนในการรวบรวมผลผลิตส้มโอพันธุ์ขาวแตงกวาของสหกรณ์การเกษตรมโนรมย์ จำกัด จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร. (2559). การปลูกพืช. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2559, จาก <http://production.doae.go.th>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2558). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้าปี 2558. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2551). การบัญชีต้นทุน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมคกรอฮิล.
- อภิชาติ พงศ์สุพัฒน์. (2550). การเงินธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก

Factors Associated with Perioperative Nurse's Competency in Eastern Regional Hospital

วิไลภรณ์ พุทธิรักษา*
ดร. เขมรดี มาสิงบุญ**
ดร. อาริรัตน์ ขำอยู่***

บทคัดย่อ

สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด เป็นสิ่งสำคัญต่อความปลอดภัยของผู้ป่วย นำไปสู่ผลลัพธ์และคุณภาพที่ดีในการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสิ่งแวดล้อมในการทำงานกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพยาบาลห้องผ่าตัด ตามคุณสมบัติที่กำหนด และการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด และแบบสอบถามการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .97 และ .93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ผลการวิจัยพบว่า

พยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก มีสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 281.43$, $S.D. = 26.05$) มีการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับพอใช้ ($M = 89.87$, $S.D. = 13.45$) ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .314$, $p < .001$, $r = .304$, $p < .001$ ตามลำดับ) ส่วนการได้รับการอบรมเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพงานบริการผ่าตัด โครงการสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมที่ดีในการทำงาน ควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าให้กับวิชาชีพพยาบาล

คำสำคัญ: สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด สิ่งแวดล้อมในการทำงาน โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ห้องผ่าตัดโรงพยาบาลชลบุรี

**อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

Perioperative nursing's competencies are important for safety of patients undergoing surgery. The purposes of this correlational descriptive research were to examine the competencies of perioperative nurses, and to explore relationships between personal factors and working environment with competency of perioperative nurses in Eastern Regional Hospitals. The samples consisted of 105 professional nurses who working in operating room of the eastern regional hospitals. They were randomly selected by using simple random sampling technique. Instruments included the personal demographic questionnaire, the perioperative nurse's competency questionnaire, and the practice environmental scales of the nursing work index. The cronbach's alpha reliability coefficient of instruments were .96 and .93 respectively. Data were analyzed by using descriptive statistics and Pearson's product

moment correlation coefficient. Results of the study revealed that perioperative nurses reported they had high level of competency ($M = 281.43$, $S.D. = 26.05$) and they perceived their working environment at a moderate level ($M = 89.87$, $S.D. = 13.45$). There were positively significant relationships between work experience and perceived working environment with perioperative nursing competency at a moderate level ($r = .314$, $.303$, $p < .001$ respectively). However, there was no association between training and perioperative nursing competency. Findings of this study could be used for the quality care improvement in the operating room by creating a good work environment in order to enhance nurses' competency, which ensuring patient safety.

Keywords: Competency, working environment, in Eastern regional hospital

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

พยาบาลห้องผ่าตัดเป็นบุคลากรสำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการผ่าตัด โดยใช้ความรู้ความสามารถ เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยผ่าตัดเป็นไปตามมาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย ความก้าวหน้าทางวิชาการ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการบริการด้านสุขภาพ โดยเฉพาะการรักษาด้วยวิธีการผ่าตัด ซึ่งมีความซับซ้อน และการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยมากขึ้น (เรณู อาจสาลี, 2553) ดังนั้น พยาบาลห้องผ่าตัดจึงต้องหมั่นหาความรู้และพัฒนาทักษะในการปฏิบัติงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม พบว่ามีความผิดพลาด ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ทำให้ผู้ป่วยเกิดความไม่ปลอดภัย จากการที่พยาบาลมีความรู้ไม่เพียงพอ ขาดความชำนาญในการปฏิบัติงาน นำไปสู่ปัญหาการฟ้องร้อง หรือร้องเรียนพยาบาลห้องผ่าตัด (แสง บุญเฉลิมวิภาส, 2558) ดังเช่น ในต่างประเทศมีการรายงานความเสี่ยงจาก

The Joint Commission (2014) โดยพบว่า ระหว่างปี ค.ศ. 1995-2005 พบอุบัติการณ์การผ่าตัดผิดตำแหน่ง จำนวน 455 ราย จากจำนวนทั้งหมด 3,548 อุบัติการณ์ ซึ่งเป็นลำดับที่สองของเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดขึ้นสำหรับในประเทศไทย จากรายงานอย่างไม่เป็นทางการของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง พบข้อผิดพลาดจากการผ่าตัด โดยมีการผ่าตัดผิดข้าง 2 ราย (0.01%) ติดป้ายชื่อในการส่งตรวจชิ้นเนื้อผิด ทำให้การแปลผลการรักษาผิด 5 ราย (0.02%) (โรงพยาบาลคัสตรแห่งหนึ่ง, 2558) ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดพลาดในการสื่อสาร และการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด

จากอุบัติการณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เกิดคุณภาพ และผลลัพธ์ที่ดีในการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด ทั้งพยาบาลจบใหม่ และพยาบาลประจำการ จำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถตลอดเวลา (เบญจมาศ ปรีชาคุณ, 2554) ซึ่งสมรรถนะพยาบาล

ห้องผ่าตัด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย 2) ด้านการคงความสมดุล ทางสรีรวิทยาและการทำหน้าที่ของร่างกายผู้ป่วย 3) ด้านพฤติกรรมการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว 4) ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและครอบครัวและจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย และ 5) ด้านผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการผ่าตัด (AORN, 2006) และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด แบ่งเป็น 2 ด้านใหญ่ๆ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน อย่างไรก็ตามพบว่ามีข้อขัดแย้งในผลการวิจัยสำหรับบางตัวแปร ดังเช่นการศึกษาของ สุลักษณ์า จันทวิสุข (2549) ที่พบว่าประสพการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด แต่เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ($r = .01, p < .05$) เช่นเดียวกับการศึกษาของสิริวัณษา เจริญศรีเมือง (2551) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการอบรมเพิ่มเติมของพยาบาลห้องผ่าตัด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด แต่ในระดับต่ำ ($r = .28, p < .01$ ดังนั้น จึงกล่าวสรุปจากผลการวิจัยได้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ทั้งด้านประสพการณ์ในการทำงาน และการอบรมเพิ่มเติมของพยาบาลห้องผ่าตัด ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ที่ช่วยส่งเสริมให้พยาบาลห้องผ่าตัดสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทและสมรรถนะของพยาบาลห้องผ่าตัด เป็นการรับรู้ของพยาบาลห้องผ่าตัดที่มีต่อสภาพแวดล้อม สิ่งที่อยู่รอบตัวผู้ปฏิบัติงาน มีผลต่อเจตคติ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงาน และผลสำเร็จในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด (อภิวันท์ ไทยงามศิลป์, 2552) ซึ่ง Lake (2002) นำเสนอว่าสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมในการทำงานของพยาบาลประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กร การมาตรฐานในการดูแลทางการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล อัตรากำลังและทรัพยากรที่เพียงพอในการปฏิบัติงาน และความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์และพยาบาล จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีผลต่อการปฏิบัติกิจกรรม การพยาบาลที่มี

คุณภาพ ก่อให้เกิดคุณภาพและความปลอดภัยของผู้ป่วย และเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อโรงพยาบาล (Gillespie and Chaboyer, 2009) ดังผลการศึกษาของจงจิต เลิศวิบูลย์มงคล (2546) ที่พบว่าสภาพแวดล้อม ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงาน และการสนับสนุนจากผู้บริหาร จะกระตุ้นให้พยาบาลตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง มีแรงจูงใจ ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .55, p < .01$) (จิตานุช เพียรชูชัย, 2558) และจากการศึกษาของ อภิตี นันทคุุณณ์ และคณะ (2557) พบว่าพยาบาลที่ทำงานในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการรับรู้คุณภาพในการดูแลผู้ป่วย ระดับพอใช้ถึงไม่ดี ลดลงร้อยละ 52 แสดงให้เห็นว่าสิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความปลอดภัยของผู้ป่วย การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี จะเอื้อให้พยาบาลห้องผ่าตัดปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่า สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน มีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน จากการทบทวนวรรณกรรม มีงานวิจัยที่กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่เหมาะสม จะมีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสพการณ์การทำงาน การได้รับการฝึกอบรม และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะ พยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งการประเมินสมรรถนะเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารในการประเมินบุคลากร และช่วยในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร กระตุ้นให้พยาบาลห้องผ่าตัด มีสมรรถนะที่นำไปสู่การบริการพยาบาลที่มีคุณภาพ สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ทางการพยาบาลสูงขึ้น

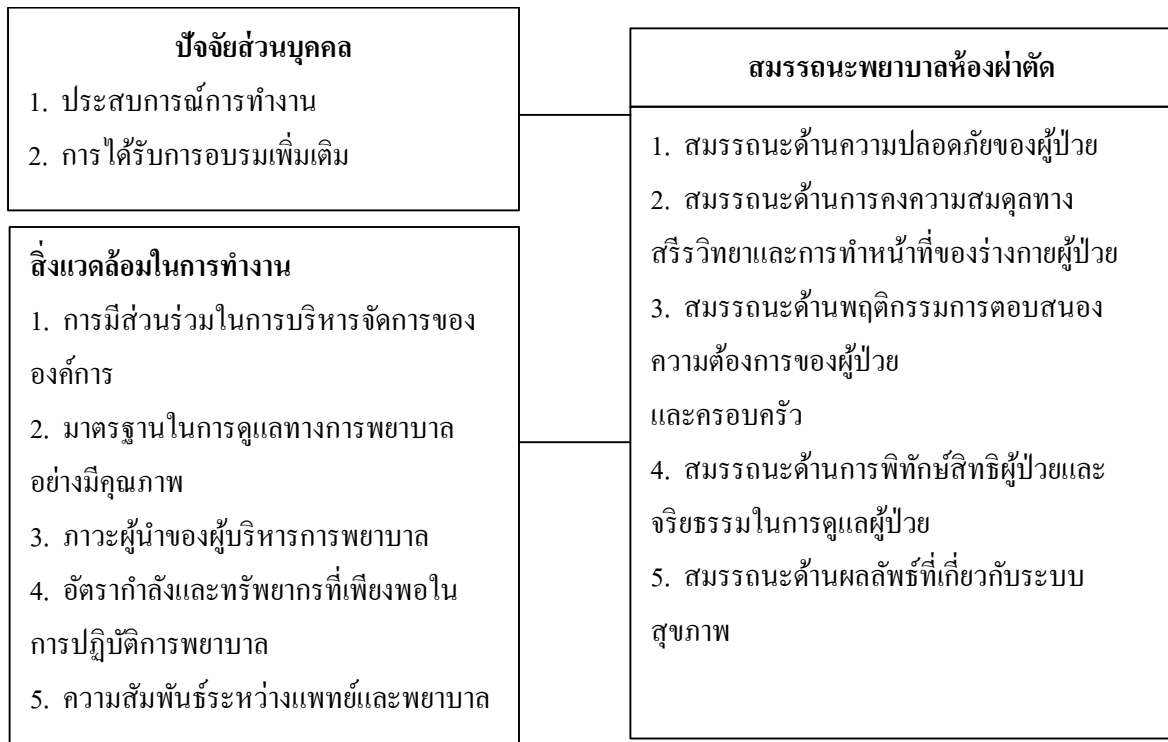
วัตถุประสงค์

1. ศึกษา สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียง
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แนวคิดสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด ของสมาคมพยาบาลห้องผ่าตัดนานาชาติ (AORN, 2006) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดมีความสำคัญในการปฏิบัติการพยาบาล บ่งบอกว่าได้ใช้ความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานวิชาชีพ และเกิดผลลัพธ์ทางการพยาบาลที่มีคุณภาพ และจากการทบทวน

วรรณกรรม พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะห้องผ่าตัด ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงาน การได้รับการอบรมเพิ่มเติม ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด (รุ่งนภา เปล่งอารมณ์, 2555) และปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการทำงานของ Lake (2002) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด นำเสนอกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายและหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlational research) เพื่อศึกษาสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสิ่งแวดล้อมในการทำงานกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด ในโรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม จำนวน 3 โรงพยาบาล ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัดไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 105 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria)

เป็นพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัดที่ปฏิบัติงานมาไม่น้อยกว่า 1 ปี ยินดี และสมัครใจเข้าร่วมในการทำวิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

ตอบแบบสอบถามไม่ครอบคลุมครบทุกข้อคำถามและแบบสอบถามที่ตอบเกินหนึ่งคำตอบในแต่ละข้อคำถาม

ขนาดและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีวิเคราะห์อำนาจในการทดสอบ (Power analysis) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป G*power 3.1.9.2 (Faul, Erdfelder, Lang, & Buchner, 2007) กำหนดใช้สถิติวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ในการทดสอบแบบทางเดียว กำหนดค่าขนาดอิทธิพล เท่ากับ .25

ซึ่งเป็นการประมาณขนาดอิทธิพลที่มีขนาดปานกลาง ซึ่งเป็นที่ยอมรับในการวิจัยทางการแพทย์ (Polit & Sherman, 1990) โดยกำหนดความเชื่อมั่นทางสถิติที่ .05 และกำหนดอำนาจการทดสอบที่ .80 (Power of test = .80) คำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 95 คน แต่เนื่องจากการมีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามคืนกลับมาไม่ครบถ้วน ประมาณ 5-10% ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีก 10% โดยอ้างอิงจากงานวิจัยที่ผ่านมา (นันทพร ศรีเมฆารัตน์, 2554) เพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลได้ไม่เพียงพอ ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างจึง เท่ากับ 105 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ในการทำงานห้องผ่าตัด และการได้รับการอบรมเพิ่มเติม เป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดของ สิริรักษ์ เจริญศรีเมือง (2551) ซึ่งมีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 64 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย จำนวน 14 ข้อ 2) ด้านการคงความสมดุลทางสรีรวิทยา และการทำหน้าที่ของร่างกายผู้ป่วย จำนวน 16 ข้อ 3) ด้านพฤติกรรมการตอบสนองของผู้ป่วยและครอบครัว จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและครอบครัวและจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย จำนวน 11 ข้อ และ 5) ด้านผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ จำนวน 18 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ได้เท่ากับ .96 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .87 ซึ่งได้จากการทดสอบซ้ำ (Test - retest)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้สิ่งแวดล้อมใน

การทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยใช้แบบประเมิน สิ่งแวดล้อมในการทำงานของ อภิรดี นันทศิริวัฒน์ และคณะ (2557) ซึ่งแปลมาจากเครื่องมือ The Practice Environment Scale of the Nursing Work Index (PE-NWI) ของ Lake (2002) ผู้วิจัยไม่ได้ดัดแปลง แก้ไขเครื่องมือแต่อย่างใด เนื่องจากพิจารณาแล้ว สอดคล้องกับบริบทที่ทำการการศึกษา จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 31 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กร จำนวน 9 ข้อ 2) มาตรฐานในการดูแลทางการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ จำนวน 10 ข้อ 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล จำนวน 5 ข้อ 4) อัตรากำลังและทรัพยากรที่เพียงพอ จำนวน 4 ข้อ และ 5. ความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์และพยาบาล จำนวน 3 ข้อ ลักษณะข้อคำถามทุกข้อเป็นคำถามเชิงบวก และเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด และแบบสอบถามการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ไปทดลองใช้กับพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลที่มีบริบทเช่นเดียวกับโรงพยาบาลที่ใช้เป็นสถานที่ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค ได้เท่ากับ .97 และ .93 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิ

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทำหนังสือขออนุญาตถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล และกรรมการวิจัยและจริยธรรมการวิจัย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการทำวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อเข้าร่วมวิจัยและสามารถออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา ไม่มีผลกระทบใดๆ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้นำเสนอในภาพรวมใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น และมีการลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าพิสัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โดยการหาค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก

ผลการศึกษา

นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน และการฝึกอบรมเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควะวันออก จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน และการได้รับการอบรมเพิ่มเติม ($n = 105$)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	7	6.7
หญิง	98	93.3
อายุ ($M = 38.13$ ปี, $S.D. = 11.07$ ปี, Min 23, Max 60)		
21-30 ปี	40	38.1
31-40 ปี	16	15.2
41-50 ปี	30	28.6
51-60 ปี	19	18.1
สถานภาพสมรส		
คู่	39	37.1
หม้าย/ หย่า	11	10.5
โสด	55	52.4
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี/ เทียบเท่า	99	94.3
ปริญญาโท	6	5.7
ประสิทธิภาพการทำงาน ($M = 13.95$ ปี, $S.D. = 10.51$ ปี, Min 1, Max 38)		
น้อยกว่า 2 ปี	13	12.4
2-4 ปี	19	18.1
4-6 ปี	9	8.6
6-10 ปี	6	5.7
10-15 ปี	7	6.7
15-20 ปี	21	20
20 ปีขึ้นไป	30	28.5
การได้รับการอบรมเพิ่มเติม		
ได้รับการอบรม	96	91.4
ไม่ได้รับการอบรม	9	8.6

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ พยาบาล ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก จำนวนทั้งสิ้น 105 ราย ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการทำงาน และการฝึกอบรมเพิ่มเติม พบว่า ร้อยละ 93.3 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 38.13 ปี (S.D. = 11.07, range = 23-60) แบ่งตามช่วงอายุตามวัยผู้ใหญ่ คือ อายุระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 38.1 รองลงมาคือ อายุระหว่าง

41-50 ปี ร้อยละ 28.6 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94.3 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ 6 ปีขึ้นไป ร้อยละ 60.9 การได้รับการอบรมเพิ่มเติมส่วนใหญ่ ร้อยละ 91.4

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก รายด้าน และโดยรวม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก รายด้านและโดยรวม (n = 105)

สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด	range	possible range	S.D.	ระดับ
โดยรวม	215 - 320	64-320	281.43	26.05 สูง
ด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย	52 - 70	14-70	64.51	4.79
ด้านการคงความสมดุลทางสรีรวิทยาและการทำหน้าที่ของร่างกายผู้ป่วย	53 - 80	16-80	71.75	7.08
ด้านพฤติกรรมตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว	13 - 25	5-25	21.08	2.95
ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย	37 - 55	11-50	49.95	4.88
ด้านผลลัพธ์ที่เกี่ยวกับระบบสุขภาพ	53 - 90	18-90	74.13	10.20

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก มีคะแนนเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับสูง (M= 281.43, S.D. = 26.05)

3. ผลการวิเคราะห์การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก รายด้านและโดยรวม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก รายด้านและโดยรวม (n = 105)

สิ่งแวดล้อมในการทำงาน	range	possible range	M	S.D.	ระดับ
โดยรวม	65 - 118	31-124	89.87	13.45	พอใช้
ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	15 - 34	14-36	25.24	4.48	
ด้านมาตรฐานในการดูแลทางการพยาบาล	22 - 40	10-46	30.68	4.51	
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาล	7 – 20	5-20	14.39	3.00	
ด้านอัตราค่าจ้างและทรัพยากร	4 – 16	4-16	10.14	2.84	
ด้านสัมพันธภาพระหว่างแพทย์และพยาบาล	5 – 12	3-12	9.42	1.85	

จากตารางที่ 3 พบว่า การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก โดยรวม อยู่ในระดับพอใช้ (M = 89.87, S.D. = 13.45)

4. ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่าง ประสิทธิภาพการทำงาน การได้รับการอบรมเพิ่มเติม และการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออก โดยรวม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างประสบการณ์การทำงาน การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพอยท์ไบซีเรียล ระหว่างการได้รับการอบรมเพิ่มเติม กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม ($n = 105$)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p -value
	สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดโดยรวม	
ประสบการณ์การทำงาน	.314	.001
การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน	.303	.001
การได้รับการอบรมเพิ่มเติม	-.117*	.117

* การได้รับการอบรมเพิ่มเติม $r_{pb} = -.117$

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงาน และการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .314$ และ $.304$, $p < .001$ ตามลำดับ) ส่วนการได้รับการอบรมเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติ กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม

อภิปรายผล

1. สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การประเมินสมรรถนะของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 281.43$, $S.D. = 26.05$) และรายด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย ด้านการคงความสมดุลทางสรีรวิทยาและการทำหน้าที่ของร่างกายผู้ป่วย ด้านพฤติกรรมกรรมการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยและครอบครัว ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยและจริยธรรมในการดูแลผู้ป่วย และด้านผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเข้าใกล้คะแนนสูงสุดที่เป็นไปได้ทุกด้าน ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริวิทย์ เจริญศรีเมือง (2551) ที่พบว่าสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($M = 289.18$, $S.D. = 22.26$) เช่นเดียวกับการศึกษาของ ทิพย์ภาพร ประยูรสวัสดิ์เดช (2553) ที่พบว่าสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับสูง

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยอภิปรายได้ว่า การที่พยาบาลห้องผ่าตัด ประเมินสมรรถนะของตนเองสูง เนื่องจากบริบทการปฏิบัติงานด้านการผ่าตัด มีมาตรฐานการปฏิบัติงานชัดเจน ประกอบกับการประกันคุณภาพทางการพยาบาล ซึ่งต้องมีการประเมินและรับรองคุณภาพ ซึ่งงานห้องผ่าตัดเป็นส่วนสำคัญในโรงพยาบาล ที่ทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ จึงต้องพัฒนาตนเองให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพ จากข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ร้อยละ 60.9 ของพยาบาลห้องผ่าตัด มีประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ทำให้มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านการพยาบาลในทุกกระยะของการผ่าตัด และกระบวนการพยาบาล ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ระยะ คือ การพยาบาลก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัดและหลังผ่าตัด การส่งต่อการวางแผน การดูแลผู้ป่วยในทุกกระยะการผ่าตัด ในการปฏิบัติกรพยาบาลผู้ป่วยอย่างครอบคลุมทั้งร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดคุณภาพการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด มีผลลัพธ์ทางการพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดอย่างมีคุณภาพ (ศิริพร พุทธิรงค์, 2559)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน และการได้รับการอบรมเพิ่มเติม กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม ในระดับ

ปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .314, p < .001$) ทั้งนี้อธิบายตามแนวคิดของ Benner (1984) ได้ว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน จะมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจต่อสถานการณ์ มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน สามารถนำความคิดรวบยอดที่เคยได้รับจากประสบการณ์ต่างๆ มาใช้ในการประเมิน วิเคราะห์สถานการณ์ วินิจฉัยปัญหาและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้จากผลการวิจัย พบว่า พยาบาลห้องผ่าตัด ร้อยละ 60.9 ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ซึ่งระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมา ทำให้พยาบาลห้องผ่าตัด สามารถปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์การผ่าตัดที่ซับซ้อนได้ ป้องกันและแก้ปัญหาได้ถูกต้อง รวดเร็วและทันเวลา มีการสั่งสมประสบการณ์และเรียนรู้ระบบงานของวิชาชีพมากขึ้น มีโอกาสพัฒนาฝึกฝน มีประสบการณ์ในการจัดการในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สร้างผลงานวิจัย และเผยแพร่เป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สิริรักษ์ เจริญศรีเมือง (2551) และ รุ่งนภา เปล่งอารมณ์ (2555) ที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน จะช่วยพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้พยาบาลห้องผ่าตัดสามารถให้การดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ แตกต่างจากการศึกษาของ เพชรลดา ห้วยเรไร (2548) ที่พบว่าประสบการณ์การทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .34, p < .001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายผลได้ว่า สิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาลห้องผ่าตัดทุกด้านมีความเกี่ยวข้องกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยผ่าตัด ซึ่งอธิบายตามแนวคิดของ Lake (2002) ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์การ

ด้านมาตรฐานในการดูแลทางการพยาบาลอย่างมีคุณภาพ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารการพยาบาลและด้านอัตรากำลังและทรัพยากร และด้านความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์และพยาบาล ปัจจัยแต่ละด้านร่วมกันส่งผลถึงสมรรถนะหรือความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาล จากการศึกษาค้นคว้าของ สิริรักษ์ เจริญศรีเมือง (2551) ศึกษาปัจจัยคัดสรรกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์ พบว่า การสนับสนุนจากหัวหน้างาน และความยืดหยุ่นผูกพัน มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดในระดับปานกลาง ($r = .40, p < .01$) สอดคล้องกับการศึกษาของพรทิภา ชามบุตร (2555) ที่พบว่าสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการปฏิบัติงานของ พยาบาลห้องผ่าตัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .30, p < .01$) ดังที่ Nestel and Kidd (2006) กล่าวว่า การพัฒนาการทำงานเป็นทีมจะทำให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีการเรียนรู้ทักษะและเจตคติที่ดี ส่งผลถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยผ่าตัด

3. ความสัมพันธ์ระหว่าง การได้รับการอบรมเพิ่มเติม กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การได้รับการอบรมเพิ่มเติม ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เตือนใจ พิทยาคม (2548) ที่พบว่าได้รับการอบรมเพิ่มเติมไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลโรงพยาบาล เช่นเดียวกับการศึกษาของ ทิพย์ภาพร ประยูรสวัสดิ์เดช (2553) ที่พบว่าได้รับการอบรมเฉพาะทางห้องผ่าตัด ไม่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัด ซึ่งอธิบายได้ว่าการได้รับการอบรมเพิ่มเติม อาจไม่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้หรือเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน อาจเนื่องจากเรื่องที่พยาบาลห้องผ่าตัดได้รับการอบรมไม่เกี่ยวกับงานผ่าตัด หรือมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีและการผ่าตัดที่ทันสมัย มาปฏิบัติจริงในสถานที่ทำงาน ไม่เป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเอง และหน่วยงาน ทำให้ไม่สามารถนำมาพัฒนาสมรรถนะได้ แตกต่างจากการศึกษาของ สิริรักษ์ เจริญศรีเมือง (2551) พบว่าการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพยาบาลในห้องผ่าตัด มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด

($r = .28, p < .01$) ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ Leodoro (2012) ที่พบว่า การได้รับการศึกษาอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ตลอดเวลาให้ทันกับเทคโนโลยีใหม่ๆ จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้นำองค์กรวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าหน่วยหรือหัวหน้าหอผู้ป่วย สามารถนำข้อมูลไปดำเนินการ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 สนับสนุนโอกาสในการศึกษาอบรม และพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาลให้ตรงกับงาน ตามสมรรถนะที่สำคัญ เพื่อให้การดูแลผู้ป่วยผ่าตัดเฉพาะสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการพยาบาลห้องผ่าตัด และข้อกำหนดสมรรถนะของพยาบาลห้องผ่าตัด จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การใช้การอบรมเพิ่มเติมในด้านการอบรมเฉพาะทาง อาจเป็นตัวแปรที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด และส่งเสริมความสามารถของพยาบาลห้องผ่าตัด และการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานด้านงานวิจัย หรือใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ในงานบริการผ่าตัด

1.2 การสร้างสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ที่เอื้อต่อการ

พัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า การรับรู้สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ร้อยละ 60 อยู่ในระดับพอใช้ จึงควรส่งเสริมให้พยาบาลห้องผ่าตัด มีการรับรู้สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น

2. ในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาศัลยกรรม ซึ่งประกอบด้วยพยาบาลที่มีประสบการณ์การทำงานที่หลากหลาย อายุตั้งแต่ 23 ปีขึ้นไป จนถึง 60 ปี การปรับตัวเรียนรู้ในการปฏิบัติงานห้องผ่าตัด ที่มีความเฉพาะทาง ต้องได้รับการฝึกฝนในการปฏิบัติงานจริง ส่วนใหญ่ประสบการณ์ของพยาบาลห้องผ่าตัดฝึกฝนโดยใช้ประสบการณ์ตรงในการฝึกปฏิบัติงาน ควรหาโอกาสในการส่งอบรมที่เกี่ยวกับการพยาบาลผ่าตัด เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองและหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นของการได้รับการอบรมเพิ่มเติม การอบรมเฉพาะทางการพยาบาลห้องผ่าตัด ในเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงประเด็นที่เป็นปัญหาที่มีผลต่อสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด

2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดได้แก่ การพัฒนาระบบการนิเทศ ระบบพยาบาลพี่เลี้ยง ความก้าวหน้าในบันไดวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- จงจิต เลิศวิบูลย์มงคล. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ
ในงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับความสุขในการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ.
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
เตือนใจ พิทยาวัฒน์ชัย. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัด โรงพยาบาล
มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธิดานุช เพียรชูชัย. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพย์ภาพร ประยูรสวัสดิ์เดช. (2553). สมรรถนะพยาบาลวิชาชีพห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียง.
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทพร ศรีเมฆารัตน์. (2554). คุณลักษณะผู้นำของพยาบาลหัวหน้างานตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ
โรงพยาบาลกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เบญจมาศ ปรีชาคุณ. (2554). การพัฒนาระบบประเมินพัฒนาการด้านความรู้ความสามารถของพยาบาล
งานการพยาบาลผ่าตัด โรงพยาบาลศิริราช. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการประเมินการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เพชรดา ห้วยเรไร. (2548). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์กระทรวงสาธารณสุข.
วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรทิภา ชานูตร. (2555). ความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพจิต สิ่งแวดล้อมในการทำงานและความสามารถในการ
ทำงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- รุ่งนภา เปล่งอารมณ์. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด
โรงพยาบาลระดับตติยภูมิ ในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- เรณู อาจสาละ. (2553). การพยาบาลผู้ที่มีการผ่าตัด (Perioperative nursing). (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : เอ็น พี เพรส.
- โรงพยาบาลคัดสรรแห่งหนึ่ง. (2558). งานสถิติโรงพยาบาลชลบุรี. ชลบุรี : โรงพยาบาลชลบุรี
- สิริรักษ์ เจริญศรีเมือง. (2551). ปัจจัยคัดสรรกับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์.
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2558). กฎหมายและข้อควรระวังสำหรับพยาบาลห้องผ่าตัด: *Excellent
peripoerative nursing*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและประชุมใหญ่สามัญประจำปี
Perioperative Nursing Care Conference 9th : 108-110. สมาคมพยาบาลห้องผ่าตัดแห่งประเทศไทย,
ศูนย์นิทรรศการและการประชุม (ไบเทค).

- สุลักษณ์ จันทวีสุข. (2549). ปัจจัยพยากรณ์สมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัดในโรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลประจำจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารบริการสุขภาพ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ศิริพร พุทธิรังษี. (2559). *Issue and trend of perioperative nursing: Perioperative Nursing Engagement: How to Meet the Challenge*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและประชุมใหญ่สามัญประจำปี Perioperative Nursing Care Conference 10th : 6-10. สมาคมพยาบาลห้องผ่าตัดแห่งประเทศไทย ศูนย์นิทรรศการและการประชุม (ไบเทค).
- อภิรดี นันท์สุภวัฒน์ และคณะ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในการทำงานของพยาบาลกับผลลัพธ์ของผู้ป่วยและพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนในประเทศไทย. *Nursing Journal*, 41(1) : 34-39.
- อภิวรรณ ไทงามศิลป์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงาน คุณลักษณะทั่วไปของพยาบาลวิชาชีพ กับตัวชี้วัดผลลัพธ์ทางการพยาบาลของหอผู้ป่วยด้านความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- AORN. (2006). *Perioperative standards, recommended practices, and guideline*. Denver : Association of Operating Room Nurse.
- Benner, P. E. (1984). *From novice to expert: excellence and power in clinical nursing practice*. California : Addison-Wesley.
- Faul, F., Erdfelder, E., Lang, G. A. & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2) :175-191.
- Gillespie, B. M., & Chaboyer, W., Wallis, M., Chang, H. A. & Werder, H. (2009). Operating theatre nurses' perceptions of competence: a focus group study, *Journal of Advanced Nursing*. 65(5) :1019 - 1028.
- Joint Commission International (JCI), (2014). *Survey process guide for hospitals. including surveys for academic medical center hospitals*. 5th Edition.
- Lake, E. (2002). Development of the practice environment scale of the nursing work index. *Research in Nursing and Health*. 25(3) : 176-188.
- Leodoro, J. L., Dolores L. A., Begonia C. Y., & Nenita F. P. (2012). *Operative room nurse? knowledge and practice of sterile technique*. Retrieved from <http://www.omicsgroup.org/journals/operating-room-nurses-knowledge-and-practice-of-sterile-technique-2167-1168.1000113.php?aid=8639>.access to 20 march16.
- Leonard, M., Graham, S., & Bonacum, D. (2004). The human factor: the critical importance of effective teamwork and communication in providing safe care. *Quality Safety Health Care*. 3(1) : 185-190.
- Polit, D. F., & Sherman, R. E. (1990). *Statistical power in nursing research*. Philadelphia :Lippincott.
- Nestel, D., & Kidd, J. (2006). Nurses's perceptions and experiences of communication in the operating theatre: a focus group interview. *BMCN Nursing*. Retrieved from <http://www.biomedcentral.com/1472-6955/5/1>. (Accessed on 14th September 2016).

รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*

The Model of Health Tourism Management Center

ดร. คมลธิธิ์ เกียนวัฒนา**
ดร. สุจิตรา สุคนธ์ทรัพย์***
ดร. วิภาวดี ลิ้มสวัสดิ์****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบศูนย์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีการดำเนินการวิจัยคือ การสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจำนวน 11 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประกอบด้วยหน่วยข้อมูลสุขภาพ หน่วยจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและหน่วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหน่วยงานทั้ง 3 นี้จะทำงาน

สอดคล้องไปด้วยกันเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการครบทุกด้านแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service) โดยการดำเนินงานขับเคลื่อนศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะดำเนินงานผ่านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ใช้ช่องทางของโซเชียลมีเดียผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ว่าการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยควรเน้นการสร้างภาพลักษณ์ของการแพทย์แผนไทยและภูมิปัญญาไทยโดยเป็นความร่วมมือระหว่างกาหนดนโยบายของภาครัฐและการทำการตลาดของภาคเอกชน

บทคัดย่อ

The purposes of this study was to present the proposed model of health tourism management center. This research was a qualitative research using focus group discussion. The samples were 11 specialists and academic health professions. The results were as followed:

The model of health tourism management center, It was found that the composition of the

management center consists of health information unit, health tourism program, and health tourism destination center. All three unit centers should coordinate in harmony to provide visitors. This center has been serving all as one-stop service driven management center of health tourism through the promotion by the channel of social media. The researcher

*ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

**อาจารย์คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***รองศาสตราจารย์อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

recommends that the health tourism in Thailand should be driven through emphasizing on image building for Thai traditional medicine as well as Thai wisdom.

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยว เช่น ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ทิศทางการท่องเที่ยว ต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญต่อการ กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ปัจจัยด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว โดยพบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงจากอดีต กล่าวคือ ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่สนใจ การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษเพิ่มมากขึ้น เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้นด้วยเหตุความสนใจของ นักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้การท่องเที่ยวใน ความสนใจพิเศษมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น (กระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) สำหรับการท่องเที่ยวในความ สนใจพิเศษที่มีการเพิ่มความนิยมมากในศตวรรษที่ 21 คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเนื่องจากกลุ่มลูกค้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่มี ความจำเป็นสำหรับการเพิ่มคุณภาพชีวิต (Carrera and Bridges, 2006)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรม ที่มีมูลค่ามหาศาลและเป็นช่องทางรายได้หลักของประเทศ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว ที่เปลี่ยนไปที่นักท่องเที่ยวนิยมการท่องเที่ยวเพื่อความ สนใจพิเศษเพิ่มมากขึ้น ในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นั้นมีการเติบโตขึ้นอย่างมาก รัฐบาลจึงได้กำหนดแผนและ ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555- 2559 และแนวทางการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์ กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Destination) อีกทั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำ

The activities can be achieved through the combination of the policy formulation done by the government sector and marketing done by the private sector.

ข้อเสนอ "แนวทางการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์ กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Destination)" ต่อคณะรัฐมนตรี (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555) โดยสามารถ สรุปในประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

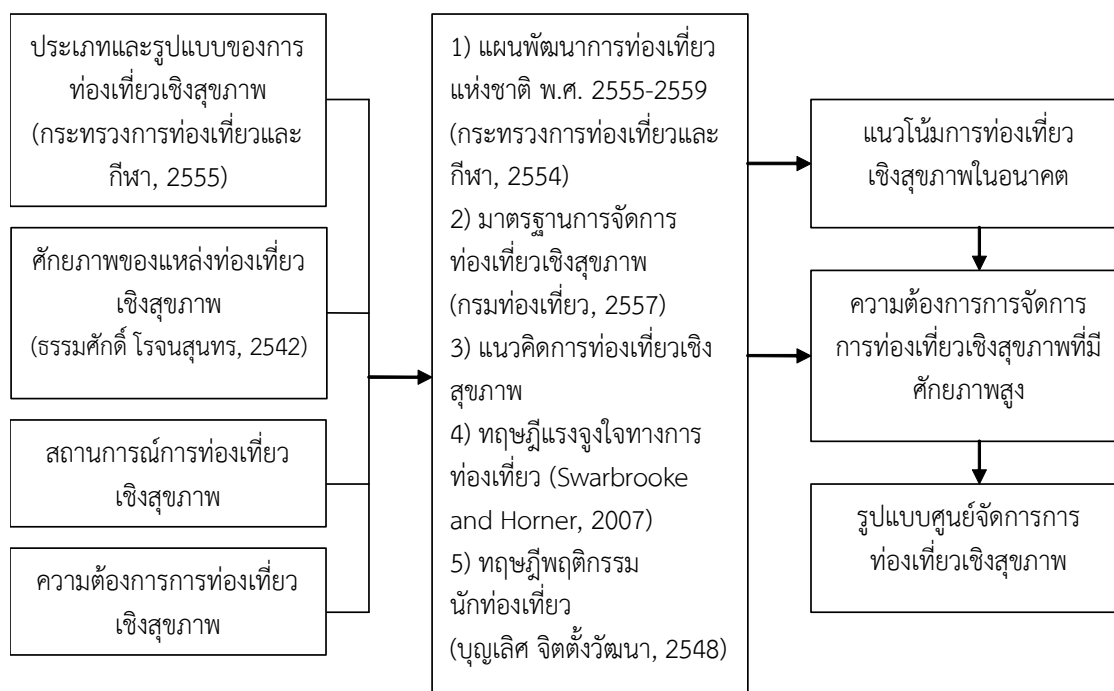
1. ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยให้ถือเป็นวาระแห่งชาติ
2. ส่งเสริมให้เกิดองค์กรเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ที่เป็นศูนย์กลางสนับสนุนแต่ละธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 9 ด้าน ได้แก่ แพทย์แผนไทยแพทย์แผนปัจจุบันอาหารไทย สมุนไพรไทยการทำเกษตรธรรมชาติความหลากหลายทาง ชีวภาพในพื้นที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งปฏิบัติธรรม สป่าและการดูแลด้านความสวยงามกีฬาไทยและการเล่น พื้นบ้านที่เกี่ยวกับสุขภาพ

นอกจากนี้เมื่อก้าวถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของประเทศในเอเชียส่วนใหญ่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์เป็นหลักที่ให้การสนับสนุนอย่างจริงจังการ ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเชิงป้องกันหรือ Wellness Tourism โดยใช้ธรรมชาติและการแพทย์ทางเลือกมีบางประเทศเช่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) แต่ยังไม่ ได้แพร่หลายมากนักและยังไม่ได้รับการยอมรับเท่ากับ ประเทศไทย (Chat Room Chat Room, 2556) จึงนับ เป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทยในการที่จะส่งเสริมการ ท่องเที่ยวทางสุขภาพให้เพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนว ทางการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ (Health Destination) เนื่องจากประเทศไทย เป็นประเทศที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพในมุมมองของ Wellness Tourism ที่สามารถ รองรับนักท่องเที่ยวได้จากทั่วโลกเพราะมีทั้งทรัพยากร ทางธรรมชาติประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องศึกษาวิจัย ในเรื่อง "รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ" เพื่อ เป็นประโยชน์แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยและ ตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบศูนย์การจัดการ
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร คือผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน

กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้หลักเกณฑ์จำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มของชายโพธิ์ลีตา (2547) ที่ระบุไว้ว่า จำนวนผู้เข้าร่วมการวิจัยแบบสนทนากลุ่มควรมีจำนวน 7-12 คน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางการวิจัยสูงสุด การวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 11 คน อีกทั้งคณะผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และ/หรือ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานด้านการจัดการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชนและ/หรือ

3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยด้านการท่องเที่ยว และ/หรือ

4. ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เป็นที่ผลงานระดับประเทศที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ยอมรับ

เครื่องมือการวิจัย

แบบการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบศูนย์จัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดแนวประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มย่อยได้กำหนดขึ้นจากกรอบแนวคิดในการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยเป็นการตรวจสอบแบบสนทนากลุ่มที่สร้างขึ้นโดยขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในลักษณะความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาในการวิจัยหลังจากนั้น

ได้ทำการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้อง (Document study) เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยและการยกร่างรูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1.1 ประเภทและรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ทิพย์วรรณ พุ่มมณี, 2550)

1.2 ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร, 2542)

1.3 ทฤษฎีแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

1.4 ทฤษฎีพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548)

1.5 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2555 - 2559 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

2. สังเคราะห์แนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและยกร่างรูปแบบศูนย์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. การตรวจสอบความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจากขั้นตอนที่ 2 โดยการสัมมนาประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

4. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลและเสนอรายงานผลการวิจัยในขั้นตอนสุดท้าย

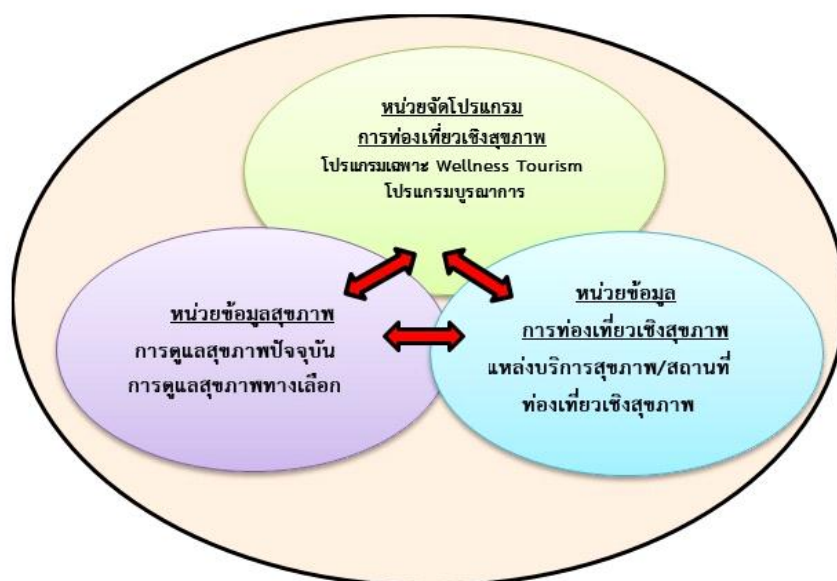
การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยคณะผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความคิดเห็นในประเด็นที่เหมือนกันหรือสอดคล้องกัน (Content Analysis) และจัดลำดับความสำคัญตามข้อคิดเห็นและนำมติการประชุมกลุ่มย่อยไปพัฒนารูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

สรุปผลการวิจัย

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

คณะผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบของรูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประกอบด้วยหน่วยงานหลัก 3 หน่วยงาน คือ หน่วยข้อมูลสุขภาพ หน่วยจัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และหน่วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แต่ละหน่วยงานจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทย รายละเอียดของหน่วยงานมีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยที่ 1 หน่วยข้อมูลสุขภาพ

หน่วยนี้เป็นหน่วยที่รวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ทั้งการดูแลสุขภาพทางเลือก เช่น การอาบไอบตอง การสวดมนต์บำบัด การใช้สมุนไพรบำบัด สมุนไพรบำบัด เป็นต้น และการดูแลสุขภาพโดยใช้ภูมิปัญญาไทย เช่น การแพทย์แผนไทย การนวดไทย อาหารไทย การออกกำลังกายแบบฤๅษีดัดตน การออกกำลังกายด้วยมวยไทย เป็นต้น โดยลักษณะของความรู้ที่จัดให้นักท่องเที่ยวควรเป็นความรู้ที่มีรายละเอียดอธิบายเหตุผล และหลักการทางวิทยาศาสตร์

ตัวอย่างของข้อมูลการดูแลสุขภาพที่ควรมีในหน่วยนี้ เช่น

1. การดูแลสุขภาพทางเลือก

1.1 น้ำพุร้อนกับการดูแลสุขภาพ ข้อมูลควรประกอบด้วย ลักษณะของน้ำพุร้อนในประเทศไทย คุณสมบัติของน้ำพุร้อนในแหล่งต่างๆ ประโยชน์ของการใช้น้ำพุร้อนเพื่อดูแลสุขภาพ ข้อควรปฏิบัติในการใช้น้ำพุร้อน เป็นต้น

1.2 การอาบไอบตอง ข้อมูลควรประกอบด้วย ประโยชน์ของการอาบไอบตอง วิธีการอาบไอบตอง

1.3 การพอกโคลน ข้อมูลควรประกอบด้วย ลักษณะของโคลนที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพในประเทศไทย คุณสมบัติของโคลน ประโยชน์ของการใช้โคลนเพื่อดูแลสุขภาพ ข้อควรปฏิบัติในการใช้โคลนเพื่อดูแลสุขภาพ แหล่งของโคลนที่ใช้ในการดูแลสุขภาพในประเทศไทย เป็นต้น

2. การดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาของคนไทย

2.1 การนวดแผนไทย ข้อมูลควรประกอบด้วย ประวัติของการนวดแผนไทย ประเภทของการนวดแผนไทย ประโยชน์ของการนวดแผนไทย เป็นต้น

2.2 อาหารไทยเพื่อสุขภาพ ข้อมูลควรประกอบด้วย ประเภทของอาหารไทยที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ส่วนประกอบเครื่องปรุง คุณค่าของอาหารประเภทนั้นๆ

2.3 การออกกำลังกายด้วยฤๅษีดัดตน ข้อมูลควรประกอบด้วย ประวัติของการออกกำลังกายด้วยฤๅษีดัดตน ท่าของฤๅษีดัดตน ประโยชน์ของการออกกำลังกายด้วยฤๅษีดัดตน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป หน่วยที่ 1 หน่วยข้อมูลสุขภาพ ควรมีการให้ข้อมูลการท่องเที่ยวสุขภาพที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยวตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ นอกจากเรื่องข้อมูลแล้วหน่วยนี้ควรมีเทคนิคการนำเสนอข้อมูลที่ดีและน่าสนใจ เช่น การเล่าเรื่องราวต่างๆ โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยที่ 2 หน่วยจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยนี้เป็นหน่วยที่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพใน 2 ลักษณะ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่บูรณาการ และโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเต็มรูปแบบ โดยลักษณะของโปรแกรมแต่ละประเภทควรมีความหลากหลาย ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการ ดังนี้

1. โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ หมายถึง การผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพกับโปรแกรมนำเที่ยวทั่วไป นักท่องเที่ยวไม่ได้มีความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉพาะ เพียงแค่บริษัทนำเที่ยวนำการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมาสอดแทรกลงไปโปรแกรมนำเที่ยวนั้นๆ ซึ่งเหมาะกับการท่องเที่ยวเชิงปริมาณ (Mass Tourism) โดยตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการที่ผสมผสานกันระหว่างโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบทั่วไปกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ คณะ ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการ

วันที่	อาหารเช้า	เช้า	อาหารกลางวัน	บ่าย	อาหารเย็น	กลางคืน
1	-	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	นวดฝ่าเท้า ผักสมาริ
2	ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	นวดฝ่าเท้า ผักสมาริ
3	ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว	อาหารไทย เพื่อสุขภาพ	-

หมายเหตุ ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการสามารถปรับระยะเวลาเป็น 5 วัน 4 คืนหรือ 7 วัน 6 คืนตามความเหมาะสม

จากตารางที่ 1 สามารถอธิบายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบบูรณาการได้ดังต่อไปนี้

1.1 ช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้าของทุกวัน สอดแทรกการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพยามเช้า เช่น ฤๅษีดัดตน โยคะ เป็นต้น

1.2 กิจกรรมหลักของช่วงเช้าและบ่าย คือ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวตามความสนใจหรือบริษัทนำเที่ยวได้กำหนดไว้

1.3 อาหารเช้า อาหารกลางวัน และอาหารเย็น จัดเป็นอาหารไทยเพื่อสุขภาพ โดยทางบริษัทนำเที่ยวควรมีการบอกถึงประโยชน์ ความเป็นมาของอาหารไทยแต่ละประเภท ทั้งนี้ทางบริษัทนำเที่ยวอาจจัดเป็นอาหารตามธาตุเจ้าเรือนของนักท่องเที่ยวได้

1.4 กิจกรรมช่วงกลางคืนของทุกวัน ทางบริษัทนำเที่ยวควรจัดให้มีการนวดแผนไทยหรือนวดฝ่าเท้าเพื่อผ่อนคลาย รวมถึงการพัฒนาสุขภาพจิตด้วยการฝึกสมาธิแบบต่างๆ

2. โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะ

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่นักท่องเที่ยวมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางสุขภาพอย่างแท้จริงและนักท่องเที่ยวไม่ได้มีความต้องการที่จะเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นอกจากการเข้าโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สำหรับโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทั้งนี้โปรแกรมการท่องเที่ยว

เชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Tourism) โดยคณะผู้วิจัยได้ออกแบบตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังคำบรรยายด้านล่างและตารางที่ 2

2.1 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะมีแนวคิดในการเข้าร่วมเพื่อเหตุผลการท่องเที่ยวสุขภาพอย่างเจาะจง ดังนั้น ในวันแรกของโปรแกรมควรมีการตรวจร่างกายเบื้องต้นจากแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำแนะนำรายบุคคล

2.2 ช่วงเช้าก่อนรับประทานอาหารเช้าของทุกวัน สอดแทรกการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพยามเช้า เช่น ฤๅษีดัดตน โยคะ เป็นต้น

2.3 อาหารเช้า อาหารกลางวัน และอาหารเย็น จัดเป็นอาหารไทยเพื่อสุขภาพเฉพาะบุคคลตามธาตุเจ้าเรือนหรือตามคำแนะนำของแพทย์ที่ได้ให้คำแนะนำรายบุคคล โดยทางบริษัทนำเที่ยวควรมีการบอกถึงประโยชน์ ความเป็นมาของอาหารไทยแต่ละประเภท

2.4 กิจกรรมหลักช่วงเช้าและบ่าย คือกิจกรรมเชิงสุขภาพที่ให้ความรู้ การสาธิต และการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อหลังจากจบโปรแกรมนั้น นักท่องเที่ยวสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยสอดแทรกเรื่องภูมิปัญญาไทยเข้าไปในตัวกิจกรรมหลัก เช่น สมุนไพรไทย การนวดและสปาไทย อาหารไทยประจำฤดูเจ้าเรือน เป็นต้น

2.5 กิจกรรมช่วงกลางคืนของทุกวัน คือ กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพจิตเพื่อการผ่อนคลายทางอารมณ์ เช่น ดนตรีบำบัด การกำหนดลมหายใจ การสวดมนต์ เป็นต้น

ตารางที่ 2 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะ

วันที่	อาหารเช้า	เช้า	อาหารกลางวัน	บ่าย	อาหารเย็น	กลางคืน
1	-	ตรวจร่างกายเบื้องต้น	อาหารไทยเพื่อสุขภาพ	ฟังผลตรวจร่างกายพร้อมแนวปฏิบัติ	อาหารไทยเพื่อสุขภาพเฉพาะบุคคล	กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพจิต: ฝึกสมาธิ
2	ออกกำลังกาย	อาหารไทยเพื่อสุขภาพ	กิจกรรมความรู้: อาหารประจำชาติเจ้าเรือนเฉพาะบุคคล	กิจกรรมความรู้: การปรุงอาหารไทยเพื่อสุขภาพเฉพาะบุคคล	อาหารไทยเพื่อสุขภาพเฉพาะบุคคล	กิจกรรมการพัฒนาสุขภาพจิต: ดนตรีบำบัด
3	ออกกำลังกาย	อาหารไทยเพื่อสุขภาพ	กิจกรรมความรู้: สมุนไพรไทยเฉพาะบุคคล	กิจกรรมความรู้: การนวดและสปาวิถีไทยเฉพาะบุคคล	อาหารไทยเพื่อสุขภาพเฉพาะบุคคล	-

หมายเหตุ ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแบบวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถปรับระยะเวลาเป็น 5 วัน 4 คืน 7 วัน 6 คืน หรือโปรแกรมระยะยาว ตามความเหมาะสม

หน่วยที่ 3 หน่วยข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

หน่วยงานนี้จะเป็นหน่วยงานที่รวบรวมแหล่งให้บริการทางด้านสุขภาพในประเทศไทย รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยในที่จะเน้นเฉพาะเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) เป็นหลัก หน่วยงานนี้จะเน้นข้อมูลของแหล่งให้บริการทางสุขภาพทางเลือกและแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้มาตรฐานที่มีอยู่ในจังหวัดต่างๆ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวที่มีความประสงค์จะวางแผนการเดินทางด้วยตนเองสามารถเลือกสามารถใช้บริการได้อย่างถูกต้อง โดยอาจแบ่งเป็นกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

ประเด็นที่ 2 การดำเนินงานขับเคลื่อนศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรมีการดำเนินงานดังนี้

1. ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทั้งในส่วนของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) โดยมีข้อมูลที่ทันสมัย น่าเชื่อถือและน่าสนใจโดยใช้ช่องทางของ Social Media

2. การขับเคลื่อนหรือการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควรเป็นการร่วมมือกันทั้งของฝ่ายรัฐบาลและเอกชน โดยที่ฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนด

คุณภาพ หรือ มาตรฐานของการทำงานในส่วนต่างๆ ที่ไม่ต้องเข้มข้นจนยากเกินความสามารถของผู้ประกอบการ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่อยู่ในระดับชุมชนจะทำได้ กำหนดกฎหมายควรเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยให้ทางภาคเอกชนเป็นผู้ทำการตลาด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยรูปแบบศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพพบว่าเมืองคึกคักประกอบอยู่ 3 ส่วน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันดังนี้ คือ

ส่วนแรกเป็นส่วนของหน่วยข้อมูลทางสุขภาพ ความสำคัญของหน่วยนี้คือ เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่รวบรวมองค์ความรู้ที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพทั้งสุขภาพทั่วไปและสุขภาพทางเลือก โดยเฉพาะสุขภาพทางเลือกที่เป็นภูมิปัญญาไทย และเน้นความรู้เรื่องการแพทย์แผนไทยแบบองค์รวมไม่เน้นเฉพาะเรื่องการนวดแผนไทย การมีแหล่งข้อมูลเชื่อถือได้และเมืองคึกคักความรู้ที่มากพอเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ ดังข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กล่าวว่า "ต่างชาติ ... ต้องการทัวร์สุขภาพที่เป็นแบบเชิงลึก องค์ความรู้มากมาย 5 วัน 6 วัน 7 วัน ... ต้องการแบบนั้น ... ไม่ต้องการผิวๆ ..." และ "อยากทราบประโยชน์ และความรู้เกี่ยวกับ

สุขภาพที่เข้าร่วมกิจกรรม..." และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่าควรมีการรวบรวมเรื่องของสุขภาพโดยเฉพาะสมุนไพรในท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ที่ถูกต้อง เช่น "...สมุนไพรท้องถิ่นมีประโยชน์อะไรต่อสุขภาพบ้าง อย่างผักเหลียงนี้มีประโยชน์อย่างไร เราก็ทำเป็นตัว PR ทำรายละเอียดว่า ผักเหลียงเป็นผักอะไร เกี่ยวกับสมุนไพรอย่างไร มีประโยชน์อย่างไร..."

หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่มีความจำเป็นและเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพเพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลที่ถูกต้องในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว (Swarbrooke, J. and Horner, S., 2007) และยังสอดคล้องกับแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวประเภทแรงจูงใจทางด้านกายภาพ (Physical Motivation) เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดจากความต้องการพักผ่อนทางร่างกายและจิตใจให้สดชื่นรักษาบำรุงสุขภาพ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมอนตินโฮ (Moutinho, 2000) ที่กล่าวไว้ว่า นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลชนิดต่างๆ ทำการเปรียบเทียบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวการได้รับการกระตุ้นจากสื่อประเภทต่างๆ ที่มีการโฆษณาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือการได้รับข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลเช่นเพื่อนสื่อสังคมออนไลน์จะเป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดแรงจูงใจโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวยุคใหม่ ที่นิยมใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 เป็นส่วนของหน่วยโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) หน่วยนี้ควรเป็นหน่วยที่มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพทั้งแบบบูรณาการและการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ โดยตรงที่มีความหลากหลายสอดคล้องเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่กล่าวว่า "...ต้องทำโปรแกรมขึ้นมา นำโปรแกรมไปที่นั่นที่นี้หรือจะเป็นทัวร์แพคเกจไทยอะไรก็ตาม แต่ว่าเมนูแบบนี้ มันเป็นเมนูที่อยู่ในประเทศไทย..." และยังสอดคล้องกับทิพย์วรรณ พุ่มมณี (2549) ได้นำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพหลายแบบทั้งที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพแบบบูรณาการและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยเฉพาะ เช่น

โปรแกรมท่องเที่ยวแพทย์แผนไทย โปรแกรมท่องเที่ยวอาหารสมุนไพร โปรแกรมท่องเที่ยวฝึกสมาธิและบำบัดสุขภาพ โปรแกรมท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ เป็นต้น

ส่วนสุดท้ายคือหน่วยของแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่โดดเด่นในประเทศไทย หน่วยงานนี้จะทำหน้าที่รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและมีมาตรฐานในแต่ละภูมิภาคแต่ละท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนที่รับผิดชอบตลาดการท่องเที่ยวที่กล่าวว่า ".....สำคัญผู้ประกอบการเองก็ไม่สามารถจะมีแหล่งข้อมูลที่ชัดเจน อันนี้เป็นปัญหามากเลยในระดับบน ระดับกลาง ระดับภูมิปัญญาชาวบ้าน เราต้องพานักท่องเที่ยวไปตรงไหน แล้วตรงไหนมีมาตรฐานที่ปลอดภัย..." สอดคล้องกับแนวคิดของ Adhikary, M. (1995) ที่ได้เสนอรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยว (7-SModel) ว่าโครงสร้างในองค์การทางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับการแบ่งหน้าที่การจัดอันดับขั้นให้เหมาะสม ซึ่งโครงสร้างองค์กรยังขึ้นอยู่กับรูปแบบของ RASI ด้วยได้แก่ความรับผิดชอบ (Responsibility) อำนาจหน้าที่ (Authority) การสนับสนุน (Support) และข่าวสารข้อมูล (Information) และการแบ่งปันเวลา การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นความรู้ซึ่งนำไปสู่การจัดการท่องเที่ยวได้ดีที่สุด นักท่องเที่ยวแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จะทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายที่เป็นประโยชน์นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นโดยเฉพาะผู้ที่เริ่มจะทำธุรกิจทางการท่องเที่ยวได้นำข้อมูลต่างๆ มาวางแผนเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2555-2559 ที่ระบุไว้ว่า "การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวซึ่งมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวโดยให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ลานจอดรถ ป้ายสื่อความหมายทางลาดบันไดเลื่อน ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวที่อำนวยความสะดวกสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากลและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว"

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าศูนย์การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีศักยภาพสูง จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน และทำงานในลักษณะของการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ซึ่งหมายถึงการดำเนินงานที่ให้บริการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องมารวมให้บริการอยู่ในสถานที่เดียวกันในลักษณะส่งต่องานระหว่างกันทันทีหรือเสร็จในขั้นตอนหรือเสร็จในจุดให้บริการเดียว โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้การบริการมีความรวดเร็วขึ้น (เทพศักดิ์ บุญรัตน์, 2536) นั่นคือเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการที่ศูนย์นี้แล้วสามารถได้รับบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพอย่างครบถ้วนทำให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยได้อย่างดีและมีคุณภาพ หน่วยงานลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยงานใหญ่ระดับประเทศแต่สามารถใช้แนวคิดนี้ไปทำงานในระดับของภูมิภาค ระดับของจังหวัดได้นอกจากนี้ข้อมูลทั้งหมด ควรได้รับการออกแบบอย่างดีในส่วนของการเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ เลือกช่องทางการประชาสัมพันธ์หรือการสื่อสารที่นักท่องเที่ยวเข้าถึงได้ง่าย และมีการแปลข้อมูล

เป็นภาษาต่างๆ การให้บริการแบบศูนย์รวมบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-stop services) นี้จะทำให้ประชาชนได้รับความสะดวกมากขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และได้รับการบริการที่รวดเร็วมากขึ้นเพราะไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการเดินทางไปตามที่ตั้งของหน่วยงานหลายๆ แห่ง (ชูวงศ์ ฉายบุตร, 2536) นอกจากนี้ยังสามารถได้รับการบริการเสร็จสิ้นในระยะเวลาที่ไม่นานหรือไม่เกิน 1 วัน ก็ได้รับการบริการที่ครบถ้วนตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรทบทวนนโยบายการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยเน้นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ให้มีความชัดเจนมากขึ้น และทำความเข้าใจให้ตรงกันทั้งหน่วยงานของรัฐบาล ผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยว และผู้เกี่ยวข้องอื่น
2. รัฐบาลควรสร้างภาพลักษณ์การส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Tourism) ของประเทศไทยให้ชัดเจนโดยใช้การแพทย์แผนไทยเป็นตัวขับเคลื่อน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). การจัดการบริการในสถานประกอบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2559, จาก <http://www.tourism.go.th/home/details/11/6/24051>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 – 2559. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.tica.or.th>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 – 2559. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.senate.go.th>.
- ชาย โพธิ์ลิตา. (2547). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชูวงศ์ ฉายบุตร. (2536). "การบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ". เทคโนโลยี. 85(1) : 5.
- ทิพย์วรรณ พุ่มมณี. (2550). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์รามคำแหง.
- ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์. (2536). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ประชาชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- มนัส สุวรรณ. (2538). นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอาเซียนปี'55 : สร้างรายได้สะพัดในไทยกว่า 2,500 ล้านบาท . [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2558, จาก<http://www.tourisminvest.tat.or.th>.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2559). *MEDICAL TOURISM* ยังโตต่อเนื่องเปิดโอกาสโรงพยาบาลเอกชนขยายฐานลูกค้าต่างชาติ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2559, จาก<http://marketeer.co.th/2016/03>.
- Carrera,P.M., &Bridges,J.F.P. (2006) . "Globalization and healthcare: understanding health and medical tourist. Expert Review of Pharmacoeconomics and Outcomes Research. 6(4) : 447-454.
- Chat Room Chat Room. (2556). ไทยขึ้นแท่นจุดหมายท่องเที่ยวเชิงสุขภาพระดับโลก. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2558, จาก <http://news.voicetv.co.th/business/75204.html>.
- Moutinho, L. (2000). *Strategic management in tourism* . New York : CABI.
- Swarbrooke, J. and Horner, S. (2007). *Consumer Behavior in Tourism*. New Delhi : Butterworth-Heinemann.

**รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง**
**Learning Model of Cooperative Cloud-based e-Portfolio to Enhance
Self-Regulated Learning Skill**

สุโกศล วโนทยาพิทักษ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (2) ประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง วิธีดำเนินการวิจัย (1) การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ มี 3 ขั้นตอนคือการวิเคราะห์บริบทการเรียนรู้ หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์ และการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ (2) การประเมินรูปแบบการเรียนรู้มี 2 ขั้นตอนคือสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินรูปแบบการเรียนรู้และนำแบบประเมินที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินรูปแบบการเรียนรู้จำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) อาจารย์มอบหมายประเด็นปัญหาแก่ผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนจะคัดเลือกหัวหน้ากลุ่ม (2) หัวหน้ากลุ่มนำประเด็นมาวิเคราะห์และวางแผนการอภิปรายกลุ่มออนไลน์ (3) หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มดำเนินการอภิปรายกลุ่มออนไลน์ (4) หัวหน้ากลุ่มอัปโหลดวิธีแก้ปัญหาเข้าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์

(5) หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์อีกครั้งก่อนส่งให้อาจารย์ตรวจ และ (6) อาจารย์ประเมินทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนด้วยรูปรีด ผลจากการประเมินรูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, $S.D. = 0.72$) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ว่า (1) ก่อนนำรูปแบบการวิจัยไปใช้ควรมีการฝึกอบรมการใช้แอปพลิเคชันของกูเกิลแก่ออาจารย์และนักศึกษา (2) สามารถเลือกใช้ Facebook แทน Google Plus และ Microsoft Sway แทน Google site ได้ (3) ควรออกแบบเกณฑ์รูปรีดให้เข้ากับบริบทของวิชาก่อนนำรูปแบบไปใช้ (4) ประเด็นปัญหาที่อาจารย์มอบหมายแก่นักศึกษาต้องมีระดับความคิดขั้นการวิเคราะห์ขึ้นไปตามหลักการของบลูม (Bloom's taxonomy) และต้องไม่สามารถค้นหาได้จากอินเทอร์เน็ตเพื่อป้องกันการคัดลอกคำตอบ

คำสำคัญ : แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์, การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน, เทคโนโลยีแบบคลาวด์, ทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก

Abstract

The purposes of research study are to (1) design a learning model of cooperative cloud-based e-Portfolio to enhance self-regulated learning skill, (2) evaluate a learning model of cooperative cloud-based e-Portfolio to enhance self-regulated learning skill. The research methods are (1) design a learning model that consist of three steps, step one: analyze a learning contexts, principles, theories and concepts, step two: analyze an appropriateness of cloud computing technology application and step three: design a learning model, (2) evaluate a learning model that consist of two steps, step one: create tools for evaluating a learning model, step two: send an evaluation form to nine experts to evaluate a learning model. This research found that a learning model has six steps, (1) teacher assign problem issues to student and student select a group leader, (2) group leader analyze a problem issues and plan a group discussion, (3) start online cooperative group discussion, (4) group leader upload a discussed solution

to cloud-based e-Portfolio, (5) group leader reviews e-Portfolio again for improving, (6) teacher evaluate a regulated learning skill by rubric. The evaluation of designed learning model from experts results at an appropriate level ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.72). The recommendation for implementing this learning model are (1) before using this learning model, there ought to be train google application for teacher and student (2) there can be used Facebook to replace Google Plus or Microsoft Sway to replace Google Site (3) before using this learning model there ought to be design rubric that conform to subject context (4) problem issues of teacher that assign to student must have analytic level of thinking or more according to bloom's taxonomy and cannot be found on the Internet.

Keywords : Cloud-based e-Portfolio, Cooperative learning, Cloud computing technology, Self-regulated learning skill

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

รูปแบบการประเมินด้วยแบบทดสอบหลายตัวเลือกได้ถูกนำมาใช้ประเมินสมรรถนะของนักเรียนเป็นเวลานานมาแล้ว แต่วิธีการประเมินเช่นนี้ไม่แสดงสมรรถนะที่แท้จริงของนักเรียนและส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวทางพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งนิยามการศึกษาว่าเป็นสารสนเทศแห่งนิสัย (Habit information) จึงยังไม่เพียงพอในการวัดทักษะของผู้เรียนในวิชาที่แตกต่างกัน ปัจจุบันมีแนวทางใหม่ที่เรียกว่าการสร้างความรู้ด้วยตนเองนิยม (Constructivism) ซึ่งมุ่งความสนใจไปที่ตัวนักเรียน สนับสนุนกิจกรรมที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลางในชั้นเรียนและนิยามการศึกษาว่าเป็นการเรียนรู้จากการลงมือทำ เช่น วิธีการเชิงแก้ปัญหา (Problem-solving method) หรือ

วิธีการเชิงโครงงาน (Project-based method) เนื่องจากจุดเน้นหลักทางการเรียนรู้มาจากการลงมือทำ ดังนั้นการประเมินกระบวนการนี้จึงต้องการวิธีการประเมินที่แตกต่างกัน ซึ่งมีปัจจัยบนความเข้าใจของนักเรียนความแตกต่างของแต่ละบุคคล และสมรรถนะส่วนบุคคล

นักศึกษาเป็นจำนวนมากพยายามค้นหาวิธีการและกลยุทธ์การสอนที่เหมาะสม งานวิจัยเป็นจำนวนมากศึกษาการควบคุมและกลยุทธ์การเรียนรู้ที่หลากหลายได้ถูกนำเสนอเพื่อตอบคำถามว่า "ทำอะไรถึงจะการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น" แนวทางสร้างความรู้ด้วยตนเองนิยมได้รับความนิยมในปัจจุบันเพราะเป็นแนวทางที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของนักเรียน (Frank et al., 2003;

Richardson, 2003) มีแนวทางที่แตกต่างกันมากมายได้ถูกนำมาใช้รวมทั้งแนวทางเลือกอื่นๆ ในการประเมินสมรรถนะ เช่น รูบรีค (Rubric) การประเมินตนเอง (Self-assessment) และแฟ้มสะสมงาน (Corcoran et al., 2004) แต่วิธีการใดที่เหมาะสมที่สุดในการประเมินเป็นสิ่งที่ตอบยาก เพราะขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายและเนื้อหา เนื่องจากการสอนที่มีประสิทธิภาพมีความอ่อนไหวต่อบริบททางการศึกษา ซึ่งทั้งกระบวนการและผลผลิตควรมีการออกแบบและประเมินอย่างระมัดระวัง

วิธีการประเมินผลแบบใหม่แตกต่างจากแบบดั้งเดิม โดยที่มีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้วยเหตุนี้วิธีการใหม่ๆ อย่างเช่นแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จึงได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อประเมินผู้เรียน แฟ้มสะสมงานสามารถนิยามได้ว่าเป็นการเก็บงานแบบอิเล็กทรอนิกส์และสะท้อนตัวของนักเรียน ซึ่งถูกใช้ในการแสดงการเจริญงอกงามและการพัฒนาในระหว่างกระบวนการเรียนรู้ งานต่างๆ และการสะท้อนของนักเรียนถูกเก็บในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์รู้วิธีการใช้แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในชั้นเรียนของตนแต่ไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของนักเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการต่างๆ เพื่อช่วยเอาชนะอุปสรรคดังกล่าวและหนึ่งในวิธีเหล่านั้นคือทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self-regulated) ที่มุ่งความสนใจไปที่ความรับผิดชอบของนักเรียนในการศึกษาของตนเองจากจุดเริ่มต้นไปจนถึงสิ้นสุดการศึกษา กระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและการรักษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการของตนเอง (Zimmerman, 1990)

นวัตกรรมทางเทคโนโลยีการศึกษาที่แพร่หลายที่สุดนับตั้งแต่เริ่มมีการนำเสนอบริบบนจัดการชั้นเรียน (Course management system) เข้ามาในการเรียนการสอนคือซอฟต์แวร์ที่สนับสนุนการสร้างเชิงอินเทอร์เน็ตของแฟ้มสะสมงาน (Lorenzo & Ittelson, 2005) แฟ้มสะสมงานได้รับความนิยมแพร่หลายในประเทศอังกฤษและเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการพัฒนาบุคลากรของภาครัฐ ในสหรัฐอเมริกาได้รับความนิยมแพร่หลายอย่างมากเพราะการขับเคลื่อนจากความต้องการในการประเมินของหน่วยงานรัฐ (Camp & DeBlois, 2007)

ปัจจุบันเทคโนโลยีแบบคลาวด์ได้รับความนิยมสูงเพราะมีข้อได้เปรียบในเรื่องความยืดหยุ่นในการใช้งาน ความพร้อมใช้ตลอดเวลา สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดเตรียมไว้ให้โดยผู้ให้บริการ ต้นทุนที่ลดลงจากการใช้ทรัพยากรร่วมกัน และรูปแบบบริการที่มีให้เลือกใช้งานหลากหลายได้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นขององค์กร ทำให้สถาบันการศึกษาเป็นจำนวนมากเริ่มนำเทคโนโลยีแบบคลาวด์มาใช้กันมากขึ้นเรื่อยๆ รูปแบบของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เมื่อถูกย้ายจากโครงสร้างพื้นฐานเดิมบนมาสู่โครงสร้างแบบคลาวด์จะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพเชิงเทคนิคของระบบได้มากขึ้น เพราะสามารถนำข้อได้เปรียบของเทคโนโลยีคลาวด์มาลดข้อด้อยของโครงสร้างพื้นฐานแบบดั้งเดิมได้ กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st Century Learning) (P21, 2015) ได้กำหนดทักษะการเรียนรู้ที่ครอบคลุมต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จัดเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic learning) ซึ่งมุ่งความสนใจไปที่โลกจริง ปัญหาที่ซับซ้อนและวิธีแก้ไข การใช้แบบฝึกหัดบทบาทสมมติ (Role-playing exercise) กิจกรรมเชิงแก้ปัญหา (Problem-based activities) กรณีศึกษาและการมีส่วนร่วมในชุมชนนักปฏิบัติเสมือนจริง (Virtual communities of practice) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความเป็นสหวิทยาการ (Multidisciplinary) โดยแท้จริงและมีความคล้ายกับการประยุกต์และหลักการในโลกจริง (Downes, 2007) ดังนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ของผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมเชิงแก้ปัญหาบนชุมชนนักปฏิบัติเสมือนจริงจึงเป็นสิ่งจำเป็นในศตวรรษที่ 21

ด้วยข้อเท็จจริงทั้งหมดดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงคิดที่จะออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองโดยมีคำถามวิจัยว่า แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์สามารถส่งเสริมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองได้หรือไม่ ถ้าได้จะมีการจัดการรูปแบบและกระบวนการอย่างไร โดยจะมีการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่วางกระบวนการของการรวมแฟ้มสะสมงาน

อิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และเทคโนโลยี การประมวลผลบนคลาวด์ให้เป็นเครื่องมือสำหรับนักเรียน และอาจารย์ในการสร้างทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของนักศึกษา
2. เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ การเรียนการสอน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารจำนวน 9 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยต้องมีประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ปี โดยมีคุณวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางด้านครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์หรือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ หลักการ แนวคิดและทฤษฎีของการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการวิเคราะห์บริบทของการเรียนรู้ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียน ผู้สอน และเทคโนโลยีการประมวลผลบนคลาวด์ ได้แก่ Google Drive, Google Site, Google Plus

ตัวแปรตาม คือรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง

กรอบความคิดในการวิจัย

รูปแบบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบหลักการ แนวคิดและทฤษฎีในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Cooperative learning theory)

ความร่วมมือคือการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ภายในกิจกรรมความร่วมมือแต่ละคนจะแสวงหาวิธีการที่จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นการเรียนการสอนที่ใช้กลุ่มขนาดเล็กเพื่อที่นักเรียนจะทำงานด้วยกันเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนรู้สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น Johnson และคณะ (Johnson et.al, 1991) และ Slavin (Slavin, 1995) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่สอดคล้องกันว่าเป็นการเรียนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยที่มีความสามารถละกัน ไปทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อนเพื่อให้รับผิดชอบงานกลุ่มร่วมกันและช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการประสบความสำเร็จทางการเรียน

แม้ว่าหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือกันจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย Johnson และ Johnson (Johnson & Johnson, 1975) พึ่งความสนใจไปที่การพัฒนาโครงสร้างเฉพาะที่สามารถรวมเข้าด้วยกันกับหลักสูตรที่หลากหลายด้วยการเน้นการบูรณาการทักษะเชิงสังคมกับงานทางวิชาการ Kagan (Kagan, 1994) พึ่งความสนใจไปที่การใช้โครงสร้างที่แตกต่างกันเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) การสร้างทีมและทักษะของกลุ่ม และ Slavin (Slavin, 1996) นำเอาวิธีการของจอห์นสันและจอห์นสันกับ Kagan มาใช้และได้ผลเป็นการพัฒนาโครงสร้างการเรียนรู้แบบร่วมมือกันที่มีความเฉพาะเจาะจง

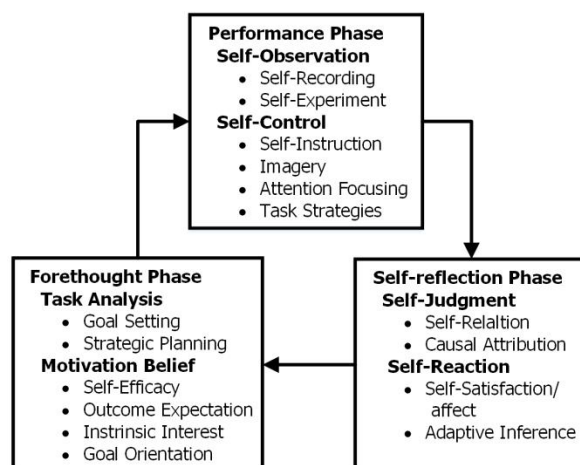
การให้สิ่งจูงใจในการทำงานด้วยกันด้วยความร่วมมือ เช่น การให้รางวัลแก่ผู้เรียนสำหรับความสามารถของทั้งกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และพฤติกรรมในการทำงานได้ เมื่อผู้เรียนได้รับแรงจูงใจเพื่อทำดีในกลุ่มและเมื่องานช่วยให้เกิดความร่วมมือ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมเชิงความร่วมมือต่องานในกลุ่มเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตามแรงจูงใจต่อความร่วมมืออย่างเดียวยังไม่เพียงพอในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการเรียนการสอนเมื่อมีความรับผิดชอบส่วนบุคคลด้วย (Slavin, 1983)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Self-regulated learning theory)

การเรียนรู้แบบกำกับตนเองนำมาซึ่งความสามารถส่วนบุคคลที่จะควบคุมกระบวนการเรียนรู้อย่างตั้งใจและกระตือรือร้นในรูปของการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรม (Zimmerman, 1998; 2000) ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงสำหรับผู้เรียนที่ดูแลตนเองได้เท่านั้นแต่ยังเพื่อการเรียนรู้ในบริบทของสังคมอีกด้วย ในกรณีของชั้นเรียน กระบวนการกำกับตนเองไม่เกี่ยวข้องเพียงนักเรียนเท่านั้นแต่ยังเกี่ยวข้องกับอาจารย์อีกด้วย (De la Fuente & Justicia, 2007; De la Fuente et.al, 2007) การกำกับตนเองมี 3 กระบวนการย่อย คือการสังเกตตนเอง (Self-observation) การตัดสินตนเอง (Self-judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) การดำเนินการของกระบวนการย่อยเป็นปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Bandura, 1986) ผู้ริเริ่มแนวคิดการเรียนรู้แบบกำกับตนเองคือ Zimmerman (Zimmerman, 1998; 2000) โดยนิยามการเรียนรู้แบบกำกับตนเองว่าเป็นความคิด ความรู้สึก และการกระทำที่สร้างขึ้นด้วยตนเองซึ่งเป็นไปอย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่นักเรียนตั้งใจไว้ การกำกับตนเองจะชี้นำนักเรียนในการควบคุมการเรียนรู้ของตนเองโดย การเลือกและตั้งเป้าหมายซึ่งใช้กลยุทธ์ส่วนบุคคลในการ

ตรวจสอบ กำกับและควบคุมสิ่งที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ และประเมินการกระทำของตนเอง (Järvelä et.al, 2007)

Zimmerman ได้พัฒนารูปแบบการกำกับตนเองจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงปัญหาสังคมของ Bandura (Bandura, 1989) ซึ่งประสบความสำเร็จในการประยุกต์ให้เข้ากับการศึกษา รูปแบบการวนรอบของการกำกับตนเองมี 3 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 การคิดล่วงหน้า (Forethought phase) ประกอบด้วยกระบวนการเตรียมการต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเชื่อและทัศนคติของนักเรียน ส่วนที่สำคัญ คือ การตั้งเป้าหมายและวางแผนเชิงกลยุทธ์ ระยะที่ 2 การปฏิบัติ (Performance phase) เป็นระยะแทนค่ากระบวนการที่เกิดขึ้นในความพยายามเรียนรู้ ส่วนสำคัญคือการควบคุมตนเองและการสังเกตตนเอง ระยะที่ 3 การสะท้อนตนเอง (Self-reflection phase) เป็นระยะที่เกิดขึ้นหลังการเรียนรู้หรือปฏิบัติแล้ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบตนเองเพื่อประเมินความสามารถของตนเองและตัดสินใจเกี่ยวกับความพยายามเรียนรู้ในอนาคต ส่วนสำคัญในระยะนี้คือการตัดสินใจด้วยตนเองและการปฏิสัมพันธ์กับตนเอง

รูปที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของ Zimmerman (Zimmerman, 2000)

มีรายงานการวิจัยเป็นจำนวนมากที่ระบุว่าสมรรถนะทางวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับตัวเลือกและการประยุกต์กลยุทธ์การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (Kosnin, 2007; Law et.al, 2008) งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบกำกับตนเองได้แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนที่รับเอากลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีแนวโน้มที่จะแสดงผลการเรียนรู้ที่สูงกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงคอมพิวเตอร์ (Greene & Azevedo, 2007; Winters et.al, 2008) กระบวนการพัฒนาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการประยุกต์การคิดแบบมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับพุทธิปัญญาและอภิปัญญา ซึ่งมีส่วนร่วมกันกับกลยุทธ์การเรียนรู้แบบกำกับตนเองในขอบเขตของการใช้งานและคุณค่า (Cheng & Chan, 2009)

3. เทคโนโลยีการประมวลผลบนคลาวด์ (Cloud computing technology)

สถาบันมาตรฐานและเทคโนโลยีของประเทศสหรัฐอเมริกา (NIST) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีแบบคลาวด์ไว้ว่าเป็นแบบจำลองเพื่อให้สามารถใช้งานได้ทุกหนทุกแห่ง สะดวกสบาย เข้าถึงเครือข่ายตามต้องการเพื่อแบ่งปันทรัพยากรการประมวลผลปรับแต่งที่หลอมรวมกัน เช่น เครือข่าย เซิร์ฟเวอร์ แหล่งเก็บ แอปพลิเคชันและบริการ ซึ่งสามารถจัดเตรียมและนำเสนออย่างรวดเร็วด้วยการจัดการเพียงเล็กน้อยหรือการโต้ตอบ การผู้จัดเตรียมให้บริการ (Mell & Grance, 2011) รูปแบบการบริการบนคลาวด์มีอยู่ 3 รูปแบบได้แก่ บริการซอฟต์แวร์ (Software as a Services: SaaS) บริการแพลตฟอร์ม (Platform as a Services: PaaS) และบริการโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure as a Services: IaaS)

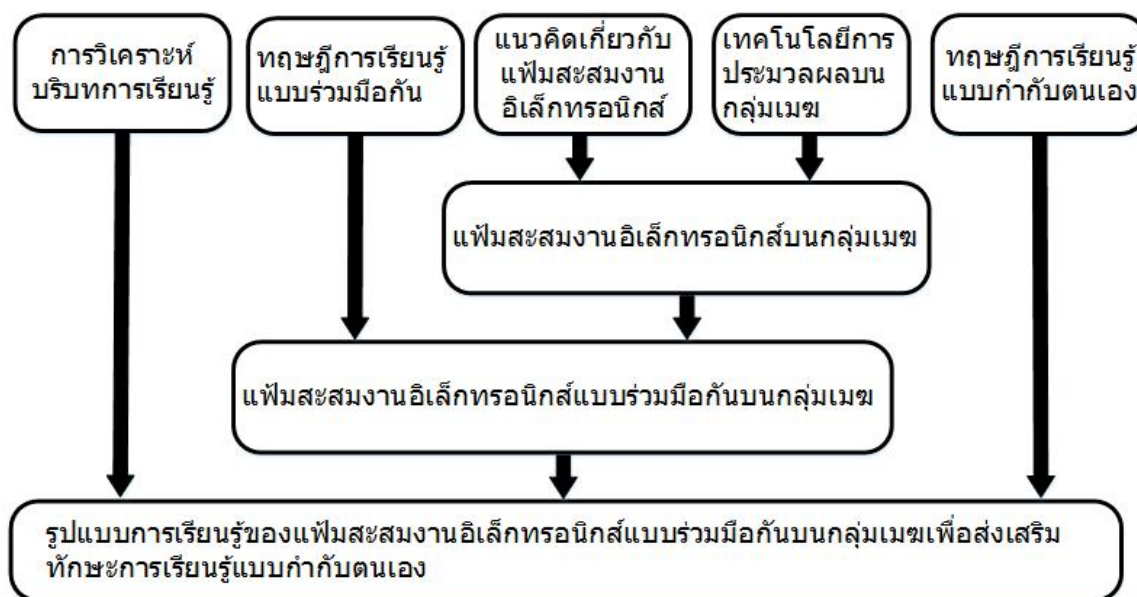
ระบบจัดการการเรียนรู้เชิงคลาวด์ (Cloud-based Learning Management System) เป็นระบบที่มีการโต้ตอบและขยายตัวได้สำหรับองค์กรขนาดใหญ่และขนาดเล็ก และด้วยระบบจัดการการเรียนรู้เชิงคลาวด์สามารถประสานงานของพนักงานและจัดเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมาก ไม่ว่าพนักงานจะอยู่ในสำนักงานหรืออยู่ระหว่างเดินทางก็ตาม (Townsend et.al, 2013)

4. แนวคิดเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ (e-Portfolio approach)

แฟ้มสะสมงานเป็นการเก็บรวบรวมงานของนักเรียนอย่างมีเป้าหมายที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและการปรับปรุงความก้าวหน้าตลอดระยะเวลาในการเดินทางสายวิชาการและความอุตสาหกรรมทางวิชาชีพ (Paulson et.al, 1991) และจากยุคดิจิทัล แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์จึงเกิดขึ้น ซึ่งกลายเป็นยุคของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งกลายเป็นเครื่องมือดิจิทัลสำหรับเก็บและนำเสนอกระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ในกระบวนการสร้างแฟ้มแบบกระดาด ปัญหาหลัก คือ การสืบค้น การแก้ไข การเก็บ และการจัดการ ซึ่งแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สามารถแก้ไขปัญหเหล่านี้ได้ (Barrett, 2011)

กระบวนการสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์สัมพันธ์กับการรวบรวม การสืบค้น การแก้ไข การจัดโครงสร้าง การนำเสนอ การจัดเก็บ และการพอกพูนข้อมูล กระบวนการใช้งานแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ต้องเกี่ยวข้องกับการสืบเสาะสารสนเทศ การประยุกต์ การแบ่งปัน และการจัดการ เนื้อหาสำหรับแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์รวมเอาวัตถุประสงค์การเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ โครงการ การมอบหมายงาน การสะท้อนกลับ ไปงาน โน้ต การเดินทาง การอภิปรายกลุ่ม การทดสอบและคำตอบ ยิ่งไปกว่านั้นยังรวมเอาผลของการประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน ผลป้อนกลับ และการประเมินโดยอาจารย์เอาไว้ด้วย (Barrett, 2010; Chang & Tseng, 2011; Fernandez & Illera, 2009)

แฟ้มสะสมงานเริ่มนำเข้ามาในวงการศึกษาด้านทศวรรษที่ 1980 โดย Peter Elbow และ Pat Belanoff (Elbow & Belanoff, 1986) นับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาแฟ้มสะสมงานจึงเริ่มแพร่หลายในทุกระดับการศึกษา และสามารถรองรับวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย แฟ้มสะสมงานเพียงแฟ้มเดียวสามารถแสดงความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตลอดเส้นทางด้านวิชาการได้ แฟ้มสะสมงานจึงเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมในการสาธิตวิถีทางของการเรียนรู้ในแต่ละบุคคลที่จับต้องได้ แฟ้มสะสมงานส่งเสริมการลงมือกระทำจริง เพราะสามารถพิสูจน์การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่ควบคุมด้วยตนเองตลอดจนทัศนคติที่พึงปรารถนา

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง มีขั้นตอนดังนี้

1.1 วิเคราะห์บริบทการเรียนรู้ หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์

1.3 ออกแบบรูปแบบการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านความเหมาะสมต่อระบบหลัก ระบบรอง และระบบย่อย ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ส่งต้นแบบรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พร้อมแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและหนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์

3.2 วิเคราะห์คุณภาพของแบบประเมิน

ความเหมาะสมใช้สถิติความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item Content Validity Index: I-CVI) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับด้วยวิธีเฉลี่ย (Content Validity for Scale: S-CVI/Ave) และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

3.3 วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1.1 ฝึกอบรมการใช้ Google Apps เช่น Google Site, Google Drive และ Google Plus แก่นักเรียน

1.2 อาจารย์สร้างเกณฑ์รูบริกตามบริบทของเนื้อหาวิชา

2. รูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย

2.1 อาจารย์มอบหมายประเด็นปัญหาการศึกษาที่น่าสนใจแก่ผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนจะคัดเลือก

หัวหน้ากลุ่มเพื่อรับผิดชอบการอภิปรายกลุ่มออนไลน์

2.2 หัวหน้ากลุ่มวิเคราะห์แยกแยะประเด็นย่อยและวางแผนการอภิปรายกลุ่มออนไลน์ ขั้นตอนนี้คือระยะคิดล่วงหน้าของ Zimmerman ซึ่งประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายและความเชื่อมั่นในการมุ่งไปสู่ความสำเร็จ

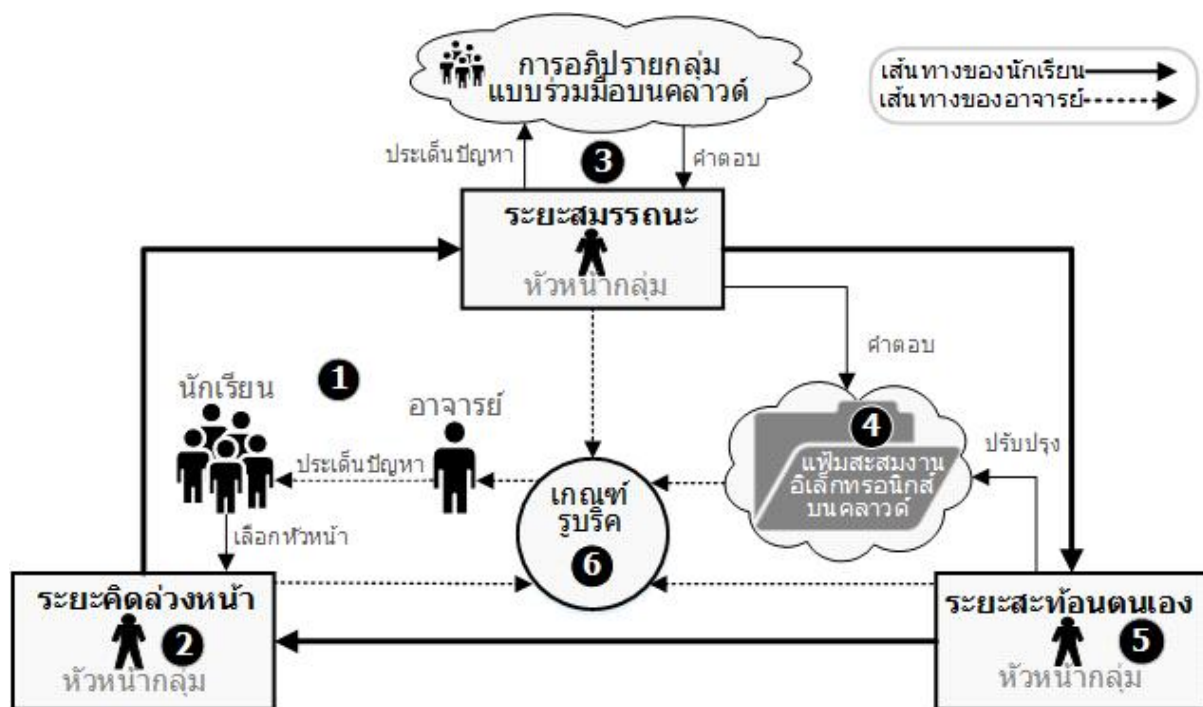
2.3 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มเริ่มดำเนินการอภิปรายประเด็นการศึกษาตามแผนที่วางไว้ในวันและเวลาที่ได้นัดหมายเพื่อร่วมมือกันหาคำตอบของประเด็นปัญหาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย ขั้นตอนนี้คือระยะการปฏิบัติของ Zimmerman ซึ่งประกอบด้วยการสังเกตการณ์ด้วยตนเองในขณะที่ดำเนินการแชทกลุ่มให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้และการควบคุมตนเองให้มีสมาธิกับหัวข้ออภิปราย

2.4 หัวหน้ากลุ่มอัปโหลดผลการอภิปรายกลุ่มเข้าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์ ขั้นตอนนี้

อยู่ในระยะสะท้อนตนเองของ Zimmerman เพราะหัวหน้ากลุ่มต้องนำผลการอภิปรายมาถ้อยแถลงด้วย วิจารณ์งานของตนเองโดยคำนึงถึงเหตุและผลของข้อมูลจากการอภิปรายซึ่งจะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์สองแบบ คือ ถ้าข้อมูลดีก็จะเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าไม่ดีก็จะแก้ไขปรับปรุง

2.5 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์อีกครั้งก่อนส่งให้อาจารย์ตรวจ ขั้นตอนนี้ยังอยู่ในระยะสะท้อนตนเองของ Zimmerman เพราะเมื่ออัปโหลดไปแล้วแต่เห็นว่ายังไม่เหมาะสมก็จะกลับมาแก้ไขแล้วอัปโหลดใหม่อีกครั้ง

2.6 อาจารย์ประเมินทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนด้วยเกณฑ์รูบริคซึ่งได้ออกแบบไว้ในขั้นตอนที่ 1.2

รูปที่ 3 รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง

จากรูปที่ 3 กระบวนการเรียนรู้ เริ่มด้วยหมายเลข 1 อาจารย์มอบหมายประเด็นปัญหาให้นักเรียน ซึ่งนักเรียนจะเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อรับผิดชอบประเด็นปัญหานี้ หมายเลข 2 หัวหน้ากลุ่มนำประเด็นปัญหามาศึกษาและวิเคราะห์หาประเด็นย่อยเพื่อกระจายไปให้สมาชิกช่วยกันค้นหาข้อมูลก่อนการอภิปรายกลุ่ม ซึ่งหัวหน้ากลุ่มจะต้องตั้งเป้าหมายล่วงหน้าขณะเดียวกันก็ต้องมีแรงจูงใจตนเองเพื่อมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จของ Zimmerman หมายเลข 3 เมื่อถึงวันนัดหมายหัวหน้ากลุ่มจะเริ่มการอภิปรายกลุ่มออนไลน์โดยนำประเด็นย่อยแต่ละประเด็นมาอภิปรายเพื่อหาคำตอบของปัญหาผ่าน Google Plus ซึ่งอยู่ในระยะปฏิบัติของ Zimmerman เพราะหัวหน้ากลุ่มต้องมีการสังเกตตนเองและควบคุมตนเองในขณะดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อแก้ปัญหา หมายเลข 4 หัวหน้ากลุ่มอัปโหลดข้อมูลผลการอภิปรายกลุ่มเข้าสู่แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ Google site ซึ่งขั้นตอนนี้อยู่ในระยะสะท้อนตนเองของ Zimmerman เพราะหัวหน้ากลุ่มต้องใช้วิจารณญาณในการกลั่นกรองข้อมูลจากการอภิปราย

กลุ่มออนไลน์เพื่อหาข้อสรุปก่อนอัปโหลดซึ่งอาจจะมีทั้งข้อมูลที่พึงพอใจและข้อมูลไม่น่าพึงพอใจซึ่งต้องแก้ไขก่อนนำไปอัปโหลด หมายเลข 5 หัวหน้ากลุ่มทบทวนแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์อีกครั้งก่อนนำเสนอให้อาจารย์ตรวจ ซึ่งยังอยู่ในระยะสะท้อนตนเองของ Zimmerman เพราะเมื่อหัวหน้ากลุ่มอัปโหลดเข้าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ไปแล้วแต่พบว่ายังมีบางส่วนยังไม่น่าพึงพอใจก็นำมาแก้ไขก่อนอัปโหลดใหม่อีกครั้ง หมายเลข 6 อาจารย์ประเมินทักษะการเรียนรู้ ด้วยรูปรีด ที่ได้ออกแบบไว้ตั้งแต่ระยะเตรียมการก่อนการเรียนรู้

ผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน นำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ (Item Content Validity Index: I-CVI) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับด้วยวิธีเฉลี่ย (Content Validity for Scale: S-CVI/Ave) (Lynn, 1986; Polit & Beck, 2006) โดยที่สูตรการคำนวณความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา รายข้อคือ (Lynn, 1986) (Polit, D.F., & Beck, C.T., 2006)

$$I-CVI = N_c/N$$

เมื่อ คือจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความ
 N_c เหมาะสมในระดับ 4 และ 5
 N คือจำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

และสูตรการคำนวณความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับด้วยวิธีเฉลี่ยคือ

$$S-CVI/Ave = \Sigma(S-CVI)/p$$

เมื่อ $\Sigma(S-CVI)$ คือผลรวมของค่า I-CVI
 p คือจำนวนข้อคำถามทั้งหมด

ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	จำนวน ผู้เห็น ด้วย	I-CVI
1	หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย		
	1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง	9.00	1.00
	1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	8.00	0.89
	1.3 การวิเคราะห์บริบทการเรียนรู้	9.00	1.00
	1.4 เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์	9.00	1.00
	1.5 แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	9.00	1.00
2	ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเรียนรู้ 2 ขั้นตอน		
	2.1 การอบรมการใช้ Google Apps	9.00	1.00
	2.1 การสร้างรูปรีดตามบริบทเนื้อหาวิชา	9.00	1.00
3	ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง 6 ขั้นตอน		
	3.1 อาจารย์มอบหมายประเด็นปัญหาการศึกษาที่น่าสนใจแก่ผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนจะคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อรับผิดชอบการอภิปรายกลุ่มออนไลน์	9.00	1.00
	3.2 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มเริ่มดำเนินการอภิปรายประเด็นการศึกษาตามแผนการที่วางไว้ในวันและเวลาที่ได้นัดหมายเพื่อร่วมมือกันหาคำตอบของประเด็นปัญหาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	9.00	1.00
	3.3 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มเริ่มดำเนินการอภิปรายประเด็นการศึกษาตามแผนการที่วางไว้ในวันและเวลาที่ได้นัดหมายเพื่อร่วมมือกันหาคำตอบของประเด็นปัญหาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	9.00	1.00
	3.4 หัวหน้ากลุ่มอัปโหลดผลการอภิปรายกลุ่มเข้าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์	9.00	1.00
	3.5 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์อีกครั้งก่อนส่งให้อาจารย์ตรวจ	9.00	1.00
	3.6 อาจารย์ประเมินทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนด้วยรูปรีด	9.00	1.00
4	การนำรูปแบบการเรียนรู้ฯ ไปใช้จริง	9.00	1.00
ค่าเฉลี่ย (S-CVI/Ave)		8.93	0.99

จะเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยทั้งหมดในทุกประเด็นการประเมินจึงมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (I-CVI) เท่ากับ 1.00 ยกเว้นประเด็นที่ 1.2 ที่ไม่เห็นด้วย 1 คน จึงมีค่า I-CVI เท่ากับ 0.89 และเมื่อนำมาคำนวณความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาทั้งฉบับด้วยวิธีเฉลี่ย (S-CVI/Ave)

จะได้ผลการคำนวณเท่ากับ 0.99 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงในระดับสูงมาก

นอกจากนี้ยังนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1970) จากสูตร

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ α คือ ค่าความเชื่อมั่น

k คือ จำนวนข้อ

s_i^2 คือ ผลรวมความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ได้ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค เท่ากับ 0.86 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมีความเชื่อมั่นในระดับสูง และเมื่อนำมาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละข้อ สรุปผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	หลักการ ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย			
	1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง	4.67	0.50	มากที่สุด
	1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	4.22	0.97	มากที่สุด
	1.3 การวิเคราะห์บริบทการเรียนรู้	4.67	0.50	มากที่สุด
	1.4 เทคโนโลยีการประมวลผลแบบคลาวด์	3.33	0.50	มาก
	1.5 แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์	4.00	0.71	มากที่สุด
2	ขั้นตอนเตรียมการก่อนการเรียนรู้ 2 ขั้นตอน			
	2.1 การอบรมการใช้ Google Apps	4.33	0.71	มากที่สุด
	2.2 การสร้างรูปรีดตามบริบทเนื้อหาวิชา	4.33	0.87	มากที่สุด
3	ขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ด้วยแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง 6 ขั้นตอน			
	3.1 อาจารย์มอบหมายประเด็นปัญหาการศึกษาที่น่าสนใจแก่ผู้เรียนและกลุ่มผู้เรียนจะคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อรับผิดชอบการอภิปรายกลุ่มออนไลน์	4.44	0.88	มากที่สุด
	3.2 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มเริ่มดำเนินการอภิปรายประเด็นการศึกษาตามแผนการที่วางไว้ในวันและเวลาที่ได้นัดหมายเพื่อร่วมมือกันหาคำตอบของประเด็นปัญหาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	4.33	0.71	มากที่สุด
	3.3 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิกกลุ่มเริ่มดำเนินการอภิปรายประเด็นการศึกษาตามแผนการที่วางไว้ในวันและเวลาที่ได้นัดหมายเพื่อร่วมมือกันหาคำตอบของประเด็นปัญหาการศึกษาที่ได้รับมอบหมาย	4.11	0.78	มากที่สุด
	3.4 หัวหน้ากลุ่มอัปโหลดผลการอภิปรายกลุ่มเข้าแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์	4.11	0.78	มากที่สุด
	3.5 หัวหน้ากลุ่มตรวจสอบแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์บนคลาวด์อีกครั้งก่อนส่งให้อาจารย์ตรวจ	3.56	0.73	มาก
	3.6 อาจารย์ประเมินทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนด้วยรูปรีด	4.44	0.73	มากที่สุด
4	การนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้จริง	3.89	0.78	มาก
	ค่าเฉลี่ย	4.17	0.72	มาก

อภิปรายผล

จากผลการประเมินการวิจัยรูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยด้วยแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบกำกับตนเองอื่นๆ อีกหลายงานวิจัย เช่น Bellhäuser และคณะ (Bellhäuser et al., 2016)

ได้นำการอบรมผ่านเว็บ (Web-based training) ตามกระบวนการรูปแบบของ Schmitz และ Wiese (Schmitz and Wiese, 2006) และทดสอบกับนักศึกษามหาวิทยาลัยด้วยการประเมินการควบคุมแบบลุ่มและเพิ่มกระบวนการวิเคราะห์สมุดจดบันทึกการเรียนรู้ (Learning diaries) ซึ่งพบว่าการฝึกอบรมจากการวิจัยนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบกำกับตนเองอย่างมีนัยสำคัญ Chang และคณะ (Chang et al., 2013) ได้ศึกษาการสร้างกลไกระบบ

ประเมินแฟ้มสะสมงานเชิงเว็บ (Web-Based Portfolio Assessment System :WBPAS) ที่ใช้พื้นฐานกระบวนการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของ Zimmerman ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพของกลไกการตั้งเป้าหมายอาจส่งเสริมการเรียนรู้แบบกำกับตนเองและนักศึกษาตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ด้วย WBPAS มีการเรียนรู้แบบกำกับตนเองที่ดีกว่าการตั้งเป้าหมายโดยใช้แฟ้มสะสมงานกระดาษอย่างมีนัยสำคัญ Tsai และ Shen (Tsai et.al, 2009) ได้นำการเรียนรู้แบบกำกับตนเองเชิงเว็บและการเรียนรู้การแก้ปัญหาเชิงเว็บมารวมกันเพื่อช่วยให้ให้นักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นซึ่งได้ผลการทดลองในเชิงบวก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 รูปแบบการวิจัยนี้ใช้เทคโนโลยีคลาวด์ของกูเกิลเป็นเครื่องมือ ดังนั้นทั้งอาจารย์และนักศึกษาต้องมีทักษะการใช้แอปพลิเคชันของกูเกิลเป็นอย่างดี ถ้ายังไม่มีทักษะจะต้องฝึกอบรมการใช้ก่อน

1.2 รูปแบบจากการวิจัยนี้ใช้กรณีศึกษาเทคโนโลยีคลาวด์ของกูเกิล ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่ายโดยไม่คิดค่าบริการถ้าใช้เพียงฟังก์ชันพื้นฐาน นอกจากนี้สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีคลาวด์แบบอื่นแทนเทคโนโลยีคลาวด์ของกูเกิลได้ เช่น ใช้ Facebook แทน Google Plus หรือการใช้ Microsoft Sway แทน Google Site นอกจากนี้อาจใช้สื่อคลิปวิดีโอจาก YouTube เข้ามาเสริมในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาได้อีกด้วย ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมและความพร้อมของผู้นำรูปแบบไปใช้ที่แตกต่างกัน

1.3 เนื่องจากทุกขั้นตอนของรูปแบบในการวิจัยนี้ต้องประเมินด้วยรูปรีด ดังนั้นควรออกแบบรูปรีดให้เข้ากับบริบทของแต่ละวิชาที่แตกต่างกันก่อนที่จะนำเอารูปแบบในการวิจัยนี้ไปใช้งานจริง

1.4 เนื่องจากความรู้ต่างๆ สามารถค้นพบได้บนอินเทอร์เน็ต ดังนั้นการใช้รูปแบบนี้ย่อมมีประสิทธิภาพในขั้นตอนแรกอาจารย์ต้องมอบหมายประเด็นปัญหาที่ใช้ระดับการคิดที่อยู่ในระดับสูงตามแนวคิดของของบลูม (Bloom's taxonomy) เช่น การวิเคราะห์และสังเคราะห์ และต้องไม่สามารถค้นพบได้บนอินเทอร์เน็ต เมื่อนักศึกษาไม่สามารถค้นหา (Copy) และวาง (Paste) ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตก็จำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยตนเองและในที่สุดจะแสดงทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเองออกมา

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เทคโนโลยีคลาวด์ของกูเกิลแบบพื้นฐานในกระบวนการประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรวมเนื้อหาแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เข้ากับเกณฑ์รูปรีดเพื่อให้ง่ายต่อการประเมิน ดังนั้นอาจารย์ต้องทำทุกอย่างเองด้วยมือทำให้การประเมินแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์เป็นงานที่ใช้แรงเป็นอย่างมากในชั้นเรียนขนาดใหญ่ เพื่อที่จะแก้ปัญหาข้อจำกัดนี้งานวิจัยในครั้งต่อไปควรใช้เทคโนโลยีคลาวด์ในระดับสูงซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายเพื่อสร้างฟังก์ชันอำนวยความสะดวกต่อการใช้งานของอาจารย์ อย่างไรก็ตามสมรรถนะและความยืดหยุ่นในการปรับแต่งที่ได้มาก็คุ้มค่าแก่การลงทุน

2.2 แฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบอิสระที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานออกแบบเอง เช่น Google Site หรือ Microsoft Sway ยังไม่มีความแน่นอนของรูปแบบทั้งภาพ และตัวอักษร ตลอดจนการวางผังของเว็บเพจ ซึ่งทำให้เกิดความยากลำบากและใช้เวลาเป็นอย่างมากในการแปลงเนื้อหาในแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์ สู่แบบประเมินตามเกณฑ์รูปรีด ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรนำเอาซอฟต์แวร์สำหรับสร้างแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะมาใช้งานแทน เพราะมีรูปแบบที่แน่นอนและสอดคล้องกันทั้งหมด เช่น Mahara, Elgg, MyStuff, Moofolio เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A social cognitive Theory*. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1989). *Social cognitive theory*. In *Annals of child development : Six theories of child development*, V.6. R. Vasta (Ed.). Greenwich. CT: JAI Press.
- Barrett, H. C. (2010). "Balancing the two faces of ePortfolios". *Educação. Formação & Tecnologias*. 3(1) : 6-14.
- Bellhäuser, H., Lersch, T., Winter, C., and Schmitz, B. (2016). "Applying a web-based training to foster self-regulated learning – Effects of an intervention for large numbers of participants". *Internet and Higher Education*. (31) : 87-100.
- Camp, J, DeBlois P. (2007). Current Issues Survey Report, 2007. [Online]. Retrieved December 12, 2016. from Educause Quarterly : <http://www.educause.edu/ir/library/pdf/EQM0723.pdf>.
- Chang, C. C., & Tseng, K. H. (2011). "Using a web-based portfolio assessment system to elevate project-based learning performances". *Interactive Learning Environments*. 19(9) : 211-230.
- Chang, C. C., Tseng, K. H., Liang, C., & Liao, Y. M. (2013). "Constructing and evaluating online goal-setting mechanisms in web-based portfolio assessment system for facilitating self-regulated learning". *Computers & Education*. (69) : 237-249.
- Cheng, G., & Chau, J. (2009). "Digital video fostering self-reflection in an ePortfolio environment. Learning". *Media and Technology*. 34(4) : 337-350.
- Corcoran, C. A., Dersheimer, E. L., & Tichenor, M. S. (2004). "A teacher's guide to alternative assessment taking the first steps". *The Clearing House*. 77(5) : 213-216.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper and Row Publishers.
- De la Fuente, J., & Justicia, F. (2007). "The DEDEPRO model of Regulated teaching and learning: recent advances". *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 5(3) : 535-564.
- De la Fuente, J., Cano, F., Justicia, F., Pichardo, M., García-Berben, A., J.M., M.-V., & Sander, P. (2007). "Effects of Using Online tools in Improving regulation of the Teaching-learning Process". *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*. 5(3) : 757-783.
- Downes, S. (2007). "Models for Sustainable Open Educational Resources". *Interdisciplinary Journal of Knowledge and Learning Object*. 3(1) : 29-44.
- Elbow, P., & Belanoff, P. (1986). "Portfolios as a substitute for proficiency examinations". *College Composition and Communication*. 37(3) : 336-339.
- Fernandez, O. L., & Illera, L. R. (2009). "Investigating university students' adaptation to a digital learner course portfolio". *Computers & Education*. 52(3) : 608-616.
- Frank, M., Lavy, I. & Elata, D. (2003). "Implementing the project-based learning approach in an academic engineering course". *International Journal of Technology and Design Education*. 13(3) : 273-288.

- Greene, J. A., & Azevedo, R. (2007). "Adolescent's use of self-regulatory processes and their relation to qualitative mental model shifts while using hypermedia". *Journal of Educational Computing Research*. 36(2) : 125-148.
- Järvelä, S., Näykki, P., Laru, J., & Luokkanen, T. (2007). "Structuring and regulating collaborative learning in higher education with wireless networks and mobile tools". *Educational Technology & Society*. 10(4) : 71-79.
- Johnson, D. W. : Johnson, R.T. & Smith, K. A. (1991). *Cooperative Learning Increasing College Faculty Instructional Productivity*. Washington D.C.: The George Washington University.
- Johnson, D., & Johnson, R. (1975). *Learning together and alone*. Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.
- Kagan, S. (1994). *Kagan cooperative learning*. San Juan Capistrano. CA: Kagan : Cooperative Learning.
- Kosnin, A. M. (2007). "Self-regulated learning and academic achievement in Malaysian undergraduates". *International Education Journal*. 8(1): 221-228.
- Law, Y., Chan, C. K. K., & Sachs, J. (2008). "Beliefs about learning, self-regulated strategies and text comprehension among Chinese children". *British Journal of Educational Psychology*. 78(1) : 51-73.
- Lorenzo, G. & Ittelson J. (2005). *Demonstrating and Assessing Student Learning with EPortfolios*. [Online]. Retrieved December 16, 2016. from Educause Learning Initiative, ELI Paper 3: <http://www.educause.edu/ir/library/pdf/eli3003.pdf>.
- Lynn, M. R. (1986). "Determination and quantification of content validity". *Nursing Research*. 35(6) : 382-385.
- P21. (2015). *Framework for 21st Century Learning*. [Online]. Retrieved October 4, 2016. from P21's Partnership for 21st Century Learning: <http://www.p21.org/about-us/p21-framework>.
- Paulson, F., Paulson, P. & Mercer, C. (1991). "What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*". 48(5) : 60-63.
- Peter Mell and Timothy Grance. (2011). *National Institute of Standard and Technology*. [Online]. Retrieved December 12, 2016 from NIST Cloud Computing Program: <http://dx.doi.org/10.6028/NIST.SP.800-145>.
- Polit, D.F., & Beck, C.T. (2006). "The content validity index: Are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations [Electronic version]". *Research in Nursing & Health*. 29(5) : 489-497.
- Richardson, V. (2003). "Constructivist pedagogy. *Teachers' College Record*". 105(9): 1623-1640.
- Schmitz, B., & Wiese, B. S. (2006). "New perspectives for the evaluation of training sessions in self-regulated learning: Time-series analyses of diary data". *Contemporary Educational Psychology*. 31(1) : 64-96.
- Slavin, R. (1983a). *Cooperative learning*. New York: Longman.
- Slavin, R. (1983b). "When does cooperative learning increase student achievement?". *Psychological Bulletin*. 94(3) : 429-445.

- Slavin, R. (1995). *Cooperative learning: Theory, research and practice*. 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Slavin, R. (1996). *Education for all*. Exton, PA: Swets & Zeitlinger Publishers.
- Townsend, M., Bond, J. & Zimmermann, J. (2013). White Paper: Learning in the Cloud:10 Factors to Consider. [Online]. Retrieved December 24, 2016. from SkillSoft: http://www.skillssoft.com/assets/white-papers/whitepaper_cloud_learning.pdf.
- Tsai, C. W., & Shen, P. D. (2009). "Applying web-enabled self-regulated learning and problem-based learning with initiation to involve low-achieving students in learning". *Computers in Human Behavior*. 25(6) : 1189-1194.
- Winters, F. I., Greene, J. A., & Costich, C. M. (2008). "Self-regulation of learning within computer-based learning environments: A critical analysis". *Educational Psychology Review*. 20(4) : 429-444.
- Zimmerman, B. J. (1990). "Self-regulated learning and academic achievement: An overview". *Educational Psychologist*. 25(1) : 3-17.
- Zimmerman, B. J. (1998). *Developing Self-fulfilling cycles of academic regulation: an analysis of exemplary instructional models*. In D.H. Schunk & B.J. Zimmerman (Eds.) : Self-regulated learning. From teaching to Self-reflective practice. New York : The Guildford Press.
- Zimmerman, B. J. (2000). *Attaining self-regulation: a social cognitive perspective*. In M. Boekaerts, P. Pintrich & M. Zeidner (Eds.): Handbook of self-regulation. New York: Academic Press.

**การวิเคราะห์ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชา
คณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล
ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน**

**Multilevel Causal Factors Affecting Problem Solving Abilities in Mathematics
of Prathomsuksa Six Students using Mini – English Program in
World – Class Standard School**

ธีรรัตน์ พัฒนาใหญ่*

อรอุมา เจริญสุข**

เรืองเดช ศิริกิจ***

กันต์ฤทัย คลังพหล****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาค่าอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับนักเรียนและระดับห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้อง MEP โรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 1,085 คน ครูต่างชาติที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ ห้อง MEP จำนวน 31 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และแบบสอบถามเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในองค์กร และความเป็นผู้นำทางวิชาการมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .800, .884, .838, .792, .873, .838 และ .770 ตามลำดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์พหุระดับรูปแบบชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น (Hierarchical Linear Model) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรระดับนักเรียน คือ เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความมั่นใจตนเองใน

การสื่อสารภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta=3.844$, $\beta=2.826$) ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 56.39 ตัวแปรระดับห้องเรียน คือ การจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta=1.556$) ทำนายได้ร้อยละ 53.38 2) ผลการทดสอบการมีปฏิสัมพันธ์ข้ามระดับ พบว่า การจัดการเรียนรู้ และความยืดหยุ่นในองค์กรส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ($\beta=-1.137$, $\beta=1.608$) ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 13 การจัดการเรียนรู้ และความยืดหยุ่นในองค์กรส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta=-0.955$, $\beta=2.030$) ร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 29 ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนต่อไป

*นิสิตหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**อาจารย์ภาควิชาการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

This research aimed to study the effect size of factors which were divided into two levels. The factors consisted of the student level and classroom level. The sample consisting of one thousand and eighty five Prathomsuksa six in the Mini-English Program students who studied in a World-Class Standard School from thirty one classrooms and thirty one foreigner teachers who taught Mathematics. The sample group in this research was chosen using the multistage random sampling. The instruments used in this study were problem-solving Ability Achievement Test and questionnaire consisting of attitudes towards mathematics, confidence in terms of speaking English, Parental Involvement, approach to teaching, Organizational Engagement and Instructional Leadership. The reliability values were 0.800, 0.884, 0.838, 0.792, 0.873, 0.838, and 0.770, respectively. Statistics used in data analysis is multilevel analysis (Hierarchical Linear Model). The research findings were as follows: The effect size

influenced the results of problem-solving Ability among Prathomsuksa six in Mathematics appeared at the student level, attitudes towards mathematics and confidence in terms of speaking English with a statistical significantce of 0.1 ($\beta = 3.844$, $\beta = 2.826$), with a prediction level of 56.39%. At the classroom level, the approach to teaching had a statistical significance level of 0.1 ($\beta = 1.556$) with prediction at 53.38%; 2) A cross-sectional interaction test showed that classroom-level variables affected the attitudes towards mathematics consisting approach to teaching and Organizational Engagement had a statistically significant at 0.1 and 0.5 ($\beta = -1.137$, $\beta = 1.608$), with prediction at 13%. For the classroom level, variables affecting Parent Involvement consisted of an approach to teaching and organizing foreign teachers at a statistically significant level of 0.1 ($\beta = -0.955$, $\beta = 2.030$), with a prediction of 29%. The results can be used as a guideline to develop problem solving Ability of Mathematics in English.

ความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นให้คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล โดยกำหนดเป็นเป้าหมายที่ 1 จากแผนการปฏิรูปดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายและมีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนดีมีมาตรฐานสากลเพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีระบบการพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวไกลในระดับสากลและเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานสากล

เมื่อพิจารณาผลการสอบ O-NET วิชาคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2557 และปี 2558 ที่ผ่านมานักเรียนระดับ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จำนวน 716,684 คน ได้คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 38.06 คะแนน และ 43.47 ตามลำดับ โดยมีสาระที่ 4 พีชคณิต มีคะแนนต่ำสุดได้คะแนนเฉลี่ย 30.55 คะแนน ผลคะแนนดังกล่าวจัดเป็นคะแนนที่อยู่ในระดับปานกลางตามเกณฑ์ช่วงคะแนนที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ได้กำหนดไว้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.2559: Online) นอกจากนี้ น้อมศรี และดวงเดือน (น้อมศรี เคท. 2536: ดวงเดือน อ่อนน้อม. 2533) ได้เสนอไว้อย่างสอดคล้องกันว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความคิดว่าการที่จะสอนให้นักเรียนเข้าใจเรื่องการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้นั้นเป็นเรื่องยากสำหรับคุณครู เนื่องจากทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเป็นทักษะที่ต้องนำทั้งความรู้และความเข้าใจมาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา จึงมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาในการเรียนโจทย์

ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งนี้มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนโจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้แก่ ด้านนักเรียนที่ไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาได้ ไม่สนใจในการเรียน มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ด้านครูผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ ใช้วิธีการแบบบรรยายไม่ใช้สื่อในการเรียนการสอน ไม่เตรียมการสอนที่มุ่งเน้นเพื่อให้ได้คำตอบมากกว่ากระบวนการ และขาดความดูแลเอาใจใส่ในนักเรียนอย่างใกล้ชิด (ยุพิน พิพิธกุล. 2543) และด้านผู้บริหารความสามารถของผู้บริหารในการเป็นผู้นำด้านวิชาการ การสนับสนุนทรัพยากรที่สำคัญทางการเรียน การจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีความเป็นวิชาการ นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของผู้ร่วมงาน และพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนอีกด้วย (สมพงษ์ สิงหะพล. 2547) จากที่กล่าวมาในเบื้องต้น พบว่าสอดคล้องกับการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ ห้องเรียน Mini English Program (MEP) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่เป็นชาวต่างชาติจำนวน 4 คน และครูผู้ดูแลครูต่างชาติในโรงเรียนมาตรฐานสากลจำนวน 2 คน พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนโดยครูชาวต่างชาติ และมีครูผู้ช่วยสอนประจำวิชาคณิตศาสตร์เป็นชาวไทย มีปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นหลายด้าน ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษกับครูผู้สอนได้ มีพฤติกรรมขี้อายหรือกลัวการสื่อสารภาษาอังกฤษกับครูต่างชาติ ด้านครูผู้สอน พบว่า เปลี่ยนครูต่างชาติบ่อย เมื่อทำงานได้ไม่ครบปีการศึกษา ก็ลาออกจากโรงเรียน และปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่เป็นไปตามแผนการสอน เนื่องจากปัญหาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนนั่นเอง และด้านการบริหารจัดการ พบว่า โรงเรียนไม่ได้รับการช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเท่าที่ควร โดยเฉพาะการจัดหาครูต่างชาติทางโรงเรียนต้องจัดหาครูต่างชาติหรือเปิดรับสมัครครูโดยตรง ซึ่งเป็นปัญหาลำบากสำหรับโรงเรียนที่อยู่ในต่างจังหวัด เนื่องจากครูต่างชาติส่วนใหญ่มีความต้องการทำงานในเมืองใหญ่ ต้องการได้รับเงินเดือนที่สูง เมื่อครบสัญญาจะลาออกทันที ส่วนครูต่างชาติในต่างจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวน

ที่ต้องการเข้ามาหาประสบการณ์ระยะสั้นๆ หรือหารายได้สำหรับใช้จ่ายท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงมักทำงานไม่ครบปีการศึกษาเกิดเป็นปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น

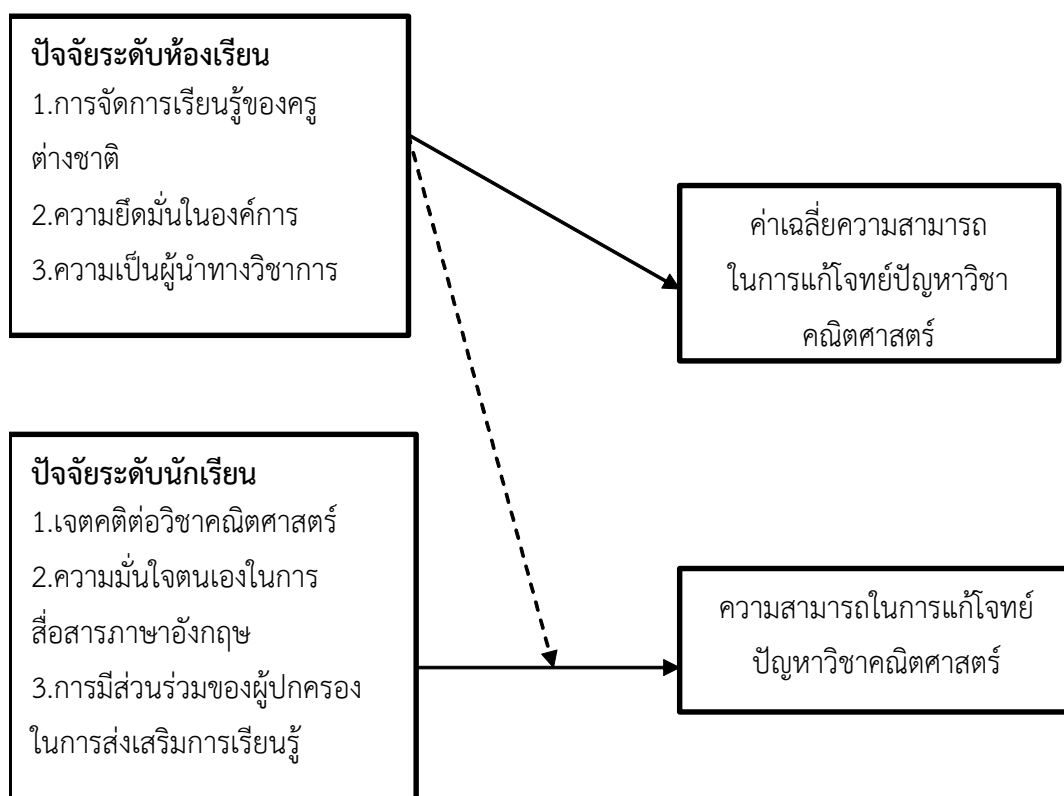
ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน โดยให้ความสำคัญทั้งองค์กร คือ โรงเรียน เนื่องด้วยบริบทการทำงานของโรงเรียนเป็นองค์กรที่บริหารงานเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) ที่ไม่ซับซ้อน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการศึกษาปัจจัยเพียงระดับใดระดับหนึ่งอาจเป็นการละเลยข้อเท็จจริงของระบบการบริหารงาน ถ้าทำการศึกษาเพียงแค่ระดับนักเรียนก็ไม่สามารถรู้สาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาให้เห็น เพราะว่าปัจจัยระดับนักเรียนนั้นได้รับอิทธิพลจากครูผู้สอน ในขณะที่พฤติกรรมที่ครูแสดงออกก็ได้รับอิทธิพลจากผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยระดับนักเรียน และระดับห้องเรียน ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อกันแบบข้ามระดับ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาค่าอิทธิพลของปัจจัยระดับนักเรียน และปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน
2. เพื่อศึกษาผลปฏิสัมพันธ์ข้ามระดับของปัจจัยระดับนักเรียน และปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลหลักสูตร Mini english program ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมาตรฐานสากลหลักสูตร Mini english program จากโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 203 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 203 ห้องเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) ทั่วประเทศ จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 8,120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ (ห้อง MEP) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ทำการแบ่งโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน

มาตรฐานสากลตามภูมิภาคที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยให้ภูมิภาคเป็นระดับชั้น (Stratum) และโรงเรียนเป็นหน่วย การสุ่ม (Sampling unit) โดยใช้การสุ่มแบบเป็นสัดส่วน (Proportional) เลือกสุ่มตัวอย่างจากแต่ละภาคตามสัดส่วนประชากร จำนวน 203 โรงเรียน และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนโรงเรียนในแต่ละภูมิภาคดังต่อไปนี้ ภาคกลาง 10 โรงเรียน ภาคเหนือ 4 โรงเรียน ภาคตะวันออก 2 โรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 โรงเรียน ภาคตะวันตก 2 โรงเรียน และภาคใต้ 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 31 โรงเรียน

1.2.2 สุ่มห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ห้อง MEP) ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน จากนั้นทำการสุ่มนักเรียนจากห้องเรียนๆ ละ 35 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำให้ได้นักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,085 คน

1.2.3 เลือกครูต่างชาติที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเลือกแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โรงเรียนละ 1 คน จากจำนวนโรงเรียน 31 โรงเรียน ทำให้ได้ครูชาวต่างชาติที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 31 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาและสร้างขึ้น จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบทดสอบและแบบสอบถามสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่เป็นภาษาอังกฤษ แบบสอบถามเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ แบบสอบถามความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.801, 0.884, 0.838 และ 0.792 ตามลำดับ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครูชาวต่างชาติ ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติการรับรู้ความเป็นผู้นำทางวิชาการและความยึดมั่นในองค์กรของครูต่างชาติ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.873, 0.778 และ 0.838 ตามลำดับ

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอให้นักศึกษาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทำหนังสือถึงโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อ การวิจัยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ระหว่างเดือน ธันวาคม 2559 - กุมภาพันธ์ 2560

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ห้พระดับ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย การนำเสนอผลการวิเคราะห์จะนำเสนอตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับนักเรียน และการวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับนักเรียน (Within-class Analysis) ประกอบด้วย

1.1.1 การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null model) เป็นการตรวจสอบว่าตัวแปรตามมีความผันแปรหรือไม่ หากมีความผันแปรภายในหน่วยให้ทำการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่ายต่อไป

1.1.2 วิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple model) ซึ่งเป็นการนำตัวแปรทำนายระดับ 1 เข้ามาวิเคราะห์ เป็นขั้นการวิเคราะห์โมเดลไร้เงื่อนไขหรือโมเดลอย่างง่าย

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับห้องเรียน (Between-class Analysis) เป็นการนำตัวแปรทำนายระดับ 1 ที่มีนัยสำคัญทางสถิติและตัวแปรทำนายระดับ 2 เข้ามาวิเคราะห์ เป็นขั้นการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยระดับนักเรียนและอิทธิพลของปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยระดับนักเรียน (Within-class Analysis) จากการวิเคราะห์ห้พระดับแสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1-2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับแบบไร้เงื่อนไขอย่างสมบูรณ์ (Null Model)

ตัวแปรตาม	Fixed Effect			ตัวแปรตาม	Random Effect		
	Coefficient (β)	df	t		Variance Component	df	χ^2
INTRCPT2, γ_{00}	45.223	30	49.534**	INTRCPT1, u_0	23.561	30	340.138**
				level-1, r	79.768		

** p <.01 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 เมื่อให้ความสามารถในการแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตาม ผลการทดสอบ อิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่าค่าเฉลี่ยรวม ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ (γ_{00}) เท่ากับ 45.223 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 49.534$, $df = 30$, $p \leq 0.001$) ผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่า คะแนนความสามารถใน

การแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีความผันแปรระหว่าง นักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2=340.138$, $df=30$, $p \leq 0.001$) โดยมีความแปรปรวนในการ ประเมินค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 23.561 แสดงว่า ตัวแปรตามมีความผันแปรเพียงพอที่จะวิเคราะห์ชั้นโมเดล แบบไร้เงื่อนไขในขั้นต่อไป

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าอิทธิพลคงที่ และอิทธิพลสุ่มของการวิเคราะห์ของปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ (Simple model)

Fixed Effect	Coefficient	SE	t	df	p
INTRCPT2, γ_{00}	45.834**	0.672	68.202	30	<0.001
For ATT slope, γ_{10}	3.844**	0.388	9.901	30	<0.001
For CONFI slope, γ_{20}	2.826**	0.453	6.239	30	<0.001
For INVOL slope, γ_{30}	-0.097	0.519	-0.187	30	0.853
Random Effect	Variance	SD	χ^2	df	p
Component					
INTRCPT1, u_0	13.233	3.637	271.928**	30	<0.001
ATT slope, u_1	2.398	1.548	68.075**	30	<0.001
CONFI slope, u_2	2.174	1.474	53.034**	30	0.006
INVOL slope, u_3	5.025	2.241	101.024**	30	<0.001
level-1, r	34.781	5.897			
$R^2 = (79.768 - 34.781) / 79.768 = 0.5639$					

** p <.01 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าเมื่อให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตาม จากการพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 45.834 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=68.202, df=30, p \leq 0.001$) ตัวแปรทำนายระดับนักเรียน คือ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ATT) และความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (CONFI) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 3.844$ และ $\beta = 2.826$ ตามลำดับ) ส่วนตัวแปรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งนี้ตัวแปรอิสระระดับนักเรียน คือ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ และความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างนักเรียนได้ร้อยละ 56.39 ($R^2 = 0.5639$)

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์มีความผันแปรระหว่างนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความแปรปรวนในการประมาณค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 13.233 ($\chi^2 = 271.928, df = 30, p \leq 0.001$) ส่วนค่าความแปรปรวนของพารามิเตอร์ทั้งสามตัว คือ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีความผันแปรระหว่างนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเท่ากับ 2.398, 2.174 และ 5.025 ตามลำดับ แสดงว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีความผันแปรเพียงพอที่จะวิเคราะห์ในระดับห้องเรียนต่อไป

1.2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยระดับห้องเรียน (Between-class Analysis) จากการวิเคราะห์ทุกระดับ แสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าอิทธิพลคงที่ และอิทธิพลสุ่มของการวิเคราะห์ของปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ (Between-class Analysis)

Fixed Effect	Coefficient	SE	t	df	p
For INTRCPT1, β_0					
INTRCPT2, γ_{00}	45.878**	0.471	97.328	27	<0.001
APP slope, γ_{01}	1.556**	0.465	3.348	27	0.002
LEAD slope, γ_{02}	0.469	1.093	0.429	27	0.671
ENGAGE slope, γ_{03}	-0.013	0.838	-0.016	27	0.987
For ATT slope, β_1					
INTRCPT2, γ_{10}	3.927**	0.351	11.161	27	<0.001
APP, γ_{11}	-1.137**	0.404	-2.813	27	0.009
LEAD, γ_{12}	-0.807	0.759	-1.064	27	0.297
ENGAGE, γ_{13}	1.608*	0.661	2.432	27	0.022
For CONFI slope, β_2					
INTRCPT2, γ_{20}	2.681**	0.413	6.488	27	<0.001
APP, γ_{21}	-0.290	0.499	-0.582	27	0.566
LEAD, γ_{22}	0.794	0.686	1.156	27	0.258
ENGAGE, γ_{23}	-0.966	0.768	-1.258	27	0.219
For INVOL slope, β_3					
INTRCPT2, γ_{30}	-0.093	0.424	-0.221	27	0.827
APP, γ_{31}	-0.955**	0.337	-2.831	27	0.009
LEAD, γ_{32}	-0.156	0.776	-0.202	27	0.841
ENGAGE, γ_{33}	2.030**	0.616	3.296	27	0.003
INTRCPT1, u_0	6.169	2.483	143.113**	27	<0.001
ATT slope, u_1	2.101	1.449	55.378**	27	0.001
CONFI slope, u_2	2.168	1.472	41.152*	27	0.040
INVOL slope, u_3	3.573	1.890	65.689**	27	<0.001
level-1, r	34.725	5.892			
$R^2 = (13.233 - 6.169) / 13.233 = 0.5338$					

** p < .01 มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อให้ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามในระดับห้องเรียน จากการพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ มีค่าเท่ากับ 45.878 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=97.328, df=27, p \leq 0.001$) ส่วนตัวแปรทำนายระดับห้องเรียน มีเพียงตัวแปรการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\chi^2=1.556$) ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติสามารถอธิบายความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ได้ร้อยละ 53.38 ($R^2=0.5338$)

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบผลปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับนักเรียนที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์จากการวิเคราะห์ทุกระดับแสดงผลการวิเคราะห์ ในตารางที่ 3 พบว่า

เมื่อให้ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ATT) ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามในระดับห้องเรียนจากการพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์มีค่าเท่ากับ 3.927 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=11.161$, $df=27$, $p \leq 0.001$) ส่วนตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เปลี่ยนไป คือ การจัดการเรียนรู้และความยืดหยุ่นในองค์การ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ($\beta=-1.137$ และ $\beta=1.608$ ตามลำดับ) แสดงว่า เมื่อการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง 1.137 ในลักษณะเดียวกัน เมื่อความยืดหยุ่นในองค์การครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น 1.608 สำหรับตัวแปรการรับรู้ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (LEAD) นั้น มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ และความยืดหยุ่นในองค์การร่วมกันอธิบายความผันแปรของค่าอิทธิพลเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ได้ประมาณร้อยละ 13 $R^2 = (2.398-2.101) / 2.398 = 0.13$

เมื่อให้ค่าอิทธิพลของความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (CONFI) ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามในระดับห้องเรียนเมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อความสามารถใน

การแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=6.488$, $df=27$, $p \leq 0.001$) ส่วนตัวแปรระดับห้องเรียนไม่พบตัวแปรที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อให้ค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามในระดับห้องเรียนจากการพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลคงที่ (Fixed effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=-0.221$, $df=27$, $p=.827$) ส่วนตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติ และความยืดหยุ่นในองค์การของครูต่างชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta=-0.955$ และ $\beta=2.030$ ตามลำดับ) แสดงว่า เมื่อการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง 0.955 และเมื่อความยืดหยุ่นในองค์การของครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น 2.030 ส่วนตัวแปรการรับรู้ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (LEAD) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=-0.202$, $df=27$, $p=0.841$) ทั้งนี้ตัวแปรอิสระระดับห้องเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ และความยืดหยุ่นในองค์การร่วมกันอธิบายความผันแปรของค่าอิทธิพลเฉลี่ยของของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้ประมาณร้อยละ 29 $R^2 = (5.025 - 3.573) / 5.025 = 0.29$

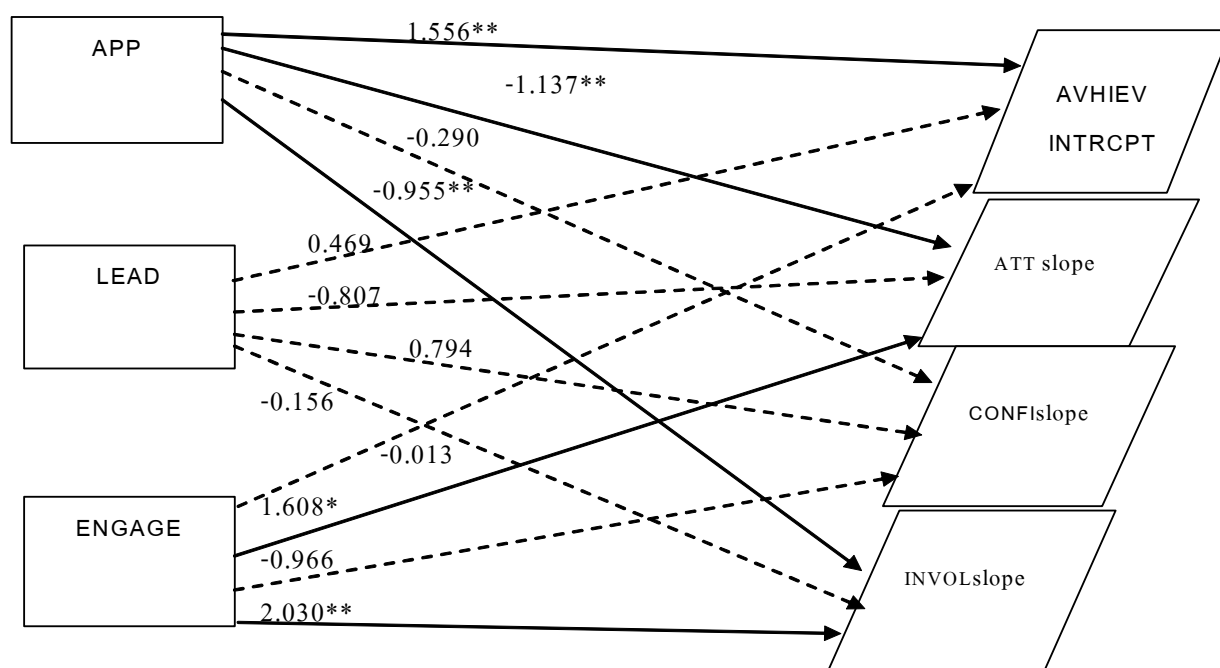
เมื่อพิจารณาผลการทดสอบอิทธิพลสุ่ม (Random effect) พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์มีความผันแปรระหว่างห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความแปรปรวนในการประมาณค่าพารามิเตอร์เท่ากับ 6.169

($\beta = 143.113, df=27, p \leq 0.001$) ส่วนสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนทั้งสามตัว คือ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีความผันแปรระหว่างห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าเท่ากับ 2.101, 2.168 และ 3.573 ตามลำดับ แสดงว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์

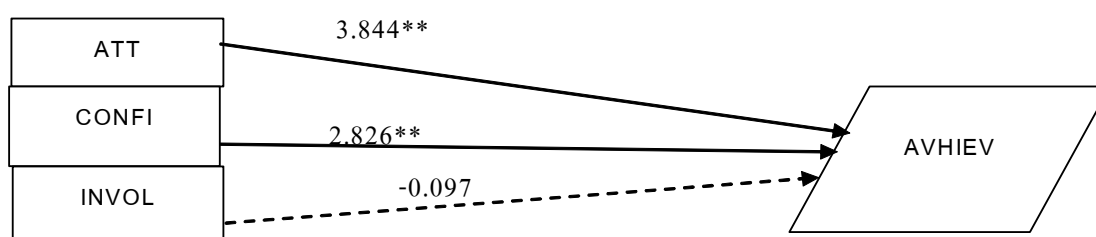
ความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้มีความผันแปรเพียงพอที่จะวิเคราะห์ในระดับโรงเรียนต่อไป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุป ผลการวิเคราะห์พหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ได้ดังภาพที่ 1

ระดับห้องเรียน

ระดับนักเรียน

ภาพที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์พหุระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์

—> หมายถึง ค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

---> หมายถึง ค่าพารามิเตอร์ดังกล่าวมีค่าอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการวิเคราะห์พหุระดับ เมื่อจำแนกเป็นระดับการวิเคราะห์ได้สมการ ดังนี้

รูปสมการระดับนักเรียน

$$ACHEIVE = 45.834^{**} + 3.844^{**}(ATT) + 2.826^{**}(CONFI) - 0.097(INVOL)$$

รูปสมการระดับห้องเรียน

$$Intercept = 45.878^{**} + 1.556^{**}(APP) + 0.469(LEAD) - 0.013(ENGAG)$$

$$ATT \text{ slope} = 3.927^{**} - 1.137^{**}(APP) - 0.807(LEAD) + 1.608^{*}(ENGAG)$$

$$CONFI \text{ slope} = 2.681^{**} - 0.290 (APP) + 0.794(LEAD) - 0.966(ENGAG)$$

$$INVOL \text{ slope} = -0.093 - 0.955^{**}(APP) - 0.156(LEAD) + 2.030^{**}(ENGAG)$$

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์พหุระดับ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการศึกษาค่าอิทธิพลของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน เป็นดังนี้

1.1 ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า

1.1.1 เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ (ATT)

มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 3.844$) แสดงว่า นักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูง จะมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์สูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงจะเป็นคนที่มีความความสนใจเป็นพิเศษในวิชาคณิตศาสตร์ จนเกิดเป็นความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และพยายามจะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ให้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมควร จำเริญพันธ์ (2552) ที่พบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติยา วงศ์วิทยาภูล (2555) พบว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยส่งผลทางอ้อมผ่านความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

1.1.2 ความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ (CONFI) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์

ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 2.826$) แสดงว่า นักเรียนที่มีความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษสูงจะมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์สูง ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีความมั่นใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษสูงจะมีความมั่นใจในการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนโดยใช้ภาษาอังกฤษ อีกทั้งสามารถจับใจความสำคัญ เข้าใจสิ่งโจทย์ปัญหาถาม และสามารถสื่อสารกับครูผู้สอนซึ่งเป็นชาวต่างชาติได้อย่างไม่เขินอาย สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง แครชเชน และเทอร์เรล (Krashen and Terrell, 1983) ที่อธิบายว่า นักเรียนที่มีความวิตกกังวลน้อยจะสามารถรับรู้ภาษาได้ดี และนักเรียนที่มีความเชื่อมั่นในภาษาของตนเองสูงมักจะประสบความสำเร็จในการเรียนสูง

1.1.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนรู้มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ไม่ได้ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน นักเรียนจะมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์หรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์แก่เด็กอีกทั้งผู้ปกครองไม่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษเพียงพอที่จะสอนนักเรียนหรือพูดคุยเพื่อปรึกษากับครูชาวต่างชาติเรื่องการเรียนของบุตรหลาน ทำให้การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมกับทางโรงเรียนนั้นน้อย

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ยังคงมีความแปรผันระหว่างนักเรียน แสดงว่า เมื่ออธิบายความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยตัวแปรระดับนักเรียนได้แก่ เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ความมั่นใจในการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ยังสามารถนำตัวแปรอื่นในระดับนักเรียนเข้าร่วมอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ได้อีก เนื่องจากตัวแปรระดับนักเรียนที่ผู้วิจัยนำเข้าวิเคราะห์ในครั้งนี้ร่วมกันอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ได้เพียงร้อยละ 56.39

1.2 ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า

1.2.1 การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติ (APP) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 1.556$) แสดงว่า การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติของครูต่างชาติส่งผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากการเรียนคณิตศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษนั้น นักเรียนต้องใช้ทั้งทักษะในวิชาคณิตศาสตร์ความสามารถด้านภาษาอังกฤษไปพร้อมๆ กัน แสดงว่า ครูต่างชาติมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ทั้งยังดูแลและให้ความช่วยเหลือในเรื่องของภาษาอังกฤษแก่นักเรียนด้วย อีกทั้งมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติที่ดีและเหมาะสม ทำให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจมีความชำนาญในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้นสอดคล้องกับทองพันธ์ ยงกุล. (2554) ที่ได้ศึกษาการวิเคราะห์พหุระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลทางตรงต่อค่าเฉลี่ยการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียน คือ คุณภาพการสอนของครู

1.2.2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ (LEAD) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน แต่ส่งผลทางอ้อมผ่านการจัดการเรียนการสอน

ของครูชาวต่างชาติ เนื่องจากภายใต้บริบทของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า ครูต่างชาติไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง การควบคุมและดูแลครูต่างชาตินั้นหน้าที่ส่วนใหญ่จะเป็นของหัวหน้ากลุ่มสาระภาษาต่างประเทศที่ทำหน้าที่คอยดูแล แนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ครูต่างชาติ ผู้บริหารโรงเรียนจะส่งนโยบายต่างๆ ของโรงเรียนผ่านทางครูผู้ดูแลครูต่างชาติมายังครูต่างชาติ

1.2.3 ความยืดหยุ่นในองค์การของครูต่างชาติ (ENGAGE) อิทธิพลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ความยืดหยุ่นในองค์การของครูต่างชาติไม่ได้ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ภายใต้บริบทของโรงเรียนมาตรฐานสากล การจัดการเรียนการสอนในวิชาคณิตศาสตร์จะมีครูผู้ช่วยสอนชาวไทยร่วมในการจัดการเรียนการสอนกับครูต่างชาติด้วยทุกครั้ง ดังนั้น เมื่อครูต่างชาติไม่อยู่หรือลาออกไประหว่างปีการศึกษา นักเรียนยังคงมีครูที่จัดการเรียนการสอนแทนครูต่างชาติได้ ทำให้ไม่กระทบต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ยังคงมีความแปรผันระหว่างห้องเรียน แสดงว่า เมื่ออธิบายความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ด้วยตัวแปรระดับห้องเรียน คือ การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติ ความยืดหยุ่นในองค์การของครูต่างชาติ และการรับรู้ความเป็นผู้นำทางวิชาการแล้ว ยังสามารถนำตัวแปรอื่นในระดับห้องเรียนเข้าร่วมอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ได้อีก เนื่องจากตัวแปรระดับห้องเรียนที่ผู้วิจัยนำเข้าวิเคราะห์ในครั้งนี้ร่วมกันอธิบายความผันแปรของค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ได้เพียงร้อยละ 53.38

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระดับนักเรียนกับตัวแปรระดับห้องเรียนพบว่าเกิดปฏิสัมพันธ์ข้ามระดับจำนวน 4 คู่ ดังนี้

2.1 เมื่อให้ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชา

คณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามระดับห้องเรียนพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เปลี่ยนไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -1.137$) แสดงว่า เมื่อการจัดการเรียนรู้ของครูแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง 1.137 กล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนของครูต่างชาตินั้นส่งผลทำให้เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของครูต่างชาตินั้นทำให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ส่งผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (สรวงศ์ โค้วตระกูล, 2554 ; อ้างอิงจาก Bandura, 1963) ที่อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมของมนุษย์นั้นได้รับอิทธิพลจากปัจจัยบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน การแสดงพฤติกรรมใดๆ ก็ตามจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนั้นก็คือครูต่างชาติ ซึ่งทำหน้าที่ในการสร้างพฤติกรรมใหม่หรือเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือการยับยั้งการเกิดของพฤติกรรมได้ แสดงว่า เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์เกิดจากประสบการณ์ทางตรง และประสบการณ์ทางอ้อมที่นักเรียนได้รับจากครูต่างชาติ นักเรียนจะวิเคราะห์ประสบการณ์ และสังเคราะห์แนวความคิดแล้วสรุปเป็นเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน เมื่อนักเรียนได้รับประสบการณ์ในการเรียนคณิตศาสตร์ที่พอใจย่อมจะเกิดเจตคติที่ดี ในทางตรงข้ามหากได้รับประสบการณ์ที่ไม่น่าพึงพอใจก็ย่อมเกิดเจตคติที่ไม่ดีที่มีผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง

2.2 เมื่อให้ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามระดับห้องเรียนพบว่า ความเชื่อมั่นในองค์การของครูต่างชาติส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\beta = 1.608$) แสดงว่า ความเชื่อมั่นในองค์การครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพล

ของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น 1.608 กล่าวคือ ความเชื่อมั่นในองค์การครูต่างชาตินั้นส่งผลทำให้เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น เนื่องจากครูต่างชาติที่มีความเชื่อมั่นในองค์การสูงจะมีพฤติกรรมที่เต็มใจและทุ่มเทในการทำงาน ซึ่งมีผลทำให้เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนมีแนวโน้มสูงขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Allen and Meyer. (1990) ที่กล่าวว่า ครูที่มีความผูกพันต่อโรงเรียนจะมีความเต็มใจที่จะอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาในการทำงานมีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่หรืองานที่ได้รับมอบหมายครูจะทำงานด้วยความมุ่งมั่น และกระตือรือร้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Christopher (2017) ที่กล่าวว่า เมื่อครูมีความเชื่อมั่นในองค์การก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน มีการจัดการเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อเจตคติทางการเรียนของนักเรียนด้วยเช่นเดียวกัน

2.3 เมื่อให้ค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามระดับห้องเรียนพบว่า การจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = -0.955$) แสดงว่า เมื่อการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติของครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง 0.955 หน่วย นั่นคือ การจัดการเรียนการสอนของครูต่างชาติมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ส่งผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนลดลง ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนของครูต่างชาตินั้นทำให้ผู้ปกครองเกิดความสับสนและขัดแย้งในบทบาทของตนเองที่ต้องปฏิบัติต่อนักเรียน เนื่องจากปัญหาความแตกต่างด้านวัฒนธรรมระหว่างครูต่างชาติกับผู้ปกครองที่มีทัศนคติ

หรือวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในมุมมองที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดสอดคล้องกับอภิญา เวชยชัย (2544) ที่กล่าวว่า ครูควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งปัญหาด้านทัศนคติหรือวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างครูต่างชาติกับพ่อแม่ผู้ปกครอง เกิดความขัดแย้งทางความคิดไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น โอกาสที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้จึงลดลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.2544)

2.4 เมื่อให้ค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นตัวแปรตามในระดับนักเรียนพบว่า ความยึดมั่นในองค์การของครูต่างชาติส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = 2.030$) แสดงว่า ความยึดมั่นในองค์การของครูต่างชาติเพิ่มขึ้น 1 หน่วย นั่นคือ จะส่งผลต่อค่าอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีผลทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น 2.030 หน่วย เนื่องจากความยึดมั่นในองค์การของครูต่างชาติส่งผลต่อพฤติกรรมผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทำให้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะ ครูต่างชาติที่มีความยึดมั่นในองค์การสูงจะทำงานอย่างทุ่มเทให้แก่โรงเรียน ไม่ลาออกหรือโยกย้ายไปไหน ผู้ปกครองจะเกิดความผูกพัน และคุ้นเคยกับครูต่างชาติ เมื่อมีกิจกรรมหรือเกิดปัญหาที่เกี่ยวกับนักเรียนก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544) พบว่าโดยพื้นฐานผู้ปกครองจะให้เกียรติกับโรงเรียนและครู ตามวัฒนธรรมไทยที่ให้ความสำคัญแก่

ครูทำให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างที่จะเป็น แต่เมื่อเกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ปกครอง คือ การไม่คุ้นเคยกันทำให้เกิดการขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่จะกระตุ้นให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้ผลจากการวิจัยไปกำหนดนโยบาย/แผนงาน/โครงการในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลโดยเน้นพัฒนาปัจจัยการจัดการเรียนรู้ของครูต่างชาติที่ต้องมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ และผู้บริหารโรงเรียนควรหาวิธีการที่จะทำให้ครูต่างชาติมีความยึดมั่นในองค์การสูง เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างครูกับผู้ปกครองกลายเป็นความร่วมมือและสนับสนุนการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรอิสระในระดับนักเรียน ตัวแปรอิสระในระดับห้องเรียนอื่นที่ผู้วิจัยไม่ได้ทำการวิเคราะห์ครั้งนี้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์
2. ศึกษาตัวแปรอิสระในระดับที่สูงขึ้นไป เช่น ตัวแปรระดับโรงเรียน ที่สามารถอธิบายความผันแปรของค่าอิทธิพลเฉลี่ยของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ค่าอิทธิพลเฉลี่ยของความมั่นใจใจตนเองในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และค่าอิทธิพลเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้
3. ศึกษาตัวแปรในระดับโรงเรียนเพิ่มเติม เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ข้ามระดับระหว่างตัวแปรในระดับโรงเรียนกับตัวแปรในระดับห้องเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการร่วมงานอย่างร่วมรู้สึกระหว่างผู้ปกครองและครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาปฐมวัยคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน อ่อนน้อม. (2536). "โจทย์ปัญหาปัญหาโจทย์". วารสารคณิตศาสตร์. (37) : 10-17.
- ทองพันธ์ ยงกุล. (2554). "การวิเคราะห์พระดบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดศรีสะเกษ". วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 6(3) : 62-74.
- ฐิตยา วงศ์วิทยานุกูล. (2555). "ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6". วารสารวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(1) : 163-171.
- น้อมศรี เดท. (2536). ประมวลบทความหลักสูตร: สารร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2543). "การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์". วารสารคณิตศาสตร์. (ฉบับพิเศษ) : 1-10.
- ลมควร จำเริญพัฒน์. (2552). "รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2". วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 3(3) : 69-77.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2547). "ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา". วารสารราชพฤกษ์. 3(1) : 47-58
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2559). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2560, จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/Summary ONETP6_2559.pdf.
- สุรงค์ ไคว้ตระกูล. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา เวชยชัย. (2544). การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Allen, N.J. & Meyer, J.P. (1990). "The measurement and antecedents of affective, continuance and normative commitment to the organization". *Journal of Occupational Psychology*. 63(1) : 1-18.
- Christopher Kirill Sokolov. (2017). *TEACHER ENGAGEMENT IN GRADES 4-8*. A dissertation for the degree of Doctor of Education. Graduate School of Education and Psychology. Pepperdine University .
- Krashen, S.D. & Terrell, T.D. (1983). *The natural approach: Language acquisition in the classroom*. London: Prentice Hall Europe.

ผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก
ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน*

The Effects of Rehabilitation Nursing in Fracture Neck of
Femur Patients After Undergoing Internal Fixation

กรเกล้า รัตนชาญกร**

ดร. ทิพา ต่อสกุลแก้ว***

ดร. วินัส ลิฬหกุล ****

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ผลลัพธ์ของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วย
กระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน
กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักที่ได้รับการผ่าตัด
ยึดตรึงกระดูกภายใน ที่รับไว้ในหอผู้ป่วยใน แผนกศัลยกรรม
กระดูก โรงพยาบาลนครปฐม จำนวน 60 คน แบ่งเป็น
กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ จำนวน 30 คน และ
กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพตามแนวคิด
ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจของโรเจอร์จำนวน 30 คน เก็บ
รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์การรับรู้ความรุนแรง
ของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของ
ภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผล
ของการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัด และความคาดหวังใน
ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัด
และแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า
กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพมีคะแนนเฉลี่ย
ของตัวแปรที่ศึกษาทุกด้านภายหลังผ่าตัดสูงกว่าก่อนผ่าตัด

($p < .05$) และกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ
มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยง ของภาวะแทรกซ้อนหลัง
การผ่าตัดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ ($p < .05$)
และไม่พบความแตกต่างกันของคะแนนเฉลี่ยการรับรู้
ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด ความคาดหวัง
ในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัด ความคาดหวัง
ในความสามารถของตนเองภายหลังการผ่าตัด และสามารถ
ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันหลังการผ่าตัดระหว่าง
กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติกับกลุ่มที่ได้รับการ
พยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ($p > .05$) ข้อเสนอแนะจาก
ผลการวิจัย พยาบาลและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ
ดูแลผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกสามารถนำ
การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพตามแนวคิดทฤษฎีการ
สร้างแรงจูงใจของโรเจอร์ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยภายหลัง
การผ่าตัดยึดตรึงกระดูก และประยุกต์ใช้กับผู้ป่วยหลังการ
ผ่าตัดกลุ่มอื่นๆ เพื่อเพิ่มการรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะ
หลังแทรกซ้อนหลังผ่าตัด เพิ่มความรู้ในการปฏิบัติตัวหลัง
ผ่าตัด และส่งเสริมฟื้นฟูสภาพหลังการผ่าตัด

*วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

**นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

****รองศาสตราจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน

Abstract

The proposed of quasi experimental of research to investigate the outcomes of rehabilitation nursing in fractured neck of femur patients after undergoing internal fixation. The research samples were sixty patients who fractured their neck of femur and entered to internal fixation. A group of thirty patients received standard care, and the other group of thirty patients received rehabilitation nursing base on Roger theory of. The research data collection process utilized perceived noxiousness, perceived probability, response efficacy, self-efficacy after internal fixation, and activity daily living evaluation form of patients during pre and post operation. After receiving rehabilitation nursing, the mean score

of all variables at post-operation were higher than pre-operative score, and after receiving rehabilitation nursing, the patients had higher mean score of the perceived probability of post operation complications than after receiving usual care at a statistical significance of $p < .05$. However, the mean score of perceived noxiousness, response efficacy, self-efficacy after internal fixation and activity daily living post internal fixation, in both groups were not deferent ($p > .05$). Therefore, based on the research findings, nurses should applied rehabilitation for improving the perceived probability of operative complications after internal fixation and improving knowledge in patients.

ความสำคัญของปัญหา

กระดูกต้นขาหักเป็นปัญหาหนึ่งที่มีอุบัติการณ์การเกิดสูงขึ้นตามอายุของประชากรที่เพิ่มขึ้น โดยส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุและการพลัดตกหกล้ม การเกิดกระดูกหักนับเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขในระดับนานาชาติ ตำแหน่งของกระดูกที่หักบ่อยเมื่อมีการหกล้มได้แก่ กระดูกต้นขา ซึ่งพบร้อยละ 40 จะมีผลกระทบตามมาหลายอย่าง โดยเฉพาะอัตราการตายภายหลังการหักของกระดูกต้นขาภายใน 1 เดือน 4 เดือน และ 1 ปีซึ่งพบร้อยละ 10 20 และ 30 ตามลำดับ (Parker & Jihansen, 2006) นอกจากนี้ Harty, McKenna, Moloney, D'Souza & Masterson (2007) ยังพบว่าอัตราการเกิดกระดูกต้นขาหักในผู้หญิงสูงกว่าผู้ชายประมาณ 2-3 เท่าและมีการศึกษาของ Gullberg และคณะ (1997) ทำวิจัยคาดการณ์ว่าในปีค.ศ. 2025 จะมีการหักของกระดูกต้นขาเพิ่มขึ้นจาก 1.66 ล้านคนเป็น 2.6 ล้านคน และเพิ่มเป็น 4.5 ล้านคนในปี 2050 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชากรและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก สำหรับในประเทศไทย จากข้อมูลล่าสุด พ.ศ. 2554 กระทรวงสาธารณสุขได้นำเสนอแนวโน้มของภาวะกระดูกต้นขาแตก หัก ร้าว โดยพบว่ามีแนวโน้มกระดูก

ต้นขาหัก แตก ร้าวเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 40 กล่าวคือ จาก 11,791 รายในปีพ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 17,031 รายในปีพ.ศ. 2553 ทั้งนี้เมื่อจำแนกตามช่วงอายุที่มีภาวะกระดูกต้นขาหัก แตก ร้าว พบว่าอัตราความชุกสูงสุดในช่วงอายุ 85-94 ปี และสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหากระดูกพรุนอยู่แล้ว จะมีอาการรุนแรงกว่าผู้สูงอายุทั่วไป ทำให้เกิดโรคแทรกซ้อนและสูญเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2554) อีกทั้งจากปรากฏการณ์

ปัญหาสุขภาพในหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง โรงพยาบาลนครปฐม ที่ได้มีการเก็บรวบรวมสถิติ พ.ศ. 2555-2557 พบว่ามีผู้ป่วยกลุ่มกระดูกต้นขาหักมากเป็นอันดับที่ 2 โดยมีจำนวน 225 คน 340 คน และ 329 คน ตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่พบว่าการหักของกระดูกต้นขาเช่นเดียวกัน (สถิติ หอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง โรงพยาบาลนครปฐม, 2555-2557)

การบาดเจ็บจากกระดูกต้นขาหัก มีผลทำให้เกิดพยาธิสภาพต่อกระดูก กล้ามเนื้อ เส้นเลือด และเส้นประสาท ทำให้เกิดความปวด การสูญเสียหน้าที่ของอวัยวะ สูญเสียความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกาย มีรูปร่าง

ของอวัยวะที่ผิดปกติไป ในปัจจุบันวิธีการรักษาโดยใช้วัสดุที่เป็นโลหะยึดตรึงกระดูกที่หักไว้ภายในร่างกายเป็นวิธีที่แพทย์นิยมใช้มาก เนื่องจากมีข้อดีหลายประการ เช่น จัดกระดูกให้เข้าที่ได้ง่าย และจัดกระดูกที่หักให้อยู่ในแนวที่ใกล้เคียงสภาพปกติได้ดี ผู้ป่วยสามารถฟื้นฟูสภาพได้เร็ว และระยะเวลาพักรักษาตัวในโรงพยาบาลสั้น (วิรุฬห์ เหล่าภัทรเกษม, 2539) ภายหลังการผ่าตัดผู้ป่วยเหล่านี้มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ขึ้นได้หากขาดการฟื้นฟูสภาพและการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นนอกจากก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจผู้ป่วยแล้ว ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติก็ได้รับผลกระทบตามมาซึ่งจากผลกระทบดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนและความพิการที่จะตามมา โดยผู้ป่วยจำเป็นที่จะต้องมีการฟื้นฟูสภาพหลังการรักษาด้วยการผ่าตัด เพื่อให้ผู้ป่วยนั้นสามารถช่วยเหลือตัวเองได้โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่น (มานพ ประภาษานนท์, 2543)

การพยาบาลผู้ป่วยตามแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของโรเจอร์เน้นเกี่ยวกับการประเมินการรับรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ หรือประสบการณ์ทางสุขภาพ การให้ความสำคัญกับสิ่งที่มาคุกคาม และกระบวนการของบุคคลเพื่อใช้แก้ปัญหาในสิ่งที่มาคุกคามอยู่นั้น การให้ความสำคัญแก่สิ่งที่กำลังคุกคาม จะหมายรวมถึงการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เป็นผลให้ความน่าจะเป็นของการเพิ่มหรือลดลงของการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งที่มาคุกคามทางสุขภาพ ที่อาจส่งผลเพิ่มหรือลดการตอบสนองอาจเป็นได้ทั้งปัจจัยภายนอกและภายใน ทฤษฎีแรงจูงใจนั้นช่วยทำให้เกิดการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก และป้องกันภาวะแทรกซ้อนได้ (Somsri Sricharoennjira, 2003) และในระยะหลังผ่าตัดการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมาก ถ้าไม่มีการฟื้นฟูสภาพที่ดี และเหมาะสมก็จะทำให้ผู้ป่วยนั้นมีการฟื้นฟูสภาพที่ช้าจนทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ (สมชัย ปรีชาสุข 2544, รุ่งทิพย์ โชติไพโรสิน, 2550) ประกอบกับประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ของผู้วิจัยพบว่า การดูแลดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมกับทุกปัญหาของผู้ป่วย โดยเฉพาะปัญหาทางด้าน การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้ป่วย ผู้ป่วยส่วนใหญ่

มักมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพของกระดูกต้นขาที่หักว่า ตนเองนั้นจะสามารถกลับไปดำรงชีวิตได้เหมือนปกติหรือไม่ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน โดยบูรณาการนำเอาทฤษฎีแรงจูงใจมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการพยาบาลที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจให้เกิดผลลัพธ์ในเรื่องของการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เปรียบเทียบการรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน ภายหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อน ภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด และความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน ก่อนการผ่าตัดและหลังการผ่าตัดในกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพและเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

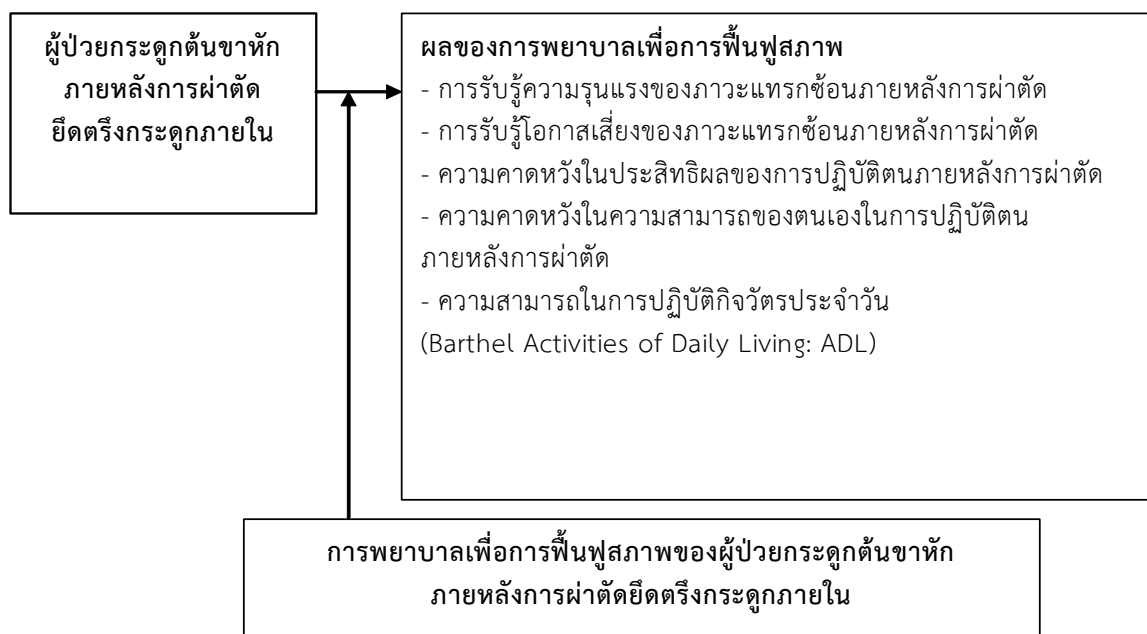
ผู้ป่วยกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด และความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน หลังการผ่าตัดสูงกว่าก่อนการผ่าตัด และหลังการผ่าตัดสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์หลักทฤษฎีแรงจูงใจของโรเจอร์ พ.ศ. 2526 (Dunn and Rogers, 1983) โดยทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากความพยายามที่

จะทำความเข้าใจในกฎเกณฑ์ของการกระตุ้นให้เกิดความกลัว โดยเน้นเกี่ยวกับการประเมินการรับรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ หรือประสบการณ์ทางสุขภาพ และ การให้ความสำคัญกับสิ่งที่มาคุกคาม และกระบวนการของบุคคลเพื่อใช้ชดเชยกับปัญหาในสิ่งที่กำลังคุกคามอยู่นั้น การให้ความสำคัญแก่สิ่งที่กำลังคุกคาม จะหมายรวมถึง การประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เป็นผลให้ความน่าจะเป็นของการเพิ่มหรือลดลงของการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งที่มาคุกคามทางสุขภาพ ที่อาจส่งผลเพิ่มหรือลดการตอบสนองอาจเป็นได้ทั้งปัจจัยภายในหรือภายนอกร่างกายบุคคล ได้แก่ (1) ความรุนแรงของโรค หรือสิ่งที่กำลังคุกคาม (Noxiousness) (2) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค หรือสิ่งที่กำลังคุกคาม (Perceived probability) (3) ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตน (Response efficacy)

(4) ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตน (Self-Efficacy) ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาเกี่ยวกับผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังผ่าตัดที่สามารถป้องกันได้ ซึ่งจะมีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ประกอบด้วย การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด และความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน โดยสามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental research) แบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง (Two-group pretest-posttest design)

ประชากร ผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ที่ได้รับการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกของโรงพยาบาลนครปฐม เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม พ.ศ.2559

กลุ่มตัวอย่าง

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีการหักของกระดูกต้นขาในส่วนของหัวกระดูกต้นขา และได้รับการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน มีสภาวะจิตปกติ โดยประเมินจากแบบทดสอบสภาพสมองของไทย (Thai Mental State Exam: TMSE) สำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่ได้คะแนนมากกว่า 23 คะแนนขึ้นไป ก่อนที่จะมีภาวะกระดูกต้นขาหัก

ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่อยู่ในภาวะพึ่งพา สามารถเข้าใจภาษาไทยและสื่อสารได้

ขนาดตัวอย่าง คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ Power analysis ของ Cohen (Cohen, 1988 และบุญใจ ศรีสถิตยัณรากร, 2553) กำหนด α ที่ระดับ .05 Power ที่ .08 และ Effect size .80 การทดสอบสมมติฐานแบบ ทางเดียว ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 60 คน โดยแยกเป็น กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ จำนวน 30 คน และ กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เหลือต่อเดือนของครอบครัว โรคประจำตัว เป็นต้น

1.2 แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลัง การผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน เรื่องการรับรู้ความรุนแรง ของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยง ของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด ความคาดหวังใน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัด และความ คาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนหลัง การผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัด ยึดตรึงกระดูกภายในพัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์ของ Somsri Sricharoenjira, (2003) ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 64 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการ ผ่าตัด 7 ข้อ ด้านที่ 2 การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อน ภายหลังการผ่าตัด 11 ข้อ ด้านที่ 3 ความคาดหวังใน ประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด 25 ข้อ ด้านที่ 4 ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการ ปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด 21 ข้อ ระดับของการให้ คะแนน คือ ใช่ ไม่แน่ใจ และไม่ใช้

1.3 แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวันของ บาร์เทล ฉบับภาษาไทย โดยสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล และคณะ, (2537)

2. เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย ประกอบไปด้วย คู่มือสำหรับผู้ป่วย แผนการสอนและภาพพลิกแสดงภาวะ แทรกซ้อนหลังผ่าตัด และการปฏิบัติตัวของผู้ป่วย ซึ่ง

ประกอบไปด้วยกิจกรรมการพยาบาล เพื่อการฟื้นฟูสภาพ ของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึง กระดูกภายใน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Validity) ผู้ วิจัยได้นำแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสัมภาษณ์การ รับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนภายหลัง การผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการ ปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในและการพยาบาล เพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลัง การผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน โดยผ่านการตรวจสอบ ความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ศัลยแพทย์กระดูก นักกายภาพบำบัด หัวหน้าพยาบาลประจำหอผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูก และ อาจารย์พยาบาล 2 ท่าน

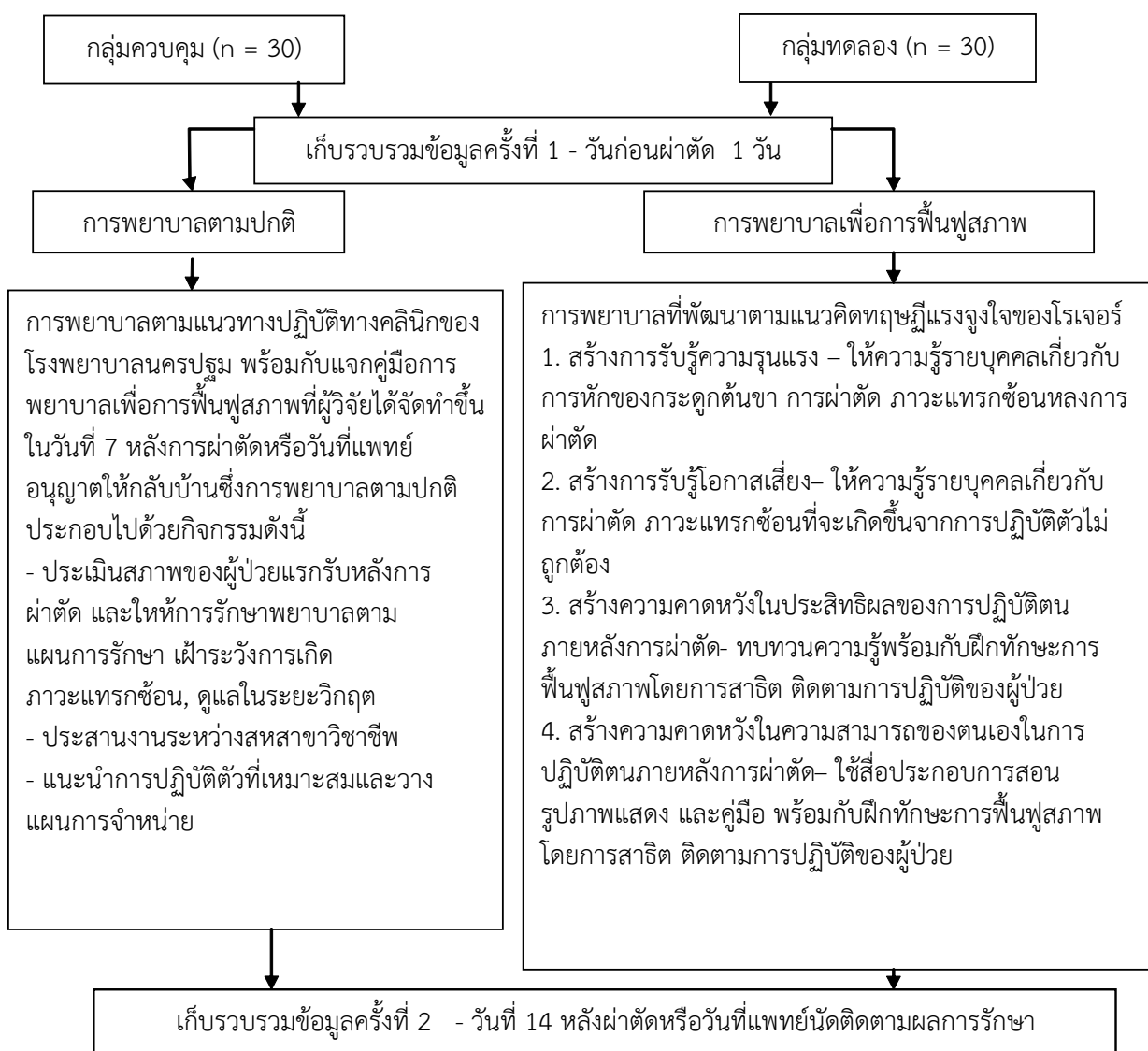
2. ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสัมภาษณ์การรับรู้ความ รุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด การรับรู้ โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด ความ คาดหวังในประสิทธิภาพของการปฏิบัติตนภายหลังการ ผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการ ปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน นำไปทดลองใช้ กับผู้ป่วยที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน คำนวณค่า สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาชได้เท่ากับ .78 สำหรับ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน บาร์เทล ฉบับภาษาไทย ของสุทธิชัย จิตะพันธ์กุล (Jirapunkul, et al., 1994) เป็นแบบประเมินที่เป็น มาตรฐานได้รับการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาชเท่ากับ .79

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลภายหลังโครงร่างวิจัยได้รับ

การอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยคริสเตียน และได้รับการอนุมัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในคนโรงพยาบาลนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 ในวันที่ 1 ก่อนผ่าตัด และภายหลังได้รับการพยาบาลจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 ในวันที่ 14 หลังผ่าตัดหรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษาดังแสดงในภาพที่ 2 โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มควบคุมก่อนกลุ่มทดลอง โดยกำหนดคุณสมบัติเฉพาะซึ่งประกอบด้วย การได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีการหักของกระดูกต้นขาในส่วนของหัวกระดูกต้นขา ส่วนของคอของกระดูกต้นขา ส่วน

อินเตอร์โทรแคนเทอริกและใต้ส่วนอินเตอร์โทรแคนเทอริก และได้รับการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน มีสภาวะจิตปกติ โดยประเมินจากแบบทดสอบสภาพสมองของไทย (Thai Mental State Exam: TMSE) สำหรับผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป กำหนดเกณฑ์มาตรฐานคือ ผู้ที่ได้คะแนนมากกว่า 23 คะแนนขึ้นไป เป็นผู้ที่มีสมรรถภาพสมองดี (กลุ่มฟื้นฟูสมรรถภาพสมอง, 2537) ก่อนที่จะมีภาวะกระดูกต้นขาหัก ผู้ป่วยสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ไม่อยู่ในภาวะพึ่งพา สามารถเข้าใจภาษาไทย และสื่อสารได้และยินดีเข้าร่วมในการวิจัยตลอดการศึกษา

ภาพที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบจาก คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ของมหาวิทยาลัย คริสเตียน ตามหนังสือเลขที่ 5/2558 และของโรงพยาบาล นครปฐม ตามหนังสือเลขที่ 8/2016 โดยผู้วิจัยได้ทำ การแนะนำตัว พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัยให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยทราบและให้ผู้ร่วมวิจัย แสดงเจตนาลงชื่อในแบบแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถยุติการเข้าร่วมวิจัยได้โดยไม่มี ผลต่อการดูแล

การวิเคราะห์ทางสถิติ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. คณะแผนการรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน ภายหลังการผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อน ภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผลของการ ปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถ ของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัดและความ สามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูก ต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในเปรียบเทียบ ก่อนและหลังผ่าตัดในกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อ การฟื้นฟูสภาพ โดยใช้สถิติ Paired t-test และระหว่าง กลุ่มที่ให้การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพกับกลุ่มที่ให้ การพยาบาลตามปกติ โดยใช้สถิติ Independent t-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีความคล้ายคลึงกัน ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง พบใน กลุ่มการพยาบาลตามปกติร้อยละ 66.70 ในกลุ่มการ พยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพร้อยละ 60.00 เพศหญิง มากกว่าเพศชายในสัดส่วน 3 ต่อ 2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 61-70 ปี พบในกลุ่มการพยาบาลตามปกติร้อยละ 36.70 ในกลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรสคู่ พบในกลุ่มการพยาบาลตาม ปกติร้อยละ 70.00 ในกลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟู สภาพร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ พบใน

กลุ่มการพยาบาลตามปกติและกลุ่มที่ได้รับการพยาบาล เพื่อการฟื้นฟูสภาพร้อยละ 100.00 ส่วนใหญ่ไม่ได้ ประกอบอาชีพพบได้ในกลุ่มการพยาบาลตามปกติและ กลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพร้อยละ 56.70 และ ร้อยละ 63.33 ตามลำดับรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อ เดือน อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท พบในกลุ่มการ พยาบาลตามปกติร้อยละ 73.30 ในกลุ่มการพยาบาลเพื่อ การฟื้นฟูสภาพร้อยละ 43.33 มีความเพียงพอของรายได้ ต่อเดือนไม่เหลือเก็บ พบในทั้ง 2 กลุ่ม ร้อยละ 80.00 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา พบในกลุ่ม การพยาบาลตามปกติร้อยละ 50.00 ในกลุ่มการพยาบาล เพื่อการฟื้นฟูสภาพร้อยละ 53.34 ส่วนใหญ่มีโรค ประจำตัว พบโรคเบาหวานในกลุ่มการพยาบาลตามปกติ ร้อยละ 36.70 รองลงมาคือ โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 33.33 แตกต่างจากกลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ พบโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 40.00 เท่ากัน

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนน เฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนภายหลัง ผ่าตัด การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนภายหลัง ผ่าตัด ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนหลัง การผ่าตัด ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการ ปฏิบัติตนภายหลังผ่าตัด และความสามารถในการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการ ผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน ก่อนการผ่าตัด 1 วัน กับ ภายหลังการผ่าตัดในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดมาติดตาม ผลการรักษา ของกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟู สภาพ หลังผ่าตัดสูงกว่าก่อนผ่าตัดอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($p < .05$) (ตารางที่ 1) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติกับกลุ่มที่ได้รับการ พยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยง ของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดของกลุ่มที่ได้รับ การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ หลังการผ่าตัดในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีความแตกต่าง จากกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ($p < .05$) อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด ความคาดหวัง ในประสิทธิผลของการดูแลตนเอง ความคาดหวังใน

ความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนหลังการผ่าตัด และความสามารภในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน หลังการผ่าตัดในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษา ของกลุ่มการพยาบาลตามปกติกับกลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษาภายในกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ

ตัวแปร	$\bar{X}$	SD	t	p
การรับรู้ความรุนแรง				
ก่อนผ่าตัด 1 วัน	14.67	3.15	-9.07	.00
หลังผ่าตัด	20.43	1.48		
การรับรู้โอกาสเสี่ยง				
ก่อนผ่าตัด 1 วัน	24.80	3.52	-9.82	.00
หลังผ่าตัด	31.67	2.67		
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตน				
ก่อนผ่าตัด 1 วัน	64.47	4.81	-9.04	.00
หลังผ่าตัด	72.70	1.84		
ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตน				
ก่อนผ่าตัด 1 วัน	53.73	4.90	-6.61	.00
หลังผ่าตัด	60.33	2.13		
ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน				
ก่อนผ่าตัด 1 วัน	3.93	1.66	-23.29	.00
หลังผ่าตัด	12.90	2.07		

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่ศึกษาระหว่างกลุ่มที่ได้รับปกติกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ

ตัวแปร	กลุ่มการพยาบาล ตามปกติ		กลุ่มการพยาบาล เพื่อการฟื้นฟูสภาพ		t-test	p -value
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การรับรู้ความรุนแรง						
ก่อนการผ่าตัด 1 วัน	17.97	1.47	14.67	3.15	5.19	.00
หลังการผ่าตัด	20.20	1.63	20.43	1.48	-.58	.28
การรับรู้โอกาสเสี่ยง						
ก่อนการผ่าตัด 1 วัน	24.70	1.61	24.80	3.51	-1.04	.15
หลังการผ่าตัด	29.50	3.62	31.67	2.67	-2.64	.00
ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตน						
ก่อนการผ่าตัด 1 วัน	63.90	3.517	64.47	4.805	-.52	.30
หลังการผ่าตัด	73.40	1.45	72.70	1.84	1.64	.06
ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตน						
ก่อนการผ่าตัด 1 วัน	53.00	3.88	53.73	4.89	-.64	.26
หลังการผ่าตัด	59.60	2.74	60.33	2.123	-1.16	.11
ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน						
ก่อนการผ่าตัด 1 วัน	3.60	1.99	3.93	1.66	-.70	.24
หลังการผ่าตัด	12.00	4.41	12.90	2.07	-1.01	.16

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในของกระดูกต้นขาหักที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพที่ ในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนผ่าตัด 1 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยใช้วิธีการให้ความรู้รายบุคคลเกี่ยวกับภาวะแทรกซ้อนของภาวะกระดูกต้นขาหัก ภาวะแทรกซ้อนจากการผ่าตัด ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการฟื้นฟูสภาพที่ไม่ดี ที่จะแสดงให้เห็นผู้ป่วยมีความตระหนักและเห็นถึงความจำเป็นของการฟื้นฟูสภาพภายหลังการผ่าตัด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโรเจอร์และนิวบอร์น (Roger & New born, 1975) ที่พบว่า การกระตุ้นหรือปลุกเร้าจะทำให้บุคคลรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคดีกว่าการกระตุ้นปกติที่ไม่ได้กระตุ้นให้เห็นความรุนแรงเมื่อศึกษาเปรียบเทียบ

ระหว่างกลุ่มพบว่าคะแนนเฉลี่ยทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 66.23 ปีในกลุ่มการพยาบาลตามปกติ และกลุ่มการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 65.47 ปี ซึ่งผู้สูงอายุจะมีความพร้อมด้านการรู้คิด เช่น มีภาวะหลงลืม มีผลต่อการรับรู้ของผู้ป่วย และเป็นสาเหตุที่จะทำให้การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้งานวิจัยของ Bitsch, Foss, Kristensen & Kehlet, H. (2006) และ Givens, Sanft, & Marcantonio (2008) พบว่า ผู้สูงอายุกระดูกสะโพกหักภายหลังการผ่าตัด จะมีความบกพร่องการรับรู้สัณฐาน 22 และความพร้อมในการรับรู้ที่เกิดขึ้นมีความสัมพันธ์กับการฟื้นฟูสภาพที่ไม่ดีหลังผ่าตัด และทำให้จำนวนวันนอนโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเดินลดลงในเวลา 1 เดือนเช่นกัน ในกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาในครั้งนี้ อาจจะมีการพ้องในเรื่องของการรับรู้ที่เป็นผลให้การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดในกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพไม่แตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติ แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้ทำให้มีผลกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยและนอกจากนี้การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพเป็นการพยาบาลที่มีการติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลให้การฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยดีขึ้น

2. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในของกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีคะแนนเฉลี่ยดีกว่าก่อนผ่าตัด 1 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน ($p < .05$) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เตือนใจ หมวกแก้ว (2540) ที่ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของนายทหารชั้นประทวน จังหวัดลพบุรี พบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค มีความตั้งใจที่จะมีพฤติกรรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูงสูงกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจของโรเจอร์ที่กล่าวไว้ว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคจะขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของแต่ละบุคคลว่า ถ้าไม่ปฏิบัติตนหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดขึ้น จะทำให้ตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคได้ และความเสี่ยงต่อการเป็นโรคสูงจะมีผลต่อความตั้งใจของบุคคลในการปฏิบัติตนเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่ผู้ป่วยมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดดีขึ้นนั้น เป็นผลมาจากกิจกรรมการให้ความรู้รายบุคคล มีสื่อประกอบการบรรยาย รวมไปถึงคู่มือที่ใช้แผนภาพแสดงถึงภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ป่วยเมื่อไม่มีการฟื้นฟูสภาพที่ดีมีการพยาบาลที่สามารถเฝ้า

ระวังความเสี่ยง ความรุนแรงที่ส่งผลให้ผู้ป่วยมีภาวะแทรกซ้อน และญาติมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยกระตุ้นให้ออกกำลังกายฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง ให้ความรู้กับผู้ป่วยและญาติในเรื่องของการฟื้นฟูสภาพหลังการผ่าตัด และเห็นความสำคัญในการออกกำลังกายฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัด และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง

3. ความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตน ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในของกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ ในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนผ่าตัด 1 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหากผู้ป่วยเชื่อว่าภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในมีอันตรายต่อสุขภาพ ความรู้สึกว่าตนเองเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด เชื่อมั่นว่าผลของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถป้องกัน การเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดได้ เป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจของโรเจอร์ (Roger & Newborn, 1975) ที่กล่าวว่าบุคคลจะมีความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมที่เหมาะสมได้เมื่อบุคคลมีความคาดหวังและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติพบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชนิกานต์ สมจรรย์ (2550) ที่พบว่าแรงจูงใจด้านสุขภาพสามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือดของสตรีไทยมุสลิมวัยหมดประจำเดือน ดังนั้นการที่ผู้ป่วยมีแรงจูงใจที่ดีก็จะสามารถทำนายพฤติกรรมในการฟื้นฟูสภาพภายหลังการผ่าตัดได้ จากการศึกษาในครั้งนี้ได้มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติโดยการใช้ญาติมาเข้าร่วม และสร้างแรงจูงใจจากตัวของผู้ป่วยเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างใจดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะทำให้คะแนนความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัดและจากการการศึกษาของ Edlund, Lundstrom, Brannstrom, Bucht, & Gustafson (2001) ที่พบว่าอุบัติการณ์ในการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลันภายหลังการผ่าตัดกระดูกสะโพกขึ้นอยู่กับความเสี่ยงของการเกิดภาวะสับสน ซึ่งพบได้ร้อยละ 3.8 ในผู้ป่วยกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ และพบสูง

ร้อยละ 37.1 ในผู้ป่วยกลุ่มที่ภาวะเสี่ยงสูง ซึ่งปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้นได้แก่ ช่วงอายุการลดลงของความดันขณะที่ทำการผ่าตัด ภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด เช่น การติดเชื้อ เพศชายมีโอกาสเกิดภาวะลิ่มส้นทั้งก่อนผ่าตัดและหลังผ่าตัดมากกว่าเพศหญิง ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ฉะนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยสูงอายุก็จะมีโอกาสเกิดภาวะลิ่มส้นเฉียบพลัน และมีผู้สูงอายุบางคนเกิดภาวะลิ่มส้นเฉียบพลันภายหลังการผ่าตัด มีผลทำให้ให้การรับรู้ การเรียนรู้จากสิ่งที่พยาบาลได้ให้การพยาบาลเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ในเรื่องของการฟื้นฟูสภาพไม่ได้ดีเช่นกัน จึงเป็นผลให้คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังในประสิทธิผลของการปฏิบัติตัวหลังการผ่าตัดไม่มีความแตกต่างกัน

4. ความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัดของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในของกระดูกที่ได้รับ การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพในวันที่ 14 หรือวันที่ แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนผ่าตัด 1 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่า หากผู้ป่วยเชื่อว่าภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในมีอันตรายต่อสุขภาพ ความรู้สึกว่าตนเองเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด เชื่อมโยงผลของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสามารถป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดได้ เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการให้การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพ โดยการให้ความรู้รายบุคคล การฝึกทักษะการออกกำลังกายเพื่อการฟื้นฟูสภาพ การฝึกทักษะการทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ให้กับผู้ป่วย มีการสร้างแรงจูงใจโน้มน้าวให้เห็นถึงความรุนแรง รวมทั้งผลจากการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ให้เกิด ความรู้สึก ว่าตนเองเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัด เชื่อมโยงตนเองจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จะทำให้ผู้ป่วยมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดได้รวมไปถึงเชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เช่นกัน จะทำให้ผู้ป่วยมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดได้ เป็นไปตามทฤษฎีแรงจูงใจของโรเจอร์

(Roger & Newborn, 1975) แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของชินการต์ สมจรรย์ (2550) ที่พบว่าการรับรู้ภาวะคุกคาม และการรับรู้ความเป็นไปได้ของการปฏิบัติพฤติกรรมร่วมกันทำนายพฤติกรรมป้องกันภาวะความดันโลหิตสูง จากการศึกษาครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะมีการเสริมสร้างแรงจูงใจต่างๆ และการกระตุ้นให้เห็นถึงภาวะคุกคามของภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ภายหลังการผ่าตัดก็ไม่มีผลต่อคะแนนความคาดหวังในความสามารถของตนเองในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ซึ่งอาจจะต้องมีกิจกรรมในการกระตุ้นให้ผู้ป่วยเห็นถึงภาวะคุกคามของภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดเพิ่มมากขึ้น และการศึกษาของนงเยาว์ ภูริวัฒนกุล วิลาวรรณ ทิพย์มงคล และกาญจนา วงษ์เลี้ยง (2549) ในเรื่องผลของการให้ความรู้ผ่านโทรศัพท์ต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยกระดูกฟิเมอร์หักระยะพักฟื้นพบว่า การให้ความรู้ผู้ป่วยผ่านทางโทรศัพท์หลังได้รับการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ทำให้พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยอยู่ในระดับดีและพบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองของกลุ่มตัวอย่างดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ก็ได้มีการติดตามผู้ป่วยหลังจากที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล ซึ่งจะมีการโทรศัพท์ติดตามหรือเยี่ยมบ้านในวันที่ 3 หลังจำหน่ายจากรพ. แต่อย่างไรก็ตามไม่เพียงพอกับการสร้างความคาดหวังในการปฏิบัติตนภายหลังการผ่าตัด ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าควรที่จะต้องมีการพัฒนาแบบการติดตาม การให้ความรู้ทางโทรศัพท์สำหรับผู้ป่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล เพื่อให้ผลของการฟื้นฟูสภาพที่ดีขึ้น

5. ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหัก ภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายในของกระดูกที่ได้รับ การพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพในวันที่ 14 หรือวันที่แพทย์นัดติดตามผลการรักษามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนผ่าตัด 1 วัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) สอดคล้องกับการศึกษาของโรเจอร์และนิวบอร์น (Roger & Newborn, 1975) ที่พบว่าการกระตุ้นหรือปลุกเร้าจะทำให้บุคคลรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคดีกว่าการกระตุ้นปกติและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ได้รับการพยาบาล

เพื่อการฟื้นฟูสภาพกับกลุ่มที่ได้รับการพยาบาลตามปกติพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p>.05$) แต่อย่างไรก็ตามการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพไม่ได้ทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด อีกทั้งยังสามารถทำให้ผู้ป่วยสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันหลังผ่าตัดสูงกว่าก่อนผ่าตัด สอดคล้องกับการศึกษาของพิเชษฐ์ศิริวัฒนสกุล (2550) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการรักษาผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักแบบปิดในโรงพยาบาลเจ้าพระยาฯ พบว่าภายหลังการผ่าตัดไม่เกิน 7 วัน ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีภาวะการติดเชื้อ และสามารถหัดเดินได้ภายใน 3 วัน และมีการศึกษาของมานี หาทิตย์ (2557) พบว่า ผู้ป่วยหลังจากการผ่าตัดจะมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั้งหมดก่อนที่จะจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของสุปรีดา และคณะที่พบว่าความสามารถในการทำหน้าของผู้สูงอายุที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจะลดลงเมื่อเทียบกับความสามารถในการทำหน้าที่ก่อนเข้าโรงพยาบาล ซึ่งเป็นภาวะด้านร่างกายในช่วงการเปลี่ยนผ่านในชีวิต ภายหลังที่มีภาวะกระดูกต้นขาหักและได้รับการรักษาโดยการผ่าตัด ผู้สูงอายุที่มีกระดูกหักมีการเปลี่ยนแปลงภาวะสุขภาพทางด้านร่างกายไปในด้านลบเนื่องจากความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น เพราะกระดูกมีเยื่อหุ้มกระดูก ที่มีอวัยวะรับรู้ความรู้สึกเจ็บปวดมาก จนทำให้ผู้ป่วยมีการรับรู้ความปวดที่เกิดขึ้นได้มากและรุนแรง ฉะนั้นในการฟื้นฟูสภาพด้านร่างกายในเรื่องของการทำกิจวัตรประจำวันของผู้ป่วยที่มีการหักของกระดูกต้นขาจะดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความเจ็บปวดนั้นลดลงและจากการศึกษาของ Edlund, Lundstrom, Brannstrom, Bucht, & Gustafson (2001) ที่พบว่าอุบัติการณ์ในการเกิดภาวะสับสนเฉียบพลันภายหลังการผ่าตัดกระดูกสะโพก

ที่เกิดขึ้นทั้งก่อนผ่าตัดและหลังผ่าตัด ทำให้การฟื้นคืนสภาพการทำหน้าที่ของร่างกายในด้านการเคลื่อนไหว การเดิน การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทำได้ไม่ดี ในวันที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาล และเมื่อติดตามผลอีกครั้งในระยะ 4 และ 6 เดือน ภายหลังออกจากโรงพยาบาล ทำให้ต้องอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนขณะที่อยู่โรงพยาบาล ได้แก่ การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ ปอดอักเสบ หลอดเลือดดำส่วนลึกอุดตัน และการเคลื่อนไหวของข้อสะโพกเทียมในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ฉะนั้นเมื่อกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยสูงอายุก็จะมีโอกาสเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน และมีผู้สูงอายุบางคนเกิดภาวะสับสนเฉียบพลัน ภายหลังการผ่าตัด มีผลทำให้ให้การรับรู้ การเรียนรู้จากสิ่งที่พยาบาลได้ให้การพยาบาลเพื่อฝึกทักษะต่างๆ ในเรื่องของการฟื้นฟูสภาพได้ไม่ดีเช่นกัน จึงเป็นผลให้คะแนนความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรที่จะนำการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพและพัฒนากิจกรรมบางอย่างของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพไปศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยที่มีการหักของกระดูกส่วนอื่น เพื่อเป็นการขยายผลการศึกษาวิจัยให้กว้างขวาง
2. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อติดตามผลของการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักในระยะหลังผ่าตัด 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือนและ 1 ปี เพื่อให้เห็นผลของการฟื้นฟูสภาพในระยะยาว
3. ควรมีแนวทางในการช่วยเหลือสำหรับผู้ป่วยที่มีการหักของกระดูกต้นขา ในกลุ่มที่มีโรคร่วม เนื่องจากโรคร่วมเหล่านั้นจะส่งผลต่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วย

เอกสารอ้างอิง

- ชนิกานต์ สมจारी. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมป้องกันภาวะความดันโลหิตสูงของสตรีไทยมุสลิม กลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นความดันโลหิตสูง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการพยาบาลครอบครัวและชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นงเยาว์ ภูริวัฒนกุล วิลาวรรณ ทิพย์มงคลและกาญจนา วงษ์เลี้ยง. (2549). "ผลของการความรู้ผ่านโทรศัพท์ต่อ พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยกระดูกฟิเมอร์หักระยะพักฟื้น". *สงขลานครินทร์เวชสาร*. 25(1) : 19-27.
- เตือนใจ หมวกแก้ว. (2540). การประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของนายทหารชั้นประทวน จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเอกสุศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญใจ ศรีสถิตยนากร. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการพยาบาล*. กรุงเทพฯ: ยูเอเอ็นไออินเตอร์มีเดีย.
- พิเชษฐ์ จิรวัฒนสกุล. (2550). "แนวทางการรักษาผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักแบบปิดในโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูธร". *วารสารวิชาการสาธารณสุข*. 16(5) : 698-703
- รุ่งทิพย์ โชติไพโรสิน. (2550). *เวชศาสตร์ฟื้นฟูผู้ป่วยกระดูกหัก*. ในเอกสารประกอบการอบรม หลักสูตร การพยาบาลทางออร์โธปิดิกส์และเวชศาสตร์ฟื้นฟู. กรุงเทพฯ :โรงพยาบาลเลิดสิน กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.
- วิรุฬห์ เหล่าภัทรเกษม. (2539). *พื้นฐานวิชากระดูกหัก- ข้อเคลื่อนหลุด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ. เอส.พรินติ้ง เฮ้าส์.
- มานพ ประภาษานนท์. (2543). *นวดไทย สัมผัสบำบัดเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ : เรือนบุญ .
- มานี หาทรัพย์ และคณะ. (2557). "ความสามารถของผู้ดูแลหลักในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุกระดูกสะโพกหักที่ได้รับ การผ่าตัด โรงพยาบาลสงขลานครินทร์". *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*. 34(2): 53-66.
- สมชัย ปรีชาสุขและคณะ. (2544). *Fracture healing*. *ออร์โธปิดิกส์*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โสสิตการพิมพ์.
- สถิติผู้ป่วยศัลยกรรมกระดูกหญิง โรงพยาบาลนครปฐม, 2555-2557. (2557). นครปฐม. โรงพยาบาลนครปฐม.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2554). "ผู้สูงอายุไทยมีแนวโน้มกระดูกต้นขาแตก หัก ร้าว เพิ่มขึ้นดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการวางแผนการดูแลอย่างเป็นระบบ". *สารสุขภาพ*. 4(40) สุขรัช จิตะพันธ์กุล. (2537). "ภาวะทุพพลภาพ: ปัญหาของผู้สูงอายุ". *Chula Medical Journal*. 38(2) : 67-75.
- Bitsch, M. S., Foss, N. B., Kristensen, B. B., & Kehlet, H. (2006). "Acute cognitive dysfunction After hip fracture : Frequency and risk factors in an optimized, multimodal, rehabilitation program". *Actae Anaesthesiologica Scandinavica*. (50) : 428-436.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavior sciences*. 2nd ed. Hillsdale NJ : Lawrence Erlbaum.
- Edlund, A., Lundstrom, M., Brannstrom, B., Bucht, G., & Gustafson, Y. (2001). "Delirium before and after operation for femoral neck fracture". *Journal of the American Geriatrics Society*. 49(10) : 1335-1340.
- Givens, J. L., Sanft, T. B., & Marcantonio, E. R. (2008). "Functional recovery after hip fracture: The combined effects of depressive symptoms, cognitive impairment, and delirium". *Journal of the American Geriatrics Society*. 56(6) : 1075-1079.

- Harty, J. A., McKenna, P., Moloney, D., D'Souza, L.D., & Masterson, E. (2007). "Anti-platelet Agents and surgical delay in elderly patients with hip fracture". *Journal of Orthopedic Surgery*. 15 (3) : 270-272.
- Karen MacDonell, Xing Chen, Yaqiong Yan, Fang Li, Jie Gong, Huiling Sun, Xiaoming Li Bonita Stanton. (2013). "A protection Motivation Theory-Based Scale for Tobacco Research among Chinese Youth". *Addiction Research & Thera*. 4(3) : 1-7.
- Mahoney, F. I. & Barthel, D. W. (1965). "Functional evaluation : The Barthel Index ". *Maryland State Medical Journal*. (14) : 61-65.
- Parker, M. & Johansen, A. (2006). "Hip fracture". *British Medical Journal*. 333 (755) : 27-30.
- Piyapong Janmaimool. (2017). "Application of Protection Motivation Theory to Investigate Sustainable Waste Management Behaviors". *Sustainability*. (9) : 1-16 .
- Roger, R.W. (1975). "A Protection Motivation Theory of fear appeals and attitude change". *Journal of Psychology*. 3(5) : 58-59.
- Rogers, R. W. (1983). *Cognitive and physiological processes in fear-based attitude change : arevised theory of protection motivation*. In J. Cacioppo & R. Petty (Eds.), *Social psychophysiology : A sourcebook* New York, NY: Guilford Press.
- Shah, S., Vanclay, F., & Copper, B. (1989). "Improving the sensitivity of the Barthel Index for stroke rehabilitation". *Journal of Clinical Epidemiology*. 42(8) : 703-709.
- Somsri Sricharoenjira. (2003). *The Effectiveness of Health Education Program on Prevention of Complications among Patients with Operated Fracture of Shaft of Femur*.
The Degree of Master of Science (Public Health) Major in Health Education and Behavioral Sciences Faculty of Graduated Studies, Mahidol University.

บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0

The Role of Internal Auditors on Enterprise Risk Management in Thailand 4.0 Era.

ดร.พัชรารัตน์ ดวงชื่น*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรเพื่อนำมาประยุกต์บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในในการเพิ่มมูลค่าจากการตรวจสอบ และการเป็นที่ปรึกษาด้านระบบการควบคุมภายในทางธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการด้านการเงิน และด้านการบริหารความเสี่ยงโดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผู้ตรวจสอบภายในเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงขององค์กรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่

องค์กรจึงต้องมีการประยุกต์บทบาทเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการความเสี่ยงแบบองค์รวม กล่าวคือความสามารถของการจัดการความเสี่ยงทางการเงินความสามารถของการจัดการความเสี่ยงขององค์กรทั้งในด้านสังคม จรรยาบรรณ สิ่งแวดล้อมและการปฏิบัติงานและ ผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีทักษะการวิเคราะห์ การพัฒนาแนวคิด หลักเกณฑ์ใหม่ๆ ตลอดจนความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมในการปฏิบัติงานตรวจสอบซึ่งในอนาคตอาจต้องมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้รับการพัฒนาคุณภาพ และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง

Abstract

Academic article on the role of internal auditors in enterprise risk management in this time Thailand 4.0, the objective of this research is for review the literature on the role of internal auditors in the organization's risk management, in order to apply the role of internal auditors to maximize audit value and for consult advising on internal control systems in business, Financial management and for the risk management. By gathering all of the information, the data that effect, the theory about

the role of the internal auditor from the document. Relevant articles and research, the literature review found that is the internal auditors are involved in the organization's risk management to add value to the organization, so they must apply roles to enhance their holistic for the risk management capabilities. That is the ability to manage financial risk, the ability of corporate risk management in terms of the social, the ethical, the environmental, and the operational practice and the internal

* วิชาการรองอธิการบดี ฝ่ายบริหารและต่างประเทศ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

auditors need a tip of analytical skills, to concept development, a new topic of criteria guidelines all as well as independence and clear for the fairness in the audit work. In the future, it may be necessary to cogitation reach

study the factors that affect the performance of the internal auditing it's work to promote good practice to the quality of the internal audit work and also to really benefits the organization.

บทนำ

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นหนึ่งในนโยบายหลักของรัฐบาลปัจจุบันเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจโลก ซึ่งศาสตราจารย์ คลาส ชวาบ (Professor Klaus Schwab) (The Fourth Industrial Revolution Paperback – January 12, 2016) ผู้ก่อตั้งและเป็นประธานองค์กรเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum) ได้กล่าวไว้ว่า "เรากำลังอยู่ในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดจะเปลี่ยนวิถีชีวิต รูปแบบการทำงาน ระบบเศรษฐกิจ ตลอดจนความสัมพันธ์ของคนในสังคม เราจะไม่ทราบว่าการปฏิวัติครั้งนี้จะเปิดเผยอะไรบ้าง แต่สิ่งหนึ่งที่มีความชัดเจนคือ การตอบสนองจะต้องเป็นแบบบูรณาการและครบวงจรในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดของระบอบการปกครองทั่วโลก จากภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม" ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดนี้มีผลกระทบทั้งด้านบวกและลบ โดยในด้านบวกเป็นการสร้างโอกาสในการทำงานและช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนให้ดีขึ้น ส่วนในด้านลบจะมีน้อยต่อวิธีการทำงานและทำให้ตำแหน่งงานจำนวนไม่น้อยต้องหายไป จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวอย่างเท่าทันทั้งในวันนี้และในอนาคต นอกจากนี้โลกที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันมีความซับซ้อนมากขึ้น เชื่อมโยงกันทั้งมิติทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอย่างไร้พรมแดน ความซับซ้อนที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพัฒนาการทางเทคโนโลยี เมื่อพิจารณาในส่วนของระบบการเงิน ที่ผ่านมามีเสถียรภาพความมั่นคงของระบบการเงินถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญของเศรษฐกิจไทย การขับเคลื่อนการพัฒนาการเงินเพื่อเตรียมพร้อมสู่โลกยุค 4.0 มีหลายเรื่อง เช่น การส่งเสริมกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนรูปแบบของข้อมูลจริง หรือ ข้อมูลที่ไม่ได้อยู่

ในรูปแบบดิจิทัล ให้เป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล กล่าวคือเป็นข้อมูลที่ประกอบด้วยตัวเลข (Digitization) ให้เกิดขึ้นในระบบการเงินของไทย นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมฟินเทค (Financial technology : Fin Tech) เป็นการกล่าวถึงองค์กรที่ได้นำเทคโนโลยีต่างๆมาใช้ในการให้บริการทางการเงิน (เรวัต ต้นตยานนท์, 2560) เพื่อที่จะสร้างนวัตกรรมการเงินประเภทใหม่ๆ รวมทั้งความรู้ให้แก่ประชาชนให้เท่าทันกับความเสี่ยงที่จะมาในรูปแบบใหม่ๆ โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงทางด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ (Cyber security) และความเสี่ยงที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการเงิน

การเกิดภาวะเช่นนี้อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อองค์กร โดยสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงมีหลายประการตามแต่ละประเภทของความเสี่ยง สาเหตุหลักที่สำคัญมักเกิดจากการขาดสภาพคล่องชั่วคราว (Liquidity risk) หรือการขาดความน่าเชื่อถือ (Credit risk) ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2015) ได้จำแนกความเสี่ยงดังกล่าวออกเป็น (1) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติการ (Operational risks) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดในการดำเนินการได้แก่ ความผิดพลาดจากการทำงานของพนักงาน (Human error) การทำธุรกรรมทุจริต (Fraud) และ เหตุขัดข้องทางเทคนิค (Technical failure) (2) ความเสี่ยงในลักษณะลูกโซ่ (Systemic risk) สาเหตุของความเสี่ยงในลักษณะลูกโซ่คือปัญหาสภาพคล่อง ลักษณะการแผ่ขยายปัญหาการขาดสภาพคล่องจากธนาคารหนึ่งไปยังธนาคารอื่นๆ ความล้มเหลวของระบบทำให้ไม่สามารถกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงิน อาจเกิดจากระบบขัดข้อง หรือขาดความเชื่อมั่นในระบบสถาบันการเงิน (3) ความเสี่ยงระดับมหภาคที่ส่งผลต่อตลาดหลักทรัพย์และตลาดเงินตราต่างประเทศ เช่น ราคาหลักทรัพย์ตกต่ำ ราคาอสังหาริมทรัพย์ตกต่ำ ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องในระบบและต่อสถาบัน

การเงินหลายแห่ง (4) ความผันผวนในตลาดเงิน สถาบันการเงินที่ร่วมในตลาดที่มีความผันผวนสูง มีโอกาสเกิดปัญหาด้านเครดิตและสภาพคล่องเพิ่มสูง ถ้ามิได้วางแผนจัดการอย่างรอบคอบ หรือมีระบบควบคุมที่รัดกุมพอ (5) การแข่งขันที่สูงในธุรกิจการเงิน และการใช้เทคนิคบริหารเงินที่มีความเสี่ยงสูง นำไปสู่ความเสี่ยงระหว่างผู้ให้บริการชำระเงินกับลูกค้า (6) การขยายตัวของธุรกรรมระหว่างประเทศ โอกาสเสี่ยงในลักษณะข้ามประเทศ อาจเกิดจากความแตกต่างของเวลา ความสอดคล้องของระบบการชำระเงินในแต่ละประเทศ กรอบกฎหมายและระบบธนาคารตัวแทน (Correspondent bank)

จากสาเหตุที่ทำให้ความเสี่ยงข้างต้นองค์กรจึงต้องทบทวนวิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยงซึ่งระบบการตรวจสอบภายในเป็นกลไกหนึ่งขององค์กรในการจัดการความเสี่ยง ผู้ตรวจสอบภายในจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร

ความหมายของการตรวจสอบภายใน

นิยามของคำว่า การตรวจสอบภายในพัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบซึ่งเปลี่ยนแปลงไป โดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล (The Institute of Internal Auditors: IIA) ได้ให้ความหมายการตรวจสอบภายในไว้ว่า การตรวจสอบภายในคือกิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร การตรวจสอบภายในช่วยให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิผลของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบและเป็นระเบียบ (The Institute of Internal Auditors, 2013)

จากคำนิยามจะเห็นว่ากิจกรรมการตรวจสอบภายในมีบทบาทหลายอย่างในองค์กร และบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการพิจารณา การจัดการความเสี่ยงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ในบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในการปฏิบัติงานตรวจสอบต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งกำหนดโดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล ตลอดจนถึงข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติขององค์กรซึ่งช่วยให้

ผู้ตรวจสอบภายในสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการความเสี่ยง เพิ่มความสามารถและสร้างมูลค่าแก่องค์กร

หลักการทั่วไปเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน

การตรวจสอบภายในเป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานขององค์กร การบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลการทำงานในองค์กรจึงควรเป็นระบบและเป็นระเบียบ การตรวจสอบภายในเป็นการให้ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและให้บริการข้อมูลแก่ฝ่ายบริหาร เป็นหลักประกันขององค์กรในด้านการประเมินประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ทั้งในด้านการเงินและการบริหารงาน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร โดยการเสนอรายงานเกี่ยวกับกิจกรรมการเพิ่มมูลค่าขององค์กร รวมทั้งการเป็นผู้ให้คำปรึกษากับฝ่ายบริหารในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน และดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งการตรวจสอบภายในมีส่วนผลักดันความสำเร็จดังกล่าว ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี (Good governance) และความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน (Transparency) ป้องกันการประพฤติมิชอบหรือการทุจริต และเป็นกลไกลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจนทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ (2) ส่งเสริมให้เกิดการบันทึกข้อมูลตามหน้าที่ความรับผิดชอบ (Accountability and responsibility) ทำให้องค์กรได้ข้อมูลหรือรายงานที่ถูกต้อง และเป็นพื้นฐานของหลักความโปร่งใสและความสามารถตรวจสอบได้ (Auditability) (3) ส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน (Efficiency and effectiveness of performance) ขององค์กร เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นการประเมินวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลทุกด้านในการปฏิบัติงาน จึงเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ช่วยปรับปรุงระบบงานให้สะดวกรวดเร็วลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนและให้เหมาะสมกับสถานการณ์ตลอดเวลา ช่วยลดเวลาและค่าใช้จ่าย เป็นสื่อกลางระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในการประสานและลดปัญหา

ความไม่เข้าใจในนโยบาย (4) เป็นมาตรการถ่วงดุลแห่งอำนาจ (Check and balance) ส่งเสริมให้เกิดการจัดสรรการใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (5) ให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (Warning signals) ของการประพตมิชอบหรือการทุจริตในองค์กรลดโอกาสความร้ายแรงและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเพื่อเพิ่มโอกาสของความสำเร็จของงาน (กรมบัญชีกลาง กลุ่มงานมาตรฐานด้านการตรวจสอบภายใน, 2556) ซึ่งคอแรม เฟอร์กูสัน และโมโรนี (Coram, Ferguson and Moroney, 2008) กล่าวว่า สิ่งสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี คือ การตรวจสอบภายในซึ่งมีกรอบแนวคิดในการจัดการความเสี่ยงและประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานภายใต้กรอบแนวคิด และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน และศึกษาแนวปฏิบัติที่ดียิ่งขึ้น เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการความเสี่ยง เพิ่มความสามารถและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่องค์กรจะเห็นว่าการตรวจสอบภายในมีบทบาทหลายอย่างในองค์กร และบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ บทบาทต่อการจัดการความเสี่ยง ซึ่งในการปฏิบัติงานตรวจสอบ ผู้ตรวจสอบภายในจะปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานที่กำหนดโดยสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล ตลอดจนถึงข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติขององค์กร สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้ตรวจสอบภายในปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในที่มีต่อกระบวนการจัดการความเสี่ยงขององค์กร

ในอดีตบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในในการปฏิบัติงานการตรวจสอบเริ่มจากการตรวจสอบประเด็นทางการเงินบัญชี แต่ในปัจจุบันบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในในการปฏิบัติงานการตรวจสอบมุ่งเน้นการค้นหาความเสี่ยงที่สำคัญขององค์กรและการประเมินกิจกรรมต่างๆ กล่าวคือเป็นการเพิ่มความสามารถในการจัดการประเด็นต่างๆ ของการจัดการความเสี่ยงแบบองค์รวมและปรับปรุงความสามารถของการจัดการความเสี่ยงทางการเงิน (Pickett, 2004 อ้างถึงใน Munteanu, and Zaharia, 2014) นอกจากนี้ มังเตอูและซาอริยา (Munteanu, and Zaharia, 2014) กล่าวว่า "ได้มีการให้ความสำคัญ

ต่อบทบาทของผู้ตรวจสอบภายในเริ่มจากการประเมินการจัดการความเสี่ยงองค์กรในปี 2000 ต่อมาการตรวจสอบภายในสร้างคุณค่าเพิ่มให้แก่องค์กร ซึ่งผู้ตรวจสอบภายในจำเป็นต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อความเข้าใจและการประเมินการควบคุมภายในและการวิเคราะห์ความเสี่ยงองค์กร" บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปปีสลิย์ คลูนและเฮอร์แมนสัน (Beasley Clune and Hermanson, 2008) ได้ตรวจสอบบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ตรวจสอบภายใน ในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร การแสดงศักยภาพของผู้ตรวจสอบภายในไว้ 8 ประเด็น คือ (1) ช่วยประสานงานการจัดการความเสี่ยงขององค์กรระหว่างฝ่ายตรวจสอบภายในและฝ่ายอื่นๆ (2) ช่วยระบุความเสี่ยงของการจัดการความเสี่ยงขององค์กร หรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น (3) ช่วยให้คำแนะนำกิจกรรมควบคุมเพื่อความมั่นใจว่ามีการตอบสนองความเสี่ยง (4) ติดตามกระบวนการจัดการความเสี่ยงขององค์กร (5) มีความเป็นผู้นำในการจัดการความเสี่ยงองค์กร (6) ให้การศึกษาด้านการจัดการความเสี่ยงขององค์กร (7) ประเมินความเสี่ยงในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร โดยการพิจารณาโอกาสและผลกระทบและ 8) ช่วยในการระบุการตอบสนองความเสี่ยง

จากงานวิจัยของยอร์จ-ซิลวู เรื่อง การประเมินแนวปฏิบัติของงานตรวจสอบภายในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ของ London Stock Exchange Financial Times 100 index (FTSE 100) จำนวน 40 บริษัท ที่ได้รับการตรวจสอบบัญชีจาก สำนักงานตรวจสอบบัญชีขนาดใหญ่ พบว่า การตรวจสอบภายในมีความสำคัญในการช่วยผู้บริหารและคณะกรรมการปรับปรุงระบบการควบคุม และกระบวนการจัดการความเสี่ยง (Controlling and risk management) ร้อยละ 95 ของบริษัทกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวน 38 บริษัท และการตรวจสอบภายในช่วยให้มีความเชื่อมั่นว่าองค์กรปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบตามมาตรฐานหรือกระบวนการปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎหมาย ของแต่ละอุตสาหกรรมต่างๆ (Compliance with law and standards) ร้อยละ 80 นอกจากนี้การตรวจสอบภายในมีบทบาทในการระบุการปฏิบัติตามแนวทางการกำกับดูแลกิจการ

(Corporate governance guideline) ร้อยละ 65 และการตรวจสอบภายในช่วยประเมินการจัดทำงบการเงินและแนวปฏิบัติทางการบัญชีเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น (George-Silviu, 2014) จากผลการวิจัย บทบาทการทำงานของผู้ตรวจสอบภายในให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงมากขึ้น มากกว่าการประเมินแนวทางการทำงบการเงินแบบเดิม

นอกจากนี้งานวิจัยของ เฮอร์แมนสันและอีแวนชีวิก (Hermanson and Ivancevich, 2008) ได้วิจัยถึงปัญหาการตรวจสอบภายในในปัจจุบันตลอดจนวิธีการแก้ปัญหาขององค์กรต่างๆ และมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับการกำหนดบทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน โดยพิจารณาถึงความชัดเจนของกฎบัตรงานตรวจสอบภายใน การกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรในตำแหน่งที่เหมาะสม การติดตามงานตรวจสอบในด้านต่างๆ เป็นต้น ซึ่งงานตรวจสอบภายในมีบทบาทสำคัญในการควบคุมบุคคลและสถานการณ์เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานปรับปรุงคุณภาพการควบคุมการจัดการความเสี่ยง เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแล ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันซึ่งมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่สูงขึ้น จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า คุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งปฏิบัติงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน ส่งผลให้งานตรวจสอบภายในมีประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงขององค์กรมากขึ้น ผู้ตรวจสอบภายในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องประยุกต์บทบาทของตนเองเพื่อเตรียมพร้อม ตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกอย่างที่มีความสำคัญ รวมทั้งระบบการควบคุมการดำเนินงาน ระบบข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติตามกฎหมาย งบการเงิน การทุจริต ตลอดจนถึงการรายงานสภาพแวดล้อมการดำเนินงานและคุณภาพซึ่งผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องมีทักษะในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ทักษะเชิงความคิดในการวิเคราะห์และวิจารณ์ (2) ทักษะในวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อความเข้าใจอย่างเพียงพอในเรื่องเกี่ยวกับผู้รับการตรวจสอบ แต่ละหน่วย องค์กร หรือระบบ (3) ทักษะในการมีแนวความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเทคนิคในการควบคุมภายใน (4) ทักษะในการตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ที่ได้รับการตรวจสอบและผู้ตรวจสอบ

(5) ทักษะในการพัฒนาวัตถุประสงค์การตรวจสอบทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นโครงการตรวจสอบใดๆ (6) ทักษะในการใช้วิธีการตรวจสอบที่หลากหลายในการเลือกข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การประเมิน และเอกสารเกี่ยวกับหลักฐานการตรวจสอบรวมทั้งการใช้วิธีการทางสถิติและที่ไม่ใช่สถิติ (7) ทักษะในการรายงานผลการตรวจสอบด้วยรูปแบบที่มีความหลากหลายต่อผู้รับข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน (8) ทักษะในการติดตามผลการตรวจสอบ (9) ทักษะทางจรรยาบรรณเกี่ยวกับวิชาชีพ และ (10) ทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบทั่วไป และมีรูปแบบของรายงานการตรวจสอบที่หลากหลายผู้ตรวจสอบภายในจะต้องเข้าใจแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน และผู้ตรวจสอบภายในจะต้องเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับต้นทุนและความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ โอกาส และหลักฐานการตรวจสอบ เพื่อสามารถให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงขององค์กรและให้ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับประสิทธิผลของกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประเมินความเสี่ยงขององค์กร

กรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงขององค์กร

ในปัจจุบันกิจการให้ความสำคัญในด้านการจัดการความเสี่ยงขององค์กรมากขึ้น เนื่องจากโอกาสและความเสี่ยงมีความซับซ้อนมากขึ้น สร้างความท้าทายในการบริหารงานและสร้างแรงกดดันให้ผู้บริหารองค์กรต้องทบทวนวิธีการในการจัดการความเสี่ยง ซึ่งผู้บริหารจะต้องระบุความเสี่ยงที่องค์กรเผชิญ ทั้งในด้านสังคม จรรยาบรรณ สิ่งแวดล้อม การเงินและการปฏิบัติงาน และอธิบายว่าจะจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างไรให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอน ซึ่งสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลาในปัจจุบัน ทำให้ความสามารถในการพยากรณ์ความเสี่ยงน้อยลง ตาโมซิเอนิเยนและซาบวู (Tamosiuniene and Savcuk, 2007) กล่าวว่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กรเริ่มเกิดขึ้นในช่วงปลายปี 1990 เนื่องจากกิจการตระหนักเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง ด้านเทคโนโลยี โลกาวิทัศน์และ

การจัดหาเงินทุนของกิจการ ปัจจัยหลายอย่างผลักดันให้กิจการ มีความเสี่ยงและมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นจากโอกาสและความเสี่ยงที่มีความซับซ้อนมากขึ้น จึงเริ่มมีการตระหนักว่าวิธีการแบบเดิมไม่มีประสิทธิภาพในการระบุการประเมินและการตอบสนองความเสี่ยงซึ่งมีความหลากหลายและมีความซับซ้อนในปริมาณมากขึ้นทั่วทั้งองค์กร ในขณะที่องค์กรเติบโตและตลาดมีการแข่งขันสูงองค์กรกลับมีความล้มเหลวในการป้องกันหรือลดความเสี่ยง จะเห็นได้จากวิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงที่ผ่านมา บอล (Ball, 2009) กล่าวว่า วิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้นรุนแรงในช่วงปลาย ค.ศ.1980 และช่วงต้น ค.ศ.1990 แต่กระนั้นที่มีความรุนแรงชัดเจนที่สุดคือในช่วงค.ศ. 2001-2002 ในสหรัฐอเมริกาและส่งผลเสียหายในวงกว้าง ซึ่งเป็นความสูญเสียที่เกิดจากความไม่มีประสิทธิผลในการกำกับดูแลกิจการ เช่น บริษัทล้มละลาย การทุจริต มูลค่าหุ้นลดลงอย่างรวดเร็ว การสูญเสียความน่าเชื่อถือจากบุคคลภายนอก การสูญเสียหุ้นส่วนของบริษัท ผลกระทบอื่นในเชิงลบที่เกิดขึ้นกับองค์กรต่าง ๆ

เมื่อมีข่าวความอื้อฉาวทางการบัญชีเกิดขึ้น จึงมีกฎหมาย Sarbanes-Oxley Act of 2002 (Sarbanes-Oxley Act, 2002) เพื่อเรียกร้องความเชื่อมั่นจากนักลงทุน วิชาชีพตรวจสอบภายในจึงมีบทบาทมากขึ้นในการส่งเสริมให้บริษัทในสหรัฐอเมริกา มีประสิทธิผลการควบคุม การจัดการความเสี่ยง และการกำกับดูแล ซึ่งการสร้าง ความมั่นใจว่า การกำกับดูแลกิจการมีประสิทธิผล คือ การตรวจสอบภายในซึ่งกำหนดให้มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยง นอกจากนี้ ไดโอนี (Dionne, 2013) ได้กล่าวถึงวิกฤตทางการเงิน (Financial crisis) ในค.ศ. 2007-2008 และการจัดการความเสี่ยงในระหว่างวิกฤตทางการเงิน ซึ่งพบว่าธนาคารบางแห่งล้มละลาย รัฐบาลและธนาคารกลางช่วยให้สถาบันการเงินหลายแห่งให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤต สาเหตุที่ก่อให้เกิดวิกฤตทางการเงินดังกล่าว คือ องค์กรไม่ได้กำหนดระดับความเสี่ยงโดยรวมที่ผู้บริหารองค์กรยอมรับได้ และการจัดการความเสี่ยงแบบบูรณาการ ซึ่งองค์กรไม่ได้กำหนดไว้อย่างดีพอ นอกจากนี้ นโยบายการจัดการความเสี่ยงอย่างอิสระไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ซึ่งบทเรียนที่

ได้รับจากวิกฤตทางการเงินดังกล่าวทำให้องค์กรเกิดการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงการจัดการความเสี่ยงขึ้นพื้นฐานดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของดีเซนเดอร์ (Desender, 2007) พบว่า การจัดการความเสี่ยงของบางองค์กรไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างแท้จริงจากผู้บริหารระดับสูง ความ เป็นอิสระของคณะกรรมการจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทำให้เกิดการจัดการความเสี่ยงในระดับสูงในองค์กร ในกรณีเดียวกันเท่านั้นคือ จะต้องแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างผู้บริหารสูงสุดและประธานซึ่งจากงานวิจัยดังกล่าวพบว่าผู้บริหารสูงสุดไม่สนับสนุนการจัดการความเสี่ยงขององค์กร และมีความสามารถที่จะกดดันหรือต่อต้านแรงกดดันจากคณะกรรมการถ้ามีการดำรงตำแหน่งควบรวมสองตำแหน่งนี้ ผู้บริหารสูงสุดและประธานจากงานวิจัยดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กรไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ถ้าหากผู้บริหารระดับสูงขององค์กรไม่ให้การสนับสนุนอย่างแท้จริง

จากงานวิจัยของแพคคาร์ชและวอร์ พบว่า องค์กรที่มีการปรับใช้การจัดการความเสี่ยงจะช่วยลดความผันผวนของกำไร ลดความเสียหายที่จะก่อให้เกิดความสูญเสีย โดยให้บุคลากรในองค์กรตระหนักเห็นความสำคัญว่าการจัดการความเสี่ยงทำให้ผลการปฏิบัติงานดีขึ้น (Pagach and Warr, 2010) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮอยและลีเบนเบิร์ก อ้างถึงทฤษฎีเกี่ยวกับ Value relevance ของ Enterprise risk management กล่าวคือ ในการพัฒนาระบบบริหารคุณภาพขององค์กรที่ผ่านมา เรามักจะมองการทำงานในมิติเดียว คือ ระบบต้องการให้มีการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย วางแผน ลงมือปฏิบัติ และวัดผลโดยหวังว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า แต่ในความเป็นจริงแล้ว หลาย ๆ อย่างไม่ได้เป็นไปอย่างที่เราวางแผนเอาไว้ การปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดไว้อาจไม่ได้ช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้เสมอไป หรือในระหว่างการดำเนินการก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่ส่งผลให้ไม่สามารถปฏิบัติงานตามแผนได้ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ เราเรียกว่า "ความเสี่ยง" (Risk) ที่จะต้องได้รับการบริหารจัดการ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ

เป้าหมายของระบบบริหารคุณภาพขององค์กร ดังนั้น ในการพัฒนาระบบบริหารคุณภาพองค์กรควรมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยงต่างๆ เหล่านี้อย่างเป็นระบบ และเชื่อถือได้ เพื่อให้มั่นใจว่าความเสี่ยงต่างๆ ที่ระบุมานั้น เมื่อได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมแล้ว จะช่วยให้องค์กรสามารถผลิตสินค้าและบริการที่สอดคล้องตามข้อกำหนดที่ต้องการ รวมถึงองค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ช่วยให้กิจการมีกำไรสูงขึ้นเมื่อมีการปรับใช้ Enterprise risk management (Hoyt and Liebenberg, 2011)

ในปี 2535 คณะกรรมการซึ่งเรียกว่า The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission : COSO ซึ่งเป็นคณะกรรมการของสถาบันวิชาชีพ 5 สถาบัน ในสหรัฐอเมริกา ได้แก่สมาคมผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Institute of Certified Public Accountants :AICPA) สมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล (The Institute of Internal Auditor: IIA) สมาคมผู้บริหารการเงิน (The Financial Executives Institute :FEI) สมาคมนักบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Accounting Association :AAA) และสมาคมนักบัญชีเพื่อการบริหาร (Institute of Management Accountants :IMA) ได้เสนอแนวทางใหม่ซึ่งเรียกว่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กร (Enterprise Risk Management – ERM) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงในมุมมองของภาพที่เป็นองค์รวมแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร โดยให้ความหมายไว้ว่าเป็น "กระบวนการซึ่งเกิดจากคณะกรรมการ ผู้บริหารและพนักงานขององค์กรร่วมกันนำมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทั่วทั้งองค์กร และออกแบบไว้เพื่อระบุเหตุการณ์ที่เป็นไปได้ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อองค์กร และจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ เพื่อให้มีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร" (The institute of internal auditors, 2004)

จากนิยามการจัดการความเสี่ยงขององค์กร แม้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร แต่ในทางปฏิบัติผู้บริหารคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งจะต้องทราบว่าองค์กรมีความเสี่ยงใดบ้างที่ส่งผลกระทบ

ต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรและต้องมั่นใจว่าความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ขององค์กรในเชิงลบต้องได้รับการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้จึงจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดในการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง COSO (เมธา สุวรรณสาร, 2107) ได้พัฒนากรอบแนวคิดในการควบคุมภายในมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร เรียกว่า กรอบแนวคิดดังกล่าวว่า COSO: ERM (COSO: Enterprise risk management) โดยมีมุมมอง 3 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ประกอบด้วย (1) วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic objective) เป็นวัตถุประสงค์ระดับสูง และสัมพันธ์ กับการสนับสนุนพันธกิจขององค์กร (2) วัตถุประสงค์การปฏิบัติการ (Operations objective) เป็นวัตถุประสงค์ของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และคุ้มค่า (3) วัตถุประสงค์การรายงาน (Reporting objective) เป็นวัตถุประสงค์เพื่อความเชื่อถือได้ของการรายงาน และ (4) วัตถุประสงค์การปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance objective) เป็นวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

มิติที่ 2 ตั้งอยู่บนฐานขององค์ประกอบ 8 องค์ประกอบซึ่งมีการประสานงานระหว่างองค์ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย (1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal environment) เป็นบรรยากาศขององค์กร ในการกำหนดหลักการพื้นฐานของการควบคุม และระบุความเสี่ยงโดยบุคลากรขององค์กร โดยตระหนักถึงความเสี่ยงขององค์กร (2) การตั้งเป้าประสงค์ขององค์กร (Objective setting) เป้าประสงค์ต้องมีการกำหนดขึ้นมาก่อน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเป็นไปได้ ที่มีผลกระทบต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ (3) การระบุเหตุการณ์ที่เสี่ยง (Risk identification) ผู้บริหารต้องระบุเหตุการณ์ภายใน และภายนอก ซึ่งมีผลกระทบต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และมีการระบุถึงความเสี่ยงและโอกาส โอกาสเป็นช่องทางสนับสนุนกลยุทธ์ของผู้บริหาร (4) การประเมินความเสี่ยง (Risk assessment) การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการพิจารณาโอกาสของการเกิดขึ้น และผลกระทบ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการจัดการหรือบริหารความเสี่ยง (5) การสนองตอบต่อความเสี่ยง (Risk response) ผู้บริหารจะตอบสนองความเสี่ยงโดย การหลีกเลี่ยง การยอมรับ การลด หรือการโอนความเสี่ยง (6) กิจกรรมที่ใช้ในการควบคุม (Control activities) ผู้บริหารจะกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติ เพื่อช่วยให้มั่นใจว่า ความเสี่ยงได้รับการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพ (7) สารสนเทศและการสื่อสารภายในองค์กร (Information and communication) สารสนเทศที่เกี่ยวข้องจะมีการระบุ จัดบันทึกและสื่อสารในรูปแบบและเวลาที่ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบของตนได้ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นในองค์กรอย่างกว้างขวาง ในหลายทิศทางทั่วทั้ง

องค์กรและ (8) การติดตามผล (Monitoring) การสอดส่องดูแลเนื่องจากการจัดการความเสี่ยงของกิจการต้องมีการติดตามผลและดัดแปลงแก้ไขเมื่อมีความจำเป็น ซึ่งจะบรรลุวัตถุประสงค์เมื่อมีกิจกรรมการติดตามผลและการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

มิติที่ 3 มีการปฏิบัติงานร่วมกันทุกระดับทั่วทั้งองค์กรตั้งแต่ระดับองค์กร (Entity-Level) ระดับฝ่าย (Division) ระดับหน่วยงานย่อย (Subsidiary) และระดับบริษัท (Business unit) ที่มีกลยุทธ์

กรอบแนวคิดของ COSO: Enterprise risk management (COSO: ERM) (COSO: Enterprise risk โดยมิมมอง 3 มิติปรากฏตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพแสดงความสัมพันธ์ตามกรอบแนวคิดของ COSO: Enterprise risk management

นอกจากนี้โคลแมน (Coleman, 2012) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงไว้ว่า การจัดการความเสี่ยงเป็นศิลปะการใช้บทเรียนจากอดีตเพื่อลดเหตุการณ์ที่จะก่อให้เกิดความสูญเสียและมองหาโอกาสในอนาคต ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดการความเสี่ยงจะต้องมีกรอบแนวคิดของความเสี่ยงที่สอดคล้องกันทุกแผนกและทุกระดับในองค์กรซึ่งความสอดคล้องกันจะก่อให้เกิดประโยชน์ 2 ประเด็นคือ (1) ผู้บริหารระดับสูงเชื่อมั่นว่า เมื่อมีการจัดการความเสี่ยงในระดับกิจการ (Firm wide risk) จะสามารถจัดการความเสี่ยงในระดับแผนก (Aggregation of individual unit risk) ในแต่ละแผนกได้อย่างแท้จริง (2) ผู้บริหารในระดับ ปฏิบัติในแต่ละระดับ

(Individual desk level) สามารถรู้ได้ว่าเมื่อมีคำถามเกี่ยวกับความเสี่ยงจากผู้บริหารระดับสูงซึ่งเกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ผู้บริหารในระดับปฏิบัติสามารถจัดการได้อย่างแท้จริง

ในทางปฏิบัติคณะกรรมการบริหารอาจกำหนดทีมงาน เพื่อมอบหมายให้มีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกรอบแนวคิดในการจัดการความเสี่ยงและรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยง แม้ว่าทุกๆ คนในองค์กรมีบทบาทในการสร้างความมั่นใจว่าการจัดการความเสี่ยงขององค์กรประสบความสำเร็จ แต่ผู้ที่มีส่วนที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการความเสี่ยงคือทีมงานในการจัดการความเสี่ยง ทีมงานจัดการความเสี่ยงจะมีผู้ตรวจสอบภายในช่วยใน

การระบุ ประเมินการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร จากกรอบแนวคิดของ COSO ที่เรียกร้องให้หน่วยงานตรวจสอบภายในช่วยเหลือผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการตรวจสอบโดยการตรวจสอบ การประเมิน การรายงาน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงความเหมาะสมและประสิทธิผลของกระบวนการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งข้อเรียกร้องของ COSO ตรงกับสมาคมผู้ตรวจสอบภายในสากล (The Institute of Internal Auditor, 2013, P.259) ที่ให้คำนิยามของการตรวจสอบภายในว่า "การจัดการความเสี่ยง การควบคุม และกระบวนการกำกับดูแลเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบของการตรวจสอบภายใน" จากข้อกำหนดที่กล่าวถึงบทบาทสำคัญของการตรวจสอบภายในที่มีต่อการจัดการความเสี่ยง คือ การพิจารณาหรือให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงขององค์กรเพื่อให้มีความเชื่อมั่นเกี่ยวกับประสิทธิผลกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงขององค์กร ในขณะที่การใช้กรอบแนวคิดการจัดการความเสี่ยงขององค์กรขยายขอบเขตให้มีการจัดการความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรและมีความตระหนักในการใช้วิธีการร่วมมือประสานงานจากทุกฝ่ายในองค์กรร่วมกัน

ในการจัดการความเสี่ยงส่งผลให้มีประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยผู้ตรวจสอบภายในมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการความเสี่ยงโดยการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเป็นอิสระและเที่ยงธรรมและปฏิบัติงานภายในกรอบการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน

การจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0

การจัดการความเสี่ยงขององค์กร ได้ถูกนำมาประยุกต์ในการกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมทั้งหมดขององค์กร ช่วยให้ผู้บริหารสามารถระบุ ประเมินและบริหารความเสี่ยงเมื่อต้องเผชิญอย่างคาดไม่ถึง และสนับสนุนการสร้างและรักษาค่านิยมขององค์กร การจัดการความเสี่ยงขององค์กร จะเป็นตัวสนับสนุนความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและกลยุทธ์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน สามารถตอบสนองความเสี่ยงที่ซับซ้อนอย่างบูรณาการได้ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น COSO (Committee of Sponsoring Organizations of Treadway Commission) ได้เสนอแนวทางใหม่ที่ว่า การจัดการความเสี่ยงขององค์กร

(Enterprise Risk Management-ERM) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงในมุมมองของภาพที่เป็นองค์รวมแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่หวังผลกำไร องค์กรทางธุรกิจ หรือ หน่วยงานของรัฐบาลที่ตั้งขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าแก่ผู้มีส่วนได้เสีย ทุกองค์กรนั้นต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและความท้าทายทางการบริหาร การจัดการความเสี่ยง (Enterprise Risk Management - ERM) จึงเป็นกรอบความคิดทางการบริหารเพื่อที่จะจัดการกับสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มความสามารถในการสร้างโอกาสและคุณค่าให้กับองค์กร สำหรับความไม่แน่นอนขององค์กรนั้นคือการที่องค์กรไม่อาจจะบรรลุพันธกิจตามแผนงานการบริหารงานที่กำหนดไว้ได้

การจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงเป็นการสร้างกรอบของงานเพื่อให้ผู้บริหารได้จัดการกับความไม่แน่นอน ความเสี่ยงและโอกาสเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างคุณค่าเพิ่มให้กับองค์กรและผู้มีผลประโยชน์ร่วม การบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้แน่ใจอย่างสมเหตุสมผลว่า องค์กรสามารถบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรได้ต่อองค์กรที่ดำเนินงานในสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยต่างๆ เช่น โลกาภิวัตน์ เทคโนโลยี กฎระเบียบ การปรับโครงสร้างใหม่ การเปลี่ยนแปลงตลาด และการแข่งขันที่สร้างความไม่แน่นอน การจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงต้องมีองค์ประกอบของกรอบการบริหารความเสี่ยงที่ยั่งยืนประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ (เมธา สุวรรณสาร, 2016) (1) การมีกรอบการบริหารความเสี่ยงเพื่อบ่งชี้ความเสี่ยงที่องค์กรมีอยู่ (2) การมีระบบเพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีการปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงที่เกิดขึ้น (3) การมีระบบและการควบคุมอย่างเหมาะสมเพื่อบ่งชี้ความเสี่ยงใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นก่อนที่จะก่อให้เกิดปัญหาสำคัญ (4) การประเมินประสิทธิผลของกิจกรรมการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ (5) การรายงานและการประเมินความสูญเสียจากส่วนต่างๆ ขององค์กรภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดการบริหารจัดการองค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 จึงควรคำนึงถึงการจัดการความเสี่ยงขององค์กร พร้อมทั้งมีการประเมินผลและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้กรอบการบริหารความเสี่ยงมีความยั่งยืน

บทสรุป

ในยุค Thailand 4.0 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ดิจิทัลผู้ตรวจสอบภายในจึงต้องมีการปรับบทบาทการปฏิบัติงานตรวจสอบจากการประเมินแนวทางการทำงานการเงินแบบเดิมมาเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกอย่างที่มีความสำคัญ รวมทั้งระบบการควบคุม การดำเนินงาน ข้อมูลข่าวสารและระบบข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติตามกฎหมาย งบการเงิน การทุจริต การรายงานสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และคุณภาพ ซึ่งผู้ตรวจสอบจำเป็นต้องมีทักษะและความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ทักษะเชิงความคิดในการวิเคราะห์และวิจารณ์ (2) ทักษะทางวิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำความเข้าใจอย่างเพียงพอในเรื่องเกี่ยวกับผู้รับการตรวจสอบแต่ละหน่วย องค์กร หรือระบบ (3) ทักษะทางความคิดที่เป็นแนวความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเทคนิคในการควบคุมภายใน (4) ทักษะในความสามารถที่จะตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องทั้งผู้รับการตรวจสอบ และผู้ตรวจสอบ (5) ทักษะทางการพัฒนาวัตถุประสงค์การตรวจสอบทั้งวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็นโครงการตรวจสอบใดๆ (6) ทักษะในการใช้วิธีการตรวจสอบที่หลากหลายในการเลือกข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การประเมิน และเอกสารเกี่ยวกับหลักฐานการตรวจสอบ รวมทั้งการใช้วิธีการทางสถิติและไม่ใช้สถิติ (7) ทักษะการรายงานผลการตรวจสอบด้วยรูปแบบที่มีความหลากหลาย ต่อผู้รับข้อมูลที่มีความแตกต่างกัน (8) ทักษะในการติดตามผลการตรวจสอบ (9) ทักษะทางจรรยาบรรณเกี่ยวกับวิชาชีพ และ (10) ทักษะทางความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการตรวจสอบทั่วไปและมีรูปแบบของรายงานการตรวจสอบที่หลากหลาย

นอกจากนี้ผู้ตรวจสอบภายในจะต้องเข้าใจแนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นอิสระและความเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน และต้องเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับต้นทุนและความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญ โอกาส และหลักฐานการตรวจสอบเพื่อสามารถให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

การจัดการความเสี่ยงขององค์กรและให้ความเชื่อมั่นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของกิจกรรมการจัดการความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประเมินความเสี่ยงขององค์กร ซึ่งจากมาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน หมวดการวางแผน กำหนดว่า "หัวหน้า ผู้บริหารงานตรวจสอบ (Chief Audit Executive: CAE) ควรจะต้องกำหนดแผนการตรวจสอบ พิจารณากิจกรรมการตรวจสอบภายในโดยลำดับความสำคัญตามฐานความเสี่ยง (Risk - based plans) และให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร" ซึ่งหากผู้ตรวจสอบภายในสามารถตรวจสอบตามฐานความเสี่ยงจะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และสามารถระบุจุดอ่อนและแก้ไขปัญหาค้นพบที่ จากบทบาทความสำคัญของผู้ตรวจสอบภายในในการปฏิบัติงานตรวจสอบที่มีต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กร จะพบว่าการตรวจสอบภายในจะมีประสิทธิภาพถ้าหากผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางขององค์กร ให้การสนับสนุนงานด้านการตรวจสอบภายในเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้มีความมั่นใจว่าการประเมินการควบคุมมีความเพียงพอเพื่อจัดการความเสี่ยงและความไม่แน่นอนขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ตรวจสอบภายในสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับบทบาทในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่แต่เดิมส่วนมาก มีลักษณะของการตรวจสอบที่เป็นการตรวจสอบเพื่อการจัดการทางการเงินการบัญชีมาเป็นการตรวจสอบเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผู้รับการตรวจสอบ การเป็นที่ปรึกษาและการเพิ่มมูลค่าจากการตรวจสอบ ด้านระบบการควบคุมภายในทางธุรกิจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเงิน และด้านการบริหารความเสี่ยงให้กับผู้บริหาร ตลอดจนถึงการมีทักษะการวิเคราะห์ต่างๆ ซึ่งสิ่งสำคัญและจำเป็นคือ ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีความเป็นกลางและต้องดำรงไว้ซึ่งความเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพื่อจะเป็นหนึ่งในเครื่องมือการจัดการความเสี่ยงขององค์กรและเป็นผู้ร่วมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2015). ความเสี่ยงในระบบ e-Payment. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Others/PaymentRisk/Pages/default.aspx>.
- แนวปฏิบัติการตรวจสอบภายใน - กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกรม. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก www.audit.moi.go.th/pdf_new/14-2.pdf.
- เมธา สุวรรณสาร. (2016). การจัดการความเสี่ยงขององค์กรทั่วไป. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก www.itgthailand.com/wp-content/.
- เมธา สุวรรณสาร. (2017). *Information Technology Governance*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก www.itgthailand.com/tag/.
- เรวัต ตันตยานนท์. (2560). *SMES Knowledge community*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640132>.
- วีรไท สันติประภพ. (2560). นิยาม Thailand 4.0 คืออะไร-ไทยอยู่ตรงไหนจะสร้างคนที่ครบคนรับโลกใหม่อย่างไร. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2560 จาก <http://thaipublica.org/2017/02/veerathai-Thailand-4-0/>.
- Ball, R. (2009). "Market and political / regulatory perspectives on the recent accounting scandals" *Journal of Accounting Research*. (47) : 277-323.
- Beasley, M. S., R. Clune & D. R. Hermanson. (2008). "The impact of enterprise risk management on the internal audit function" *Journal of Forensic Accounting*. (9) : 1-20.
- Coleman, T.S. (2012). *A practical guide to risk management (a summary)*. Research foundation of CFA institute. [Online]. Retrieved August 20, 2014, from http://www.cfainstitute.org/learning/products/publications/contributed/Pages/a_practical_guide_to_risk_management_summary.aspx.
- Coram, P., Ferguson ,C., & Moroney, R. (2008). "Internal audit, alternative internal audit structures and the level of misappropriation of assets fraud" *Accounting and Finance*. (48) : 543-559.
- Desender, K. (2007). *On the Determinants of enterprise risk management*. [Online]. Retrieved August 20, 2014, from <http://ssrn.com/abstract=1155218>.
- Dionne, G. (2013). *Risk management: history, definition and critique*. [Online]. Retrieved August 20, 2014, from <http://ssrn.com/abstract=2231635> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2231635>.
- George-Silviu, C. (2014). "Analysis of internal audit practices on FTSE100" *Procedia Economics and Finance*. (15) : 1265-1272.
- Hermanson, D. R., Ivancevich, D. M. & Ivancevich, S. H. (2008). "Building an Effective Internal Audit Function: Learning from SOX Section 404 Reports" . *Review of Business*. (28) : 13-18.
- Hoyt, E. R., & Liebenberg P. A. (2011). "The value of enterprise risk management" *Journal of Risk and Insurance*. (78) : 795-822.

- Klaus Schwab. (2017). *The Fourth Industrial Revolution*. [Online]. Retrieved April 10 , 2017
From <https://www.weforum.org/.../the-fourth-industrial-revolution-by-klaus-sc>.
- Munteanu, V. & Zaharia, D. L. (2014). "Current trends in internal audit". *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. (116) : 2239–2242.
- Pagach, D. & Warr, R., (2010). *The effects of enterprise risk management on firm performance*. [Online]. Retrieved August 20, 2014, from <http://www.garp.org/edia/51855/firm%20performance%20and%20the%20implementation%20of%20erm%20-%20>.
- Sarbanes–Oxley Act, (2002). *Summary and Introduction*. [Online]. Retrieved 22 July, 2017, from www.soxlaw.com/introduction.htm.
- Tamosiuniene, R. & Savcuk, O. (2007). "Risk management in lithuanian organizations relation with internal audit and financial statement quality" *Theory and Practice*. (5) : 204–213.
- The institute of internal auditors. (2004). *The role of auditing in enterprise-wide risk management*. Retrieved August 20, 2014. [Online]. from www.theiia.org, [https://na.theiia.org/standardsguidance/Public%20Documents/PP%20The%20Role%20of%20Internal%20Auditing%20in%20Enterprise % 20Ri](https://na.theiia.org/standardsguidance/Public%20Documents/PP%20The%20Role%20of%20Internal%20Auditing%20in%20Enterprise%20Ri).
- The Institute of Internal Auditors. (2013). *International standards for the professional practice of internal auditing the institute of internal auditors*. [Online] .Retrieved August 20, 2014, from <https://na.theiia.org/standards-guidance/mandatory-guidance/Pages/Standards.aspx>.

ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ

How to Design a Successful Business Model

ดร. ดวงสมร มะโนวรรณ*

บทคัดย่อ

บทความนี้ นำเสนอถึงขั้นตอนการออกแบบโมเดลธุรกิจแคนวาสให้มีประสิทธิภาพรวมถึงการอธิบายความหมาย ของทฤษฎี การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมแบบจำลองแรงผลักดัน 5 ประการ การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด และการจับคู่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่นำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการออก

แบบโมเดลธุรกิจเพื่อสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันผู้ประกอบการอาศัยเครื่องมือต่างๆ นี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนธุรกิจ เพราะปัจจุบันธุรกิจมีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้ประกอบการรายใดมีโมเดลธุรกิจที่ดีและสามารถใช้งานได้จริงก็สามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน

Abstract

This article presents the step of designing a Business Model Canvas efficiently. This article also explains the definition of Five Forces Model of Competition Analysis, Strengths, weaknesses, opportunities, and threats (SWOT analysis), and TOWS Matrix Matching. The results of these analyses are as a part of

the designing process of business models for creating a competitive advantage. Entrepreneurs should rely on these tools to guide their business planning because the business is always competitive. Therefore, entrepreneurs who have great business models can compete in their market sustainably.

*อาจารย์ประจำ สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

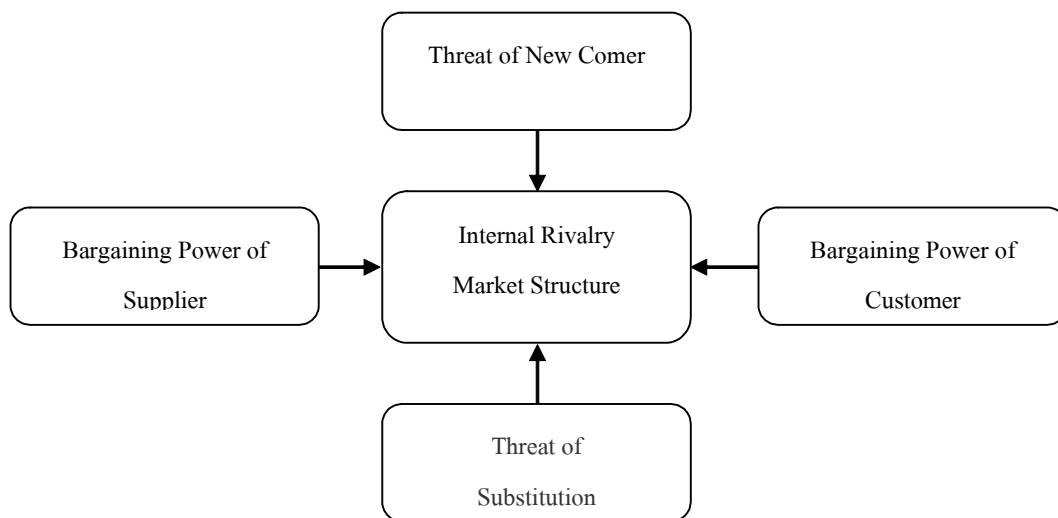
ปัจจุบันมีผู้ประกอบการและธุรกิจเกิดขึ้นใหม่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากต้นทุนในการดำเนินธุรกิจต่ำลงด้วยเหตุนี้ การแข่งขันทางธุรกิจจึงรุนแรงขึ้นตามลำดับ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2558) ดังนั้นผู้ประกอบการต้องมีการบริหารงานที่เหนือกว่าคู่แข่งและจะต้องสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (พทุทธิ เทตจีบ, 2552) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เป็นต้น ดังนั้นผู้ประกอบการต้องสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างต่อเนื่อง จึงสามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นการออกแบบต้นแบบธุรกิจก็เหมือนการมีแผนที่ที่จะใช้เป็นเข็มทิศในการดำเนินธุรกิจ (มรกต กำแพงเพชร, 2551)

1. การสร้างต้นแบบธุรกิจ (Business Model)

ให้มีประสิทธิภาพนั้น ก็จะต้องเข้าใจ แนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ธุรกิจ เพื่อนำมาประกอบในการออกแบบต้นแบบธุรกิจให้ได้เปรียบในการแข่งขันและมีประสิทธิภาพ ในบทความนี้ได้นำเสนอ 3 แนวคิด ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมแบบจำลองแรงผลักดัน 5 ประการ (Five Forces Model of Competition)

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ ในอุตสาหกรรมต่างๆ นั้น Michael E. Porter (1998) ได้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรม โดยได้สร้างแบบจำลองแรงผลักดัน 5 ประการต่อสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน (Five Forces Model of Competition) ดังภาพต่อไปนี้

รูปที่ 1 แบบจำลองแรงผลักดัน 5 ประการ Five Forces Model

1) **แรงกดดันจากคู่แข่งรายเดิมในอุตสาหกรรม (Rivalry among Existing Firms)** สภาพการแข่งขันที่เป็นอยู่ในอุตสาหกรรมนั้น โดยที่การดำเนินการของคู่แข่งหนึ่งรายจะมีผลกระทบต่อคู่แข่งรายอื่นๆ และอาจทำให้เกิดการตอบโต้กันทางธุรกิจ สำหรับความรุนแรงของสภาพการแข่งขันระหว่างองค์กรที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันนั้น จะขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย ได้แก่ จำนวนของคู่แข่งในอุตสาหกรรม และอัตราการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม เป็นต้น วิธีการประเมินคู่แข่ง (Competitors Analysis) ในอุตสาหกรรมเดิมมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1) ผู้ประกอบการจะต้องทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของคู่แข่งในตลาดว่ามีกี่รายและประกอบด้วยใครบ้างทั้งคู่แข่งทางตรง ซึ่งหมายถึง กิจการที่ขายสินค้าที่มีคุณสมบัติ และราคาใกล้เคียงกับสินค้าของบริษัทตน ส่วนคู่แข่งทางรอง หมายถึง กิจการที่ขายสินค้าที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงแต่มีราคาที่สูงกว่าหรือต่ำกว่าของบริษัทมากแต่ยังสามารถใช้ทดแทนสินค้าของบริษัทได้

1.2) การวิเคราะห์คู่แข่งและการเลือกกิจการที่จะนำมาเปรียบเทียบในการแข่งขันนั้น เลือกเพียง 1 ราย ถ้ามียอดขายเพิ่มขึ้นก็เพิ่มจำนวนกิจการคู่แข่งในการวิเคราะห์

เพื่อหาตำแหน่งทางการตลาด (Market Positioning)

1.3) กำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้ในการแข่งขันกับกิจการที่เลือกมาพิจารณากลยุทธ์ทางการตลาด และคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ โดยต้องพัฒนาให้เหนือกว่าคู่แข่ง และวางกลยุทธ์ป้องกันการตามทันจากคู่แข่ง

2) แรงกดดันของการมีคู่แข่งรายใหม่ในอุตสาหกรรม (Rivalry among Existing Firms)

อุตสาหกรรมใดที่มีความสามารถในการทำกำไรสูง หรือ อุตสาหกรรมใดที่เงินลงทุนไม่มากนัก หรือ อุตสาหกรรมใดที่มีระยะเวลาในการคืนทุนสั้นย่อมทำให้ นักลงทุนสนใจที่จะเข้ามาในอุตสาหกรรมนั้นๆ เป็นจำนวนหลายราย ตัวอย่างธุรกิจที่คู่แข่งรายใหม่เข้ามาในอุตสาหกรรมได้ง่าย ได้แก่ ธุรกิจซื้อขายไป เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม ธุรกิจใดที่มีการกีดกันคู่แข่งรายใหม่ เข้าสู่ตลาดนั้นส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่มีเงื่อนไขบังคับทางกฎหมาย หรือ ขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจที่ซับซ้อนหลายขั้นตอนต้องมีการขออนุญาตจากทางราชการ หรือ เป็นธุรกิจที่ต้องมีเงินลงทุนจำนวนมาก หรือ เป็นธุรกิจที่มีกำไรน้อย ตัวอย่างธุรกิจที่คู่แข่งรายใหม่เข้ามาในอุตสาหกรรมยาก ได้แก่ ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งก่อนทำการก่อสร้างต้องขออนุญาตก่อสร้างอาคารในพื้นที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร และความยุ่งยากของการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งต้องมีเงินทุนจำนวนมากจึงทำให้มีคู่แข่งรายใหม่ไม่มากนักที่จะเข้าสู่ตลาดอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

3) แรงกดดันของสินค้าทดแทน (Substitute)

อุตสาหกรรมใดที่สามารถหาสินค้าที่มาทดแทนได้ง่าย โดยสินค้าทดแทนนั้นอาจมีราคาถูกกว่าหรือคุณภาพดีกว่าจนทำให้ลูกค้าหันไปซื้อสินค้าทดแทน ซึ่งอุตสาหกรรมใดหากมีสินค้าที่ทดแทนจำนวนมากจะส่งผลต่อการทำกำไรของธุรกิจนั้น เพราะไม่สามารถตั้งราคาที่สูงได้ ความเสี่ยงต่อยอดขายที่ตั้งเป้าอาจไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ตัวอย่างธุรกิจสินค้าที่มาทดแทน ได้แก่ น้ำปลา ซิอิ้ว ที่สามารถใช้แทนเกลือได้ เป็นต้น

4) แรงกดดันจากอำนาจการต่อรองของผู้ซื้อ (Buyers) ผู้ซื้อ หรือ ลูกค้าจะมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมด้วย ในกรณีที่ลูกค้ามีอำนาจต่อรองสูง ถ้าอุตสาหกรรมนั้นมีลูกค้าน้อยราย เพราะลูกค้าสามารถที่จะต่อรองราคาให้ต่ำลง และคุณภาพของสินค้า และบริการให้ดีขึ้น รวมถึง

ลูกค้าสามารถเปลี่ยนไปใช้สินค้าของคู่แข่งอื่น หรือลูกค้าจะมีอำนาจการเจรจาต่อรองสูงขึ้นถ้าลูกค้าซื้อผลิตภัณฑ์นั้นกับกิจการเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างธุรกิจผลิตน้ำดื่ม ลูกค้ามีอำนาจต่อรองมากเนื่องจากในตลาดมีผู้ผลิตและจัดจำหน่ายน้ำดื่มเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ผู้ผลิตไม่สามารถตั้งราคาได้สูงและยังจะต้องรักษาทั้งคุณภาพของน้ำดื่มและการบริการที่ประทับใจ ไมอย่างนั้น ลูกค้าสามารถเปลี่ยนใจไปสั่งซื้อที่อื่นได้ทันที

5) ผู้จัดส่งวัตถุดิบแรงกดดันจากอำนาจการต่อรอง (Supplier) ผู้จัดส่งปัจจัยการผลิตมีผลกระทบต่อดัชนีต้นทุนของการผลิตซึ่งทำให้ราคาสินค้าสูงขึ้น หรือ ต่ำลง หากผู้ขายปัจจัยการผลิตเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิตจะมีผลกระทบต่อต้นทุนของผู้ผลิต และมีผลกระทบต่อราคาสินค้าด้วย กิจการที่มีตัวแทนในการจัดส่งวัตถุดิบจำนวนน้อยราย ย่อมทำให้เกิดข้อเสียเปรียบทางการแข่งขันได้ ยิ่งถ้าผู้จัดส่งวัตถุดิบสามารถขอขึ้นราคาสินค้าวัตถุดิบ หรือ ลดคุณภาพลงได้ ตัวอย่าง ถ้าต้นทุนของกระดาษซึ่งเป็นวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตตำราสูงขึ้น จึงทำให้ผู้ผลิตตำราต้องขึ้นราคาตำราขึ้น เพราะอาจเลี่ยงไม่ได้ เพราะผู้ผลิตกระดาษมีจำนวนน้อยราย ราคาของกระดาษจะมีราคาไม่ต่างกันมากนัก ซึ่งอาจทำให้ลูกค้าสั่งซื้อตำราในปริมาณที่น้อยลง กว่าจะได้ก็อาจน้อยลง

* การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด (SWOT Analysis) ในการวิเคราะห์และการประเมินศักยภาพของกิจการนั้น ก็เพื่อนำผลของการวิเคราะห์มาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ (Strategy Formulation) องค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบของ SWOT มีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน

Strength-จุดแข็ง หมายถึง เป็นข้อได้เปรียบในการดำเนินธุรกิจที่เกิดจากองค์ประกอบภายในของธุรกิจตนเอง ที่เป็นจุดแข็งของห่วงโซ่อุปทานของกิจการ การวิเคราะห์จุดแข็งนั้นก็เพื่อให้ทราบถึงความได้เปรียบที่แตกต่างไปจากคู่แข่ง ตัวอย่างจุดแข็ง เช่น ฐานะทางการเงินที่มั่นคง สินค้ามีความเฉพาะตัว (Unique Products) เหนือคู่แข่ง เป็นต้น

Weakness-จุดอ่อน หมายถึง ข้อเสียเปรียบในการดำเนินธุรกิจที่เกิดจากองค์ประกอบภายในของธุรกิจตนเองที่เป็นจุดอ่อนของห่วงโซ่อุปทาน ตัวอย่างจุดอ่อน เช่น ต้นทุนของการผลิตสูงกว่าคู่แข่ง พนักงานขาดความเชี่ยวชาญ เป็นต้น

*** การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก**

Opportunity-โอกาส หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง แนวโน้มการแข่งขัน และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ได้เอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการลดหย่อนภาษีต่างๆ หรือการเจริญก้าวหน้าของระบบสารสนเทศทำให้ธุรกิจสามารถติดต่อค้าขายกันได้สะดวกยิ่งขึ้นและประหยัดค่าใช้จ่าย เป็นต้น

Threat-อุปสรรค หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลง แนวโน้มการแข่งขัน และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ไม่เอื้ออำนวยในการดำเนินธุรกิจ เช่น ผลของกฎหมายการคุ้มครองสิทธิแรงงาน การแทรกแซงในทางการเมือง เป็นต้น

*** การจับคู่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (TOWS Matrix)**

TOWS Matrix หมายถึง การจับคู่จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด โดยที่ TOWS หรือ SWOT Analysis นั้นสามารถช่วยให้กิจการนำผลวิเคราะห์ไปใช้กำหนดกลยุทธ์ที่จะใช้ ได้อย่างเหมาะสมขั้นตอนการดำเนินการจับคู่ที่สำคัญมี 2 ขั้นตอนดังนี้

1) การระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดที่ใช้เทคนิคของ TOWS Matrix โดยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในกิจการคือการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน แต่สำหรับการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกกิจการ คือ การประเมินโอกาสและข้อจำกัด ซึ่งจะกำหนดกลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นขึ้นอยู่กับความละเอียดและครอบคลุมในทุกแง่มุมของการวิเคราะห์จุดแข็ง

จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด แต่ถ้าการวิเคราะห์ที่ไม่ละเอียดหรือมองไม่ครอบคลุมทุกแง่มุมแล้ว จะส่งผลให้กลยุทธ์ที่จะกำหนดออกมาขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ ซึ่งประสิทธิภาพเป็นการวัดความสามารถในการใช้ปัจจัยการผลิตตามที่กำหนดไว้เทียบกับผลการดำเนินงานจริง ในขณะที่ประสิทธิผล หมายถึง ผลสำเร็จของงานที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ 4 คู่ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง จุดแข็งกับโอกาส จุดแข็งกับข้อจำกัด จุดอ่อนกับโอกาส และจุดอ่อนกับข้อจำกัด ซึ่งผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในแต่ละคู่ซึ่งทำให้เกิดกลยุทธ์ 4 ประเภทหลักดังต่อไปนี้

2.1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) คือ การนำข้อมูลของการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและโอกาสมาใช้ในการพิจารณาร่วมกันเพื่อที่จะได้นำผลจากการวิเคราะห์นั้นมากำหนดกลยุทธ์เชิงรุก

2.2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) คือ การนำข้อมูลของการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดแข็งและข้อจำกัดมาใช้ในการพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิเคราะห์นั้นมากำหนดกลยุทธ์เชิงป้องกัน ทั้งนี้แต่ละกิจการมีจุดแข็ง และขณะเดียวกันกิจการก็เผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เป็นข้อจำกัดจากภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งกิจการสามารถนำจุดแข็งที่กิจการมีใช้เพื่อป้องกันข้อจำกัดที่มาจากภายนอกได้

2.3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) คือ การนำข้อมูลของการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและโอกาสมาใช้ในการพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิเคราะห์นั้นมากำหนดกลยุทธ์ในเชิงแก้ไข ซึ่งกิจการสามารถนำโอกาสที่มีมาเป็นช่องทางในการแก้ไขจุดอ่อนของกิจการที่มีอยู่ได้

2.4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) คือ การนำข้อมูลของการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดมาใช้ในการพิจารณาร่วมกัน เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิเคราะห์นั้นมากำหนดกลยุทธ์ในเชิงรับ ซึ่งกิจการจะต้องเผชิญกับทั้งจุดอ่อนและข้อจำกัดจากภายนอกที่กิจการไม่สามารถควบคุมได้

	จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
โอกาส (Opportunity)	SO Strategy	WO Strategy
อุปสรรค (Threat)	ST Strategy	WT Strategy

รูปที่ 2 TOWS Matrix

การออกแบบโมเดลธุรกิจ (Design of Business Model) : Business Model Canvas" ซึ่งถูกคิดค้นโดย Alexander Osterwalder (2010) โมเดลธุรกิจแคนวาส

การที่กิจการจะประสบความสำเร็จจะต้องมีการวางแผนที่ดี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งและให้ได้ผลตอบแทนตามที่หวังไว้ความหมายของ "โมเดลธุรกิจ Business Model" คือ การอธิบายองค์ประกอบต่างๆ ขององค์การธุรกิจให้ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นกิจการจะต้องทำงานสำรวจ ประเมิน และตรวจสอบว่ากิจการของตนมีแนวทางในการดำเนินธุรกิจอย่างไรหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ นั้น เรียกว่า "โมเดลธุรกิจแคนวาส"

ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ เพราะเครื่องมือนี้ เป็นการพิจารณา จากคำถามที่เกี่ยวข้อง 4 คำถามที่สำคัญ ได้แก่ ทำอะไร ทำอย่างไร ขายให้ใคร คู่มีหรือไม่ โดยจะวิเคราะห์ลงในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 9 ส่วน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ภาพรวมในทุกส่วนของธุรกิจนั้นๆ ดังนั้นในบทความนี้จึงนำโมเดลนี้มาใช้ในการสังเคราะห์ ดังภาพต่อไปนี้

พันธมิตร:KP	กิจกรรมหลัก:KA	คุณค่าของสินค้าหรือบริการ:VP	ความสัมพันธ์กับลูกค้า:CR	กลุ่มลูกค้า:CS
	ทรัพยากรหลัก:KR		ช่องทางเข้าถึงลูกค้า:DC	
โครงสร้างต้นทุน:CS			รายได้หลัก:RS	

รูปที่ 3 โครงสร้างโมเดลธุรกิจ ดัดแปลง จาก Osterwalder, and Pigneur, 2010)

หัวข้อต่างๆ ทั้ง 9 ส่วน มีดังนี้

1) **กลุ่มลูกค้า (Customer Segments)** หมายถึง กิจกรรมต้องระบุให้ได้ว่าใครเป็นลูกค้าและจะมีลูกค้าที่น่าจะเป็นไปได้เป็นใครบ้าง และกิจกรรมมีลูกค้าเพียงกลุ่มเดียว หรือมีหลายกลุ่ม และมีความหลากหลายมากน้อยเพียงใดซึ่งเมื่อกิจกรรมสามารถระบุได้กลุ่มลูกค้าของตนได้อย่างชัดเจนแล้ว กิจกรรมจะสามารถนำเสนอคุณค่าของสินค้าและบริการได้ถูกต้องตรงกับความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุด

2) **การเสนอคุณค่า (Value Proposition)** หมายถึง สิ่งที่กิจการได้นำเสนอคุณค่าของสินค้าหรือบริการให้ลูกค้า โดยกิจการได้พยายามแก้ไขปัญหาลูกค้ามีและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าด้วยการเสนอคุณค่าโดยกิจการจะต้องตอบตนเองว่า "ผลิตภัณฑ์หรือบริการนี้มีคุณค่าเพียงพอสำหรับลูกค้า หรือไม่"

3) **ช่องทาง (Channels)** หมายถึง วิธีการจัดส่งผลิตภัณฑ์หรือบริการของกิจการไปถึงลูกค้าได้อย่างไรหลังจากที่กิจการมีสินค้าหรือบริการที่มีคุณค่าและพร้อมที่จะส่งมอบให้แก่ลูกค้าแล้ว

4) **ความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships)** หมายถึง กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มลูกค้าโดยระบุประเภทว่าจะทำอย่างไรบ้างกับกลุ่มลูกค้าใดโดยคำนึงถึงแต่ละกลุ่มลูกค้าให้ชัดเจน

5) **ทรัพยากรหลัก (Key Resources)** หมายถึง ทรัพยากรที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ ซึ่งแต่ละธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอาจมีลักษณะของทรัพยากรที่ต่างกัน ดังนั้นกิจการต้องวิเคราะห์และประเมินเพื่อตอบคำถามว่าทรัพยากรหลักที่สำคัญของกิจการมีอะไรบ้าง เช่น ทรัพยากรใดบ้างที่ทำให้กิจการสามารถให้ข้อเสนอคุณค่าของสินค้าหรือบริการแก่ลูกค้าหรือสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าตามที่กิจการได้วางแผนไว้ รวมทั้งทรัพยากรใดบ้างที่ทำให้ระบบการกระจายสินค้าหรือให้บริการของกิจการสามารถส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้า เป็นต้น เพื่อให้กระแสรายได้เป็นไปตามที่วางแผนไว้

6) **กิจกรรมหลัก (Key Activities)** หมายถึง กิจกรรมที่สำคัญในการเสนอคุณค่าของสินค้าหรือบริการแก่ลูกค้าของกิจการ มีอะไรบ้าง และดำเนินการอย่างไร

ที่ทำให้กิจการสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะรูปแบบธุรกิจที่แตกต่างกันนั้น จะทำให้ลักษณะรูปแบบ และกิจกรรมแต่ละส่วนของงานมีความสำคัญต่อธุรกิจมากน้อยแตกต่างกัน

7) **พันธมิตรหลัก (Key Partners)** หมายถึง เครือข่ายพันธมิตรทางการค้าที่ช่วยให้กิจการสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเสริมในส่วนที่กิจการไม่สามารถทำได้อย่างชำนาญ เพราะขาดความเชี่ยวชาญ ดังนั้นธุรกิจจะต้องตอบคำถามที่ว่า ใครคือพันธมิตรทางการค้าของกิจการและรูปแบบการทำการค้ากับพันธมิตรเป็นอย่างไร

8) **โครงสร้างต้นทุน (Cost Structure)** หมายถึง โครงสร้างต้นทุนทั้งหมดของกิจการที่ใช้ดำเนินธุรกิจ โดยกิจการต้องแบ่งต้นทุนออกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรทั้งหมด มีอะไรบ้าง และระบุให้ทราบว่าอะไรคือต้นทุนที่กิจการต้องจ่ายไปหลักๆ มีอะไรบ้าง

9) **กระแสรายได้ (Revenue Streams)** หมายถึง รายได้ทั้งหมดของกิจการไม่ว่าจะเป็นรายได้หลักหรือรายได้อื่นๆ ที่กิจการได้รับ กิจกรรมจะต้องตอบคำถามที่ว่า รูปแบบของรายได้ของกิจการนั้นมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง เช่น จากการขาย การให้เช่า หรือการเก็บค่าบริการรวม ทั้งกลยุทธ์ในการกำหนดราคาเป็นอย่างไร

อย่างไรก็ตาม Hong and Clemens (2013) กล่าวว่า กิจการจะต้องอธิบายรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในโมเดลให้ผู้ใช้โมเดลได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เช่นการเสนอคุณค่า (Value Proposition) คืออะไรหรือความแตกต่างของความสัมพันธ์กับลูกค้า (Customer Relationships) กับช่องทาง (Channels) เป็นต้นและผู้ใช้โมเดลธุรกิจต้องคำนึงถึง คู่แข่งเพราะ ไนองค์ประกอบทั้ง 9 ส่วนของ Alexander Osterwader ไม่ได้กล่าวถึงขณะเดียวกัน Harris and Woolley (2009) ได้กล่าวไว้ว่าการออกแบบต้นแบบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จนั้นได้มาจากการระดมสมองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ทั้งคนในทีมและนอกทีม (Calile, 2002) ยิ่งไปกว่านั้น Spanz (2012) ได้กล่าวว่าผู้มีส่วนร่วมในการระดมสมองสามารถเข้าใจโมเดลธุรกิจได้ตรงกันขณะที่ Chesbrough (2010) กล่าวว่า อุปสรรคของการออกแบบต้นแบบธุรกิจใหม่ๆ เกิดจากการที่กิจการยึดติดกับต้นแบบเดิมๆ ที่กิจการคุ้นเคยหรือดำเนินการอยู่

2. การออกแบบและประเมินต้นแบบธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ

หลังจากที่ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่สำคัญแล้วนั้น ผู้เขียนสามารถที่จะสังเคราะห์ขั้นตอนในการออกแบบและประเมินต้นแบบธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพให้มีขั้นตอนหลักๆ 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก คือการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์อุตสาหกรรมในภาพรวม โดยใช้ เครื่องมือในการประเมิน เช่น วิเคราะห์ SWOT และ วิเคราะห์ Five Forces เพื่อทำความเข้าใจว่าธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ดำเนินการเป็นอย่างไรในสถานการณ์ปัจจุบัน

ขั้นตอนที่สอง หลังจากได้วิเคราะห์และประเมินธุรกิจของตนแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไป คือ การเขียนโมเดลธุรกิจที่ใช้อยู่ รวมทั้งการระบุกลยุทธ์ต่างๆ ที่กิจการใช้ในการดำเนินการธุรกิจอยู่ และการประเมินกลยุทธ์ด้านใดที่มีประสิทธิภาพ และด้านใดไม่มีประสิทธิภาพ และระบุประเด็นปัญหาที่ธุรกิจกำลังเผชิญอยู่ และอะไรคือเรื่องที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน อาทิเช่น สินค้าไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้า การจัดส่งสินค้าล่าช้า เป็นต้น โดยการวิเคราะห์และประเมินจากยอดขายและผลประกอบการของกิจการที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่สาม นำแสดงข้อมูลที่ได้วิเคราะห์จากขั้นตอนแรกและขั้นตอนที่สอง เพื่อระบุหาทางเลือกต่างๆ

ที่ใช้ในการแก้ปัญหาในประเด็นปัญหาที่ธุรกิจกำลังเผชิญอยู่

ขั้นตอนที่สี่ สรุปและหาทางเลือกที่ดีที่สุด ในประเด็นปัญหาที่ธุรกิจกำลังเผชิญอยู่ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะของแต่ละทางเลือก หลังจากนั้นออกต้นแบบโมเดลธุรกิจเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ และสามารถได้เปรียบในแข่งขันอย่างยั่งยืน

โมเดลธุรกิจเป็นเพียงแนวคิดในการวางแผนหลักๆ ของกิจการ โดยที่ยังไม่ได้ลงรายละเอียดต่างๆ ในแต่ละส่วน การออกแบบโมเดลธุรกิจเป็นเพียงแนวคิดในการวางแผนหลักๆ ของกิจการ โดยที่ยังไม่ได้ลงรายละเอียดต่างๆ ในแต่ละส่วน ดังนั้นการเขียน การออกแบบโมเดลธุรกิจเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปสู่แผนธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกัน

3. บทสังเคราะห์

จากการศึกษาวิเคราะห์ทั้ง แนวคิด ทฤษฎี ต่างๆ ที่กล่าวมาเบื้องต้น รวมทั้งข้อมูลทางเอกสารที่ได้รับรวบรวมเกี่ยวกับโครงการเตรียมความพร้อมและสร้างเครือข่ายภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2558) จึงสามารถออกแบบตัวอย่างต้นแบบธุรกิจสำหรับอุตสาหกรรมไทย โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การประเมินสภาพแวดล้อมทางการค้าของอุตสาหกรรมประเทศไทย

S ● สินค้ามีหลายชนิด ● แรงงานไทยมีฝีมือทักษะสูง มีคุณภาพ ● ทำเลประเทศไทยเป็นศูนย์กลางไปสู่อาเซียน ● ไทยมีห่วงโซ่อุปทานในอุตสาหกรรมครบถ้วน ทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ● ผู้ประกอบการรายใหญ่มีศักยภาพในการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐานระดับสากลเพื่อการแข่งขันในตลาดโลก	O ● รัฐบาลไทยให้การสนับสนุนในงานวิจัยและการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ● ปัจจัยด้านนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐที่สนับสนุนเพิ่มขึ้นในการผลิต ผลิตภัณฑ์ใหม่ ● การขยายโอกาสการส่งออกไปยังประเทศต่างๆที่ไทยทำข้อเจรจา ตกลงการค้าเสรี ● การขยายประชาคม AEC ในกลุ่ม CLMV ทำให้ลดต้นทุน วัตถุดิบ แรงงาน ตลาด และ โลจิสติกส์ ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตถูกลง พร้อมทั้งยังสามารถขยายฐานการผลิตในอาเซียน ● ประชากรในภูมิภาคเอเชียมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงทำให้ต้องการสินค้ามากขึ้น ● มีประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่เกิดใหม่เพิ่มขึ้น การขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยกลไกภายในประเทศ ผู้มีรายได้สูงขึ้น และกำลังซื้อสินค้าที่มีคุณภาพและเน้นรูปแบบดีไซน์มากขึ้น อาทิเช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย บราซิล อาร์เจนตินา เป็นต้น
W ● สินค้าขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัว สินค้าไทยยังไม่ได้มาตรฐานและความปลอดภัยที่ยอมรับในระดับสากล ● การพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างสินค้าให้เป็นตราสินค้าที่มีคนรู้จักยังมีจำกัด ● ขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี ● ขาดขบวนการนวัตกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า ● การขนส่งยังไม่มีประสิทธิภาพ ● ต้นทุนแรงงานสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ● ขาดการเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ ● ผู้ประกอบการไทยยังขาดความเข้าใจในเรื่องของการทำการตลาด ● ระบบโลจิสติกส์ในการส่งออกมีประสิทธิภาพน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง	T ● ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจโลกซึ่งมุ่งเน้นระบบการค้าแบบตลาดเสรี ทำให้มีภาวะการแข่งขันสูง ● มีคู่แข่งรายใหม่ๆในอาเซียนเข้ามาในตลาดโลก ● มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ● กฎระเบียบ มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของสินค้าเป็นข้อจำกัดทางการค้ามากขึ้น

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis การค้าของประเทศไทยนั้นจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมประเทศไทย มีจุดแข็งและโอกาสค่อนข้างมาก แต่อย่างไร

ก็ตามยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคอยู่หลายด้านเช่นกัน ดังนั้นขั้นตอนต่อไป คือ การวิเคราะห์ TOWS Matrix เพื่อหากลยุทธ์ไปใช้ในการวางแผนธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 2 การจับคู่จุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและอุปสรรค (TOWS Matrix)

	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
โอกาส (Opportunities)	กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) -เจาะตลาดใหม่ในกลุ่ม AEC และ CLMV -เจาะตลาดใหม่ในประเทศเศรษฐกิจขนาดใหญ่เกิดใหม่ที่เน้นสินค้าที่มีคุณภาพ และมีดีไซน์ อาทิเช่น จีน อินเดีย อินโดนีเซีย มาเลเซีย บราซิล และอาร์เจนตินา เป็นต้น -จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าแห่งอาเซียนในประเทศไทยเพื่อการซื้อขายสินค้าในภูมิภาคอาเซียน -ขยายฐานการผลิตในกลุ่ม AEC เพื่อลดต้นทุนของผู้ประกอบการรายใหญ่	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) - การร่วมกลุ่มเป็น คลัสเตอร์ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ นวัตกรรมใหม่ๆ และแก้ปัญหายาไขอุปทาน รวมถึงการทำตลาดต่างประเทศ ในกลุ่ม AEC และ CLMV -การร่วมลงทุนกับประเทศในอาเซียนเพื่อโอกาสในการผลิตสินค้าที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ ราคาเป็นที่ต้องการของตลาด -การสนับสนุนเงินทุนให้ผู้ประกอบการ SME เพื่อการลงทุนนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้
อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) - สร้างความเป็นพันธมิตรทางธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อย เพื่อพัฒนาสินค้าให้มีมาตรฐานสากลเพื่อใช้แข่งขันในตลาดโลก	กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy) -สร้างตราสินค้าและการออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สามารถแข่งในตลาดโลก

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ TOWS Matrix นำไปสู่การสร้างกลยุทธ์โดย TOWS Matrix ไม่ว่าจะเป็นกลยุทธ์เชิงรุกกลยุทธ์เชิงรับกลยุทธ์เชิงแก้ไขและกลยุทธ์เชิงป้องกันซึ่งธุรกิจต่างๆ สามารถนำตัวอย่างกลยุทธ์ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจของตนที่ได้ดำเนินการอยู่

หลังจากได้วิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix แล้ว จึงทำให้สามารถสังเคราะห์ 2 ต้นแบบโมเดลธุรกิจอุตสาหกรรมไทยเพื่อเป็นตัวอย่างซึ่งธุรกิจต่างๆ สามารถนำตัวอย่างต้นแบบโมเดลธุรกิจนี้ไปดัดแปลงหรือประยุกต์ให้เหมาะสมกับธุรกิจของตนเพื่อความได้เปรียบในทางการค้าอย่างยั่งยืน ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 ต้นแบบโมเดลธุรกิจทั่วไปของสินค้าอุตสาหกรรมไทยเพื่อเปรียบเทียบในการค้าอย่างยั่งยืน

7.พันธมิตรหลัก : KP -สร้างพันธมิตรในอุตสาหกรรมต่างๆเพื่อลดต้นทุนในการผลิต แลกเปลี่ยนความรู้ (Know How) - สร้างพันธมิตรในอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำตลาดต่างประเทศ ให้แบรนด์ไทยเป็นที่รู้จัก -สร้างพันธมิตรในกลุ่มอุตสาหกรรม AEC เพื่อให้ทำกิจกรรมบางส่วน หรือแบ่งปันโครงสร้างพื้นฐานเพื่อลดต้นทุน -สร้างพันธมิตรในประเทศที่ทำการค้าเพื่อให้ธุรกิจเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อาทิเช่น การร่วมทุน - ตัวอย่างพันธมิตร ร้านค้าปลีกทั่วไป ร้านค้าส่ง ดีพาร์ทเมนต์สโตร์ ตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ เป็นต้น	6.กิจกรรมหลัก : KA -การสร้างแบรนด์ -การออกแบบสินค้าให้เป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าโดยคำนึงถึงนวัตกรรมใหม่ๆ -ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล -การบริหารห่วงโซ่อุปทาน -การหาลูกค้า การขายและบริการ -การรักษาลูกค้า	2. คุณค่าสินค้า/บริการ:VP - สินค้าไทยต้องมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้แบรนด์ไทยเป็นที่รู้จัก -สินค้าไทยต้องมีมาตรฐานและปลอดภัยเป็นที่ยอมรับในระดับสากล	4.ความสัมพันธ์กับลูกค้า : CR -รับประกันสินค้า/บริการหลังการขาย -Call Center -Fanpage ใน Social Media	1.กลุ่มลูกค้า: CS - ลูกค้าในประเทศ -ลูกค้าต่างประเทศ (FTA/Non-FTA)
8.โครงสร้างต้นทุน: KP -ต้นทุนแบบเน้นคุณค่า คือการเสนอคุณค่าสินค้า/บริการที่เน้นคุณภาพสูงและมีบริการที่ดี - ต้นทุนแบ่งออกเป็นสองชนิด 1. ต้นทุนคงที่ 2. ต้นทุนผันแปร เช่น วัสดุ ค่าแรงงาน ค่าการผลิต ค่าการบริหารจัดการและการขาย ซึ่งกิจการจะต้องควบคุมต้นทุนคงที่ไม่ให้เกินความจำเป็น โดยการอาศัยการใช้ Outsources สำหรับกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมหลักของกิจการ			3.ช่องทางเข้าถึงลูกค้า: DC -ร้านค้าปลีกทั่วไป -ร้านค้าส่ง -ดีพาร์ทเมนต์สโตร์ -ตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ -เว็บไซต์ร้าน	9.รายได้หลัก: RS -รายได้จากการขาย ค่าบริการ ค่าลิขสิทธิ์หรือค่าเช่า - กระแสรายได้จากการจ่ายเงินของลูกค้าเพียงครั้งเดียว หรือ กระแสรายได้จากการขาย/ บริการหลังการขายอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างที่ 2 ต้นแบบโมเดลธุรกิจอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าไทยเพื่อการค้าในต่างประเทศ

7.พันธมิตรหลัก :KP -สร้างพันธมิตรในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำกับเครื่องใช้ไฟฟ้าและอะไหล่ เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ (Know How) - สร้างพันธมิตรในอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อเพิ่มศักยภาพในการตลาดต่างประเทศให้แบรนด์ไทยเป็นที่รู้จักเช่นสมาคมเครื่องใช้ไฟฟ้าไทย - สร้างพันธมิตรในกลุ่มอุตสาหกรรม AEC เพื่อให้ทำกิจกรรมบางส่วน เพื่อลดต้นทุน -สร้างพันธมิตรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกมาตรฐาน เช่น สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เป็นต้น -สร้างพันธมิตรในต่าง เพื่อให้ธุรกิจเกิดประสิทธิภาพสูงสุด อาทิเช่น การร่วมทุนและตัวแทนจำหน่ายในต่างประเทศ เป็นต้น -สร้างพันธมิตรกับผู้ผลิตหรือผู้ขายเครื่องใช้ไฟฟ้าและอะไหล่ทั้งในและประเทศ	6.กิจกรรมหลัก :KA -การผลิตสินค้าและขายสินค้า โดยการออกบูธแสดงสินค้า และนำสินค้าไปสาธิตให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย -การออกแบบสินค้าให้เป็นที่ต้องการของกลุ่มลูกค้าโดยคำนึงถึงนวัตกรรมใหม่ๆ -การซ่อมแซมเครื่องใช้ไฟฟ้าของลูกค้า -ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากลและประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่ออกใบรับรอง -การบริหารห่วงโซ่อุปทาน -การหาลูกค้าใหม่ การขายและบริการ -การรักษาลูกค้า -บรรจุสินค้า	2. คุณค่าสินค้า/บริการ:VP -เครื่องใช้ไฟฟ้าและอะไหล่ - เครื่องใช้ไฟฟ้าอะไหล่ได้รับมาตรฐานสากล เช่นมาตรฐานอุตสาหกรรม มอก.2134-2545 หรือมาตรฐานอื่น เทียบเท่า, ISO และออกแบบหรือผลิตตามมาตรฐานของสถาบันที่เชื่อถือได้และเป็นที่ยอมรับ - มีบริการหลัง	4.ความสัมพันธ์กับลูกค้า: CR -รับประกันสินค้า/บริการหลังการขาย -มีการเยี่ยมกิจการของลูกค้า (Company Visit) -ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสินค้าและการดูแลรักษาสินค้า -มีฝ่ายขายดูแลลูกค้าอย่างใกล้ชิด -มีการระดมยอดสั่งซื้อเพื่อแลกของพรีเมียม -Fanpage ใน Social Media	1.กลุ่มลูกค้า: CS - ลูกค้าที่ใช้ตามบ้าน (Residential Users) - ลูกค้าที่ใช้ตามกิจการ/ร้านค้าและโรงงานอุตสาหกรรมของรัฐหรือเอกชน (Commercial & Industrial Users) -ผู้แทนจำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า
8.โครงสร้างต้นทุน: KP -ต้นทุนแบ่งออกเป็นสองชนิด 1. ต้นทุนคงที่ เช่น อาคารสถานที่ 2. ต้นทุนผันแปร เช่น ค่าวัสดุ ค่าแรงงาน ค่าการผลิต ค่าตรวจสอบมาตรฐานต่างๆ ค่าสอบเทียบเครื่องมืออุตสาหกรรมครบวงจร (Calibration) ค่าทดสอบสินค้าและอุปกรณ์ ค่าคิดค้นสินค้าใหม่ๆ ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าขนส่งสินค้า ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักร/เครื่องมือ และค่าการบริหารจัดการและการขาย ซึ่งกิจการจะต้องควบคุมต้นทุนคงที่ไม่ให้เกินความจำเป็น โดยการอาศัยการใช้ Outsources สำหรับกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมหลักของกิจการ	5.ทรัพยากรหลัก: KR -โครงสร้างพื้นฐาน เช่น โรงงานเครื่องจักร ห้องปฏิบัติการทดสอบเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น -ภูมิปัญญา เช่น องค์ความรู้ (Know How) แปรนัย สิทธิบัตร หรือ ลิขสิทธิ์ -วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า อะไหล่ ต่างๆ -บุคลากรที่มีฝีมือและประสบการณ์ในส่วนต่างๆเช่น วิศวกร ดีไซน์เนอร์ นักการตลาด และพนักงานขาย เป็นต้น -เงินทุน เช่น เงินสด สินเชื่อ เป็นต้น	การขายของเครื่องใช้ไฟฟ้าอะไหล่	3.ช่องทางเข้าถึงลูกค้า: DC -ผู้แทนขายในต่างประเทศ โดยมีหน้าร้าน -ออกงานแสดงสินค้า -เว็บไซต์ร้านและอีเมล - โซเชียลมีเดียต่างๆ -การจัดส่งสินค้าแบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) ส่งเอง 2) จ้าง Outsource	9.รายได้หลัก: RS -รายได้ที่ได้รับหลังหักให้ตัวแทนผู้จัดจำหน่าย/ คู่ค้าในต่างประเทศ โดยรายได้จากการขายสินค้าแบ่งออกเป็น 3 ประเภท 1) ขายส่ง 2) ขายปลีก 3) ขายทั้งโปรเจ็ค - กระแสรายได้ จากการขายสินค้าต่อครั้ง จากการขาย เครื่องใช้ไฟฟ้า อะไหล่ และค่าติดตั้ง และ กระแสรายได้จากการให้บริการหลังการขายอย่างต่อเนื่องจากการซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า

ดังนั้นการสร้างต้นแบบธุรกิจให้ประสบความสำเร็จนั้นกิจการต้องมีความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในการสร้างต้นแบบธุรกิจให้มีประสิทธิภาพสามารถใช้ในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืนซึ่งต้นแบบธุรกิจเปรียบเสมือนเครื่องมือในการสำรวจประเมินและตรวจสอบว่ากิจการของตนมีแนวทางในการทำธุรกิจอย่างไรซึ่งสามารถตอบคำถามที่สำคัญใน 4 หัวข้อ ดังนี้ 1) ทำอะไร? 2) ทำอย่างไร? 3) ขายให้ใคร? และ 4) คู่แข่งหรือไม่ดังนั้นต้นแบบธุรกิจนั้นเป็นเพียงแนวคิดในการวางแผนหลักๆ ของธุรกิจโดยที่ยังไม่ลงรายละเอียดต่างๆ เป็นเพียงหลักแนวคิดเพื่อใช้เขียนแผนธุรกิจให้มีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หลังจากทำตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นรวมทั้งได้ข้อมูลทั้งหมดของ 9 องค์ประกอบแล้ว การมีโครงสร้างโมเดลธุรกิจเปรียบเสมือนแผนที่ให้กิจการได้ทราบส่วนประกอบของต้นแบบธุรกิจที่ควรจะมี ซึ่งคาดว่าจะกิจการจะได้รับประโยชน์ดังนี้

- 4.1 เพื่อทำให้กิจการสามารถจำลองเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น การออกแบบโมเดลธุรกิจ
- 4.2 ทำให้กิจการสามารถทราบรายละเอียดทั้งหมดของกิจการ
- 4.3 นำข้อมูลที่ได้ไปนั้นใช้ในการกำหนด กลยุทธ์ และวางแผนสร้างโมเดลธุรกิจได้

5. การนำบทความวิชาการไปใช้ประโยชน์

ผู้ประกอบการหรือนักวิชาการสามารถนำบทความนี้ไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

5.1 ผู้ประกอบการไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายเดิมหรือรายใหม่สามารถนำหลักการและขั้นตอนที่บทความนี้ที่เสนอไปประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ธุรกิจของตนเอง เพื่อสามารถทราบโมเดลธุรกิจที่ตนดำเนินการอยู่ว่าควรจะมีการปรับปรุงหรือไม่ในส่วนใดของ 9 องค์ประกอบ เพื่อทำให้กิจการสามารถมีแผนกลยุทธ์ที่มีความเข้มแข็งและได้เปรียบในการแข่งขัน

5.2 นักวิชาการสามารถนำบทความนี้ไปเป็นส่วนหนึ่งของการสอนในวิชาการวางแผนธุรกิจ หรือการจัดการเชิงกลยุทธ์เพราะจะทำให้นิสิตสามารถมองภาพการบริหาร ขององค์กรต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งนักวิชาการยังสามารถนำบทความนี้ไปต่อยอดในการทำวิจัยทางด้านการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพได้ด้วย

บทสรุป

ทุกองค์กรควรจะมีการวิเคราะห์องค์กรของตนอยู่เสมอ โดยวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ในองค์กร รวมทั้งวิเคราะห์ด้านโอกาสและอุปสรรค ที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ดังนั้นการสร้างต้นแบบธุรกิจของกิจการเปรียบเสมือนแผนที่ในการดำเนินธุรกิจ เป็นการสำรวจประเมินและตรวจสอบกิจการว่ากิจการเป็นอยู่อย่างไร และจะกำหนดทิศทางว่าธุรกิจจะต้องดำเนินการอย่างไรในอนาคตให้มีความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อได้เปรียบในการแข่งขัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2558) โครงการเตรียมความพร้อมและสร้างเครือข่ายภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). "อนาคตเศรษฐกิจโลก". *วารสารเศรษฐศาสตร์ร่วมคำแหง*. 1(2) : 1-8.
- พฤทธิ์ เทศจีบ. (2552). "การถดถอยขององค์การและแนวทางปรับตัวสู่ความเป็นเลิศ". *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. 29(3) : 206-208.
- มรกต กำแพงเพชร. (2551). "แผนธุรกิจเข้มแข็งสู่ความสำเร็จ". *วารสารฟาร์อีสเทอร์น*. 2(1) : 44-49.
- Carlile, P. (2002). "A pragmatic view of knowledge and boundaries: Boundary objects in new product Development". *Organization Science*. 13(4) : 442-455.
- Chesbrough, H. (2010). "Business model innovation: Opportunities and barriers". *Long Range Planning*. 43(2/3) : 354-363.
- Harris, E and R Woolley. (2009). "Facilitating innovation through cognitive mapping of uncertainty". *International Studies of Management and Organization*. 39(1) : 70-100.
- Hong ,Y. Ching . & Clemens, F. (2013). "Criticisms, Variations and experiences with Business Model Canvas". *European Journal of Agriculture and Forestry Research*. 1(2) : 26 -37.
- Magretta J . (2002). *Why business models matter*. Harvard Business Review. Massachusetts: Harvard Business Publishing.
- Michael, E. Porter. (1998). *Competitive Advantage of Nation*. New York : The Free Press.
- Martin, J. E. , Friederike. H., & Sabrina, B. (2011). "New Business Models through Collaborative Idea Generation". *International Journal of Innovation Management*. 15(6) : 1323-1341.
- Osterwalder, A. , & Pigneur, Y. (2010). *Business Model Generation*. New Jersey : John Wiley & Sons.
- Spanz, G. (2012). *Startup best practice: Business Model Canvas*. Ventureworks Blog. [Online]. Retrieved December 17, 2016, from <http://blog.ventureworks.ch/post/18727255435>.

ความคิดสร้างสรรค์ : สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา

Creativity : The Thing Which Missing in Higher Education

ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ*
ศิรินา จิตต์จรัส**
จิตตรา มาคะผล**
พีรเทพ รุ่งคุณากร**
นิรุทธิ์ วัฒนโนภาส**

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการในการพัฒนานักศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การทำงานในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรพัฒนาทักษะในด้านความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับด้านวิชาการ เพื่อกระตุ้นนักศึกษาให้เกิดความคิดและสร้างแรงบันดาลใจรวมทั้งพลังในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยการนำประสบการณ์เดิม

ในชีวิตของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้วิชาการ ความรู้ในโลก ความรู้ ในสังคมเพื่อน ความรู้จากการค้นคว้าด้วยโซเชียลเน็ตเวิร์ก การใช้ชีวิต มุมมองในสังคม ประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ความบันเทิง ตลอดจนจินตนาการ มาใช้เป็นทุนในการคิด การตัดสินใจ และการพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ตามโจทย์การจัดกิจกรรมนักศึกษา

Abstract

Learning and student activities in higher education are both processes aiming to develop students and prepare them for work and real life. The development should cover both creative and academic contents, in order to encourage students' inspiration. It should also innovations invent motivated, created from their previous experience, including academic

knowledge, world knowledge, social friends knowledge, social network knowledge, lifestyle, social perspective, self-experience, entertainment and imagination. Together, these should form the basis of the thinking and decision making processes, with the objective being to promote creative learning through student activities within higher education.

*นักศึกษาศาขการศึกษาดลลชีวิตและการพัฒนามนุษย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

**อาจารย์ประจำสาขการศึกษาดลลชีวิตและการพัฒนามนุษย์ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

การเดินทางสู่ศตวรรษที่ 21 การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ได้เชื่อมโยงกระบวนการพัฒนารูปแบบและระบบต่างๆ เข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นสังคมระดับจุลภาค จนถึงมหภาค ล้วนมีการปรับตัวเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกระบวนการต่างๆ ที่แตกต่างกัน ให้รวมเป็นเรื่องเดียวกัน สามารถขับเคลื่อนสังคมให้มีพลังเกื้อหนุนและเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ความมีศักยภาพอย่างสมบูรณ์และก้าวสู่เป้าหมายในอนาคตอย่างมั่นคง

การพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจรวมทั้งการก้าวข้ามเพื่อหลุดพ้นจากกับดักทั้ง 3 ได้แก่ กับดักของรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ และกับดักความไม่สมดุลในการพัฒนา กับดักทั้งสามประการนี้เป็นโจทย์สำคัญในการแก้ไขปัญหาของประเทศไทยและรัฐบาลได้เสนอโมเดลประเทศไทย 4.0 ซึ่งเป็นการพัฒนาเพื่อ "ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม" ด้วยนโยบายในการพัฒนาประเทศไทยให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560) เป้าหมายการพัฒนาในด้านนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างภายในประเทศเพื่อรองรับการพัฒนาให้พร้อมยังต้องมีการเตรียมคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างมากในการสร้างความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการร่วมพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความสามารถ ความเข้มแข็ง ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคีปรองดอง และรับรู้ในหน้าที่และสิทธิของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงจาก "ประเทศกำลังพัฒนา" ไปสู่ "ประเทศพัฒนาแล้ว" (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560)

การเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นให้บัณฑิตที่จบการศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งต้องการคนที่มีความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาสูงและมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ (ศิริณา จิตต์จรัส และคณะ, 2560) อย่างไรก็ตามยังพบว่า การเรียนการสอนยังเน้นการท่องจำความรู้เพื่อนำไปตอบข้อสอบให้ได้คะแนนมากๆ บางครั้งถึงกับยอมทุจริตในวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้เครื่องมือสื่อสารใน

การโกงข้อสอบ เห็นได้จากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ที่ต้องยกเลิกการสอบบรรจุเข้าทำงานเพราะพบการทุจริต หรือแม้กระทั่งภาพยนตร์ไทยที่ออกฉาย ปี 2560 เรื่อง ฉลาดเกมส์โกง ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากการลอกข้อสอบของนักเรียน ปัญหาการลอกการบ้าน ลอกรรณกรรมลอกวิทยานิพนธ์ (Plagiarism) จนถูกถอดถอนปริญญาบัตร จนเป็นข่าวโด่งดัง มีวิธีการที่ไม่ถูกต้องเพื่อจะให้ตนเองประสบความสำเร็จโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ ตลอดจนจนการใช้ของแบรนด์เนมในขณะที่ยังไม่มีรายได้ ใช้ของราคาแพงตามแฟชั่น พฤติกรรมบริโภคตามโฆษณา มีนิสัยวัตถุนิยมทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาหนี้สิน ปัญหาแม่ค้าใส่เสื้อฉีกเด็ก ความก้าวร้าว ยาเสพติด ขาดความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แต่รอผู้ที่จะมาช่วยแก้ปัญหาให้เป็นปัญหาสังคม ทำให้เห็นถึงการขาดทักษะชีวิต ขาดวิธีคิดที่ถูกต้อง ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ขาดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขาดการเคารพตนเองและขาดความภาคภูมิใจในตนเอง

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างศักยภาพด้านสร้างสรรค์จากกิจกรรมนักศึกษาโดยอาศัยทฤษฎีในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นตามที่นักจิตวิทยากำหนดไว้และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต สามารถพัฒนาตนเองดำรงชีวิตอย่างเข้าใจและรู้ทันความเปลี่ยนแปลง มีศักยภาพที่โดดเด่น สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

การศึกษารับบทพระเอกในการพัฒนามนุษย์

จากครม.มรดา การเรียนรู้เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเติบโตมาจนถึงวัยที่จะสามารถเข้าโรงเรียนได้ รัฐบาลไทยมีนโยบายในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กทุกคน ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เพราะการศึกษาคือพื้นฐานในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความสำคัญในการส่งเสริมและยกระดับการศึกษาในทุกช่วงวัยเพื่อก่อให้เกิดการบูรณาการด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้จุดมุ่งหมายประการสำคัญของการพัฒนาการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็น "มนุษย์" ที่มีคุณภาพและศักยภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้

เพื่อความเจริญงอกงามของทั้งบุคคล สังคม และประเทศชาติ ด้วยวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การจำลอง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆ ที่ทันสมัยและตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2560) ในการเรียนการสอนจึงต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้แบบองค์รวม (Holistic) ทั้งความรู้ ประสบการณ์ ความคิด อารมณ์ สังคม จิตสำนึก ด้วยวิธีการที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดผู้เรียนให้รู้สึกอยากมีส่วนร่วม เกิดความภูมิใจในตนเอง ส่งเสริมความสามารถที่แตกต่างกันของนักศึกษาแต่ละคนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย และใช้ความร่วมมือจากผู้ประกอบการ หน่วยงานต่างๆ สถานประกอบการ วิชาชีพ ชุมชน ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อบูรณาการความรู้ให้เห็นความสำคัญ และมีความภูมิใจในตนเอง มองเห็นสิ่งสำคัญที่ซ่อนอยู่และเชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น วิถีชีวิต ความเชื่อ ความเป็นอยู่ และสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ การบริการ ความบันเทิงที่ดึงดูดความสนใจและสร้างรายได้ ตรงตามจุดมุ่งหมายของโมเดล Thailand 4.0

Thailand 4.0 ความเปลี่ยนแปลงที่ไม่ทันตั้งตัว

เริ่มต้นกันที่ Thailand 1.0 ในช่วงสังคมเกษตรกรรมและกสิกรรมในสวนการส่งออกผลผลิตออกต่างประเทศสมัยนั้นยังเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เช่น ไม้สัก แร่ดีบุกต่อมาคือ Thailand 2.0 ที่มุ่งเน้นในด้านอุตสาหกรรมเบามีการใช้แรงงานคนจำนวนมาก เช่น การผลิตเครื่องนุ่งห่มรองเท้า กระเป๋า เครื่องประดับ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น มาถึงช่วงปัจจุบันคือ Thailand 3.0 ซึ่งเป็นยุคของอุตสาหกรรมหนักและการส่งออกมีการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นใช้เทคโนโลยีสูงขึ้น เน้นเรื่องชิ้นส่วนยานยนต์คอมพิวเตอร์ แผงวงจรไฟฟ้าที่ซับซ้อน รวมทั้งมีการสนับสนุนในเรื่องการลงทุนในต่างประเทศในช่วงนี้จะเริ่มมองเห็นมูลค่าทางวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดและสามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศชาติได้ เช่น การท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาหาร การประกอบอาชีพ หรือแม้กระทั่งความเป็นมิตรไมตรี ความมีน้ำใจ ที่เป็นนิสัยของคนไทย แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่สามารถทำให้

ประเทศไทยโดดเด่นได้ เนื่องจากกับดัก 3 ประการ ที่เกิดขึ้นและเป็นจริงของประเทศไทย คือ กับดักความเหลื่อมล้ำ กับดักรายได้ปานกลาง และกับดักความไม่สมดุล โดยเฉพาะความไม่สมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ (สุวิทย์ เหมอินทรีย์, 2559)

รัฐบาลจึงมีนโยบายสนับสนุนในการเสริมจุดแข็งให้แก่ประเทศไทยโดยคำนึงถึงลักษณะนิสัยบุคคลิกความเป็นอยู่ ความถนัด ความสามารถ รวมทั้งทรัพยากรทั้งหมด ใช้ชื่อว่าโมเดล Thailand 4.0 โดยหวังว่าจะช่วยผลักดันให้ประเทศไทยหลุดพ้นกับดักทั้งหลายที่เกิดขึ้น ซึ่ง Thailand 4.0 นี้ คือการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม' หมายถึง การนำความคิดสร้างสรรค์เป็นแรงผลักดันและนำนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ หรือบริการที่รวดเร็ว น่าประทับใจ เกินความคาดหมายผู้บริโภค ซึ่งกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่ละเอียดอ่อน ช่างสังเกต สามารถอ่านใจผู้บริโภคได้อย่างทะลุปรุโปร่ง รู้วิธีการตอบสนองให้ตรงความต้องการ มีความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการ และรู้แนวทางในการสร้างความสำเร็จร่วมกันกับเครือข่าย เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องสร้างให้นักศึกษาตระหนักในสิ่งที่จะต้องพบในอนาคต

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ดูเหมือนว่ายังอยู่ไกล

อันที่จริงเราได้เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 มาเกือบ 20 ปีแล้ว เห็นได้จากความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่ชัดที่สุดคือ เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้คนได้คุยกันมากขึ้น ลดระยะเวลาในการติดต่อสื่อสารให้มีความรวดเร็วตามที่ต้องการ รวมทั้งมีช่องทางสื่อสารที่หลากหลายให้เลือกใช้ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาให้สนองต่อความต้องการและเป็นเหตุผลในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

การรวมตัวของประเทศต่างๆ ได้เห็นความสำคัญดังกล่าว จึงได้รวมตัวกันเพื่อเสนอแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การรวมตัวดังกล่าวใช้ชื่อว่า "The Partnership for 21st Century Skills" ใช้ชื่อภาษาไทยว่า "ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21" โดยได้ให้ความหมายของทักษะดังกล่าวว่า เป็นกลุ่มความรู้ ทักษะและนิสัยการทำงาน ซึ่งเชื่อว่ามีสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะเหล่านี้เป็นผลมาจากการพัฒนา

กรอบความคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework) เบอร์นี ทริลลิง (Bernie Trilling) และ ชาลส์ เฟเดล (Charles Fadel) ได้เสนอสมการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในหนังสือ 21st Century Skills : Learning for Life in Our Times (2009) ไว้ดังนี้

3Rs x 7Cs = ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

สมการดังกล่าวอธิบายได้ว่าทักษะ 3 Rs คือ Reading ทักษะการอ่าน ความสามารถในการอ่าน ทักษะการรู้หนังสือ สามารถอ่านได้เข้าใจ ต่อมาคือ Writing หรือ *Riting ทักษะการเขียน เป็นทักษะที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิด ทศนคติ และความรู้สึก และ Arithmetic หรือ *Rithmetic ทักษะเลขคณิตหรือทักษะการคำนวณ เป็นความสามารถในการเข้าใจผลลัพธ์ และสามารถหาวิธีการแก้ไขได้อย่างเหมาะสมอาจกล่าวได้ว่าทักษะทั้งสามเป็นทักษะพื้นฐาน คือ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านอื่นที่สูงขึ้น และมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น เบอร์นี ทริลลิงและชาลส์ เฟเดล (Bernie Trilling & Charles Fadel) จึงได้เสนอการผสมผสานทักษะพื้นฐานเพื่อเพิ่มความสามารถในการคิดที่ซับซ้อนขึ้นอีก 7 ทักษะ คือ ทักษะ 7Cs คือ

- 1) Critical thinking & Problem Solving ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- 2) Communications, Information, Media literacy ทักษะด้านการสื่อสารและรู้ทันสารสนเทศ
- 3) Collaboration, teamwork, and Leadership ทักษะความร่วมมือ ทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ
- 4) Creativity and Innovation ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 5) Computing and ICT literacy ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 6) Career and learning self-reliance ทักษะด้านการทำงาน การเรียนรู้ และการพึ่งตนเอง
- 7) Cross-Cultural understanding ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์

สมการ 3Rs x 7Cs = ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นเป้าหมายในการสร้างคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นเพื่อเพื่อขีดความสามารถของพลเมือง และพลโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาสมรรถนะให้เป็น

ผู้มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างตนเองให้เป็นผู้ที่คุณภาพรู้คุณค่าในตนเองและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ (สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร, 2555)

ดังนั้น การเรียนการสอนควรพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้ครบทุกด้านแก่ผู้เรียนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการทำงานที่ต้องใช้ความรู้ ทักษะและความสามารถรอบด้าน ร่วมกับความถนัดเฉพาะตัวมาเป็นวัตถุดิบ ผสมผสานกันมาเป็นความสามารถหรือทักษะพิเศษเฉพาะตน เพื่อเตรียมพร้อมในการทำงานและก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างสง่างาม

อุดมศึกษา : ตู้อแห่งความคิดสร้างสรรค์

นักวิจัยมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติได้กล่าวถึงการศึกษาของไทยในปัจจุบันอย่างชัดเจนและเจ็บแสบว่า เป็นการศึกษาแบบ "ลู่วิ่งเดียวปลายตีน" เด็กทั้งประเทศเหมือนกำลังวิ่งอยู่บนลู่วิ่งที่แข่งขันด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่ยิ่งวิ่งไกลออกไปปลายลู่วิ่งยิ่งแคบลง เด็กส่วนใหญ่พ่ายแพ้ต้องออกจากลู่วิ่ง มีน้อยคนเท่านั้นที่วิ่งชนะ สภาพเช่นนี้ บั่นทอนคุณภาพชีวิตของเด็กๆ ทุกคน ถ้าระบบการศึกษาไทยยังไม่เปลี่ยน ก็เดินหน้าต่อไปไม่ได้ ซึ่งมีความหมายในการขยายหนทางที่ตีบตันนั้นให้กว้างมากขึ้น กว้างจนให้เด็กทุกคนมีโอกาสไปถึงเส้นชัยที่มีเป้าหมายแตกต่างกันตามความสามารถและความต้องการของแต่ละคนอีกประเด็นที่เป็นความจริงและยอมรับกัน คือ "เด็กไทยเรียนหนักที่สุดในโลก"หนักถึงขนาดที่ว่า ถ้าเทียบกันเป็นรายชั่วโมง เด็กไทยเรียนมากกว่าชาติอื่นเป็นร้อยชั่วโมงต่อปี แต่ผลที่เกิดขึ้นก็คือ การจัดอันดับการศึกษาของประเทศไทยยังอยู่ในอันดับท้ายๆ ทั้งของอาเซียนและของโลก

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการออกแบบศึกษาเพื่อการพัฒนา และกระตุ้นผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์โดยการมอบหมายงานให้แก่ นักศึกษาเพื่อเป็นโจทย์แล้วนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหา การเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจะต้องกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นและความคิดของนักศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์โดยใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มาร่วมแก้ไขปัญหามาตามโจทย์ที่ได้รับ รายวิชาที่เป็นประโยชน์มากที่สุดในการเตรียมความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา คือ การออกฝึกงาน หรือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพตามที่หลักสูตร

กำหนด ด้วยความเชื่อว่าการได้รับประสบการณ์โดยตรงจากแหล่งทำงานจะสร้างความสามารถในการทำงาน รวมทั้งความสามารถในการวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่นักศึกษาเพื่อสร้างความพร้อมก่อนการก้าวสู่ชีวิตการทำงาน (Edward De Bono, 2553)

โลกของความเป็นจริง การเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาไม่สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถคิดได้อย่างแยกคายเพื่อตอบโจทย์หรือแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง การคิดแก้ไขปัญหาอย่างไม่ถูกกระตุ้นให้เกิดขึ้น ความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาถูกสกัดกั้นด้วยคำวิพากษ์วิจารณ์ กรอบความคิดถูกสร้างให้สูงขึ้นเรื่อยๆ จนแปรสภาพเป็นกำแพงที่ปิดกั้นความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ Edward De Bono เขียนในหนังสือ Think Before It's Too late ว่า การสอบในระดับอุดมศึกษาเป็นการนำความรู้จากตำรามาตอบคำถามที่ได้รับให้ตรงตามที่อาจารย์ผู้สอนต้องการ ในขณะที่ OSHO (โธมัส ศุขปริชา เป็นผู้แปลและเรียบเรียง) ได้กล่าวในบทนำของหนังสือ คุรุวิพากษ์คุรุ ไว้ว่า "นักวิชาการนั้นฉลาดในการทำลายทุกสิ่งที่สวยงามด้วยการวิพากษ์ ดีความ ด้วยสิ่งที่พวกเขาเรียกว่าการเรียนรู้ พวกเขาทำให้ทุกสิ่งยากและหนักอึ้งจนกระทั่งบทกวีก็ไร้ความเป็นกวี วิธีที่ศาสตราจารย์ทั้งหลายสอน คือ การทรมานนักศึกษาอย่างหนักด้วยบทกวีที่ยกตัวอย่างมาเล็กๆ น้อยๆ ด้วยวิธีที่ทำให้นักศึกษารู้สึกเบื่อหน่ายกับการอ่านบทกวีของวิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare) จอห์น มิลตัน (John Milton) กาลิลาส (Kalidasa) จนทำให้นักศึกษาเบื่อหน่ายจนอยากเลิกอ่านไปชั่วกาลนาน จนเมื่อนักศึกษาเรียนจบจากระดับอุดมศึกษาพวกเขาจะไม่มีวันกลับไปอ่านบทกวีของเชกสเปียร์และมิลตันอีกต่อไป

เซอร์ เคน โรบินสัน (Sir Ken Robinson) ได้พูดถึงเกี่ยวกับระบบการศึกษาที่ทำลายความคิดสร้างสรรค์ที่เวที Ted Talk ไว้ที่น่าสนใจว่า "ระบบการศึกษาทุกในโลกเหมือนกันหมดคือให้วิชาคณิตศาสตร์อยู่บนสุด รองลงมาคือวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนล่างสุดคือวิชาที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์อย่างศิลปะ" นอกจากนี้ยังกล่าวอีกว่า "เด็กทุกคนมีความสามารถที่ยิ่งใหญ่เฉพาะตัวแต่การศึกษาทำลายความสามารถนั้นไปเพราะระบบการศึกษาของ

ระดับอุดมศึกษาในโลกนี้ถูกสร้างขึ้นให้เป็นกระบวนการ นักศึกษาหลายคนที่มีพรสวรรค์ มีความสามารถเฉพาะตัวเก่ง และมีความคิดสร้างสรรค์ถูกทำให้คิดว่า พวกเขาไม่มีความสามารถอะไรเลยเพียงเพราะว่าพวกเขาเรียนไม่เก่ง จึงไม่มีใครมองเห็นคุณค่า และถูกประนามว่าเป็นคนผิดปกติ"

ยังมีความเชื่อว่าคนที่เก่ง คือ คนที่สามารถทำอะไรได้สูง เรียนเก่ง อยู่ในกรอบ เชื่อฟัง และเดินตามแนวทางที่วางไว้ ทั้งนี้ ไม่เว้นแม้แต่การศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ตัดสินว่า คนที่เรียนเก่ง ได้รับเกียรตินิยมจะเป็นคนเก่ง คนดี มีอนาคต มีงานที่ดีรองรับ ร่ำรวย เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต ส่วนคนเรียนไม่เก่ง คิดแปลก นอกกรอบ แตกต่าง ไม่เหมือนคนอื่น จะเป็นคนเอาดีไม่ได้ ไม่น่าเชื่อถือ และไม่ประสบความสำเร็จ

เก็บความคิดสร้างสรรค์ไว้เป็นวัตถุดิบของปัญญา

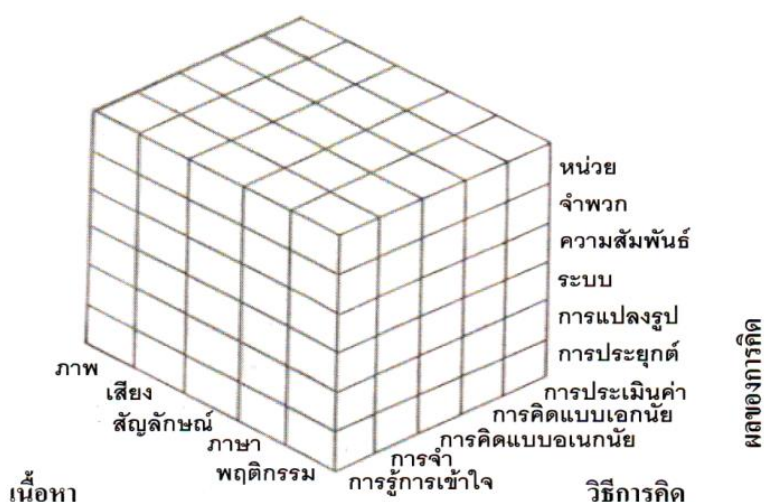
ถ้ามองว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเพียงแค่มุมมองที่แตกต่างออกไป เป็นความคิดที่ถูกต้อง แต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะ ความคิดสร้างสรรค์มีกระบวนการและขั้นตอนในการคิดที่สลับซับซ้อน นับตั้งแต่เราเกิดมาบนโลกใบนี้ เราได้รับข้อมูลใหม่ๆ เพิ่มตลอดเวลา ถ้าสมองของเราไม่ทิ้งข้อมูลนั้นไป แต่นำมารวมกับข้อมูลเดิมแล้วคิดย้อนกลับ ไปกลับมาจัดโครงสร้างใหม่ ประมวลผลและจัดการข้อมูล จนได้แนวทางใหม่ที่นาตื่นตาตื่นใจ เต็มไปด้วยพลังในการดำเนินงาน มีแนวทางที่ไม่ซ้ำแบบเดิม สิ่งนั้นคือความคิดสร้างสรรค์

สมองซีกขวาที่โดดเด่นด้านสร้างสรรค์ (Creativity Mind) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่สามารถสร้างได้ โดยคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของสมองสร้างสรรค์ คือการคิดนอกกรอบ แต่การคิดนอกกรอบได้เก่งต้องมีความรู้ในกรอบเสียก่อนแล้วจึงคิดออกไปนอกกรอบ จากผลการศึกษาวิจัยอย่างกว้างขวางเรื่องลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์จากหลายงานวิจัยซึ่งมีที่มาจากแตกต่างกัน พบว่า บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์มีลักษณะคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน คือ มีความสามารถในการคิดพลิกแพลง แก้ปัญหาต่างๆ ให้ลุล่วงด้วยดี เป็นตัวของตัวเองไม่ชอบทำตามผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล มีสมาธิจดจ่อและผูกพันกับงาน รวมทั้งมีความอดทนอย่างทรหด ถ้าได้ตกลงใจว่าจะทำงาน

อะไรแม้มีอุปสรรคก็จะไม่ยอมเลิกล้มง่าย ๆ มีความเป็นนักสู้อยู่ในตัว เป็นผู้ที่สามารถมองเห็นภาพและความสำเร็จในอนาคตหรือเรียกว่า เป็นผู้ที่มีความคิดคำนึงหรือจินตนาการสูง ทำให้เป็นผู้ที่มีลักษณะความเป็นผู้นำที่ไม่เครียด เคารพตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง รู้การวางตัว สามารถวางใจได้แม้ยามคับขัน กล้าหาญ ชอบผจญภัยนำตัวเองไปพบกับประสบการณ์ใหม่ๆ ตื่นเต้นเมื่อได้เห็นและสนใจสิ่งแปลกใหม่ สามารถคิดหาหนทางอย่างอิสระและยืดหยุ่นโดยไม่ยึดติดกรอบเดิม สามารถคิดได้อย่างซับซ้อนวิเคราะห์ แยกแยะและเข้าใจในความซับซ้อนนั้น สามารถยอมรับความจริงแม้ว่าล้มเหลว ยืดหยุ่น ไม่เคร่งครัดกับระเบียบแบบแผน ไม่ยึดมั่นใน

สิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกินไป ตั้งใจทำงานเพื่อความสุขและความพอใจของตนเอง (อารี พันธุ์มณี, 2557)

ผู้ที่มีชื่อเสียงในการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ชาวสหรัฐอเมริกา กิลล์ฟอร์ด (Guilford, 1960) และคณะได้ร่วมกันศึกษาและสร้างสรรค์งานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis) ของสติปัญญาเป็นระยะเวลาประมาณ 20 ปี โดยเน้นศึกษาเรื่องความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผลและการแก้ปัญหา จนในที่สุดกิลล์ฟอร์ดสามารถเสนอแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองขึ้น หรือเรียกว่าแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญา (The Structure of Intellect Model หรือเรียกสั้นๆ ว่า SI)

ภาพสามมิติแสดงแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองของกิลล์ฟอร์ด (Guilford, 1960)

จากภาพสามมิติแสดงแบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมองของกิลล์ฟอร์ด จะเห็นการแสดงความสามารถทางการคิด 2 แบบ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2537) คือ การคิดแบบเอกนัยหรือความคิดรวม (Convergent Thinking) หมายถึง ความคิดที่นำไปสู่สภาพข้อมูลที่ถูกต้องกำหนดให้เพียงคำตอบเดียว ส่วนความคิดอีกแบบหนึ่งคือความคิดกระจายหรือความคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความคิดที่เป็นไปได้หลายทิศทางเพื่อหาวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาได้ ตลอดจนการนำไปสู่ผลลัพธ์ของความคิดหรือคำตอบได้หลายอย่างด้วย ซึ่งกิลล์ฟอร์ดได้อธิบายไว้ว่า ความคิดแบบอเนกนัยนี้เองที่เรียกว่า "ความคิดสร้างสรรค์" โดยอธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วยความคิดที่มีความซับซ้อนกัน 4 ประการ

คือ (1) ความคิดริเริ่ม (Originally) คือความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดา มีความคิด จินตนาการและการประยุกต์ (2) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) คือปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำในเรื่องเดียวกัน (3) ความคิดยืดหยุ่น หรือความยืดหยุ่นในความคิด (Flexibility) ซึ่งเป็นพื้นฐานในการคิดสร้างสรรค์ได้หลายทาง และ (4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) เป็นความคิดที่ทำให้มีผลงานที่น่าสนใจเกิดขึ้นได้

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์นี้เอง ที่จะช่วยให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทำให้สามารถตีความโจทย์ที่ได้รับได้หลายรูปแบบ มองหาหนทางในการแก้ปัญหาได้หลายวิธี สร้างสรรค์วิธีการในการดำเนินงานได้หลายรูปแบบ ทำให้การทำงานไม่น่าเบื่อ มีเส้นทางในการทำงาน

ที่หลากหลาย มีกระบวนการในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างความตื่นตัวต่อผลลัพธ์หรือผลงานที่เกิดขึ้นสามารถต่อยอดผลงานไปในทิศทางต่างๆ ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย พบว่ายังให้การสนับสนุนนักศึกษาในด้านความคิดสร้างสรรค์น้อยมาก บางมหาวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์อย่างชัดเจนแต่การดำเนินการเรียนการสอนยังเป็นรูปแบบประเพณีดั้งเดิมและอยู่ในกรอบที่แน่นอน หรือสนับสนุนให้นักศึกษาได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ แต่เป็นแบบแยกส่วน คือ ให้คิดเฉพาะวิชาหนึ่ง อีกวิชาหนึ่งต้องคิดให้อยู่ในกรอบ ไม่บูรณาการรายวิชาให้นักศึกษาคิดสร้างสรรค์ได้อย่างรอบด้าน หรือ คิดสร้างสรรค์ได้แต่ไม่ได้สนับสนุนนำไปต่อยอดอย่างถูกต้อง

ไอคิวสูง แปลว่ามีความคิดสร้างสรรค์มาก?

คนส่วนใหญ่มักคิดว่าคนที่มีความสามารถทางวิชาการ หรือมีไอคิวสูงจะเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์มาก ผลการวิจัยของเมียร์และสแตน (Meier and Stein, 1955 อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2557) พบว่า ผู้ที่ได้คะแนนจากการทดสอบไอคิวสูงมากไม่ได้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง หรือมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ได้ดีเสมอไป เพราะผลการวิจัยแสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลการทดสอบไอคิวและความคิดสร้างสรรค์ และมีงานวิจัยหลายชิ้นที่ยังไม่สรุปได้ว่า ผู้ที่มีไอคิวสูงจะเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์สูง เพราะพบว่าไอคิวกับความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นส่วนแปรผันโดยตรงต่อกัน ตรงกับงานวิจัยของวอลลาชและโคแกน (Wallach and Kogan, 1967) ที่พบว่า ไอคิวกับความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กัน เพราะผู้ที่ไอคิวสูงอาจมีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ

การจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นการพัฒนาโดยตรงที่ตัวผู้เรียนให้เป็นผู้มีความสามารถในการแสวงหาความต้องการของตนเองแล้วตั้งจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาให้ถึงจุดมุ่งหมายนั้น โดยผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือพยายามสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถก้าวไปถึงจุดมุ่งหมายตามความสามารถของตนเอง การจัดการเรียนการสอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา จึงควรสนับสนุนให้นักศึกษาสามารถก้าวถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งการเรียนการสอนและการเข้าร่วม

กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งเชื่อว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เพราะประสบการณ์ที่นักศึกษาได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถคิดและวางแผนได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1959) ที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับขวานที่สามารถทำให้ต้นพืชงอกงามมาจากเมล็ดได้ก็ต่อเมื่อจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมทั้งอากาศ น้ำ และดิน เมล็ดพืชนั้นก็งอกได้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกัน จะเสริมสร้างขึ้นได้ด้วยการจัดสภาพการณ์และเทคนิควิธีที่เหมาะสมถูกต้อง

นักวิชาการพบว่า นอกจากไอคิวแล้ว ยังมี EQ คือความฉลาดทางอารมณ์ CQ ความฉลาดทางสร้างสรรค์ MQ ความฉลาดทางศีลธรรม PQ ความฉลาดทางพลานามัย AQ ความฉลาดในการแก้ไขปัญหา และ SQ ความฉลาดทางสังคม นักศึกษาจะต้องถูกปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ จึงจะสามารถเป็นผู้ที่มีความคิดได้รอบด้าน คิดได้ลึกซึ้ง คิดได้ละเอียดลออ คิดได้หลายรูปแบบ ไม่ติดอยู่กับกรอบของปัญหาหรือข้อจำกัด ดังจะเห็นชื่อนักศึกษาแพทย์ฆ่าตัวตายเพราะความรัก นายแพทย์ฆาตกรรมภรรยาตัวเอง นักศึกษาวิศวะเครียดสอบตกดังตึกชั้น 5 และมักจะเห็นข่าวอีกทางหนึ่งว่า เศรษฐีเจ้าของโรงแรมนี้ตอนเด็กๆ เคยสอบตกซ้ำชั้น เจ้าของธุรกิจระดับประเทศเคยเป็นเด็กเกเรมาก่อน เด็กที่อยู่ในสังคมสามารถเล่นเกมสล็อตตอบคำถามถูกหมดทุกข้อ กรมสุขภาพจิตพบว่า ความสามารถทางสมองของเรา มีอยู่มหาศาล อยู่ที่เรากระตุ้นให้ได้รับการพัฒนาให้ถูกทาง เช่น การกระตุ้นให้แก้ปัญหา การเผชิญต่อสู้กับชีวิตจริง จะสร้างประสบการณ์ และความสามารถในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปลูกกิจกรรมนักศึกษาให้ออกดอกมาเป็นความคิดสร้างสรรค์

ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นช่วงที่มีอายุระหว่างวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นวัยหนุ่มสาวที่มีกำลังกายกำลังใจและความคิดริเริ่มต่างๆ มีความพร้อมทั้งในด้านการศึกษาและการทำงานด้วย

กระบวนการอย่างบริสุทธิ์ใจ กิจกรรมนักศึกษาหลายประเภทเช่น กีฬา ศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์ วิชาการ นันทนาการ รักษาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี กิจกรรมนักศึกษาจะช่วยเพิ่มประสบการณ์ ทักษะต่างๆ และการเรียนรู้ซึ่งนักศึกษาไม่สามารถเรียนได้ในชั้นเรียน แต่จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการนักศึกษาในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาล สถาบันอุดมศึกษาในกำกับ หรือสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จึงให้การสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมนักศึกษาต่างๆ เพื่อพัฒนานักศึกษาตามเหตุผลดังกล่าว และกิจกรรมนักศึกษาที่จัดขึ้นนั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนานักศึกษาเพื่อให้เป็นผู้มีความพร้อมในการทำงานในอนาคต

การจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จต้องมาจากการมีผู้นำนักศึกษาที่ดี มีภาวะความเป็นผู้นำ มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนได้ อีกทั้งกิจกรรมที่จัดจะต้องมีการวางแผนเพื่อไปถึงเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ ดังนั้นการจัดกิจกรรมนักศึกษาจะช่วยให้ผู้นำนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งนายกองค์การบริหารนักศึกษา และสโมสรนักศึกษาแต่ละคณะสามารถออกแบบโครงสร้างการบริหารจัดการและเข้าใจถึงวิธีการคิดวิเคราะห์การดำเนินกิจกรรม ทั้งการศึกษาศาสนาปัญหาอุปสรรค ไปจนถึงการพัฒนาสู่การจัดกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จวัดผลสัมฤทธิ์ได้นำไปสู่การสร้างระบบที่ยั่งยืนส่งผ่านแนวคิดและหลักการจัดกิจกรรมตามอัตลักษณ์และความเป็นตัวของตัวเองได้อย่างชัดเจนสามารถถ่ายทอดสู่ผู้นำนักศึกษารุ่นใหม่ได้อย่างยั่งยืน (ภูเก็ตนิวส์, 2559)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นการเสริมความสามารถและทักษะในด้านต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน ซึ่งมีมุมมองว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้เรียนจากเนื้อหาวิชาการมาใช้ในการจัดประเภทและรูปแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาที่มีความหลากหลายและรอบด้าน โดยการสนับสนุนในด้านนโยบาย ด้านยุทธวิธี และด้านกระบวนการในการปฏิบัติ เพื่อเตรียมนักศึกษาให้ได้เรียนรู้วิธีการทำงาน

การวางแผน การติดต่อประสานงานกับผู้อื่นและหน่วยงานต่างๆ การทำงานเป็นทีม จนถึงการพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สามารถคาดหวังต่อผลสำเร็จ พร้อมรับมือกับความผิดหวัง การจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง การให้กำลังใจตัวเอง สร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองและคนรอบข้าง รวมทั้งความสามารถในการสร้างเครือข่าย และการถ่ายทอดความรู้เหมือนกับการเตรียมเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ เตรียมดินที่มีธาตุอาหารครบถ้วน และลงมือปลูกในภาชนะหรือสถานที่ ที่มีสิ่งแวดล้อมเหมาะสมในการเจริญเติบโต ได้รับการดูแล ใส่ปุ๋ย ระวังแมลง ให้เติบโตแผ่กิ่งก้านสาขาให้กว้างขวางและผลิดอกออกผลต่อไป

ส่องกระจกกิจกรรมนักศึกษาสะท้อนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการด้านความคิดสร้างสรรค์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา โดยแบบสอบถาม "การพัฒนางานกิจกรรมนักศึกษา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา" จากนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ โดยผู้เขียนบทความ พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 30 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 30 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70 ในส่วนของชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-6 พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพบว่าร้อยละ 23.33 เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทุกกิจกรรม ในขณะที่ร้อยละ 63.33 เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเฉพาะที่ตนเองสนใจ และร้อยละ 13.33 เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเฉพาะที่บังคับเท่านั้น

ในแบบสอบถามส่วนสภาพความต้องการ การจัดกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นประเด็นใหญ่ได้ 4 ประเด็น คือ ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านความคิดสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมนักศึกษา ด้านความเชื่อมโยงของหลักสูตรกับกิจกรรมนักศึกษาและด้านตัวนักศึกษา ทำการสอบถามความความต้องการและสภาพที่เป็นจริง 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยรายงานผลเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมกับผลต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างความต้องการและสภาพที่เป็นจริง โดยในที่นี้ใช้คำว่า "ปัญหา" รายละเอียดแต่ละประเด็น ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยความต้องการสภาพที่เป็นจริงและปัญหาของกิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ จำแนก 4 ด้าน

กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์	ความต้องการ		สภาพที่เป็นจริง		ปัญหา
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$
1. ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา	4.05	0.65	3.20	0.88	0.85
2. ด้านความคิดสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมนักศึกษา	4.05	0.80	3.10	0.76	0.95
3. ความเชื่อมโยงของหลักสูตรกับกิจกรรมนักศึกษา	4.24	0.67	3.19	0.82	1.05
4. ด้านตัวนักศึกษา	4.16	0.70	3.18	0.73	0.98
ค่าเฉลี่ย	4.12	0.71	3.17	0.80	0.95

จากตารางค่าเฉลี่ยของทั้ง 4 ประเด็น พบว่า ความเชื่อมโยงของหลักสูตรกับกิจกรรมนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 4.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 รองลงมา คือ ด้านตัวนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.16 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 และค่าเฉลี่ยด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา เท่ากับด้านความคิดสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.05 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 และ 0.80 ตามลำดับ

ดังจะเห็นว่าค่าเฉลี่ยของความต้องการด้านความเชื่อมโยงของหลักสูตรกับกิจกรรมนักศึกษา มีค่าสูงที่สุด คือ 4.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 ส่วนค่าเฉลี่ย ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา เท่ากับด้านความคิดสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 และ 0.80 ตามลำดับ มีค่าน้อยที่สุด ส่วนค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ 3.20 ส่วนค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริงที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.76 ในด้านผลต่างระหว่างความต้องการและสภาพที่เป็นจริง พบว่า ความเชื่อมโยงของหลักสูตรกับกิจกรรมนักศึกษา มีค่าสูงที่สุดคือ 1.05 ในขณะที่ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษา มีค่าน้อยที่สุดคือ 0.85 ส่วนค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกประเด็น พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมด้านความต้องการ มีค่า 4.12 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.71 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมมีค่า 3.17 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80 มีส่วนต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยรวมของความต้องการและค่าเฉลี่ยโดยรวมของสภาพที่เป็นจริงคือ 0.95

จากผลการศึกษาของผู้เขียนบทความครั้งนี้ จะเห็นได้ว่า นักศึกษามีความเห็นในการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่เชื่อมโยงกับหลักสูตรการเรียนการสอนมากที่สุด

โดยได้ให้ความเห็นไว้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นแรกคือ การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมนักศึกษาโดยนำความรู้ที่เรียนวิชาการที่เรียนไปใช้จัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเองและผู้อื่น อีกประเด็นหนึ่งคือ ต้องการให้การเรียนการสอนถูกจัดขึ้นให้มีความสนุกสนาน เหมือนกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา ไม่เน้นหนักในด้านวิชาการ ไม่มีการทดสอบที่สร้างความเครียด มีรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย มองเห็นคุณค่าของรายวิชา สามารถประยุกต์ให้เข้ากับการดำเนินชีวิตโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ช่วยพัฒนา และมองเห็นชัดเจนว่าจะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร

ความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

โนลส์ (Malcolm S. Knowles, 1978) ได้สรุปพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ยุคใหม่ (Modern adult learning theory) ซึ่งมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (1) ความต้องการและความสนใจ (Need and interests) (2) สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่ (Life situations) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดี ถ้าหากถือเอาตัวผู้ใหญ่เป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน (Life-centered) (3) การวิเคราะห์ประสบการณ์ (Analysis of experience) เพราะเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณค่ามากที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ (4) ความพร้อมในการเรียนรู้ (Readiness to learn) (5) เป้าหมายการเรียนรู้ (Orientation to learning) และ (6) แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation) และโนลส์ยังได้กล่าวถึง ทฤษฎีการสอนผู้ใหญ่ 4 ประเด็นสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงด้านมโนภาพแห่งตน (Changes in self-concept) บทบาทของประสบการณ์ (The role of experience) ความพร้อมในการเรียน (Readiness to learn) และการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

(Orientation to learning) โดยมีความเชื่อว่า ผู้ใหญ่เข้ามาเรียนและข้องเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาก็เพราะต้องการนำความรู้หรือประสบการณ์ไปใช้โดยเร็วที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ใหญ่ต้องการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยตรง

ข้อดีที่เหมือนกันของการสอนผู้ใหญ่และกิจกรรมนักศึกษา คือ ความเป็นอิสระในการเรียนเนื้อหาที่ต้องการด้วยวิธีการเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดของตนเองสร้างวิธีการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเองและประเมินผลด้วยวิธีการและเกณฑ์ที่ตั้งไว้ด้วยตัวเองและด้วยอายุผู้เรียนที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น โดยการเรียนรู้ต้องไม่เป็นการบังคับ แต่ควรเป็นการใช้เหตุผล สร้างความรู้สึกลอยการเรียนรู้ มีทางเลือกที่หลากหลายในการเรียน ใช้ประสบการณ์ชีวิตมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา เช่นเดียวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินงานเพื่อดึงดูดความสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้รอบด้านและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการ

ชุดหลุมให้ลึก แล้วตั้งสี่เสาพิเศษของการศึกษาตามพิมพ์เขียวของยูเนสโก

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก (UNESCO) ได้ระดมพลังคิดในการประชุมนานาชาติเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของปรมาจารย์หลายสำนักทั่วโลกจนกระทั่งคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 15 คน ได้ข้อสรุปแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาโดยตั้งชื่อรายงานว่า "Learning : The Treasure Within" แปลว่า "การเรียนรู้ : ชุมทรัพย์ในตน" โดยมีสาระสำคัญตอนหนึ่งที่ว่าถึง "สี่เสาหลักทางการศึกษา" ประกอบด้วย การเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) สี่เสาหลักทางการศึกษามีความสำคัญพุ่งตรงไปที่เป้าหมายของการจัดการศึกษาทุกระดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถสามารถคิดเป็นระบบ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ มีวิถีชีวิตระดับสูง เพราะการคิดเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันที่เป็นโลกแห่ง

เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงความรู้ และมีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คนที่มีวิถีชีวิตระดับสูงที่สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้างสรรค์เท่านั้นจึงจะเข้าใจความเปลี่ยนแปลง และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข (วิชัย วงษ์ใหญ่, ม.ป.ป.)

เมื่อมองสะท้อนถึงการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามสภาพที่เป็นจริง ต้องยอมรับว่า ยังมีบางเสาหลักที่ขาดหายไปทำให้เกิดความไม่สมดุลย์ มีบางเสาที่แข็งแรงมาก แต่บางเสายังไม่สามารถเป็นหลักที่ยืนหยัดได้ เช่น การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต ยังไม่ได้รับความสำคัญอย่างเพียงพอ ดังนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษาในด้านดังกล่าวจึงต้องดำเนินการผสมผสานกับด้านวิชาการอย่างกลมกลืน เพื่อสร้างคุณสมบัติของนักศึกษาให้ได้รับการพัฒนาแบบองค์รวมทั้งในทุกด้าน สิ่งที่เหมาะสมที่สุดคือการบูรณาการกิจกรรมนักศึกษากับความรู้ด้านวิชาการและเพิ่มทักษะชีวิตให้นักศึกษามีประสบการณ์ มีภูมิคุ้มกันชีวิต มีทัศนคติที่ดีสามารถเข้าใจและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนมีความละเอียดอ่อน ในการอยู่ร่วมกัน เห็นช่องทางในการสร้างอาชีพและรายได้ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาของตนเองและสังคมได้ในอนาคต

การนำบทความวิชาการไปใช้ประโยชน์

บทความนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีพลังเคลื่อนด้วยองค์ประกอบต่างๆ เช่น คน ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม เทคโนโลยี ฯลฯ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีการเคลื่อนไหวอย่างไม่หยุดนิ่ง กระบวนการขับเคลื่อนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการนำมาเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุดิบสำหรับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่วิชาชีพหลังจากสำเร็จการศึกษา ที่ความรู้ในทางวิชาการเพียงด้านเดียวยังไม่เพียงพอ นักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะชีวิต ทักษะของศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญในประชาคมอาเซียน และความเข้าใจในโมเดลประเทศไทย 4.0 รวมทั้งทักษะขั้นสูงคือ ทักษะในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนพัฒนาถึงขั้นสูงสุดคือความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งทักษะขั้นสูงที่กล่าวถึงไม่ใช่ทักษะที่อาศัยพรสวรรค์

แต่เป็นทักษะที่สามารถสอนหรือกระตุ้นให้เกิดขึ้นได้อย่างมหัศจรรย์ด้วยวิธีการสอนที่ผู้เรียนสามารถตอบสนองและเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ให้เข้ากันได้อย่างมีเหตุผล

กิจกรรมนักศึกษา คือทางเลือกที่เหมาะสมในการสร้างให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพราะกิจกรรมนักศึกษาสามารถหลายกำแพงของวิชาการ สามารถประนีประนอมกับสังคม ตอบสนองวิสัยทัศน์ของการบริหาร และให้อิสระกับพลังความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา เพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่นักศึกษา ด้วยการตอบสนองวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ช่วยวางแผนการดำเนินงานจากคณะกรรมการดำเนินการ ส่งผ่านนโยบายต่อไปยังผู้นำนักศึกษา จนไปถึงการจัดกิจกรรมของนักศึกษา และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ควรมีการสนับสนุนการดำเนินงานที่สร้างการเรียนรู้และพัฒนาสมองที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ และนำความรู้ ประสบการณ์ วิธีการแก้ปัญหา การประสานงาน วิธีการดำเนินงาน และกระบวนการต่างๆ กระตุ้นให้นักศึกษาได้สร้างสรรค์กระบวนการ การลองผิดลองถูก ให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมใหม่ๆ ที่ตอบโจทย์ทุกฝ่าย และประสบการณ์ดังกล่าวจะเป็นความรู้ และความสามารถที่ติดตัวกับนักศึกษาที่ไม่สูญหายไปไหน ซึ่งสามารถหยิบมาใช้ได้อย่างรวดเร็วเมื่อต้องการ

บทสรุป

ในขณะที่สังคมมีความเปลี่ยนแปลงและไม่หยุดนิ่งทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารวิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งสื่อนในการดำรงชีวิตไม่มีข้อจำกัด มีสื่อที่จัดจ้านขึ้นมีพลังความเคลื่อนไหวอันรอบๆ ตัวที่เรายังไม่ทันสังเกตทั้งในด้านบวกและด้านลบ ไม่ว่าจะอยู่ส่วนใด มุมใด หรือสถานที่เร้นลับแห่งใดในโลกนี้ ล้วนแต่เป็นสัญญาณให้ต้องเตรียมตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและเป็นสัญญาณให้เตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชนที่กำลังเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญ แม้ว่าทุกฝ่ายพร้อมใจมอบให้ "การศึกษา" เป็นผู้รับบทบาทเตรียมความพร้อมให้แก่เยาวชน แค่เพียงด้านวิชาการคงยังไม่เพียงพอ แต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องเตรียมความพร้อมด้านประสบการณ์ ทักษะชีวิตการปรับตัว ละเอียดอ่อนในความแตกต่าง สร้างแรงบันดาลใจให้เป็นวัตถุดิบของชีวิตเพื่อนำไปใช้ในอนาคตและสิ่งสำคัญที่การศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องตระหนักและไม่ทำหล่นหายในระหว่างทางของการเป็นนักศึกษาคือ "ความคิดสร้างสรรค์" เพราะความคิดสร้างสรรค์ จะเป็นขุมพลังที่ยิ่งใหญ่ที่จะติดตัวนักศึกษา และพัฒนาให้นักศึกษาเป็นผู้ที่ "รู้กระจ่าง สร้างสิ่งใหม่ ใช้ความอ่อนตัวพร้อมทั่วใช้ประโยชน์" ซึ่งจะเป็นเชื้อเพลิงในการสร้างนวัตกรรม วิธีการ หรือกระบวนการใดๆ ที่จะเป็นประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ต่อตนเอง สังคม มวลมนุษยชาติ และสังคมโลก

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). *การคิดเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซีเอสเอ็มเดีย จำกัด. ธนาคารกรุงเทพ. (2559). *เตรียมตัวอย่างไรก่อนเข้าสู่ Thailand 4.0*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2560, จาก <http://thaiembdc.org/th/2016/12/29/รู้จักกับ-thailand-4.0-แบบเข้าใจง่าย>.
- ภูเก็ตนิวส์. (2559). *ชี้ช่องทางสร้างสรรค์ กิจกรรมนักศึกษา*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2560, จาก <http://www.phuketnews.info/ชี้ช่องทางสร้างสรรค์กิจกรรมนักศึกษา/>.
- ยุทธชัย เจริญชัย. (2560). *เด็กไทยเรียนหนักที่สุดในโลก*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2560, จาก <http://www.unigang.com/Article/9445#LBzZ1SCIXHWbr9cH.99>.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (ม.ป.ป.). *สี่เสาหลักของการศึกษา. สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. (เอกสารประกอบการบรรยาย).
- ศิริณา จิตต์จรัส และคณะ. (2560). "แนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา." *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, (1) : 317-318.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). "THAILAND ON THE MOVE". *วารสารไทยคู่ฟ้า*. (17) : 8-9.
- สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร. (2555). "การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The 21th Century Learning)". *The NAS Magazine มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี*. (2) : 19-20.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). *ปรับภารกิจกรมการค้าภายในเพื่อเป็นกลไกหลักขับเคลื่อนเศรษฐกิจภายในประเทศ*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2560, จาก <https://www.youtube.com/watch?v=EsYOnkDKXqg>.
- อารี พันธุ์มณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี รังสินนท์. (2532). *ความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- ฮิชิโร อิเกะฮะวะ. (2543). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ แปลและเรียบเรียงโดย บัณฑิต ประดิษฐ์นางษ์*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ส.ส.ท.
- Edward De Bono. (2553). *เรื่องมหาวิทยาลัย. Think ! Before It's Too Late (คิด! ทลายกรอบคิดเดิม)*. กรุงเทพฯ : บริษัท ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- Knowles, M.S. (1972). *The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus Pedagogy*. New York : Association Press.
- Lovell, R.B. (1980). *Adult Learning*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- OSHO. (2552). *คุรุวิพากษ์ครู. แปลและเรียบเรียงโดย โตมร ศุภปรีชา*. กรุงเทพฯ : GM BOOKS.
- Sir Ken Robinson. (2006). *Do School Kill Creativity*. [Online]. Retrieved May 17, 2017, from https://www.ted.com/talks/ken_robinson_says_schools_kill_creativity.
- Tom Wujec. (2553). *Five Star Mind อัจฉริยะ ฉลาดคิด*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เอ็กซ์เปอร์เนท.

ผลกระทบการเกิดภาวะสมองเสื่อมต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย

Effect of Dementia on Older Adult in Thailand

ชัชวาล วงศ์สารี*

บทคัดย่อ

ภาวะสมองเสื่อมเป็นภาวะที่แสดงออกถึงการเสื่อมถอย ด้านความรู้ปัญญาและทางด้านสติปัญญาของบุคคล พฤติกรรมการแสดงออกจะผิดปกติทางการรับรู้ ความจำ จินตนาการ การคิดการใช้เหตุผล การคิดคำนวณ การตัดสินใจและการใช้ภาษา อุบัติการณ์จะมากขึ้นตามอายุ ที่มากขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่า 10.3 ล้านคน พบจำนวนผู้ป่วยสมองเสื่อมมากกว่า 229,100 คน และคาดการณ์ที่ว่าประเทศไทยจะมีผู้ป่วยภาวะ สมองเสื่อม 450,200 คน เป็นจำนวนขั้นต่ำในปี พ.ศ. 2563 หลังจากนั้นภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุจะเพิ่มจำนวนขึ้น เป็นสองเท่าทุก 20 ปี จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาวะสมองเสื่อม คือผลกระทบด้านลบของประเทศไทย ซึ่งมีผลกระทบดังนี้

1) ผลกระทบต่อผู้ป่วย 2) ผลกระทบต่อญาติผู้ให้การ ดูแล 3) ผลกระทบต่อระบบครอบครัว ชุมชนและสังคม 4) ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจประเทศไทย 5) ผลกระทบ ต่อระบบสุขภาพ ภาวะสมองเสื่อมทำให้ต้องสูญเสีย บุคลากรที่มีคุณค่า ค่าใช้จ่ายในการรักษาที่มหาศาลและ รายได้ประชาชาติลดลง ประชาชนวัยทำงานต้องรับภาระ รอบด้านเพิ่มมากขึ้น พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญทั้งใน ด้านการป้องกัน การคัดกรองและการดูแลผู้สูงอายุที่มี ภาวะสมองเสื่อมแต่ละระยะ

คำสำคัญ : ภาวะสมอง, ผลกระทบจากภาวะสมองเสื่อม ในผู้สูงอายุ, การพยาบาลผู้สูงอายุ

Abstract

Dementia syndrome is brain degeneration in cognitive function and intellectual function of person. This abnormalities behavior will being are recognize by impairment of reason thinking, memory, imagination, calculation, decision making and language usage. Incidence of will increase with age. Currently, Thailand has more than 10.3 million elderly. Among these the number of

dementia patients was more than 229,100 person. It is estimated that Thailand will have 450,200 dementia patients in a minimum amount in 2020. The dementi patients increase doubles number every 20 years. Undeniable that Dementia is the negative impact of Thailand, The effect include : 1) Impact on patients, 2) Impact on relatives, care givers , 3) Impact on the family system, eommunity and

*อาจารย์กลุ่มวิชาการพยาบาลผู้ใหญและผู้สูงอายุ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
E-mail : chutchavarn.wo@ssru.ac.th

society, 4) Impact on the Thai economy, 5) Effects on health system. Overall impact dementia is causes loss of valuable personnel, cost of treatment is enormous, and lower national income, The working people have to

increase burden on caring. Nurses are to be key person role will prevention, assessment and caring dementia on older adult person in Thailand.

บทนำ

ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุเป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขทั่วโลก โดยความชุกของปัญหามักพบในประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ภาวะสมองเสื่อมจะพบความชุกเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนอายุที่เพิ่มขึ้น ปี ค.ศ. 2005 ผู้เชี่ยวชาญด้านสมองเสื่อมได้คาดคะเนจากสถิติไว้ว่า จากการที่มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นทั่วโลกจะทำให้พบผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าทุกๆ 20 ปี จากการสำรวจครั้งแรกในปี ค.ศ. 2001 มีผู้ป่วยสมองเสื่อมทั่วโลกที่สำรวจพบจำนวน 21 ล้านคน คาดคะเนว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 40 ล้านคนและ 81 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2020 และปี ค.ศ. 2040 ตามลำดับ (Ferri et al., 2005) ซึ่งผลการคาดคะเนดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจล่าสุดขององค์การอนามัยโลกเมื่อปี ค.ศ. 2016 พบผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมทั่วโลกจำนวน 47.5 ล้านคน ซึ่งเป็นผู้ป่วยรายใหม่ปีละ 7.7 ล้านคน (Alzheimer's Society, 2016)

จากการสำรวจข้อมูลเมื่อ 10 ปีที่ผ่านมา พบสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมสูงสุดในประเทศจีนและเอเชียใต้ (Kalaria et al., 2008) แต่ข้อมูลในปัจจุบันพบว่าประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมมากที่สุดในทวีปเอเชียซึ่งพบมากถึง 3,450,000 คน (Alzheimer's Society, 2016; Miharuru and Nakashima, 2014) ส่วนข้อมูลด้านอุบัติการณ์ปัจจุบันพบว่าผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมรายใหม่พบมากขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนามากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศที่พัฒนาแล้วเริ่มรักษาและมีนโยบายในการป้องกันภาวะสมองเสื่อมที่มีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามความชุกสูงสุดก็ยังพบที่ประเทศที่พัฒนาแล้ว สำหรับประเทศไทยปี พ.ศ. 2548 มีผู้ป่วยโรคภาวะสมองเสื่อมสูงถึง 229,100 คน และคาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม 450,200 คนเป็นจำนวนขึ้นต่ำ

ในปี พ.ศ. 2563 และเพิ่มขึ้นเป็น 3 เท่าใน พ.ศ. 2593 (สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์, 2553) ภาวะสมองเสื่อมทำให้ผู้สูงอายุคุณภาพและมีภาวะพึ่งพา ซึ่งต้องการความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นและต้องการการดูแลระยะยาว อันส่งผลกระทบต่อครอบครัว ญาติผู้ให้ดูแลและระบบบริการสุขภาพ (รัชนี นามจันทร์, 2553) ประเทศไทยยังไม่พบรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ที่ชัดเจน แต่พบข้อมูลการสำรวจค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมในภาพรวมพบการใช้จ่ายงบประมาณขั้นต่ำกว่าปีละ 1,810 ล้านดอลลาร์ (Alzheimer's Disease International, 2014) ซึ่งในระยะท้ายของภาวะสมองเสื่อมผู้ป่วยจะสูญเสียความจำโดยสมบูรณ์ พฤติกรรมจะผิดปกติอย่างชัดเจน อันนำมาสู่การพึ่งพิงที่ต้องอาศัยการดูแลจากครอบครัวและสังคมที่เพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาพบว่าร้อยละ 25 ของผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมจะอยู่อาศัยตามลำพังไร้คนดูแล นำไปสู่การเกิดปัญหาทางสังคม เช่น กลายเป็นคนเร่ร่อน ขาดการเข้าถึงสถานพยาบาล ไม่ได้รับการดูแลด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต (Kalaria et al., 2008)

ภาวะสมองเสื่อมเป็นภาวะของสมองที่แสดงออกถึงการเสื่อมถอยด้านเชาวน์ปัญญา (Cognitive Function) และทางด้านสติปัญญา (Intellectual function) และสิ่งที่ยากต่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมคือ ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมจะมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ร้อยละ 61-92 จะมีอาการก้าวร้าว มีพฤติกรรมแสดงออกที่วุ่นวาย มีอาการหลงผิด ประสาทหลอน เดินออกนอกบ้าน อาการซึมเศร้า หลงลืมและชอบทะเลาะกับผู้ให้การดูแล มีปัญหาการนอน ซึ่งความชุกของพฤติกรรมเหล่านี้จะพบเพิ่มขึ้นตามระดับความรุนแรงของภาวะสมองเสื่อม (สุวิทย์ เจริญศักดิ์, 2558) ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมจะมีความผิดปกติของการทำหน้าที่ของสมอง โดยอาการของโรค จะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไปส่งผลให้ผู้ป่วยมีความบกพร่องด้านการรับรู้ การรู้คิด ความจำ

การใช้ภาษา การตัดสินใจ การเข้าสังคมและการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลงจนเกิดการพึ่งพิงในระยะยาว และยิ่งผู้ป่วยที่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองน้อยลงเท่าไร ความต้องการในการดูแลจากคนอื่นยิ่งมากขึ้น จนทำให้ต้องดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง ซึ่งอาจถึง 24 ชั่วโมงต่อวัน (ศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2554) ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับญาติหรือผู้ที่ให้การดูแล (Kluwer, 2015; กานดา วรคุณพิเศษ และศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2558) พบตั้งแต่ด้านร่างกาย ด้านจิตใจและอารมณ์ จนกระทั่งส่งผลมากที่สุดถึงด้านสังคมและหน้าที่การงาน

ประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบก้าวกระโดดด้วยจำนวน "สีนามิประชากร" ที่กำลังเข้าสู่วัยสูงอายุกว่าปีละล้านคน โดยคาดการณ์ว่าประมาณปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุที่สมบูรณ์ (Complete Aged Society) (บรรลุ ศิริพานิช, 2559) ผลกระทบในอนาคตที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมผู้สูงอายุที่สมบูรณ์ของประเทศไทย จะพบโรคเรื้อรังที่มีความชุกสูงและจำนวนผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมเพิ่มมากขึ้น ระบบครอบครัวต้องสูญเสียญาติผู้ที่จะให้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นผู้ที่ท่อบกบิจได้ ตามปกติ มาคอยดูแลผู้สูงอายุ อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจครัวเรือนและประเทศชาติตามมา จึงยากที่จะปฏิเสธได้ว่าภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุคืออีกปัญหาหนึ่งที่ใหญ่ยิ่งและมีผลกระทบระยะยาวต่อระบบสาธารณสุขไทย

บทความนี้จึงมุ่งเน้นอธิบายถึงสถานการณ์ของผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมในประเทศไทย ผลกระทบหลังการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ เช่น ผลกระทบต่อผู้ป่วย ผลกระทบต่อญาติผู้ให้การดูแล ผลกระทบต่อครอบครัวและสังคม ผลกระทบต่อเศรษฐกิจประเทศไทย ผลกระทบต่อระบบสุขภาพประเทศไทย และผลกระทบโดยภาพรวมต่อประเทศไทย

สถานการณ์ของผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมในประเทศไทย

ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ หมายถึง ภาวะของสมองที่แสดงออกถึงการเสื่อมถอยด้านชีวปัญญา

(Cognitive function) และทางด้านสติปัญญา (Intellectual function) ของบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งมีพฤติกรรมแสดงออกที่ผิดปกติทางการรับรู้ ความจำ จินตนาการ การคิดการใช้เหตุผล การคิดคำนวณ การตัดสินใจและการใช้ภาษา เมื่อมีอาการมากขึ้นจะพบบุคลิกภาพและระดับความรู้สึกตัวเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันโดยไม่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าและโรคทางจิตเวชในช่วงวินิจฉัย (Robert, 2009; ศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2554; American Alzheimer's Association, 2010; Alzheimer's Society, 2016, วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2560) ซึ่งภาวะสมองเสื่อมไม่ใช่โรค แต่เป็นภาวะที่เกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน เช่น การเสื่อมของเซลล์สมองตามวัยหรือเสื่อมจากโรคเรื้อรังทางอายุรศาสตร์ เสื่อมจากอุบัติเหตุทางสมองและโรคติดเชื้อที่สมอง เป็นต้น (แสงสุรีย์ ทัศนพูนชัย, 2550)

จากข้อมูลการสำรวจล่าสุดขององค์การอนามัยโลก เมื่อปี ค.ศ. 2016 พบผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมทั่วโลกจำนวน 47.5 ล้านคน ซึ่งเป็นผู้ป่วยรายใหม่ปีละ 7.7 ล้านคน พบว่าร้อยละ 60-70 ของจำนวนผู้ป่วยที่สำรวจเป็นภาวะสมองเสื่อมจากโรคอัลไซเมอร์ (Alzheimer's disease) (American Alzheimer's Association, 2016) และภาวะสมองเสื่อมจะพบมากตามอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมแบ่งตามช่วงอายุ พบว่าอายุ 60 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 1.6-2.6 อายุ 70 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 4.2-6.9 อายุ 80 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 11.6-18.7 และในผู้ที่อายุมากกว่า 90 ปีขึ้นไปพบได้ร้อยละ 35.4 คิดเป็นสัดส่วน 1 ต่อ 2 ของเพศชายต่อเพศหญิง (American Alzheimer's Association, 2012)

สำหรับการศึกษาภาวะสมองเสื่อมในประเทศไทย พบว่าผู้สูงอายุไทยมีความชุกของภาวะสมองเสื่อมโดยเฉลี่ยร้อยละ 2-10 (Wangtonkum et al., 2008; วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2559) เมื่อแยกภาวะสมองเสื่อมตามช่วงอายุพบว่าในผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 7.1 ผู้สูงอายุ 70 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 14.7 และผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไปพบร้อยละ 32.5 (วิชัย เอกพลาการและคณะ, 2552) ซึ่งข้อมูลใกล้เคียงกับผลการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุขในพ.ศ. 2558 พบว่าประเทศไทยมีผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมพบ

ความชุกร้อยละ 12.4 พบในเพศหญิงร้อยละ 15.1 พบในเพศชายร้อยละ 9.8 และความชุกเฉลี่ยของภาวะสมองเสื่อมในผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 10.3 ล้านคน (บรรลุศิริพานิช, 2559) นอกจากนี้พบผลการศึกษาล่าสุดที่จังหวัดปทุมธานีพบอัตราความชุกผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมถึงร้อยละ 18.6 (อาทิตยา สุวรรณ และสุทธิศรี ตระกูลสิทธิโชค, 2559) ซึ่งเป็นข้อมูลความชุกที่เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง ข้อมูลที่ค้นพบนี้สามารถยืนยันการคาดการณ์ที่ว่าประเทศไทยจะมีผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม 450,200 คนเป็นจำนวนขั้นต่ำในปี พ.ศ.2563 และจะเพิ่มเป็น 3 เท่าในปี พ.ศ. 2593 (สมศักดิ์ ชุณหะวัณ, 2553) ประเทศไทยสามารถพยากรณ์ได้ว่าจำนวนผู้ป่วยสมองเสื่อมอาจเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณเพราะสาเหตุจากโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคติดเชื้อไวรัส รวมถึงอุบัติเหตุที่กระทบต่อสมองที่มีจำนวนสูงมากขึ้น (รุ่งนภา เขียวชะอำ, 2559) สถิติความชุกของภาวะสมองเสื่อมที่เพิ่มขึ้นนี้น่าจะมีผลกระทบอย่างมากที่ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายทางสังคมให้เข้มข้นใน

การปฏิบัติ เพื่อภาวะสุขภาพที่ห่างไกลจากภาวะสมองเสื่อม และลดผลกระทบด้านลบที่จะเกิดขึ้น

ผลกระทบหลังการเกิดภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุไทย

ภาวะสมองเสื่อมแบ่งออกเป็น 7 ระยะ (Reisberg et al., 1982) ซึ่งจะเริ่มต้นจากการบกพร่องของการรู้คิดเล็กน้อยจะกระทั่งเข้าสู่ระยะสุดท้ายภาวะสมองเสื่อม ผู้ป่วยจะไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ควบคุมการเคลื่อนไหวไม่ได้ ผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมจะส่งผลกระทบต่อตนเอง ญาติผู้ให้การดูแล ครอบครัวและสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบสุขภาพ และผลกระทบโดยภาพรวมต่อประเทศไทย ดังนี้

1. ผลกระทบต่อผู้ป่วย

ผลกระทบต่อผู้ป่วยเป็นผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของร่างกาย ความตั้งใจ ความจำ การรับรู้และพฤติกรรม จำแนกตามระยะ (Reisberg et al., 1982; ปิติพร สิริพิพาการ, 2557) ดังนี้

ระยะที่	ผลกระทบต่อผู้ป่วย
1	ไม่มีปัญหาเรื่องการสูญเสียความจำ
2	เริ่มพบการหลงลืมในชีวิตประจำวันบ่อยขึ้น ผู้ป่วยจะเริ่มมีความรู้สึกว่าการหลงลืมตามอายุที่เพิ่มขึ้น
3	ความสามารถในการรู้คิดลดลง เช่น ผู้ป่วยจะจำชื่อคน สถานที่หรือชื่อสิ่งของใหม่ๆไม่ได้ เป็นต้น ถ้าออกจากบ้านอาจหลงทางบ่อย พูดซ้ำๆถามซ้ำๆ
4	พบความผิดปกติที่ชัดเจนหลายด้านเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้ป่วย เช่น ระดับความรู้และความจำที่เป็นปัจจุบันลดลง ลืมประวัติบุคคลที่คุ้นเคย สูญเสียด้านความปลอดภัย (ลบเลขออกหลังที่ละ 7) สูญเสียทักษะที่ซับซ้อน (การเตรียมอาหาร การทอนเงิน ทักษะการใช้เครื่องไฟฟ้า) เริ่มมีหงุดหงิดง่าย หรือเริ่มแยกตัวจากสังคม
5	ความสามารถในการรู้คิดลดลงมาก สับสนเรื่องเวลาและสถานที่ ไม่สามารถจำเรื่องสำคัญของชีวิต อาจยังสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองแต่ไม่สมบูรณ์ต้องมีคนคอยดูแล
6	ความสามารถในการรู้คิดลดลงอย่างรุนแรงไม่สามารถที่จะจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเร็วๆนี้ สูญเสียความรู้คิด การใช้ภาษา มีพฤติกรรมและบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไป จำเป็นต้องมีผู้ช่วยในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันมีปัญหาในการนอนหลับ เดินไปมาไร้จุดหมาย
7	ความสามารถในการรู้คิดลดลงรุนแรงอย่างมากจนไม่สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ การสื่อสาร การเคลื่อนไหว การกลืนจะผิดปกติอย่างชัดเจนและต้องพึ่งพิงคนอื่นตลอดเวลา

กล่าวโดยสรุปลักษณะการเปลี่ยนโดยทั่วไปของผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม ระยะเริ่มต้น (ระยะที่ 1-4) จะเริ่มสูญเสียความจำที่เล็กน้อย โดยเริ่มจากการสูญเสียความจำที่เป็นปัจจุบัน ระยะปานกลาง (ระยะที่ 5-6) จำสิ่งแปลกใหม่ สถานที่หรือบุคคลใหม่ๆ ไม่ได้ ต่อมาจะลืมประวัติส่วนตัว และรับรู้เหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันลดลง ความรู้คิดจะเริ่มสูญเสียสลับสวัน เวลา สถานที่แม้กระทั่งเรื่องสำคัญในชีวิต ระยะสุดท้าย (ระยะที่ 7) ระดับความรู้คิดจะสูญเสียอย่างรุนแรง ผู้ป่วยจะไม่สามารถจำเหตุการณ์แม้เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะหน้าได้ และในที่สุดคือไม่รับรู้ตนเอง และการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นและร่างกายสูญเสียการเคลื่อนไหวในที่สุด แต่พฤติกรรมการแสดงออกทางกายของผู้ป่วยจะรับรู้และรู้สึกอย่างต่อเนื่องในช่วงที่เคลื่อนไหวได้ ผู้ป่วยก็จะเดินเคลื่อนไหวไปเรื่อยๆ ด้านอารมณ์ผู้ป่วยจะหงุดหงิดบ่อยเพราะสื่อสารไม่เข้าใจกัน และบางครั้งผู้ป่วยจะไม่สามารถแยกแยะสิ่งที่ควรกระทำและสิ่งที่ไม่ควรกระทำได้จึงเป็นภาระแก่ผู้ให้การดูแลอย่างมาก ในการที่จะจัดการดูแลต่อสถานการณ์นั้นๆ

2. ผลกระทบต่อญาติผู้ให้การดูแล

ผู้ที่มีภาวะสมองเสื่อมจะมีความผิดปกติของการทำหน้าที่ของสมองโดยอาการของโรค จะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไปส่งผลให้ผู้ป่วยมีความบกพร่องด้านการรับรู้ การรู้คิด ความจำ การใช้ภาษา การตัดสินใจ การเข้าถึงสังคมและการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลงจนเกิดการพึ่งพิงในระยะยาว และยิ่งผู้ป่วยที่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองน้อยลงเท่าไร ยิ่งต้องการในการดูแลมากขึ้น จนทำให้ต้องดูแลอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องซึ่งอาจถึง 24 ชั่วโมงต่อวัน (ศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2554) ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับญาติหรือผู้ที่ให้การดูแล (Kluwer, 2015; กานดา วรคุณพิเศษ และศิริพันธุ์ สาสัตย์, 2558) มีดังนี้

2.1 ผลกระทบด้านร่างกาย เนื่องจากภาวะสมองเสื่อมในระยะสุดท้ายต้องอาศัยผู้ดูแลอย่างต่อเนื่องและบางรายต้องพึ่งพาผู้ดูแลทุกกิจกรรม ผู้ดูแลจึงเกิดอาการเหนื่อยล้าตามมาผลการศึกษาของประเทศออสเตรเลียพบว่าร้อยละ 34 ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมมีภาวะเบื่ออาหาร การทำงานของระบบฮอร์โมนลดลงเป็นผลทำให้เกิดความตึงเครียดเกร็งกายเพิ่มมากขึ้น

และพบว่ามีความดันโลหิตสูงในกลุ่มผู้ให้การดูแลเพิ่มมากขึ้น บางรายแสดงอาการของโรคหัวใจและหลอดเลือดบ่อยขึ้น (Ross & Beattie, 2015; Goren et al., 2016)

2.2 ผลกระทบด้านจิตใจและอารมณ์ เนื่องจากต้องรับบทบาทเป็นผู้ให้การดูแลตนเองที่ความรู้คิด พฤติกรรมที่ต่างไปจากเดิม ยากต่อการทำใจยอมรับกับคนในครอบครัวหรือญาติผู้ดูแล พบการศึกษาความรู้สึกลึกซึ้งของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมในระยะเริ่มต้นการร้อยละ 79-92 มีความวิตกกังวล ด้านจิตใจ กลัวว่าจะดูแลได้ไม่ดีและทำให้ผู้ที่ตนเองรัก เกิดอุบัติเหตุตามมาได้ ร้องลงมากังวลในด้านการสื่อสารกับผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม (Ross & Beattie, 2015) พอรับบทบาทเป็นผู้ให้การดูแลได้เต็มตัวและจำเป็นต้องดูแลต่อเนื่อง ผู้ให้การดูแลส่วนใหญ่จะมีความเครียดและวิตกกังวลเกี่ยวกับการพักผ่อนของตนเอง การทำหน้าที่อื่นของตน และรู้สึกว่ามีภาวะซึมเศร้าเพิ่มมากขึ้นจากการที่เห็นสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของญาติที่ตนเคยรู้จักมักคุ้น และที่รู้สึกแย่ที่สุดคือการที่เคยเป็นคนรู้จักมักคุ้นแต่เริ่มจำกันไม่ได้ และผลการศึกษาจากประเทศญี่ปุ่นพบว่าอัตราความเครียดและความซึมเศร้าจะพบมากขึ้นกับผู้ให้การดูแลที่ให้การดูแลผู้ป่วยเป็นระยะยาว จนทำให้ผู้ดูแลไม่อยากจะดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ต่อ (Gupta et al., 2014) ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้ให้การดูแลนี้ จะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ว่าผู้ป่วยจะได้รับการดูแลที่มีประสิทธิภาพจากผู้ให้การดูแลหรือไม่

2.3 ผลกระทบด้านสังคมและหน้าที่การงาน เมื่อต้องรับบทบาทใหม่เป็นผู้ดูแลผู้ที่มีปัญหาด้านสมองหรือภาวะสมองเสื่อมผู้ให้การดูแล ต้องเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต ใช้เวลาส่วนใหญ่ของวันเพื่อการดูแลผู้ป่วย (Wantana, 2003) ซึ่งโดยทั่วไปญาติผู้ให้การดูแลมักมีบทบาทการงานอื่นในสังคมมาก่อน รวมถึงการเป็นคู่สมรส บิดา มารดาด้วย พอต้องมารับบทบาทเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมย่อมมีผลกระทบต่อบทบาทเดิมอย่างเลี่ยงไม่ได้

3. ผลกระทบต่อระบบครอบครัว ชุมชนและสังคม

เนื่องผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมมีความผิดปกติด้านการรู้คิด ความจำจะลดลงแต่การตอบสนองทางด้านร่างกายยังมีและการควบคุมตนเองจะลดลงผู้ป่วยบางรายชอบ

เดินทางออกจากบ้าน บางรายมีพฤติกรรมเล่นซุกซนเหมือนเด็กและบางรายทำสิ่งที่ไม่คาดคิดหรือผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมและอยู่บ้านคนเดียวอาจถูกทารุณกรรมจากภัยทางสังคมได้ง่าย ดังนั้นครอบครัวต้องจัดสิ่งแวดล้อมใหม่ในการช่วยดูแลผู้ป่วยเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุภายในบ้านและคนในครอบครัวต้องช่วยกันดูแลผู้ป่วยมากขึ้น (Takaaki and Shuichi, 2011) ส่วนชุมชนและสังคมต้องทำความเข้าใจกับผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมมากขึ้นและให้การดูแลช่วยเหลือเมื่อพบผู้ป่วยสมองเสื่อมเดินอยู่ในชุมชน (Goren et al., 2016) พร้อมสังเกตป้องกันภัยทางสังคมที่จะเข้ามาคุกคามต่อผู้ป่วยกลุ่มนี้

4. ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจประเทศไทย

มีหลักฐานการใช้ค่ายงบประมาณสำหรับการดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อมจากประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super Aged Society) ก่อนประเทศไทยหลายสิบปีซึ่งมีอัตราซุกของภาวะสมองเสื่อมอยู่มาก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมปีละ 1720,000 ล้านดอลลาร์ (American Alzheimer's Association, 2010) หรือกว่าปีละ 55,040,000 ล้านบาท และประเทศญี่ปุ่นใช้จ่ายเงินเพื่อดูแลผู้ป่วยกลุ่มเดียวกันกว่าปีละ 93,340 ล้านดอลลาร์ ในประเทศไทยพบการให้ข้อมูลด้านการใช้จ่ายงบประมาณในการดูแล รักษาผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อมในภาพรวมจากสมาคมโรคสมองเสื่อมแห่งประเทศไทยแก่สมาคมโรคอัลไซเมอร์นานาชาติ คณะกรรมาธิการใช้จ่ายงบประมาณขั้นต่ำกว่าปีละ 1,810 ล้านดอลลาร์ (Alzheimer's Disease International : Report Country profiles, 2014:60) ซึ่งค่าใช้จ่ายจะเพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัวเมื่อเกิดภาวะพึ่งพา เพิ่มมากขึ้นในทางเศรษฐศาสตร์มักคิดถึงจุดคุ้มค่าและคุ้มทุนเสมอ (วิน เตชะเคหะกิจ, 2558)

5. ผลกระทบต่อระบบสุขภาพ

เนื่องจากภาวะสมองเสื่อมเป็นภาวะที่มีความผิดปกติเรื้อรังและยาวนานของผู้ป่วยรูปแบบการดูแลควรมีทีมดูแลที่เข้มแข็งเพื่อการดูแลที่มีประสิทธิภาพ ในประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาทีมดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ขึ้นโดยทีมที่ดี (Yumi, 2017) ควรประกอบด้วย (1) ทีมพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมและผู้สูงอายุโดยมีความรู้เฉพาะด้านการดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม (2) แพทย์ทางระบบประสาท จิตแพทย์ แพทย์เวชศาสตร์การสูงอายุ (3) เภสัชกร

(4) นักกิจกรรมบำบัดและครอบครัวของผู้ป่วย จากการทบทวนวรรณกรรมประเทศไทยยังไม่มีรูปแบบของทีมในการดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมที่ชัดเจน แต่ในอนาคตอันใกล้นี้ผู้ป่วยกลุ่มนี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดังนั้นการเตรียมทีมเพื่อการดูแลอย่างเฉพาะเจาะจงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สาธารณสุขไทยต้องพัฒนาให้เกิดขึ้น โดยให้มารักษาตัวในโรงพยาบาลเมื่อจำเป็นและควรสร้างระบบเพื่อการดูแลผู้ป่วยกลุ่มนี้ให้ชัดเจนขึ้นในอนาคต ซึ่งโรงพยาบาลมีบทบาทสำคัญที่ต้องดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

บทบาทพยาบาลกับการลดผลกระทบจากภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ

แยกเป็นบทบาทการป้องกันภาวะสมองเสื่อม การประเมินผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมและบทบาทการดูแลตามระยะของภาวะสมองเสื่อม อธิบายตามบทบาทของพยาบาลที่พึงปฏิบัติรายชื่อ ดังนี้

1. บทบาทการป้องกันภาวะสมองเสื่อม แบ่งเป็น

3 ระดับ ดังนี้ **การป้องกันระดับปฐมภูมิ** หมายถึง การป้องกันก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพหรือป้องกันด้วยการขจัดปัจจัยเสี่ยงที่ก่อเกิดภาวะสมองเสื่อม (วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2559) การป้องกันระดับปฐมภูมิสามารถปฏิบัติได้ (วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2558) ดังนี้ การขจัดปัจจัยเสี่ยงที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ภาวะอ้วน การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ ภาวะขาดวิตามิน การไม่ออกกำลังกาย โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวานและภาวะดื้อต่ออินซูลิน ภาวะไขมันในเลือดที่ผิดปกติ โรคหัวใจ ชนิดที่ก่อลิ้มเลือด ภาวะสารโฮโมซิสเตอีนสูงในเลือด การรักษาโดยการให้ฮอร์โมนทดแทน อุบัติเหตุที่ศีรษะ การศึกษาต่ำ ภาวะขาดออกซิเจนขณะคลอด การติดเชื้อในร่างกาย ได้รับสารพิษ ภาวะสับสนเฉียบพลัน ภาวะซึมเศร้า เป็นต้น **การป้องกันระดับทุติยภูมิ** หมายถึง การตรวจคัดกรองภาวะสมองเสื่อมตั้งแต่ผู้ป่วยยังไม่มีอาการรุนแรง เพื่อให้การรักษาตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อชะลอการดำเนินของภาวะสมองเสื่อม (วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2558) **การป้องกันระดับตติยภูมิ** หมายถึง การชะลอความรุนแรงของโรค เมื่อผู้ป่วยแสดงอาการอย่างเห็นได้ชัดแล้ว เช่น การดูแลให้ยาต้านอะซิติลโคลีนเอสเทอเรส อินฮิบิเตอร์ (Acetylcholinesterase inhibitor) และยาเมแมนทีน

(memantine) เป็นต้น (วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2558) รวมถึงการจัดปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่จะมากระตุ้นให้การดำเนินของโรคเร็วยิ่งขึ้น

2. บทบาทการประเมินผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

นอกจากการซักประวัติและการตรวจร่างกายที่เกี่ยวข้องแล้วพยาบาลต้องรู้การวิธีการใช้ การแปลผลเครื่องมือ และการจัดการผู้ป่วยเมื่อค้นพบว่ามีภาวะสมองเสื่อมเกิดขึ้นซึ่งนำเสนอชุดเครื่องมือที่สำคัญซึ่งพยาบาลต้องทำความเข้าใจ (วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, 2559:2560; Cumming, 2008) อธิบายรายละเอียด ดังนี้ (1) การตรวจสอบสุขภาพจิตฉบับย่อ (MMSE) เป็นเครื่องมือที่ถูกใช้มากที่สุดมีความไวและความแม่นยำในการคัดกรองภาวะสมองเสื่อมมากกว่าร้อยละ 80 แต่ข้อจำกัดของเครื่องมือคือ ผู้ป่วยมีความผิดปกติเพียงเล็กน้อยก็จะได้ค่าคะแนนสูงและไม่ไวต่อการประเมินผู้ป่วยสมองเสื่อมจากโรคพาร์กินสันและโรคของหลอดเลือด เป็นต้น ใช้เวลาทำแบบประเมินประมาณ 10 นาที (2) การวาดหน้าปัดนาฬิกา (CDT) ใช้แยกความผิดปกติของสมองเสื่อมในส่วนของการรู้จำออกจากการเสื่อมในด้านบริหารจัดการ และไม่ใช้เครื่องมือการทดสอบความจำระยะสั้นซึ่งเป็นอาการเด่นของโรคอัลไซเมอร์ การแปลผลเครื่องมือชนิดนี้ต้องอาศัยทักษะค่อนข้างสูงไม่เหมาะกับผู้ที่ขาดทักษะในการประเมิน ใช้เวลาทำแบบประเมินประมาณ 2 นาที (3) เครื่องมือทดสอบหลายด้านของการรู้คิด (MoCA) อาทิ ด้านความจำระยะสั้น ความสัมพันธ์ระหว่างทิศทาง สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ ภาษา สมาธิจดจ่อ การรับรู้วัน เวลา สถานที่ บุคคล เครื่องมือนี้สามารถแยกคนที่มีความผิดปกติด้านการรู้คิดระดับเล็กน้อย (cognitive impairment) ออกจากคนปกติและผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อมได้อย่างชัดเจนมีความไวมากกว่าร้อยละ 90 ใช้เวลาทำแบบประเมินประมาณ 10 นาที (4) เครื่องมืออื่นๆ ที่ควรารู้ เช่น การทดสอบสภาพสมอง (Abbreviated mental Test :AMT), แบบทดสอบความสามารถในการคิด/สติปัญญาเฉพาะส่วน (Rowland Universal Dementia assessment scale :RUDAS) เช่น การวาดหน้าปัดนาฬิกา การเล่าเรื่อง เป็นต้น หรือ แบบประเมินสภาพจิตจุฬา (Chula Mental Test : CMT) อย่างไรก็ตาม

ไม่แนะนำให้ใช้ MMSE ในผู้สูงอายุทุกรายเว้นแต่จะพบอาการแสดงที่สังเกตได้

3. บทบาทการดูแลตามระยะของภาวะสมองเสื่อม

แบ่งเป็น 3 ระยะ (ปิติพร สิริทิพากร, 2557) : **ระยะเริ่มต้น** ให้การดูแลดังนี้ (1) ให้ความรู้เกี่ยวกับโรค อาการและอาการแสดง ยาที่ใช้และผลข้างเคียง (2) เตรียมผู้ดูแลหลักและรอง (ถ้ามี) เนื่องจากเป็นการดูแลที่ยาก ซ้ำซ้อน ยาวนาน ตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อให้ผู้ดูแลได้พักผ่อน พักผ่อนสุขภาพทั้งกายและใจ คลายความเครียดความรู้สึกเป็นภาระที่เกิดจากการดูแล (3) ฝึกบริหารสมองเพื่อชะลอการเสื่อม เช่น การคิดเลข การให้คิดทบทวนการวางแผนการเดินทาง (4) วางแผนร่วมกันกับญาติผู้ดูแลในระยะยาว ในเรื่องสุขภาพการเงิน สิ่งแวดล้อมความปลอดภัย การรับมือกับปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงของผู้ป่วย การเตรียมตัวของผู้ป่วยก่อนเข้าสู่ภาวะสมองเสื่อม การมอบอำนาจหรือการตั้งผู้มรดก **ระยะปานกลาง** ให้การดูแลดังนี้ (1) ช่วยเหลือดูแลการทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน (2) ดูแลจัดการกับพฤติกรรม อารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงง่าย (3) ดูแลจัดการกับโรคร่วมของผู้ป่วย (Dementia care with co-morbidities) (4) ประเมินความรู้สึกเป็นภาระ (Caregiver burden) ความรู้ ลึกเป็นตราบาป (Stigma) และความเครียดของผู้ดูแล ตลอดจนภาวะสุขภาพกายของผู้ดูแล **ระยะสุดท้าย** ให้การดูแลดังนี้ (1) ดูแลช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน (2) ดูแลแบบประคับประคอง (Palliative care) (3) ดูแลครอบครัวและผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมเตรียมตัวก่อนตายให้เป็นการตายที่ดี (Good death) สมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การนำบทความวิชาการฉบับนี้ไปใช้ประโยชน์

เนื้อหาโดยรวมของบทความวิชาการนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาการ ให้นำข้อมูลเชิงสถิติและแนวโน้มของการเกิดภาวะสมองเสื่อม อาการวิทยาและการดูแลภาวะสมองเสื่อมตามบทบาทพยาบาล ไปบูรณาการในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิจัยวิธีการและรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุภาวะสมองเสื่อมที่เหมาะสมกับประเทศไทย ควรจัดทำโครงการป้องกันการเกิดภาวะสมองเสื่อมอย่างเป็นรูปธรรมให้

นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติจริง

2. การใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะ เกี่ยวข้องกับภาคประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยที่จะต้องคืนข้อมูลที่ได้สู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ เน้นที่การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการป้องกัน ดูแลและส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม

3. การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย หรือระดับประเทศ ภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัว ชุมชนและสังคม ระบบสุขภาพที่ต้องสร้างรูปแบบการดูแลที่เหมาะสมที่เตรียมพร้อมในการรับมือกับผู้ป่วยกลุ่มนี้ ในด้านสวัสดิการเพื่อการรักษาพยาบาลก็ต้องเตรียมงบประมาณไว้จำนวนมากเพื่อใช้ในการรักษาผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมที่กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่วนระบบเศรษฐกิจและรายได้ประชาชาติจะต้องได้รับผลกระทบทางลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะต้องสูญเสียคนปกติที่มีความสามารถทำมาหาได้เพื่อมาดูแลญาติที่มีภาวะสมองเสื่อม ดังนั้นรายได้ต่อหัวประชากรของประเทศไทยจะลดลงไปด้วย โดยภาพรวมแล้วภาวะสมองเสื่อมคือผลกระทบด้านลบที่ประเทศไทยต้องเตรียมรับมือเพื่อลดการสูญเสียทั้งอัตราการกำลังและงบประมาณของประเทศ

สรุป

ภาวะสมองเสื่อมเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งภาวะสมองเสื่อมจะพบมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบการทำหน้าที่ของร่างกาย ความตั้งใจ ความจำ การรับรู้และพฤติกรรมของผู้ป่วยเองที่เริ่มจากสูญเสียความรู้คิด ความจำ การใช้ชีวิตประจำวันที่เกิดผิดปกติ การทำงานและการรับรู้จนระยะสุดท้ายผู้ป่วยจะไม่รับรู้และต้องเป็นภาระที่ต้องพึ่งพิงบุคคลอื่นตามมา สำหรับผลกระทบต่อผู้ให้การดูแลและส่งผลกระทบต่อด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและหน้าที่การทำงานที่ต้องเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนเพื่อดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้ ทางด้านเศรษฐกิจต้องสูญเสียอัตรากำลังคนซึ่งหมายถึงคนปกติที่ต้องคอยดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมและต้องขาดรายได้จากงานประจำภาพรวมก่อเกิดเป็นรายได้ประชาชาติลดลง สังคมต้องร่วมช่วยกันดูแลคนกลุ่มนี้ที่อาจพบปัญหาการเดินทางออกนอกบ้านและหลงลืมทางกลับบ้านรวมถึงปัญหาด้านพฤติกรรมต่างๆ พยาบาลต้องใช้เวลา 4 มิติ อาทิ ส่งเสริมสุขภาพประชาชนตั้งแต่เริ่มต้น ป้องกันภาวะสมองเสื่อม ร่วมดูแลตามระยะการเสื่อมและฟื้นฟูสภาพร่างกายผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม สำคัญที่สุดคือระบบสุขภาพต้องเร่งสร้างทีมดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมเพื่อร่วมวางแผนดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวมที่จะช่วยลดผลกระทบโดยรวมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กานดา วรคุณพิเศษ และศิริพันธุ์ สาสัตย์.(2558). "ผลของโปรแกรมการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านร่วมกับการผ่อนคลายกล้ามเนื้อแบบก้าวหน้าต่อภาวะเครียดของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม". *วารสารเกื้อการุณย์*. 22(1) : 82-97.
- บรรลุ ศิริพานิช.(2559). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- ปิติพร สิริทิพากร.(2557). "บทบาทพยาบาลในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมและผู้ดูแล". *วารสารพยาบาล*. 63(4) : 12-19.
- รัชนี้ นามจันทร์. (2553). "การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อม". *วารสาร มน.ก.วิชาการ*. 14(27) : 137-150.
- รุ่งนภา เขียวชะอำ. (2559). "ผลกระทบภายหลังการบาดเจ็บที่สมอง". *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*. 27(1) : 103-111.
- วิชัย เอกพลการ และคณะ. (2552). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551-2552*. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข : บริษัท เดอะกราฟฟิค ซิสเต็มส์ จำกัด.
- วิน เตชะเคหะกิจ. (2558). *หลักเศรษฐศาสตร์สาธารณสุขเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วีระศักดิ์ เมืองไพศาล. (2558). *ผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมและการป้องกัน*. ใน ประเสริฐ อัสสันตชัย. บรรณาธิการ. *ปัญหาสุขภาพที่พบบ่อยในผู้สูงอายุและการป้องกัน*. กรุงเทพฯ : บริษัทยูเนี่ยนครีเอชั่น.
- วีระศักดิ์ เมืองไพศาล. (2559). *การป้องกัน การประเมินและการดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.บริษัทยูเนี่ยน ครีเอชั่น.
- วีระศักดิ์ เมืองไพศาล. (2560). *พยาธิวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุสำหรับการดูแลผู้ป่วยสูงอายุขั้นต้น*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ศิริพันธุ์ สาสัตย์. (2554). *การพยาบาลผู้สูงอายุ : ปัญหาที่พบบ่อยและแนวทางในการดูแล*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ชุนทรศรี. (2553). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสถาบันวิจัยและการพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- สุวิทย์ เจริญศักดิ์. (2559). "การดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อมที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมและอารมณ์" ใน *การป้องกัน การประเมินและการดูแลผู้ป่วยสมองเสื่อม*. พิมพ์ครั้งที่ 4. วีระศักดิ์ เมืองไพศาล, บรรณาธิการ. หน้า 124-131. ภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- แสงสุรีย์ ทศนพูนชัย. (2550). "สมองเสื่อมโรคภัยยุคใหม่คุกคามชีวิตผู้ป่วยและผู้ดูแล". *Quality of Life, December*. (14) : 115-120.
- อาทิตยา สุวรรณ และสุทธิศิริ ตระกูลสิทธิโชค. (2559). "ความชุกของภาวะสมองเสื่อมและปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี". *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย*. 5(2) : 21-32.
- American Alzheimer's Association. (2010). *Alzheimer's Disease Facts and Figures: Includes a Special Report on Race, Ethnicity and Alzheimer's Disease*. [Online]. Available March 24,2017, from https://www.alz.org/documents_custom/report_alzfactsfigures2010.pdf.
- American Alzheimer's Association. (2012). *20th Alzheimer Europe conference facing dementia together Luxembourg, 30 September-2 October 2010*. [Online]. Available March 24,2017, from http://www.alzheimer-europe.org/content/download/3144/107641/file/AEBRO_CONF_WEB.pdf.

- Alzheimer's Disease International. (2014). *Dementia in the Asia Pacific Region*. [Online]. Available April 7, 2017, from <http://www.Dementia-Asia-Pacific-2014.pdf>.
- Alzheimer's Society. (2016). *Fix dementia care : Hospitals*. [Online]. Available April 7, 2017, <http://www.alzheimers.org.uk/fixdementiacare>.
- Ferri, C.P., Prince ,M., Brayne, C., Brodaty, H., Fratiglioni, L.,Ganguli, M., et al. (2005). "Global prevalence of dementia : a Delphiconsensus study". *The Lancet*. (366) : 2112-2117.
- Goren, A., William, M., Kristin, KW., Tomomi N,and Kaname U. (2016). "Impact of caring for persons with Alzheimer's disease or dementia on caregivers' health outcomes : findings from a community based survey in Japan". *BMC Geriatrics*. 16(10) : 122.
- Gupta S., Fukuda, T. and Okumura, Y. (2014). "*Caregiver Burden of Alzheimer's Disease in Japan : Poster Presentated at th ISPOR 6th Asia-Pacific Conference*". September 6-9, 2014. Beijing, China.
- Kalaria, R.N., Maestre, G.E., Arizaga, R., Friedland, R.P., Galasko,D., Hall, K., et al. (2008) "Alzheimer's disease and vascular dementia in developing countries: prevalence, management, and risk factors". *Lancet Neurology*. (7) : 812-26.
- Kluwer, W. (2015). *Caregiver Dementia : Oh Yea, It's Real*. [Online]. Available April 6, 2017, from <http://health.usnews.com/health-news/patient-advice/articles/2015/06/19/caregiver-dementia-oh-yea-its-real>.
- Miharu, M. and Nakashima, T. (2014). "Features of the Japanese national dementia strategy in comparison with international dementia policies: How should a national dementia policy interact with the public health- and social-care systems? ". *Alzheimer's & Dementia*. (10) : 468-476.
- Reisberg, B., Ferris, S.H., de Leon, M.J. and Crook, T. (1982). "The global deterioration scale for assessment of primary degenerative dementia". *American Journal of Psychiatry*. 139(9) : 1136-1139.
- Robert, H. (2009). "Now that I live with dementia" . *Global Perspective*. 19(1) : 3.
- Ross, C. and Beattie, E. (2015). *Caring for someone with Dementia : The Economic , Social and Health Impacts of Caring and Evidence based support for careers. A Report prepared for Alzheimer's Australia*: Princeton University Press.
- Takaaki, MORI. and Shuichi, UENO. (2011). "Support Provided to Dementia Patients by Caregivers and the Community". *JMAJ*. 54(5) : 301-304.
- Wangtonkum ,S., Sucharritkul, P., Silpreasert, N. and Inthracchak, R. (2008). "Prevalence of dementia among population age over 45 year in Chiang Mai, Thailand". *J med Assoc Thai*. 91(11) : 1685-1690.
- Wantana, C. (2003). *Factors influencing on quality of life among patients with traumatic brain injury.Thesis M.N.S. (Adult Nursung)*, Mahidol University . Bangkok, Thailand.
- Yumi shindo. (2017). "*Education Programs on Dementia Carae in Japan: International Nurse Education Conference*". March 21,2007 Mahidol University, Bangkok , Thailand.

ดรชนีวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน
ปีที่ 23 ฉบับที่ 1-4 พ.ศ. 2560

นิพนธ์ ทัพพะกุลธร*

ธัญญรัตน์ ทวานแท้**

อุษา ขาวมานิตย์**

ดรชนีผู้แต่ง

- กนกพรรณ กาญจนฉายา. (2560). "ผลของโปรแกรมการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยภาวะวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี". 23(3) : 449-460.
- กรเกล้า รัตนชาญกร. (2560). "ผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน". 23(4) : 629-642.
- กสมล ชนะสุข. (2560). "การประเมินผลโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม". 23(4) : 565-576.
- กาญจนา บุญเรือง. (2560). "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย". 23(2) : 174-192.
- คมลธิธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "การเปิดรับสื่อต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเกาะล้านจังหวัดชลบุรี". 23(1) : 16-26.
- คมลธิธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ". 23(4) : 589-598.
- จักรเมือง เป้ามานะเจริญ. (2560). "การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อเป็นสื่อกลางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก". 23(3) : 360-369.
- ชัชวาล วงศ์สารี. (2560). "ผลกระทบการเกิดภาวะสมองเสื่อมต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย". 23(4) : 680-689.
- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2560). "การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและธรรมภิบาล". 23(2) : 288-295.
- ชัชณพงค์ ทองพวง. (2560). "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย". 23(3) : 346-359.
- ฐิติรัตน์ จันทรดารา. (2560). "เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษา". 23(2) : 322-333.
- ณัฏฐ สุธสีทอง. (2560). "ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนากับการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลสะลอง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่". 23(2) : 164-173.
- ดวงสมร มะโนวรรณ. (2560). "ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ". 23 (4) : 655-667.
- ทิพย์สุดา บานแย้ม. (2560). "ผลของการปรับระยะห่างของเบ้นพิมพ์ตามหลักการยศาสตร์ต่ออาการปวดบ่า ไหล่ ในพนักงานออฟฟิศ อายุ 16 -35 ปี". 23(3) : 441-448.

*ผู้อำนวยการศูนย์วิทยบริการและหอสมุด

**บรรณารักษ์ศูนย์วิทยบริการและหอสมุด

- เทอดธรรม ชาวไร่. (2560). "การออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนักเพื่อป้องกันการเกิดโรคอ้วน และโรคที่เกิดจากความเสื่อมถอยของร่างกาย". 23(3) : 511-520.
- ธัญลักษณ์ อนันต์พนากุล. (2560). "การพัฒนาโปรแกรมบันทึกบัญชีธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม". 23(3) : 474-487.
- ธีรรัตน์ พัฒนาใหญ่ยิ่ง. (2560). "การวิเคราะห์ปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน". 23(4) : 614-628.
- นงพิมพ์ นิมิตรอนันต์. (2560). "การเตรียมจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล : แนวคิดและแนวปฏิบัติทางการพยาบาล". 23(3) : 501-510.
- นวพร วุฒิธรรม. (2560). "การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวด้านโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกระทุ่มแบนในจังหวัดสมุทรสาคร". 23(3) : 405-415.
- นัศฟ้าณณ ชินปัญญธนะ. (2560). "การสกัดคุณลักษณะข้อมูลพื้นฐานสำหรับระบบค้นคืนข้อมูลภาพ". 23(1) : 130-139.
- นิตยา เปล่งเจริญศิริชัย. (2560). "เทคโนโลยี MOOCs สำหรับการศึกษาด้านออนไลน์". 23(3) : 521-531.
- ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ. (2560). "ความคิดสร้างสรรค์:สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา". 23(4) : 668-679.
- ปรีชา พินชุนศรี. (2560). "ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเยาวชน". 23(3) : 532-539.
- ปภากร สุวรรณธาดา. (2560). "ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง สมรรถนะ ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพ ของรายงานการประเมินมูลค่าทรัพย์สินของนักประเมินมูลค่าทรัพย์สินในประเทศไทย". 23(3) : 416-425.
- ปิยพร สิงห์คำ. (2560). "บริบททางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการรับรู้ความสามารถ ของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา". 23(2) : 193-205.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2560). "บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0". 23(4) : 643-654.
- พัชรี แวงวรรณ. (2560). "ผลของการเล่นอังกะลุงโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุ". 23(1) : 1-15.
- เพียงดาว จุลบาท. (2560). "การสังเคราะห์ตัวแบบระบบประเมินผลเพื่อการส่งต่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคไต เรื้อรัง". 23(1) : 92-104.
- ภัทรา เตชะชนเศรษฐ์. (2560). "ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะ ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล". 23(1) : 81-91.
- เมธาวี จำเนียร. (2560). "การสร้างคุณค่าของสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารองค์กรตามหลัก AIDA". 23(1) : 140-149.
- รุจิรา คงนุ้ย. (2560). "เจตคติต่อการเรียนรายวิชาสมการเชิงอนุพันธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ : กรณีศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์". 23(1) : 56-67.
- รภัทรา เพชรสุข. (2560). "ผลของโปรแกรมในการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในผู้สูงอายุที่เป็น โรคความดันโลหิตสูง ชุมชนวัดกิตินิเวศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร". 23(2) : 251-260.

- วชิราภรณ์ ชูพันธ์. (2560). "เทคโนโลยีใหม่ทางการแพทย์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ". 23(2) : 334-345.
- วิจิตรา อัครพิชญธร. (2560). "การสร้างสาวกในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 296-309.
- วิไลภรณ์ พุทธรักษา. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ". 23(4) : 577-588.
- ศรีธัญญา ศรีทอง. (2560). "การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา". 23(2) : 150-163.
- สกุศลรัตน์ เรืองอุไร. (2560). "ผลของการใช้โปรแกรมการบำบัดที่เน้นการหาทางออกต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคอารมณ์สองขั้ว". 23(1) : 105-116.
- สมพันธ์ หิญาธิระนันท์. (2560). "ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความสุขในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร กับการคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร". 23(1) : 117-129.
- สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "ระบบการวิเคราะห์ข้อสอบออนไลน์ด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบอัตโนมัตินิติ". 23(1) : 42-55.
- สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง". 23(4) : 599-613.
- สุนทรหัสส์ เพชรวัชรคำด้วง. (2560). "รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 235-250.
- สุพจน์ สุทธิศักดิ์. (2560). "การประยุกต์สวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น". 23(3) : 488-500.
- สุพัฒนา คำสอน. (2560). "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา". 23(2) : 261-273.
- สุพัฒนา คำสอน. (2560). "การถอดบทเรียนระบบการจัดการสุขภาพระดับตำบล : "ทุ่งพวงโมเดล". 23(3) : 370-380.
- สุภาภาญจน์ ตโมนุกุล. (2560). "ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา". 23(4) : 552-564.
- เสาวลักษณ์ นันทศิริ. (2560). "การสื่อสารการตลาดดิจิทัล : กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างรายได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาไทย". 23(2) : 310-321.
- อรรถไกร พันธุ์ศักดิ์. (2560). "ปัจจัยจำแนกการเลือกใช้บริการหรือไม่เลือกใช้บริการสุขภาพ สถานพยาบาลเอกชน ที่จะเปิดใหม่ในจังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย". 23(2) : 206-221.
- อนันต์ บุญปาน. (2560). "การคัดเลือกแบคทีเรียที่ผลิตเอนไซม์ 5'-ฟอสโฟไดเอสเทอเรสเพื่อใช้ผลิตวัตถุปรุงแต่งรสชาติในอาหาร". 23(1) : 27-41.
- อนุชา มาเรียน. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการประกาศพระกิตติคุณ ในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดนครปฐม". 23(2) : 274-287.
- อิสระพงษ์ พลธานี. (2560). "การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน ของเกาะทะเลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์". 23(3) : 394-404.
- อิสรา จูมมาลี. (2560). "ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก : กรณีศึกษาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก". 23(4) : 540-551.
- Damrong Sattayawaksakul. (2560). "Time Management Capabilities: A Case of the Industrial Workers of the Gulf Cogeneration Company Limited's Clients". 23(1) : 68-80.

- Jenjira Kiriratnitikul. (2560). "The Effects of Concept-Oriented Reading Instruction in Teaching Christian Literature of English as Second Language learners". 23(3) : 426-440.
- Kampeeporn Santipochana. (2560). "Christian Belief and English Language Teaching : A Case Study of Christian English Teachers in Thailand". 23(2) : 222-234.
- Sompong Rupsong. (2560). "An Investigation of Perspectives, Practices and Problems Regarding Error Feedback of English Writing Teachers in Public Universities in the North Region of Thailand". 23(3) : 381-393.
- Songkran Klomsook. (2560). "Factor Influencing the Decision Making of Muslim Tourist on Selecting Hotel in Bangkok". 23(3) : 461-473.

ดรชนิหัวเรื่อง

กระดูกหัก

- กรเกล้า รัตนชาญกร. (2560). "ผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน". 23(4) : 629-642.

กายภาพบำบัด

- ทิพย์สุตา บานแย้ม. (2560). "ผลของการปรับระยะห่างของแผ่นพิมพ์ตามหลักการยศาสตร์ต่ออาการปวด บ่า ไหล่ ในพนักงานออฟฟิศ อายุ 16-35 ปี". 23(3) : 441-448.

การควบคุมน้ำหนัก

- เทอดธรรม ชาวไร่. (2560). "การออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนักเพื่อป้องกันการเกิดโรคอ้วน และโรคที่เกิดจากความเสื่อมถอยของร่างกาย". 23(3) : 511-520.

การจัดการ- สุขภาพและอนามัย

- สุพัฒนา คำสอน. (2560). "การถอดบทเรียนระบบการจัดการสุขภาพระดับตำบล : "ทุ่งพวงโมเดล". 23(3) : 370-380.

การจัดแฟ้มข้อมูล

- สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง". 23(4) : 599-613.

การจำหน่ายผู้ป่วย

- นงพิมล นิมิตรอาพันธ์. (2560). "การเตรียมจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล : แนวคิดและแนวปฏิบัติทางการพยาบาล". 23(3) : 501-510.

การตลาด

- สุภากาญจน์ ตโมนุกุล. (2560). "ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา". 23(4) : 552-564.

การท่องเที่ยว

- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "การเปิดรับสื่อต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี". 23(1) : 16-26.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ". 23(4) : 589-598.

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศรีบุญญา ศรีทอง. (2560). "การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา". 23(2) : 150-163.

อิสระพงษ์ พลธานี. (2560). "การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน ของเกาะทะลุ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์". 23(3) : 394-404.

การบัญชี

ชัยลักษณ์ อนันต์พนากุล. (2560). "การพัฒนาโปรแกรมบันทึกบัญชีธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม". 23(3) : 474-487.

ภัทรา เตชะธนเศรษฐ์. (2560). "ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะ ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล". 23(1) : 81-91.

การบริหารการศึกษา

กาญจนา บุญเรือง. (2560). "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย". 23(2) : 174-192.

ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ. (2560). "ความคิดสร้างสรรค์ : สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา". 23(4) : 668-679.

สุนทรสส์ เพชรวิทย์คำด้วง. (2560). "รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน ในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 235-250.

เสาวลักษณ์ นันทศิริ. (2560). "การสื่อสารการตลาดดิจิทัล : กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างความได้เปรียบของสถาบัน อุดมศึกษาไทย". 23(2) : 310-321.

การบริหารความเสี่ยง

พัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2560) "บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0". 23 (4) : 643-654.

การบำบัดผู้ป่วยจิตเวช

สกุลรัตน์ เรืองอุไร. (2560). "ผลของการใช้โปรแกรมการบำบัดที่เน้นการหาทางออกต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย โรคอารมณ์สองขั้ว". 23(1) : 105-116.

การประเมินทรัพยากรสิน

ปภากร สุวรรณธาดา. (2560). "ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง สมรรถนะ ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพของ รายงานการประเมินมูลค่าทรัพย์สินของนักประเมินมูลค่าทรัพย์สินในประเทศไทย". 23(3) : 416-425.

การพยาบาล

วิไลภรณ์ พุทธิรักษา. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ ภาควิชาสูติศาสตร์". 23(4) : 577-588.

การพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต

เพียงดาว จุลบาท. (2560). "การสังเคราะห์ตัวแบบระบบประเมินผลเพื่อการส่งต่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วย โรคไตเรื้อรัง". 23(1) : 92-104.

การวางแผนธุรกิจ

ดวงสมร มะโนวรรณ. (2560). "ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ". 23(4) : 655-667.

การศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยี

นิตยา เปล่งเจริญศิริชัย. (2560). "เทคโนโลยี Moocs สำหรับการศึกษาออนไลน์". 23(3) : 521-531.

การสื่อสารทางการตลาด

เสาวลักษณ์ นัทธีศรี. (2560). "การสื่อสารการตลาดดิจิทัล : กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างรายได้เปรียบของสถาบันอุดมศึกษาไทย". 23(2) : 310-321.

การออกแบบโมเดลธุรกิจ

ดวงสมร มะโนวรรณ. (2560). "ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ". 23(4) : 655-667.

เกษตรกรรม--เกษตรธุรกิจ

กสมล ชนะสุข. (2560). "การประเมินผลโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม". 23(4) : 565-576.

ข้อสอบ--การวิเคราะห์

สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "ระบบการวิเคราะห์ข้อสอบออนไลน์ด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบอัตโนมัติ". 23(1) : 42-55.

ครรภ์--แก๊งโซนาการ

นพพร วุฒิชัยธรรม. (2560). "การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวด้านโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกระทุ่มแบนในจังหวัดสมุทรสาคร". 23(3) : 405-415.

ความคิดสร้างสรรค์

ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ. (2560). "ความคิดสร้างสรรค์ : สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา". 23(4) : 668-679.

ความฉลาดทางอารมณ์

สุพัฒนา คำสอน. (2560). "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร". 23(2) : 261-273.

ความเชื่อ--สุขภาพและอนามัย

อิสรา จุมมาลี. (2560). "ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก : กรณีศึกษาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก". 23(4) : 540-551.

ความผูกพันต่อองค์กร

สมพันธ์ หิญาชีระนันท์. (2560). "ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความสุขในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรกับการคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร". 23(1) : 117-129.

คณิตศาสตร์--การศึกษาและการสอน (ประถมศึกษา)

ธีรรัตน์ พัฒน์ใหญ่ยิ่ง. (2560). "การวิเคราะห์ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน". 23(4) : 614-628.

คริสต์ศาสนา

วิจิตร อัศวพิชญธร. (2560). "การสร้างสาวกในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 296-309.

อนุชา มาเรียน. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการประกาศพระกิตติคุณ ในโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดนครปฐม". 23(2) : 274-287.

เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ปิยพร สิงห์คำ. (2560). "บริบททางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภออุ้มผาง จังหวัดพะเยา". 23(2) : 193-205.

จริยธรรม

ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2560). "การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล". 23(2) : 288-295.

ทักษะทางการคิด

สุนทรสส์ เพชรวัชรคำด้วง. (2560). "รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 235-250.

เทคโนโลยีทางการแพทย์

วชิราภรณ์ ชูพันธ์. (2560). "เทคโนโลยีใหม่ทางการแพทย์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ". 23(2) : 334-345.

เทคโนโลยีสารสนเทศ

ฐิติรัตน์ จันทรดารา. (2560). "เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุของสถาบันอุดมศึกษา". 23(2) : 322-333.

ปรีชา พินทุนศรี. (2560). "ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเยาวชน". 23(3) : 532-539.

เทคโนโลยีอาหาร

อนันต์ บุญปาน. (2560). "การคัดเลือกแบคทีเรียที่ผลิตเอนไซม์ 5?-ฟอสโฟไดเอสเทอเรสเพื่อใช้ผลิตวัตถุดิบปรุงแต่งรสชาติในอาหาร". 23(1) : 27-41.

บริการการพยาบาล

อรรถไกร พันธุ์ภักดี. (2560). "ปัจจัยจำแนกการเลือกใช้บริการหรือไม่เลือกใช้บริการสุขภาพสถานพยาบาลเอกชนที่จะเปิดใหม่ในจังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย". 23(2) : 206-221.

ปอดอักเสบ

กนกพรรณ กาญจนฉายา. (2560). "ผลของโปรแกรมการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยภาวะวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี". 23(3) : 449-460.

ประกันคุณภาพการศึกษา

ชิษณุพงศ์ ทองพวง. (2560). "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย". 23(3) : 346-359.

ผู้บริหารโรงเรียน--การบริหาร

กาญจนา บุญเรือง. (2560). "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพันธกิจการศึกษา มูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย". 23(2) : 174-192.

สุนทรสส์ เพชรวัชรคำด้วง. (2560). "รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 235-250.

ผู้ป่วยภาวะวิกฤต

กนกพรรณ กาญจนฉายา. (2560). "ผลของโปรแกรมการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยภาวะวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี". 23(3) : 449-460.

ผู้สูงอายุ

ชัชวาล วงศ์สารี. (2560). "ผลกระทบการเกิดภาวะสมองเสื่อมต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย". 23(4) : 680-689.

ณัฏฐา สุขสีทอง. (2560). "ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนากับการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล สะลวง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่". 23(2) : 164-173.

พัชรี้ แวงวรรณ. (2560). "ผลของการเล่นอังกะลุงโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ". 23(1) : 1-15.

แผลกดทับ

วชิราภรณ์ ชูพันธ์. (2560). "เทคโนโลยีใหม่ทางการแพทย์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ". 23(2) : 334-345.

พฤติกรรมสุขภาพ

รภัทร เพชรสุข. (2560). "ผลของโปรแกรมในการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ชุมชนวัดภักดีนาถ จังหวัดกรุงเทพมหานคร". 23(2) : 251-260.

พฤติกรรมสุขภาพในวัยรุ่น

ปิยพร สิงห์คำ. (2560). "บริบททางสังคมที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอกงหรา จังหวัดพะเยา". 23(2) : 193-205.

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ณัฏฐ์ สุขสีทอง. (2560). "ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลสะลอง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่". 23(2) : 164-173.

ระบบการจัดเก็บและค้นข้อมูลสารสนเทศ

นัศพัชฌ์ ชินปัญชชนะ. (2560). "การสกัดคุณลักษณะข้อมูลพื้นฐานสำหรับระบบค้นคืนข้อมูลภาพ". 23(1) : 130-139.

ร้านค้าปลีก

สุภาภาณจน์ ตโมนุกุล. (2560). "ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา". 23(4) : 552-564.

โรคอ้วน

เทอดธรรม ชาวไร่. (2560). "การออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนักเพื่อป้องกันการเกิดโรคอ้วน และโรคที่เกิดจากความเสื่อมถอยของร่างกาย". 23(3) : 511-520.

ศิลปกรรม--ไทย--สมัยทวารวดี

สุพจน์ สุทธิศักดิ์. (2560). "การประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น". 23(3) : 488-500.

สมการเชิงอนุพันธ์

รุจิรา คงนุ้ย. (2560). "เจตคติต่อการเรียนรายวิชาสมการเชิงอนุพันธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ : กรณีศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์". 23(1) : 56-67.

สารสนเทศ

จักรเมือง ผ่านานะเจริญ. (2560). "การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อเป็นสื่อกลางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนในอำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก". 23(3) : 360-369.

สื่อพื้นบ้าน

เมธาวี จำเนียร. (2560). "การสร้างคุณค่าของสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารองค์กรตามหลัก AIDA". 23(1) : 140-149.

สื่อสารองค์กร

เมธาวี จำเนียร. (2560). "การสร้างคุณค่าของสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารองค์กรตามหลัก AIDA". 23(1) : 140-149.

หลักการยศาสตร์

ทิพย์สุดา บานแย้ม. (2560). "ผลของการปรับระยะห่างของเบ้นพิมพ์ตามหลักการยศาสตร์ต่ออาการปวด บ่า ไหล่ ในพนักงานออฟฟิศ อายุ 16-35 ปี". 23(3) : 441-448.

Church and education

Jenjira Kiriratnitikul. (2560). "The Effects of Concept-Oriented Reading Instruction in Teaching Christian Literature of English as Second Language learners". 23(3) : 426-440.

Kampeeporn Santipochana. (2560). "Christian Belief and English Language Teaching : A Case Study of Christian English Teachers in Thailand". 23(2) : 222-234.

English language--Writing

Sompong Rupsong. (2560). "An Investigation of Perspectives, Practices and Problems Regarding Error Feedback of English Writing Teachers in Public Universities in the North Region of Thailand". 23(3) : 381-393.

Muslim Tourist

Songkran Klomsook. (2560). "Factor Influencing the Decision Making of Muslim Tourist on Selecting Hotel in Bangkok". 23(3) : 461-473.

Time management

Damrong Sattayawaksakul. (2560). "Time Management Capabilities : A Case of the Industrial Workers of the Gulf Cogeneration Company Limited's Clients". 23(1) : 68-80.

ดรชนิสาวิชา

สาขาวิชากายภาพบำบัด

ทิพย์สุดา บานแย้ม. (2560). "ผลของการปรับระยะห่างของเบ้นพิมพ์ตามหลักการยศาสตร์ต่ออาการปวด บ่า ไหล่ ในพนักงานออฟฟิศ อายุ 16-35 ปี". 23(3) : 441-448.

สาขาวิชาการบัญชี

ธัญลักษณ์ อนันต์พนากุล. (2560). "การพัฒนาโปรแกรมบันทึกบัญชีธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กในอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม". 23(3) : 474-487.

ภัทรา เตชะธนาเศรษฐ์. (2560). "ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะ ของผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล". 23(1) : 81-91.

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

กนกพรรณ กาญจนฉายา. (2560). "ผลของโปรแกรมการป้องกันปอดอักเสบจากการใช้เครื่องช่วยหายใจในผู้ป่วยภาวะวิกฤตในหอผู้ป่วยหนักที่โรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี". 23(3) : 449-460.

กรเกล้า รัตนชาญกร. (2560). "ผลของการพยาบาลเพื่อการฟื้นฟูสภาพของผู้ป่วยกระดูกต้นขาหักภายหลังการผ่าตัดยึดตรึงกระดูกภายใน". 23(4) : 629-642.

- ชัชวาล วงศ์สารี. (2560). "ผลกระทบการเกิดภาวะสมองเสื่อมต่อผู้สูงอายุในประเทศไทย". 23(4) : 680-689.
- ณัฏฐร สุขสีทอง. (2560). "ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาเกี่ยวกับการเสริมสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบล สะลวง อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่". 23(2) : 164-173.
- นงพิมพ์ นิมิตรอนันท์. (2560). "การเตรียมจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล : แนวคิดและแนวปฏิบัติทางการพยาบาล". 23(3) : 501-510.
- นภาพร วุฒิธรรม. (2560). "การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของครอบครัวด้านโภชนาการในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น : กรณีศึกษาโรงพยาบาลกระทุ่มแบนในจังหวัดสมุทรสาคร". 23(3) : 405-415.
- พัชรี แวงวรรณ. (2560). "ผลของการเล่นอังกะลุงโดยใช้กระบวนการกลุ่มต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ". 23(1) : 1-15.
- เพียงดาว จุลบาท. (2560). "การสังเคราะห์ตัวแบบระบบประเมินผลเพื่อการส่งต่อการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง". 23(1) : 92-104.
- รภัทร เพชรสุข. (2560). "ผลของโปรแกรมในการให้ความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ชุมชนวัดผดึกันนาถ จังหวัดกรุงเทพมหานคร". 23(2) : 251-260.
- วิไลภรณ์ พุทธิรักษา. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะพยาบาลห้องผ่าตัด โรงพยาบาลศูนย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ". 23(4) : 577-588.
- สกุรัตน์ เรืองอุไร. (2560). "ผลของการใช้โปรแกรมการบำบัดที่เน้นการหาทางออกต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคอารมณ์สองขั้ว". 23(1) : 105-116.
- สมพันธ์ ทิพย์ธีระนันท์. (2560). "ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความสุขในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กรกับการคงอยู่ในงานของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร". 23(1) : 117-129.
- สุพัฒนา คำสอน. (2560). "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร". 23(2) : 261-273.
- สุพัฒนา คำสอน. (2560). "การถอดบทเรียนระบบการจัดการสุขภาพระดับตำบล : "ทุ่งโพโมเดล". 23(3) : 370-380.
- อิสรา จุมมาลี. (2560). "ความเชื่อด้านสุขภาพและการปฏิบัติในการป้องกันโรคมือเท้าปาก : กรณีศึกษาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก". 23(4) : 540-551.
- สาขาวิชาการบริหาร**
- กสมล ชนะสุข. (2560). "การประเมินผลโครงสร้างต้นทุน ผลตอบแทน และอัตราส่วนทางการเงินของการเพาะปลูกส้มโอในจังหวัดนครปฐม". 23(4) : 565-576.
- กาญจนา บุญเรือง. (2560). "คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดพันธกิจการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย". 23(2) : 174-192.
- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2560). "การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาล". 23(2) : 288-295.
- ชีษณุพงศ์ ทองพวง. (2560). "โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย". 23(3) : 346-359.
- ปภากร สุวรรณธาดา. (2560). "ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่าง สมรรถนะ ความเป็นมืออาชีพ และคุณภาพของรายงานการประเมินมูลค่าทรัพย์สินของนักประเมินมูลค่าทรัพย์สินในประเทศไทย". 23(3) : 416-425.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2560) "บทบาทของผู้ตรวจสอบภายในต่อการจัดการความเสี่ยงขององค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0". 23(4) : 643-654.

เมธาวี จำเนียร. (2560). "การสร้างคุณค่าของสื่อพื้นบ้านเพื่อการสื่อสารองค์กรตามหลัก AIDA". 23(1) : 140-149.
สุนทรธรรพ์ เพชรวัชรคำดำรง. (2560). "รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน
ในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 235-250.

สุภาภาณูญณ์ ตโมนุกุล. (2560). "ส่วนประสมทางการตลาดและความรับผิดชอบต่อสังคมที่ส่งผลต่อความตั้งใจ
ซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของผู้บริโภคในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา". 23(4) : 552-564.

อรรถไกร พันธุ์รักดี. (2560). "ปัจจัยจำแนกการเลือกใช้บริการหรือไม่เลือกใช้บริการสุขภาพสถานพยาบาลเอกชน
ที่จะเปิดใหม่ในจังหวัดอุดรธานี ประเทศไทย". 23(2) : 206-221.

Damrong Sattayawaksakul. (2560). "Time Management Capabilities : A Case of the Industrial
Workers of the Gulf Cogeneration Company Limited's Clients". 23 (1) : 68-80.

สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ

จักรเมือง เป้ามานะเจริญ. (2560) "การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อเป็นสื่อกลางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
ชุมชนในอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก". 23(3) : 360-369.

ฐิติรัตน์ จันทรรดา. (2560). "เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานพัสดุของสถาบัน
อุดมศึกษา". 23(2) : 322-333.

ดวงสมร มะโนวรรณ. (2560). "ออกแบบโมเดลธุรกิจอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ". 23(4) : 655-667.

นศพัชฌันธน์ ชินปัญญชนะ. (2560). "การสกัดคุณลักษณะข้อมูลพื้นฐานสำหรับระบบค้นคืนข้อมูลภาพ".
23(1) : 130-139.

นิตยา เปล่งเจริญศิริชัย. (2560). "เทคโนโลยี Moocs สำหรับการศึกษาออนไลน์". 23(3) : 521-531.

ประพันธ์ศักดิ์ ดวงสุวรรณ. (2560). "ความคิดสร้างสรรค์:สิ่งที่ขาดหายไปในระดับอุดมศึกษา". 23(4) : 668-679.

ปรีชา พินขุนศรี. (2560). "ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเยาวชน". 23(3) : 532-539.

สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "ระบบการวิเคราะห์ข้อสอบออนไลน์ด้วยทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบแบบอัตโนมัติ".
23(1) : 42-55.

สุโกศล วโนทยาพิทักษ์. (2560). "รูปแบบการเรียนรู้ของแฟ้มสะสมงานอิเล็กทรอนิกส์แบบร่วมมือกันบนคลาวด์
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง". 23(4) : 599-613.

เสาวลักษณ์ นันทิศรี. (2560). "การสื่อสารการตลาดดิจิทัล : กลยุทธ์การบริหารเพื่อสร้างความได้เปรียบของ
สถาบันอุดมศึกษาไทย". 23(2) : 310-321.

สาขาวิชาเทววิทยา

วิจิตรา อัครพิชญธร. (2560). "การสร้างสาวกในศตวรรษที่ 21". 23(2) : 296-309.

อนุชา มาเรียน. (2560). "ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการประกาศพระกิตติคุณ ในโรงเรียน
สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดนครปฐม". 23(2) : 274-287.

Jenjira Kiriratnitikul. (2560). "The Effects of Concept-Oriented Reading Instruction in Teaching
Christian Literature of English as Second Language learners". 23(3) : 426-440.

Kampeeporn Santipochana. (2560). "Christian Belief and English Language Teaching : A Case
Study of Christian English Teachers in Thailand". 23 (2) : 222-234.

สาขาวิชาวัฒนธรรมเทคโนโลยีอาหาร

อนันต์ บุญปาน. (2560). "การคัดเลือกแบคทีเรียที่ผลิตเอนไซม์ 5 -ฟอสโฟไดเอสเทอร์เอสเพื่อใช้ผลิตวัตถุดิบปรุงแต่ง
รสชาติในอาหาร". 23(1) : 27-41.

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

เทอดธรรม ชาวไร่. (2560). "การออกกำลังกายและการควบคุมน้ำหนักเพื่อป้องกันการเกิดโรคอ้วน และโรคที่เกิดจากความเสื่อมถอยของร่างกาย". 23(3) : 511-520.

สาขาวิชาวิศวกรรมชีวการแพทย์

รุจิรา คงนุ้ย. (2560). "เจตคติต่อการเรียนรายวิชาสมการเชิงอนุพันธ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ : กรณีศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์". 23(1) : 56-67.

วชิราภรณ์ ชูพันธ์. (2560). "เทคโนโลยีใหม่ทางการแพทย์ในการป้องกันการเกิดแผลกดทับ". 23(2) : 334-345.

สาขาวิชาสังคมศาสตร์

ธีรรัตน์ พัฒนาใหญ่ยิ่ง. (2560). "การวิเคราะห์ปัจจัยพระดับที่ส่งผลต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา วิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสอน". 23(4) : 614-628.

สุพจน์ สุทธิศักดิ์. (2560). "การประยุกต์ลวดลายศิลปะทวารวดีเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น". 23(3) : 488-500.

Sompong Rupsong. (2560). "An Investigation of Perspectives, Practices and Problems Regarding Error Feedback of English Writing Teachers in Public Universities in the North Region of Thailand". 23(3) : 381-393.

สาขาวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "การเปิดรับสื่อต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเกาะล้าน จังหวัดชลบุรี". 23(1) : 16-26.

คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2560). "รูปแบบศูนย์จัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ". 23(4) : 589-598.

ศรัณญา ศรีทอง. (2560). "การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา". 23(2) : 150-163.

อิสระพงษ์ พลธานี. (2560). "การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน ของเกาะทะเล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์". 23(3) : 394-404.

Songkran Klomsook. (2560). "Factor Influencing the Decision Making of Muslim Tourist on Selecting Hotel in Bangkok". 23(3) : 461-473.

**คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ
ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน**

คณะบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน มีความยินดีที่จะขอเรียนเชิญอาจารย์ นักวิชาการ ส่งบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ความรู้และความก้าวหน้าทางวิชาการในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน ทั้งนี้บทความที่ส่งมาให้คณะบรรณาธิการพิจารณาต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ทางคณะบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจทานและแก้ไขต้นฉบับ และจะพิจารณาการตีพิมพ์ตามความเหมาะสมโดยเรียงลำดับก่อนหลังของการได้รับต้นฉบับบทความที่สมบูรณ์

1. บทความที่รับตีพิมพ์

1.1 บทความวิจัย หรือ วิทยานิพนธ์

1.2 บทความวิชาการ

2. การเตรียมต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมต้นฉบับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ดังนี้

2.1 พิมพ์ต้นฉบับ ในกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว ไม่เว้นบรรทัด (Single spacing) โดยใช้โปรแกรม word และตัวพิมพ์มาตรฐาน Font 16 ของ Angsana new เท่านั้น และมีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ความยาวเนื้อเรื่องไม่ต่ำกว่า 9 หน้า และไม่เกิน 15 หน้า

2.2 ชื่อเรื่อง : ให้มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เป็นข้อความสั้นๆ และสื่อความหมาย บ่งชี้ให้เห็นสาระสำคัญของเนื้อหา

2.3 ชื่อผู้เขียน : ให้ใส่ชื่อตัวและชื่อสกุลเต็มมุมขวาใต้ชื่อเรื่องโดยให้ทำเครื่องหมาย * ไว้ท้ายนามสกุล และพิมพ์ Footnote ไว้ด้านล่างในหน้าแรกของบทความ (ดังตัวอย่าง)

2.4 บทคัดย่อ (Abstract) : จะปรากฏก่อนเนื้อหา ซึ่งจะต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยกำหนดความยาวของบทคัดย่อ ดังนี้

1) บทความวิจัย

บทคัดย่อภาษาไทย ความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด

Abstract ความยาวไม่เกิน 250 คำ

2) บทความวิชาการ

บทคัดย่อภาษาไทย ความยาวไม่เกิน 10 บรรทัด

Abstract ความยาวไม่เกิน 200 คำ

2.5 การอ้างอิงในเนื้อหา : ให้ใช้การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ดังตัวอย่าง (คำกุล ช่างไม้ , 2550)

2.6 หากเป็นบทความวิจัย หรือ วิทยานิพนธ์ให้เรียงลำดับเรื่องดังนี้

1) บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2) บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

3) วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) กรอบแนวความคิดการวิจัย

- 5) วิธีการดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 7) สรุปผลการวิจัย/ข้อค้นพบจากการวิจัย
- 8) การอภิปรายผล
- 9) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
- 10) การนำไปใช้ประโยชน์

2.7 รูปแบบตาราง : ให้จัดพิมพ์ในรูปแบบตารางเปิดด้านซ้ายและขวา และใช้เส้นคู่ เส้นเดียวตามตัวอย่าง

ตัวอย่าง ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความสำคัญของความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านจำแนกตามตัวแปร เพศ (n=384)

ความคิดเห็น	ชาย (n=169)		หญิง (n=215)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดดำเนินการ	3.89	.63	3.87	.64	.31	.842
2. ด้านสถานที่, อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก	3.69	.60	3.67	.67	.22*	.047
3. ด้านแหล่งท่องเที่ยว	3.90	.55	3.94	.59	-.80	.112
4. ด้านสินค้าของที่ระลึก	3.69	.68	3.71	.62	-.37	.300
รวม	3.79	.50	3.80	.50	-.18	.686

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.8 การเขียนรายการอ้างอิงท้ายเรื่อง : ใช้การอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังตัวอย่าง

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// ครั้งที่พิมพ์.// เมืองที่พิมพ์.// : / สำนักพิมพ์.

เรวดี ธรรมอุปกรณ์. (2558). การใช้ยาน้ำบาดาล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

2) บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// "ชื่อบทความ".// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่) : / เลขหน้า - เลขหน้า.

รัชช โลพันธ์ศรี. (2559). "เรื่องเสียงแหบ". วารสารพยาบาล. 5(6) : 216-226.

3) วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์ ชื่อสาขาวิชา คณะชื่อมหาวิทยาลัย.

สมหมาย ธีรวิทย์คม. (2557). ประสบการณ์การนอนท่าคว่ำหน้าของผู้ป่วยหลังผ่าตัดโรคจอประสาทตาในโรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง). วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

4) ข้อมูลออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//[ประเภทสื่อ].//สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL เว็บไซต์.
สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). ความสงสัยในการเดินทางปฏิรูปการศึกษา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ
วันที่ 31 พฤษภาคม 2545, จาก <http://www.moe.go.th/article-somsak11.htm>/
.Howard Owens. (2010). *Twelve things journalist can do to save journalism*. [Online]. Retrieved November 19, 2010, from <http://www.howardowens.com/2007/>.

5) บทความหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ.// "ชื่อบทความ".//ชื่อหนังสือพิมพ์ /: / หน้า.
คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (12 มกราคม 2537). "ข้าวไกลนา". สยามรัฐ : 3.

3. การพิจารณาและการประเมินบทความ

3.1 คณะบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้นเกี่ยวกับเนื้อหา และ ความถูกต้องของรูปแบบการพิมพ์ หากผ่านการพิจารณาจึงจะเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน

3.2 ผู้เขียนที่ต้องการตีพิมพ์บทความในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน จะต้องชำระเงินเป็นค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินผลงานวิชาการ (Reviewer) และค่าสมัครสมาชิกวารสารอย่างน้อย 1 ปี ตามอัตราที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3.3 บทความที่ผ่านการประเมินและมีการแก้ไข ผู้เขียนจะต้องแก้ไขบทความตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินและส่งต้นฉบับที่แก้ไขแล้วพร้อมไฟล์ที่ถูกต้องให้ฝ่ายเลขานุการอีกครั้ง ตามเวลาที่กำหนด

3.4 คณะบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ ในการตรวจแก้ไขรูปแบบการพิมพ์บทความ ให้เป็นไปตามการจัดรูปเล่มของวารสาร การจัดลำดับการตีพิมพ์ก่อนหรือหลัง รวมทั้งสงวนสิทธิ์ในการปฏิเสธการตีพิมพ์บทความที่ได้รับการประเมินแล้วว่าไม่สมควรตีพิมพ์

3.5 คณะบรรณาธิการจะออกหนังสือรับรองการตีพิมพ์ให้ ภายหลังจากบทความได้ผ่านขั้นตอนการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว

3.6 บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์และมีการผลิตวารสารเรียบร้อยแล้ว คณะบรรณาธิการจะส่งวารสารให้ผู้เขียน จำนวน 1 เล่ม

3.7 ในกรณีที่บทความไม่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์คณะบรรณาธิการวารสารฯ จะไม่คืนเงินตามข้อ 3.2

3.8 ข้อคิดเห็นหรือข้อสรุปในบทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ ถือเป็นผลงานทางวิชาการของผู้เขียน หากมีประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับเนื้อหา ผู้เขียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

4. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนที่ต้องการส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนโปรดเตรียมต้นฉบับให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดในข้อ 2 หากรูปแบบการพิมพ์ไม่ถูกต้อง จะถือว่าคณะกรรมการยังไม่ได้รับบทความ

กรุณาส่งบทความในระบบ Online Submission

ได้ที่เว็บไซต์วารสาร library.christian.ac.th/CUTjournal/main.php

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดทำวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

144 หมู่ 7 ถนนพระประโทน – บ้านแพ้ว

ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทรศัพท์ 0-3438-8555 ต่อ 3102-04 โทรสาร. 0-3427-4500

E-mail : cutjournal@christian.ac.th

Website : library.christian.ac.th/cutjournal/main.php

ตัวอย่างบทความวิจัย

ผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัย
ในการดูแลผู้ป่วย ต่อความรู้ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง
ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดสระบุรี

**The Effects of Risk Management and Patient Care Safety Promoting Program on Knowledge
and Perceptions of Self-Efficacy among Nursing Students at Boromarajonani College
of Nursing in Saraburi Province**

เมธิณี เกตวาทิมาตร*

นัยนา ภูลม *

ปัทมา ผาติภักทรกุล *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยต่อความรู้และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี จำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดกระบวนการส่งเสริมสมรรถนะแห่งตนเอง และ คู่มือในการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย โดยที่ได้รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน 2) แบบทดสอบความรู้ได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรครุเดอร์รีชาดสัน 20 ได้เท่ากับ .91 และ 3) แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเองในการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยค่าความเที่ยงโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .802 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบที (paired t-test) ผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ในการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 37.62$, S.D. = 2.04) และสูงกว่าก่อนเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 5.453$, $p < .01$) และค่าคะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถของตนเองในการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยหลังเข้าร่วมโปรแกรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .512) และสูงกว่าก่อนการเข้าโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 3.346$, $p < .05$) โปรแกรมการส่งเสริมสมรรถนะในการบริหารความเสี่ยงและความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วยที่พัฒนาขึ้นมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อส่งเสริมการรับรู้ต่อสถานการณ์ในการปฏิบัติงานที่คำนึงความปลอดภัยของผู้ป่วยและนำไปสู่การปฏิบัติวิชาชีพพยาบาลที่มีคุณภาพต่อไป

* อาจารย์ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สระบุรี

Abstract

This quasi-experimental, one group study examined the effects of self-efficacy in risk management and patient safety care promoting program on knowledge and perceptions of self-competence. The sample comprised of 69 fourth year nursing students at Boromarajonani College of Nursing in Saraburi Province the research instruments included : 1) The risk management and patient safety promoting program that was developed from self-efficacy theory and the manual for promoting self-efficacy on risk management and patient care safety that have been reviewed by an experts third person, 2) The reliability of the knowledge questionnaire in the form of Kuder-Richardson 20 was .91 and 3) The reliability of the self-efficacy questionnaire in the form of an alpha coefficient was .802. Data was analyzed using descriptive statistics and t-test. The findings showed that after receiving intervention program, there were significantly increased in knowledge on risk management and patient safety care at high level ($\bar{X}$ = 37.62, S.D. = 2.04, t = -5.453, p < .01) and perceptions toward risk management and patient care safety ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = .512, t = -3.346, p < .05). These findings suggest the usefulness of program on promoting risk management and patient safety knowledge and perceived self-efficacy of nursing students. These should be integrated with other graduate preparation activities to enhance their competency leading to quality of care in their future nursing profession practice.

ตัวอย่างบทความวิชาการ

การรักษาด้วยกระแสไมโคร : กายภาพบำบัดแนวใหม่ในการรักษาอาการปวด Microcurrent Electrical therapy : A Novel Physical Therapy for Pain Management

ธฤตวัชร ไชยโคตร*

บทคัดย่อ

การค้นพบไอออนชาแนลและกระแสไฟฟ้าขนาดเล็กบนผนังเซลล์โดยสองนักวิทยาศาสตร์รางวัลโนเบลชาวเยอรมันในปี 1991 ได้นำการเปลี่ยนแปลงมาสู่รูปแบบการรักษาอาการปวดจากการกระตุ้นกระแสไฟฟ้าแบบดั้งเดิมมาเป็นการกระตุ้นเพื่อรักษาสมดุลชีวไฟฟ้าแนวใหม่หรือที่เรียกว่า การรักษาด้วยกระแสไมโคร ซึ่งสามารถกระตุ้นการสื่อสารระดับเซลล์ การทำงานด้านสรีรวิทยา และการเจริญเติบโตของเซลล์ ด้วยเป้าหมายในการรักษา 3 ด้านคือ เร่งการสมานแผล เร่งฟื้นฟู การเคลื่อนไหวของระบบกล้ามเนื้อและข้อต่อบริเวณที่บาดเจ็บ และด้านที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือการรักษาอาการปวด เนื่องจากประสิทธิภาพที่ได้รับการยืนยันในการระงับปวดได้มากกว่าและยาวนานกว่าวิธีการรักษาแบบเดิม

Abstract

The discovery of ion channels and detecting subtle electrical currents in the cell membranes by two German scientists, Nobel Prize awardees in 1991, transformed the pain management from traditional electrical therapy to modern bioelectric therapy or microcurrent electrical therapy (MET). In addition, MET has ability to stimulate cellular communication, physiological functions and growth. There are three contemporary applications of MET for wound healing acceleration, enhancement of rehabilitative exercise and pain management. The most of popularity of MET is its reportedly superior and longer lasting pain control effects in comparison with traditional electrical stimulation.

บทนำ

อาการปวดเป็นปัญหาลำคัญระดับนานาชาติและพบได้บ่อยในทางการแพทย์ มีผลรบกวนการใช้ชีวิตประจำวัน ประสิทธิภาพในการทำงานหรือแข่งขันลดลง และอาจนำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนอื่น ในทางกายภาพบำบัด การรักษาอาการปวดมีหลายวิธีการขึ้นอยู่กับสาเหตุ (Etiology) พยาธิสภาพ (Pathology) ตำแหน่งรอยโรค (Lesion) ความรุนแรง (Severity) และระยะเวลาที่เป็น (Duration of onset) มีเป้าหมายหลักของการรักษาคือ การระงับหรือบรรเทาอาการปวด วิธีการทางกายภาพบำบัดในการรักษาอาการปวด แบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) วิธีการทางหัตถการบำบัด (Manual therapy) เช่น การนวด การยืดกล้ามเนื้อ การดัดดึงข้อต่อและกระดูกเทคนิคการผ่อนคลายแบบต่างๆ เป็นต้น

* รักษาการหัวหน้า สาขาวิชากายภาพบำบัด คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

2) การออกกำลังกายเพื่อการรักษา (Exercise therapy) อาการปวดบางชนิดเกิดจากกล้ามเนื้ออ่อนแรงและเสียสมดุล ขาดการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อและข้อต่อ การออกกำลังกายด้วยวิธีที่จำเพาะและเหมาะสม และเป็นการเพิ่มการไหลเวียนเลือด เพื่อการซ่อมแซมเนื้อเยื่อที่บาดเจ็บ 3) วิธีการประคบความเย็นและความร้อนเพื่อบรรเทาปวด (Thermotherapy) เพื่อให้เนื้อเยื่อเกิดการผ่อนคลาย เพิ่มการไหลเวียนเลือดมายังตำแหน่งบาดเจ็บ และ 4) วิธีการกระตุ้นด้วยไฟฟ้ารักษาอาการปวด (Electrotherapy) กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการรักษาในทางกายภาพบำบัดมีทั้งกระแสตรง (DC: direct current) และกระแสสลับ (AC : alternative current) ซึ่งมีช่วงกระตุ้น ช่วงพัก ความถี่และรูปร่างของกระแสที่หลากหลาย กลไกสำคัญที่ทำให้การบรรเทาปวดด้วยการกระตุ้นไฟฟ้าได้ผลคือการกดความรู้สึกปวดด้วยการยับยั้งการนำกระแสประสาทที่รับความรู้สึกปวดเข้าสู่สมอง ทำให้สมองไม่รับรู้ความปวดที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้โดยปราศจากอาการปวดรบกวน อย่างไรก็ตาม การกระตุ้นด้วยไฟฟ้าแบบดั้งเดิมนี้มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ได้แก่

- 1) ผู้ป่วยอาจไม่สามารถทนกระแสไฟฟ้าได้
- 2) เกิดความรู้สึกเจ็บขณะถูกกระตุ้น หรือมีกล้ามเนื้อหดตัวอย่างรุนแรง
- 3) เกิดปฏิกิริยาเคมีได้ชั่วขณะกระตุ้นมีผลทำให้ผู้ป่วยแพ้ แดงไหม้ หรือพุพอง
- 4) ติดต่อกับกระแสไฟฟ้าที่ใช้กระตุ้น ทำให้ผลการรักษาไม่เป็นอย่างที่คาดหวัง
- 5) รับประทานได้ช้าและผลของการรักษาอยู่ได้ไม่นาน (กันยา ปาละวิวัฒน์, 2556)

เออร์วิน เนอเฮอร์ (Erwin Neher) และเบิร์ต แซคแมนน์ (Bert Sakmann), (1991) นักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมันได้ค้นพบไอออนชาแนลและกระแสไฟฟ้า ขนาดเล็กบนผนังเซลล์ทุกชนิดในร่างกาย จากผลงานดังกล่าวส่งผลให้พวกเขาได้รับรางวัลโนเบลสาขาสรีรวิทยาหรือสาขาการแพทย์ในปี 1991 มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการรักษาอาการปวดในทางกายภาพบำบัด มีการพัฒนารูปแบบของกระแสไฟฟ้าของการรักษาขึ้นมาใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของการรักษาด้วยกระแสไฟฟ้าแบบดั้งเดิม เรียกกระแสไฟฟ้าเพื่อการรักษาแบบนี้ว่า "กระแสไมโคร" (Microcurrent) ด้วยลักษณะที่เป็นไฟกระแสตรง มีศักย์ไฟฟ้าต่ำระดับไมโครแอมแปร์ (Microampere range) ที่เสมือนกระแสไฟฟ้าภายในเซลล์ ที่เซลล์ใช้เป็นสัญญาณในกระบวนการสื่อสารภายในเซลล์และระหว่างเซลล์ในระบบประสาท เนื้อเยื่อและต่อมต่างๆ มีประสิทธิภาพในการรักษาอาการปวดอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม การรักษาอาการปวดในทางกายภาพบำบัดในประเทศไทย การใช้กระแสไมโครยังไม่เป็นที่นิยมนักมากนัก อาจมีสาเหตุจากขาดการยอมรับในประสิทธิผลการรักษา หรืออาจจะไม่คุ้นเคยกับวิธีการใหม่นี้ ดังนั้นการเผยแพร่ความรู้เรื่องกระแสไมโคร ทฤษฎีและหลักฐานงานวิจัยที่สนับสนุนผลการรักษา รวมทั้งวิธีการรักษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอันจะนำไปสู่การดูแลรักษาผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพและมีทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น

ใบสมัครสมาชิก "วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน"

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

ข้าพเจ้า (ชื่อ - นามสกุล).....

ที่อยู่ (ที่ต้องการให้ส่งวารสาร).....

.....รหัสไปรษณีย์ โทร.

มีความประสงค์ ☐ สมัครเป็นสมาชิกวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

☐ ขอต่ออายุการเป็นสมาชิก

☐ สมาชิกประเภท ☐ 1 ปี 4 ฉบับ 500 บาท

☐ 2 ปี 8 ฉบับ 900 บาท

☐ 3 ปี 12 ฉบับ 1,300 บาท

ได้ส่งเงินค่าสมาชิกเป็น

☐ เงินสด จำนวน บาท (.....) ตัวอักษร

☐ ธนาณัติ สั่งจ่าย ปณจ. นครปฐม 73000 ในนาม มหาวิทยาลัยคริสเตียน (เลขที่ 144 หมู่ 7 ตำบลดอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000)

☐ โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาดอนยายหอม (นครปฐม)

ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยคริสเตียน (โครงการหารายได้)” เลขที่บัญชี 404-052839-7

และกรุณาส่งสำเนาใบโอนเงินมาพร้อมแบบฟอร์มนี้ด้วยเพื่อจะได้ส่งใบเสร็จรับเงินถึงท่านโดยเร็ว และตรวจสอบยอดเงินโอนกับธนาคารได้ถูกต้องตรงกับวันที่โอนเงิน

ลงชื่อ

(.....)

โปรดส่งใบสมัครสมาชิก วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนและค่าสมาชิก ไปยัง

เลขานุการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

มหาวิทยาลัยคริสเตียน

144 หมู่ 7 ถนนพระประโทน-บ้านแพ้ว ต.ดอนยายหอม อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม 73000

โทร. 03-4388-555, โทรสาร 03-4274-500

สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสมาชิก

ใบเสร็จเลขที่.....เล่มที่.....ลงวันที่.....

วารสารเล่มแรกที่ส่งไป.....

อัตราค่าลงโฆษณาในวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน

พื้นที่โฆษณา					ราคาต่อฉบับ	ราคาต่อปี (4 ฉบับ)
หน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	6,000 บาท	17,000 บาท
ปกหน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	4,000 บาท	10,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	5,500 บาท	16,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	3,500 บาท	9,000 บาท
ปกหลังด้านนอก	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	7,000 บาท	19,000 บาท
ในเล่ม	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	2,500 บาท	6,000 บาท
ใบแทรกในเล่ม					1,500 บาท	3,000 บาท

ใบตอบรับ

ข้าพเจ้า ตำแหน่ง
 สถานที่ทำงาน..... มีความประสงค์ที่จะสนับสนุนการพิมพ์วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน
 ดังนี้ (กรุณาส่งเครื่องหมายในช่องที่ต้องการ)

พื้นที่โฆษณา					ราคาต่อฉบับ	ราคาต่อปี (4 ฉบับ)
หน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	6,000 บาท	17,000 บาท
ปกหน้าด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	4,000 บาท	10,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	5,500 บาท	16,000 บาท
ปกหลังด้านใน	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	3,500 บาท	9,000 บาท
ปกหลังด้านนอก	เต็มหน้า	พิมพ์	4	สี	7,000 บาท	19,000 บาท
ในเล่ม	เต็มหน้า	พิมพ์	1	สี	2,500 บาท	6,000 บาท
ใบแทรกในเล่ม					1,500 บาท	3,000 บาท

โดยส่ง Fax ใบตอบรับไปยังบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียนที่หมายเลข 034-274500
 มหาวิทยาลัยคริสเตียน อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000